

Claudia Petrescu • Adriana Neguț • Gabriel Stănilă

Bunăstarea copilului din mediul rural 2018

Claudia Petrescu • Adriana Neguț • Gabriel Stănilă

Cercetători la Academia Română, Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Bunăstarea copilului din mediul rural 2018

Coordonator cercetare:

Manuela Gazibar

Manager Departament Monitorizare și Evaluare Programe
World Vision România

Mulțumiri

Fundația World Vision România mulțumește membrilor celor 65 de comune din cele 6 județe – Cluj, Dolj, Ialomița, Olt, Vaslui și Vâlcea – unde s-a derulat cercetarea, fără a căror implicare actualul studiu nu ar fi văzut lumina tiparului.

Mulțumirile noastre merg și către echipele zonale (atât angajați, colaboratori, cât și voluntari ai Fundației) din județele mai sus menționate care au organizat și derulat munca de teren în perioada iunie-noiembrie 2017, contribuind în egală măsură la procesul de introducere și prelucrare a datelor obținute în urma măsurătorilor. O contribuție importantă prin validarea datelor care au informat acest studiu au avut profesioniștii din cadrul departamentului Monitorizare și Evaluare din fiecare birou zonal.

Grupul de lucru pentru implementarea cercetării din partea Fundației World Vision România a fost format din:

Ana-Maria Baiasu, specialist monitorizare evaluare Vâlcea

Beatrice Darie, specialist monitorizare evaluare Vaslui

Lucia Pascaru-Ispas, sociolog, Cluj

Maria Lefegiu, specialist monitorizare evaluare Ialomița

Oana Dinca, specialist monitorizare evaluare Dolj

Manuela Gazibar, Manager Monitorizare și Evaluare, World Vision România

Listă abrevieri

ADP – zonă geografică clar delimitată într-un județ, constituită în medie din 13 comune, incluzând numărul de sate aparținătoare, în care WV implementează, cu participarea comunității, programe de dezvoltare comunitară.

ANPDCA – Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție

CES – Cerințe educative speciale

CNSMF – Centrul Național de Studii pentru Medicina Familiei

DGASPC – Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului

Eurostat – European Statistics

INS – Institutul Național de Statistică

IOMC – Institutul pentru Ocrotirea Mamei și a Copilului

ISU – Inspectoratul pentru Situații de Urgență

MMFPSPV – Ministerul Muncii Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice

OMS – Organizația Mondială a Sănătății

Program ȘDȘ – Program Școală După Școală

SPAS – Serviciu Public de Asistență Socială

SCC – Structură Consultativă Comunitară (L 272/ 2004)

UNICEF – Fondul Internațional de Urgență al Națiunilor Unite pentru Copil (United Nations International Children's Emergency Fund)

WVR – Organizația World Vision România

Cuprins

Multumiri.....	3
Listă abrevieri	4
Lista tabelelor	9
Lista figurilor	11
Sumar executiv	15
1. INTRODUCERE	19
2. METODOLOGIA DE CERCETARE.....	25
3. CARACTERISTICI DEMOGRAFICE ȘI SOCIO-ECONOMICE ALE POPULAȚIEI CUPRINSE ÎN STUDIU.....	27
3.1. Structura gospodăriei	27
3.1.1. Nivelul de educație în gospodărie	27
3.1.2. Categorii ocupaționale	29
3.1.3. Surse de venit	32
3.2. Locuirea	37
4. STAREA DE SĂNĂTATE A COPIILOR DIN MEDIUL RURAL	43
4.1. Facilități sanitare în gospodăriile rurale din România	43
4.2. Condiții de igienă ale copiilor din mediul rural	44
4.3. Condițiile de hrănă ale copiilor din rural	47
4.4. Îngrijirea copiilor până la 1 an	51
4.5. Accesul copiilor din mediul rural la servicii de sănătate	53
4.5. Condiții de igienă și incidentă unor comportamente nocive în cazul tinerilor de 12-18 ani din mediul rural	57
5. EDUCAȚIA SCOLARĂ A COPIILOR DIN MEDIUL RURAL	61
5.1. Accesul copiilor din mediul rural la educație	61
5.2. Climatul școlar	63
5.3. Contextul familial	65
5.4. Implicarea copilului în activități casnice	67

5.5. Pregătire și rezultate școlare	70
<i>Rezultate școlare</i>	71
5.6. Implicarea părintilor în pregătirea școlară a copiilor	72
5.5. Atitudinea părintilor față de educația școlară.....	78
5.6. Aspirații educaționale și oportunități de pregătire pentru o viață independentă.....	81
5.7. Abandon școlar	83
6. PROTECȚIA COPILULUI ÎN FAMILIILE DIN MEDIUL RURAL	87
6.1. Acoperirea unor nevoi de bază	87
6.2. Drepturile copilului.....	95
6.3. Stereotipii discriminatorii.....	97
6.4. Sancțiuni aplicate copiilor și abuz	99
<i>Studiul „De ce lovim copiii?”</i>	101
<i>Abuzul asupra copilului</i>	109
6.5. Mediul comunitar	112
<i>Siguranță</i>	113
<i>Mediu protectiv pentru copiii vulnerabili</i>	117
6.6. Copilul în familia care traversează situații de criză și strategii de supraviețuire	120
6.7. Protecția copilului în timpul dezastrelor naturale.....	125
<i>Protecția copilului în timpul dezastrelor naturale</i>	128
7. PARTICIPAREA COPILULUI LA LUAREA DECIZIILOR ÎN FAMILIE ȘI COMUNITATE	133
7.1. Copilul, membru activ al familiei și comunității din care face parte	135
7.2. Libertatea de exprimare a opiniei copilului.....	137
8. NIVELUL DE CONFORT PSIHOLOGIC ÎN RÂNDUL COPIILOR ȘI DETERMINANȚII SĂI	141
9. REFLECTAREA VALORILOR CREȘTINE ÎNSUȘITE DE COPII ÎN VIAȚA DE ZI CU ZI	147
9.1. Persoanele respectate de copii	147
9.2. Implicarea în comunitate	148
<i>Credință și spiritualitate</i>	150
10. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	153
Contextul demografic și socio-economic al populației studiului	154
Sănătatea și nutriția	155
Educația școlară.....	158

Protecția	160
Participarea la decizii.....	163
Confortul psihologic	164
Valorile creștine.....	165
Implementarea serviciilor comunitare integrate	167
Creșterea calității educației la nivel comunitar.....	168
Înființarea și extinderea programelor de tip Școală după școală.....	169
Consiliere școlară pentru alegerea unui traseu educațional adecvat	169
Măsuri de suport pentru reducerea violenței	170
1. ANEXE	171

Lista tabelelor

Tabelul 1. Surse de venit în gospodărie 2014, 2016, 2018 (%)	33
Tabelul 2. Numărul surselor de venit ale gospodăriilor 2014, 2016, 2018 (%)	34
Tabelul 3. Condiții de locuire și dotări în gospodării (%)	40
Tabelul 4. Igiena copiilor în gospodărie	44
Tabelul 5. Igiena copiilor în gospodărie în funcție de dotarea gospodăriilor	45
Tabelul 6. Igiena copiilor în gospodărie	46
Tabelul 7. Igiena copiilor în funcție de dotările sanitare ale acesteia	46
Tabelul 8. Gospodării care în ultimele 12 luni au fost nevoie să reducă consumul sau calitatea alimente, 2016-2018 (% DA din total respondenți)	47
Tabelul 9. Reducerea consumului sau calității alimentelor în funcție de bunăstarea financiară auto- percepută a gospodăriei	48
Tabelul 10. Numărul de mese pe zi pentru copiii din gospodărie	49
Tabelul 11. Numărul de mese pe zi pentru copiii din gospodărie în funcție de bunăstarea financiară percepută	49
Tabelul 12. Conținutul meselor copiilor pe săptămână	50
Tabelul 13. Autoevaluarea suficienței hranei primite de către copii, comparație 2016-2018	51
Tabelul 14. Asistența medicală după naștere	52
Tabelul 15. Profilaxie răhitism/ anemie	53
Tabelul 16. Prezența medicului de familie în comună, 2012-2018	54
Tabelul 17. Impactul austerității financiare asupra accesului la serviciile de sănătate	56
Tabelul 18. Dotarea sanitară a unităților de învățământ	58
Tabelul 19. Frecvența cu care au fumat în ultima lună tinerii ce au declarat că sunt fumători	59
Tabelul 20. Frecvența cu care au consumat alcool în ultima lună tinerii	60
Tabelul 21. Sursele de informare despre sexualitate ale tinerilor	60

Tabelul 22. Percepțiile copiilor privind mediul școlar 2014-2016	65
Tabelul 23. Condiții materiale ale gospodăriei 2014-2018	66
Tabelul 24. Modalități de suport oferit copilului în efectuarea temelor (% pe rând)	74
Tabelul 25. Cine îi ajută pe elevi în efectuarea temelor	75
Tabelul 26. Participarea la ședința cu părinții și percepția față de școală și de comportamentul celorlalți și al cadrelor didactice	78
Tabelul 27. Atitudinea adulților față de rolul educației și al școlii, 2014-2016	79
Tabelul 28. Bunăstarea financiară auto-percepută în funcție de sursele de venit ale gospodăriei (%)	90
Tabelul 29. Acoperirea nevoilor de bază ale copiilor	91
Tabelul 30. Confortul psihologic al copiilor în mediul familial	94
Tabelul 31. Opinia adulților cu privire la discriminarea de gen	98
Tabelul 32. Sancțiuni aplicate copiilor de către adulți, 2014 -2016 (% răspuns multiplu)	100
Tabelul 33. Sancțiunile aplicate copiilor din perspectiva acestora, 2018	101
Tabelul 34. Mituri/ proverb cu care părinții sunt de acord	104
Tabelul 35. Motivele pentru care adulții nu apelează la aceste servicii 2016-2018 (%)	111
Tabelul 36. Motive de nesiguranță în comunitate din perspectiva tinerilor 2016-2018 (%)	116
Tabelul 37. Situații de vulnerabilitate declarate de familii 2014-2018 (%)	118
Tabelul 38. Strategii adoptate de gospodării în situații de criză	121
Tabelul 39. Strategii adoptate de gospodării în situații de criză 2014-2018	123
Tabelul 40. Confortul psihologic al tinerilor din mediul rural, 2012-2018 (%)	142
Tabelul 41. Caracteristicile unei persoane demne de respect (% răspuns multiplu)	147
Tabelul 42. Modelele tinerilor	148
Tabelul 43. Modalități de implicare a tinerilor în protejarea mediului înconjurător (% răspuns multiplu)	150
Tabelul 44. Cât de des merg tinerii la biserică (perspectiva tinerilor și a adulților)	150
Tabelul 45. Atributele caracterului creștin (% răspuns multiplu)	151
Tabelul 46. Cum își exprimă Dumnezeu iubirea?	152

Lista figurilor

Figura 1. Riscul de sărăcie și excluziune socială în Uniunea Europeană, 2016	20
Figura 2. Evoluția riscului de sărăcie și excluziune socială la copii în UE, 2008-2016	21
Figura 3. Nivelul maxim de educație în gospodării 2014, 2016, 2018 (%)	28
Figura 4. Categorii ocupaționale în familiile din rural 2012-2018 (%).....	30
Figura 5. Categorii ocupaționale în familiile din rural în 2018	31
Figura 6. Număr surse de venit și aprecierea bunăstării financiare a gospodăriei 2018	35
Figura 7. Număr surse de venit și aprecierea bunăstării financiare a gospodăriei 2018	36
Figura 8. Numărul mediu de camere ale locuinței în funcție de numărul de copii ai gospodăriei.....	38
Figura 9. Suprafața medie a locuinței în funcție de numărul de membri ai gospodăriei (m^2).....	39
Figura 10. Numărul mediu de bunuri în gospodărie în funcție de aprecierea bunăstării financiare a acesteia 2016 și 2018	42
Figura 11. Frecvența băii/ dușului într-o săptămână, 2016-2018 (%).....	57
Figura 12. Durata de deplasare a copiilor la școală/ grădiniță/ zi (dus-întors)	62
Figura 13. Strategii de reducere a cheltuielilor cu impact asupra educației copilului	67
Figura 14. Relația dintre numărul de ore lucrate în gospodărie de copil/ zi, vârstă și sex	68
Figura 15. Relația dintre perceptia față de școală, sex și numărul de ore lucrat în gospodărie/ zi	69
Figura 16. Timpul alocat temelor de elevii cuprinși în studiu	70
Figura 17. Timpul alocat citirii textului în funcție de clasă	71
Figura 18. Număr de răspunsuri corecte la test în funcție de clasă	72
Figura 19. Frecvența implicării adulților în verificarea temelor copiilor – 2018	73
Figura 20. Percepția vis-à-vis de școală în funcție de ajutorul primit în realizarea temelor	76
Figura 21. Participarea adulților la ședințele cu părinții de la școală.....	77
Figura 22. Rezultatele la evaluarea națională din 2017 pe medii de rezidență	80

Figura 23. Recomandările adulților privind continuarea studiilor pentru cei care termină ciclul gimnazial.....	81
Figura 24. Recomandările adulților privind continuarea studiilor în funcție de bunăstarea financiară auto-percepută a gospodăriei	83
Figura 25. Motivele abandonului școlar	84
Figura 26. Activități tineri 15-18 ani (% din gospodării care au tineri pe fiecare răspuns)	85
Figura 27. Abandon școlar	86
Figura 28. Bunăstarea financiară auto-percepută a gospodăriei	88
Figura 29. Situația comparativă a bunăstării financiare auto-percepute a gospodăriei 2012-2018.....	89
Figura 30. Acoperirea nevoilor de bază ale copilului 2012-2018 (% întotdeauna)	93
Figura 31. Confortul psihologic al copiilor în mediul familial 2012-2018 (variantele de răspuns „întotdeauna”).....	95
Figura 32. Drepturi ale copilului recunoscute de părinți 2016-2018	96
Figura 33. Opinia cu privire la discriminarea de gen 2012-2018, varianta de răspuns „foarte adevărat”(%)	99
Figura 34. Motivele invocate de părinți pentru că își lovesc copiii	103
Figura 35. Părinții, victime ale violenței	107
Figura 36. Comportament în situația în care persoana ar vedea sau auzi un caz de abuz asupra copilului, 2014-2018 (%)	110
Figura 37. Comportamentul adulților față de neregulile din comunitate 2016-2018 (%)	112
Figura 38. Percepția adulților cu privire la siguranța copiilor în comunitate 2014-2018.....	113
Figura 39. Motivele de îngrijorare privind siguranța copiilor în comunitate 2014-2018 (%).....	114
Figura 40. Siguranța percepută de tineri în comunitate 2016 - 2018	115
Figura 41. Măsuri de sporire a siguranței adoptate de autoritățile publice 2016-2018 (%).....	117
Figura 42. Discriminări remarcate de părinți în comunitate (%)	119
Figura 43. Sursele de sprijin pentru familii (% răspuns multiplu)	124
Figura 44. Cunoașterea planului comunității pentru prevenire și răspuns la dezastre	126

Figura 45. Cum ați luat cunoștință de planul comunității de prevenire și răspuns la dezastre? (%)	127
Figura 46. Planurile de prevenire și răspuns în fața dezastrelor naturale conțin ... (%)	128
Figura 47. Autoritățile/ școala organizează cursuri/ simulări pentru pregătirea copiilor pentru prevenirea efectelor dezastrelor naturale?.....	129
Figura 48. Surse de informare privind reacția în cazul dezastrelor naturale	130
Figura 49. Acțiuni întreprinse în caz de dezastru	131
Figura 50. Frecvența întâlnirilor în comunitate	134
Figura 51. Participarea la întâlniri publice în comunitate, 2014-2018	135
Figura 52. Cine ia decizia în comunitate.....	136
Figura 53. Modalități de implicare a tinerilor în luarea deciziilor (Răspuns multiplu.)	138
Figura 54. Participarea copiilor la selecția liderilor în grupuri	139
Figura 55. Evoluția indicelui sintetic (%) al fericirii în perioada 2012-2018	143
Figura 56. Auto-plasarea tinerilor pe scara unei vieți bune	144
Figura 57. Elementele care definesc o viață mai bună.....	146
Figura 58. Cum îi ajută tinerii pe cei cu probleme din comunitate (% răspuns multiplu).....	149

Sumar executiv

Raportul *Bunăstarea copilului din mediul rural – 2018* continuă demersul Fundației World Vision România început în anul 2012 de a monitoriza și evalua periodic situația copilului din ruralul românesc, fiind singura cercetare de acest tip. Cercetările derulate la fiecare doi ani oferă o imagine comprehensivă și detaliată a calității vieții copilului în mediul rural, indicatorii utilizati urmărind să identifice principalele schimbări survenite în viața copiilor și factorii determinanți ai acestor modificări. Gama extremă de variață de indicatori folosiți în cercetare, care surprind toate dimensiunile calității vieții și utilizarea aceleiași metodologii, permite realizarea de comparații și identificarea principalelor tendințe pe o perioadă mai îndelungată de timp. Studiul oferă informație de calitate autorităților publice, decidenților, dar și publicului larg care să stea la baza adoptării unor decizii eficiente de rezolvare a diverselor probleme ale copilului din mediul rural identificate.

Cercetarea a fost realizată în perioada iunie-noiembrie 2017, folosind metodologia utilizată de World Vision România (WVR) în studiile anterioare (2012, 2014, 2016), ce aduce deopotrivă perspectiva adulților, dar și a copiilor, precum și informații de la diverse autorități locale (medici). Volumul eșantionului cercetării a cuprins 2.186 de gospodării din 65 dintre satele în care WVR desfășoară sau a desfășurat în trecut activități. Au fost culese informații de la 2186 de adulți și 2258 de copii cu vîrstă între 7 și 18 ani. Datele culese au fost analizate comparativ pentru perioada 2012 – 2018.

Bunăstarea copilului din mediul rural nu a înregistrat schimbări majore în ultimii doi ani, fiind departe de a fi satisfăcătoare, principalii indicatori care înregistrează progrese fiind: numărul surselor de venit ale gospodăriei, accesul la asistență medicală primară, profilaxia răhitismului și anemiei, durata de deplasare la instituțiile de învățământ, atitudinile non-discriminatorii din familie, diversele strategii adoptate pentru reducerea cheltuielilor, participarea tinerilor la decizie sau implicarea lor în ajutorarea vârstnicilor din comunitate. Totuși, persistă problemele identificate și în studiile anterioare legate de veniturile familiei,

performanțele școlare, acoperirea unor nevoi de bază ale copilului, munca în gospodărie sau metodele de disciplinare utilizate de părinti.

Deși în ultimii şase ani a scăzut ponderea celor care se auto-plasează din punct de vedere finanțiar în categoria vulnerabililor, în continuare, peste jumătate dintre gospodării consideră că au dificultăți financiare, veniturile lor fiind plasate în categoria celor vulnerabile. O treime dintre gospodăriile din mediul rural sunt beneficiare de o formă de sprijin social (venit minim garantat și/ sau alocație complementară), acestea aflându-se sub pragul de sărăcie. Aceste dificultăți financiare ale gospodăriilor afectează dezvoltarea copiilor, existând probleme în asigurarea nevoilor fiziologice, dar și a celor lalte. Inegalitățile de venit determină apariția unor forme de discriminare a copiilor provenind din familiile sărace, aceștia simțindu-se într-o măsură mai mare discriminări de ceilalți colegi de clasă sau profesori.

Sănătatea și nutriția copilului din mediul rural continuă să prezinte o serie de probleme la indicatorii referitor la igienă, calitatea hranei, accesul permanent la asistența medicală primară, accesul la servicii medicale a femeilor pe perioada sarcinii, prezența unor comportamente nocive la tineri. În cazul gospodăriilor rurale care nu au dotări sanitare, igiena rămâne o problemă destul de serioasă ce poate afecta sănătatea copiilor, 20% dintre copiii provenind din ele nespălându-se pe mâini după ce folosesc toaleta. Doar puțin peste un sfert dintre copiii între 7 și 12 ani fac baie sau duș zilnic. Lipsa toaletelor și a apei curente afectează încă și o serie de instituții de învățământ. Accesul la asistența medicală primară s-a îmbunătățit în ultimii şase ani, dar în continuare pentru 19% dintre gospodării accesul la medicul de familie nu se poate face permanent. Consultul medical periodic al copilului până în 5 ani nu se realizează regulat, una din zece gospodării declarând că copiii lor sub 5 ani nu au făcut acest control în ultimul an. Nici gravidele nu au acces la servicii medicale pentru monitorizarea sarcinii, cauza principală fiind lipsa acestora în comună și costurile mari de deplasare pentru a le efectua. Din acest motiv, 14% nu au făcut ecografii, iar 20% nu au efectuat nici un examen ginecologic în perioada sarcinii.

Indicatorii privind nutriția copilului în mediul rural au identificat anumite probleme legate de calitate și cantitate, aproximativ două treimi dintre familiile fiind nevoie în ultimul an să cumpere alimente mai

ieftine (71%) sau în cantități mai mici (61%) ca urmare a dificultăților financiare. În același timp conținutul meselor variază, iar calitatea nu este cea mai bună având în vedere că în 13% dintre gospodării copiii consumă la toate mesele dulciuri, covrigi, biscuiți, în 11% mănâncă o pâine/ zi, iar în 10% primesc mâncare gătită o dată/ zi. și în alimentația sugarului sunt o serie de disfuncționalități, mamele alegând să înceapă diversificarea mai devreme de șase luni și să renunțe la alăptarea exclusivă la sân în această perioadă. Participarea copiilor la educație depinde de o gamă variată de factori dintre care cercetarea a analizat durata de deplasare până la instituțiile de învățământ, contextul familial (starea materială, implicarea părinților în educația copilului, aspirațiile educaționale ale părinților), climatul școlar, pregătirea și rezultatele școlare, abandonul școlar. Comparativ cu anii anteriori, durata medie a deplasării către unitățile de învățământ s-a redus, aproximativ 32% dintre copiii mergând cu microbuzele școlare. Chiar dacă în ultimii ani satele supuse cercetării indică o reducere a atitudinilor discriminatorii în școli și la adoptarea principiilor educației incluzive, în unele unități de învățământ acestea persistă, 15% dintre copii simțindu-se tratați diferit față de ceilalți colegi din clasă totdeauna sau uneori.

Implicarea copiilor și tinerilor în muncile gospodărești este încă o caracteristică a mediului rural românesc, 79% dintre tineri muncind în gospodărie, iar 4% în afara acesteia. Această implicarea a lor în muncile gospodăriei face ca uneori să se simtă obosiți când merg la școală. Părinții se implică activ în educația copiilor, verificându-le temele zilnic în doar 61% dintre gospodării. Aspirațiile educaționale ale părinților vizează în majoritatea cazurilor urmarea liceului de către copii, doar 12% recomandând copiilor să meargă la o școală profesională. Abandonul școlar crește după finalizarea ciclului gimnazial, motivele fiind rezultatele școlare slabe ale copiilor (51%), costul mare al educației (56%) și preferința adolescentilor de a lucra pentru a avea un venit (31%).

Situația finanțieră a gospodăriilor pare că s-a îmbunătățit în ultimii șase ani, dar în continuare există copii care merg flămânzi la culcare și care nu au suficientă mâncare. Astfel, 9% dintre copiii din rural mănâncă 2 mese pe zi doar uneori, iar 2% niciodată, 9% merg uneori și întotdeauna flămânzi la culcare, 5% au doar uneori suficientă mâncare să mănânce, iar 3% nu au niciodată destulă mâncare.

Există în cadrul familiilor din mediul rural o atmosferă de încredere și susținere pentru copii, dar numărul copiilor care se simt discriminați în cadrul familiei a crescut în ultimii doi ani, ajungând la 9% în 2018.

Asistăm la o tendință de creștere a atitudinii non-discriminatorii a adulților față de rolurile de gen, dar persistă și cele conservatoare care presupun o serie de stereotipuri de gen și rol ale partenerilor în familie. Din acest motiv există încă percepții conform cărora femeile care lucrează nu pot avea grija de copii la fel de bine ca și cele care nu au un loc de muncă (12% dintre respondenți), femeile nu contează să fie împlinite pe ambele planuri - personal și profesional (36%), sau că bărbații pot să conducă afacerile mai bine ca femeile (16%).

Chiar dacă în ultimii ani există o tendință de creștere a modalităților non-violente de disciplinare a copiilor (privarea de jocuri, interzicerea de a ieși din casă), în continuare 34% folosesc abuzul verbal iar 11% chiar pe cel fizic (îi lovesc la fund). În continuare există adulți care nu ar interveni dacă ar sesiza un caz de abuz asupra copilului, considerând că acesta este o formă de educare a copiilor de către părinți.

Accesul copiilor cu dizabilități la servicii în comunitate în mediul rural este încă deficitar mai ales în lipsa serviciilor specializate la nivelul comunei, 72% dintre părinții ce au în grija acești copii declarând că trebuie să se deplaseze în reședința de județ pentru a beneficia de astfel de servicii.

Plasarea pe scara vieții bune indică deprecierea auto-percepției copiilor care se poziționau către polul superior al scalei (pragurile 6-8) comparativ cu 2016 cu 8%. Atributele unei vieți bune țin de aspectele materiale (îmbrăcăminte, încăltăminte, automobil, electronice, telefoane mobile și tablete, locuință), cât și de cele non-materiale (familie, sănătate, respect, înțelegere).

Pornind de la toate aceste aspecte identificate, raportul de față realizează o radiografie completă a evoluției situației copilului în rural pentru ultimii şase ani, pe toate dimensiunile calității vieții acestuia, în care reușește să surprindă principalele dificultăți în asigurarea bunăstării acestuia. Majoritatea acestor probleme în bunăstarea copilului sunt determinate de inegalitățile de venituri existente, mediul rural înregistrând un risc de sărăcie mult mai ridicat, dar și de persistența unor atitudini conservatoare în rândul populației (atitudini de gen, de rol, de status, de mod de educare a copilului etc.). Pe baza tuturor deficiențelor identificate în asigurarea bunăstării copilului în mediul rural, raportul propune și o serie de recomandări pentru îmbunătățirea situației copilului și reducerea inegalităților dintre rural și urban.

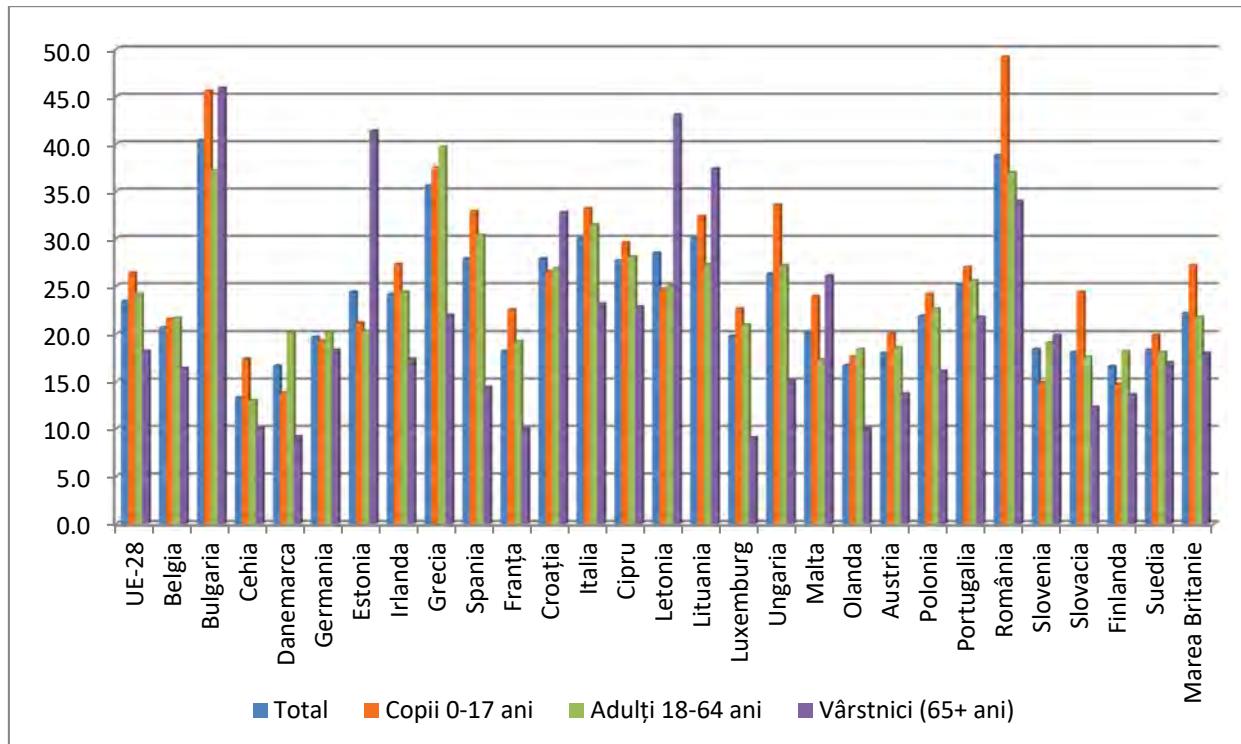
I. INTRODUCERE

Bunăstarea copilului din mediul rural constituie preocuparea permanentă a World Vision România care, prin programele de dezvoltare comunitară, intervenție în cazuri de dezastre și advocacy derulate contribuie la combaterea sărăciei și inegalităților sociale în rândul copiilor. Aducerea problematicii care vizează bunăstarea copilului din mediul rural în atenția autorităților, specialiștilor, mass-mediei și publicului larg prin realizarea de evaluări periodice este unul dintre obiectivele principale ale World Vision România începând cu anul 2005. Cercetarea privind bunăstarea copilului din mediul rural întreprinsă de World Vision România este singura de acest tip derulată în România și are drept scop nu doar cunoașterea situației copilului, ci și tragerea unor semnale de alarmă pentru adoptarea unor soluții eficiente de rezolvare a problemelor cu care se confruntă copiii în ruralul românesc.

Continuarea demersului, început în 2012, de a realiza cercetări comprehensive privind bunăstarea copilului din mediul rural a avut la bază argumente ce țin atât de riscul foarte mare de sărăcie și excluziune socială în rândul copiilor ce caracterizează România comparativ cu celealte țări europene, cât și de decalajele de dezvoltare existente între mediul rural și cel urban la nivel național.

Primul dintre obiectivele de dezvoltare sustenabilă adoptate la nivel internațional urmărește eradicarea sărăciei, dar România, deși a făcut progrese în reducerea riscului de sărăcie și excluziune socială în perioada 2008-2016, ajungând de la 44,2% în 2008 la 38,8% în 2016, rămâne pe primul loc în Uniunea Europeană, cu peste 15% peste media europeană. Copiii constituie categoria socială cea mai expusă sărăciei și excluziunii sociale, România fiind în fruntea țărilor europene cu un risc de 49,2% în 2016, cu aproximativ 23% peste media europeană. ([Figura 1](#))

Figura 1. Riscul de sărăcie și excluziune socială în Uniunea Europeană, 2016

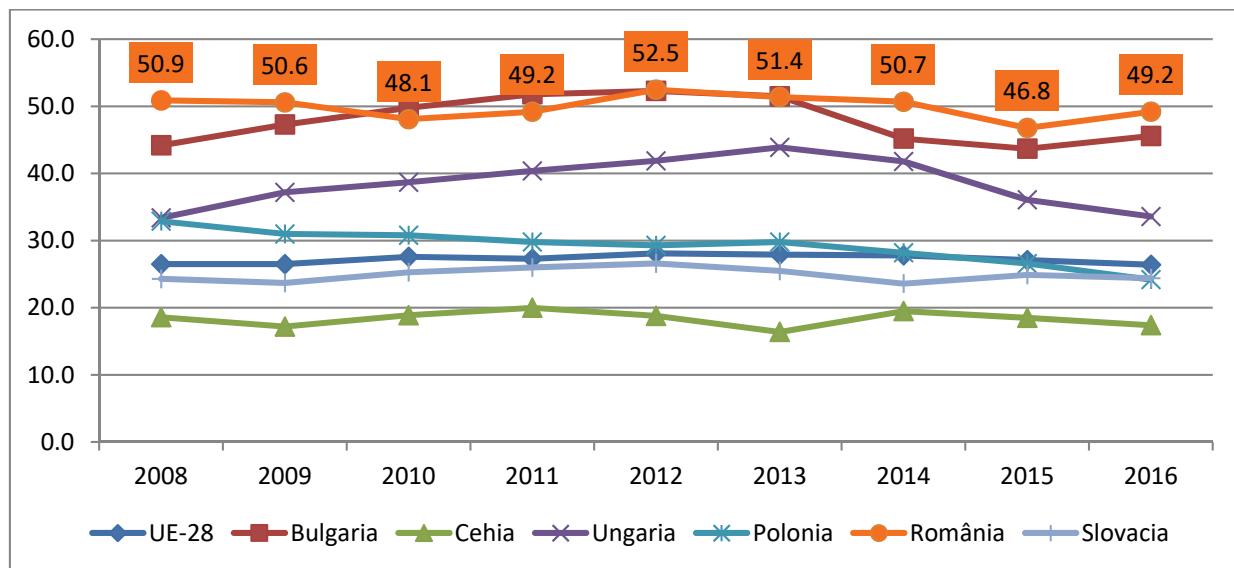

Sursa: EUROSTAT, People at risk of poverty or social exclusion by age and sex [ilc_peps01]

Eradicarea sărăciei în rândul copiilor pare un obiectiv destul de greu de atins în România, în ciuda măsurilor adoptate de autorități în ultimii opt ani. Intervențiile punctuale ce au urmărit în special tratarea efectelor și mai puțin a cauzelor sărăciei, lipsa măsurilor de prevenție au făcut ca România să înregistreze în ultimii opt ani cea mai mare rată a riscului sărăciei din Uniunea Europeană. În perioada 2012-2016 se observă o îmbunătățire a situației copilului, riscul de sărăcie și excluziune socială reducându-se de la 52,5% în 2012 la 49,2% în 2016. Cu toate acestea, în 2016 riscul de sărăcie și excluziune socială a copilului a crescut cu aproape 3% comparativ cu 2015. Dacă ne uităm la celelalte țări foste comuniste, copiii din

România sunt cei mai expuși sărăciei, numărul celor aflați în risc de sărăcie fiind dublu față de Polonia și Slovacia, aproape triplu decât în Cehia, cu 16% mai mare decât în Ungaria și cu aproape 4% mai mare decât în Bulgaria. (Figura 2)

Figura 2. Evoluția riscului de sărăcie și excluziune socială la copii în UE, 2008-2016

Sursa: EUROSTAT, *People at risk of poverty or social exclusion by age and sex [ilc_peps01]*

Principalii factorii ce influențează riscul de sărăcie și excluziune socială la copil sunt: componența gospodăriei (numărul adulților și al copiilor), veniturile, nivelul de educație al adulților, condițiile de locuire. România înregistrează un risc mai mare de sărăcie în familiile cu peste trei copii și în cele monoparentale. Astfel în 2016, în familiile în care există copii, riscul de sărăcie este de 42,5%, dar crește cu 30% în cele cu trei copii sau mai mulți (72,6%) și cu peste 16% în cele monoparentale (58,2%). Nivelul de educație al părinților reprezintă un factor explicativ important al sărăciei copiilor, un nivel mai ridicat fiind asociat cu un grad mai redus de sărăcie. Dacă 74,3% dintre copiii aflați în risc de sărăcie trăiesc în gospodării unde părinții au cel mult studii gimnaziale, procentul scade la 47,2% pentru cei ai căror părinți

au absolvit școala profesională sau liceul și la 15% în cazul celor care au părinți cu studii universitare. Rata deprivării materiale severe la copii este de 30,2% în România.

Inegalitățile rural-urban în privința oportunităților de dezvoltare rămân ridicate în ciuda măsurilor adoptate de autorități pentru reducerea acestora. Aceste inegalități care influențează calitatea vieții copiilor și familiilor lor există în: accesul la servicii de bază (sănătate, educație, protecție socială) și specializate de calitate, condițiile de locuire (inclusiv accesul la utilități), nivelul veniturilor și domeniile de activitate unde lucrează adulții, oportunitățile de petrecere a timpului liber.

Cercetarea privind bunăstarea copilului în mediul rural a urmărit să ofere o imagine comprehensivă a situației copilului și a familiei acestuia, incluzând toate dimensiunile relevante pentru o dezvoltare sănătoasă și armonioasă a celor între 0 și 17 ani: caracteristicile gospodăriei, condițiile de locuire, veniturile și cheltuielile familiei, sănătatea, educația, protecția socială, participarea comunitară, protecția în caz de dezastre, valorile sociale și creștine. Toate aceste dimensiuni abordate sunt esențiale pentru asigurarea unei calități a vieții corespunzătoare, studiul oferind o informație specializată și actuală factorilor de decizie și specialiștilor care să îi ajute în adoptarea unor decizii eficiente ca răspuns la nevoile existente.

Prezentul raport analizează comparativ evoluția principalilor indicatori pe perioada ultimilor șase ani pentru a putea surprinde într-o manieră adecvată dinamica fenomenelor și proceselor ce influențează calitatea vieții copilului din rural. Analiza dinamicii indicatorilor privind bunăstarea copilului a fost realizată și pentru a surprinde progresul în îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare socială sustenabilă (SDG), respectiv a SDG 01 – Fără sărăcie – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context, SDG 10 - Reducerea inegalităților (inclusiv cele de gen) și SDG 16 – Pace, justiție și instituții eficiente – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă.

Raportul este structurat pe șapte teme care analizează dimensiunile de bază ale bunăstării copilului: caracteristicile demografice și socio-economice ale populației, starea de sănătate și nutriția, educația școlară, protecția socială, participarea la luarea deciziilor, confortul psihologic, valorile sociale și creștine;

de asemenea cuprinde un capitol de concluzii și recomandări pentru acțiunile ce trebuie continuante pentru a asigura bunăstarea copilului din rural.

Prima temă analizează caracteristicile demografice și socio-economice ale populației cuprinzând informații despre structura gospodăriilor, nivelul de educație al membrilor acestora, surse de venit din gospodării și condițiile de locuire.

Cea de a doua temă este dedicată sănătății și nutriției copilului din mediul rural și include indicatori referitori la facilitățile sanitare din gospodării și instituțiile de învățământ, condițiile de igienă, condițiile de hrană, îngrijirea copiilor cu vîrstă până la 1 an, accesul la serviciile de sănătate și prezența unor comportamente nedorite la copiii cu vîrste între 12 și 18 ani.

Educația școlară este cea de a treia temă care analizează factorii care influențează calitatea educației copiilor din rural: accesul la educație, climatul școlar, contextul familial, implicarea părinților în educația copiilor, rezultatele școlare, atitudinea față de educație și aspirațiile educaționale ale părinților, abandonul școlar.

A patra temă este dedicată protecției copilului din mediul rural și cuprinde informații referitoare la: acoperirea nevoilor de bază, confortul psihologic al copilului în mediul familial, respectarea drepturilor copilului, stereotipii discriminatorii, abuz și discriminare, securitatea socială în comunitate (siguranță și mediul social), strategii adoptate în situații de criză, protecția în timpul dezastrelor naturale.

Cea de a cincea temă vizează participarea copilului la luarea deciziilor în familie și comunitate, măsurată prin indicatori referitori la participarea la întâlniri formale sau informale organizate în comunitate, la inițierea de proiecte care vizează rezolvarea unor probleme existente la nivel local și monitorizarea deciziilor administrației publice locale.

În continuare, a șasea temă analizează confortul psihologic al copiilor și tinerilor din mediul rural prin prisma a 4 itemi: existența prietenilor cu care aceștia pot discuta atunci când au probleme, autopercepția

în raport cu ceilalți copii sau tineri de aceeași vârstă, auto-evaluarea stării de sănătate și a condiției fizice și auto-evaluarea nivelului de fericire.

În final, cea de a șaptea temă evaluează modul în care valorile practicate de copii în viața de zi cu zi se identifică cu valorile creștine. În acest sens au fost analizate valorile referitoare la respectul față de părinți și alte persoane din comunitate, modalitățile de implicare în comunitate, respectarea valorilor creștine în familie, modalitatea în care pot identifica valorile creștine și exprima credința, precum și felul în care se simt iubiți și protejați de Dumnezeu.

2. METODOLOGIA DE CERCETARE

Cercetarea, realizată în perioada iunie-noiembrie 2017, folosește metodologia utilizată de WVR în Studiile anterioare (2012, 2014, 2016) ce vizau evaluarea bunăstării copilului din zona rurală. Actuala cercetare folosește, alături de perspectiva părintilor și a copiilor asupra bunăstării copilului, și puncte de vedere ale autorităților locale (primar, consilieri locali, directori de școală și asistenți sau lucrători sociali din primării) strânse din evaluările programelor de dezvoltare comunitară derulate în vara anului 2017 în Dolj, Vâlcea și Cluj. Astfel, pe lângă reprezentativitatea națională pentru gospodăriile cu copii din mediul rural (dată de volumul și structura eșantionului), informațiile sunt validate și aprofundate prin prelucrarea datelor culese de la autorități, părinți și copii, utilizând instrumente calitative. S-a asigurat, astfel, măsurarea directă a unor indicatori de bază în analiza bunăstării copilului în ceea ce privește sănătatea, nutriția, educația, protecția și participarea copilului, dar și analiza calitativă a acestora.

Volumul și structura eșantionului conferă studiului reprezentativitate națională pentru gospodăriile cu copii din mediul rural, având un volum total de 2.186 de gospodării, din satele în care WVR desfășoară sau a desfășurat în trecut activități. Gospodăriile au fost alese în mod aleator din 65 comune aflate în şase județe ale țării (Vaslui, Ialomița, Vâlcea, Dolj, Olt și Cluj). Distribuția gospodăriilor în funcție de apartenența la un sat centru de comună sau sat periferic este aproximativ egală cu distribuția ce corespunde gospodăriilor cu copii din mediul rural românesc.

Metodologia folosită a vizat interviewarea unui adult, membru al gospodăriei și aplicarea unui număr de 2 chestionare copiilor cu vîrstă cuprinsă între 7 și 18 ani; acestea au testat comportamentul sănătos al copiilor precum și nivelul cunoștințelor de citire și înțelegere a unui text. Instrumentele cantitative sunt prezentate în capitolul *Anexe*.

Au fost aplicate 2186 chestionare adulților din gospodărie, 2258 chestionare copiilor, precum și 953 teste de citire aplicate copiilor din clasele 1-5 (vîrste cuprinse între 7-12 ani), din satele în care World Vision derulează programe.

O comparație între datele studiului privind gospodăriile cu câteva rezultate ale Recensământului din 2011 (www.recensamantromania.ro) indică valori foarte apropiate. Astfel, numărul mediu de camere/gospodărie este 2,88 în cercetarea WV față de 2,9 la recensământ, în timp ce suprafața medie a locuinței este 48,35 mp în studiu și 45,9 mp la recensământ.

Pentru eșantionul total marja maximă de eroare pentru un nivel de încredere de 95% este sub 2,5%. Analiza datelor a fost de tip descriptiv, prezentând distribuția indicatorilor analizați, cât și explicativ, corelând informațiile rezultate din aplicarea diferitelor instrumente și încercând identificarea aspectelor critice sau pozitive care să caracterizeze cât mai exact calitatea vieții copiilor din rural în 2016. Pentru unii indicatori, datele au fost comparate cu indicatori reprezentativi obținuți de WVR în studiile din anii 2012, 2014 și 2016 și/ sau din studiile similare realizate pentru mediul rural.

3. CARACTERISTICI DEMOGRAFICE ȘI SOCIO-ECONOMICE ALE POPULAȚIEI CUPRINSE ÎN STUDIU

3.1. Structura gospodăriei

În cadrul cercetării efectuate au fost cuprinse un număr de 2186 de gospodării în care locuiau 9096 de persoane. Media de locuitorii într-o gospodărie este de 4 persoane. Dintre cele 9096 de persoane 55% sunt persoane adulte (peste 18 ani), 10% sunt copii cu vârste între 1 și 5 ani, 14% copii cu vârste între 6 și 10 ani, 12% copii cu vârste între 11 și 14 ani, iar 9% tineri între 15 și 17 ani. Dintre cele 2186 de gospodării cuprinse în studiu 45% au un copil, 36% au 2 copii, 12% 3 copii, 4% 4 copii, iar restul de 3% au 5 copii sau mai mulți.

3.1.1. Nivelul de educație în gospodărie

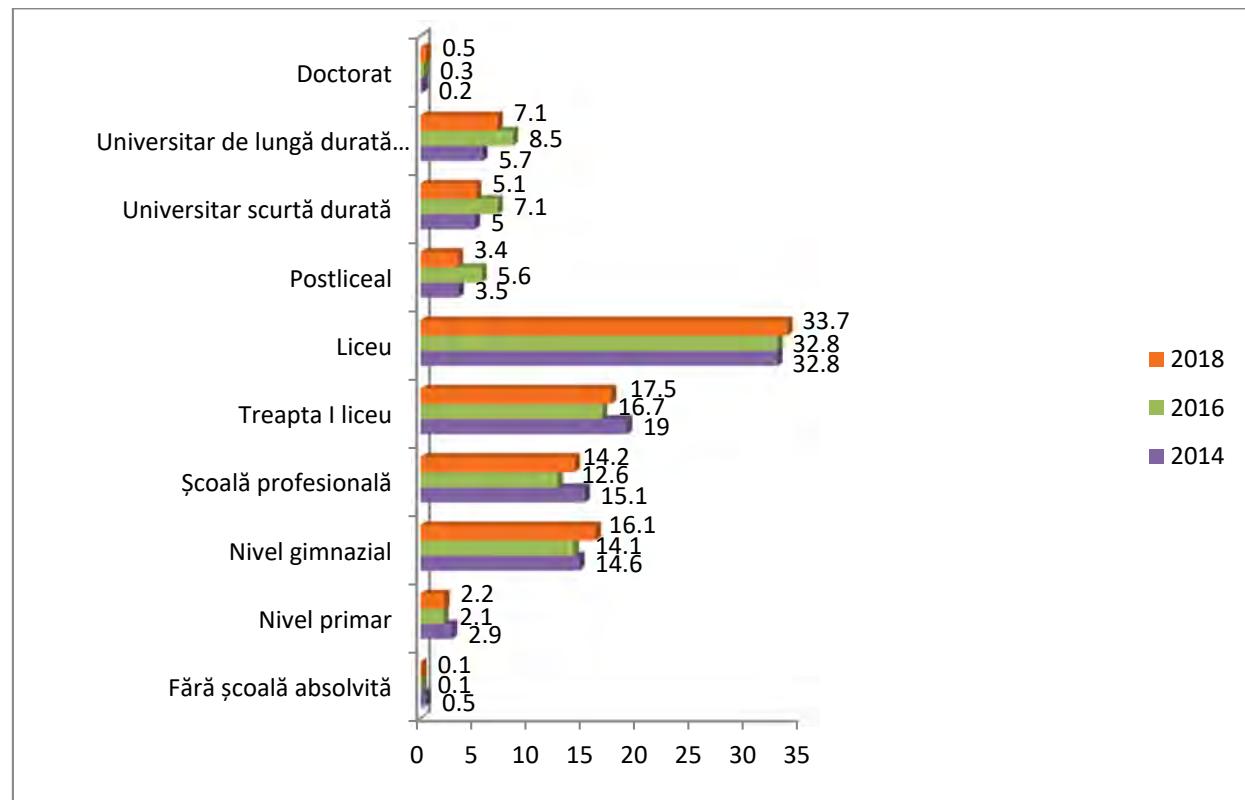
Distribuția gospodăriilor în funcție de nivelul cel mai înalt de educație înregistrat indică pentru 2018 că aproximativ o treime dintre acestea (33,7%) au studiile liceale ca nivel maxim de educație. La fel ca în studiile efectuate în 2014 și 2016, datele arată că în mediul rural se menține tendința ca populația adulță să aibă preponderent ca nivel maxim de educație studiile liceale finalizate (32,8% în 2014 și 2016, 33,7% în 2018). Comparativ cu anul 2016, datele arată o creștere cu două procente a gospodăriilor în care membrii au absolvit nivelul gimnazial (16,1% față de 14,1%) și școala profesională (14,2% față de 12,6%). Totuși, comparativ cu 2016, scade cu două procente numărul gospodăriilor în care adulții au absolvit studii universitare de scurtă durată (de la 7,1% la 5,1%) și cu 1,4 procente al celor cu studii universitare de lungă durată (de la 8,5% la 7,1%). ([Figura 3](#))

Din analiza datelor cercetărilor efectuate în 2014 și 2016, în 2018 se poate observa o ușoară creștere a nivelului de educație al gospodăriilor, 49,9% dintre acestea având cel puțin studii liceale (studiile liceale, postliceale, universitare și post-universitare) față de 47,2% în 2014. Comparativ cu 2014, în 2018 se remarcă o creștere a proporției gospodăriilor care au ca nivel maxim de educație, respectiv studiile universitare de lungă durată (de la 5,7% în 2014 la 7,1% în 2018). Chiar dacă procentul lor este redus, se

remarcă și o ușoară scădere a gospodăriilor în care nivelul maxim de școlarizare este cel primar (de la 2,9% în 2014 la 2,2% în 2018).

Analiza datelor cercetării din 2018 privind educația la nivel de individ arată un procent destul de ridicat de persoane cu vârste între 18 și 24 de ani ce au absolvit doar gimnaziul (25% dintre persoanele din această grupă de vîrstă). Dintre persoanele între 25 și 64 de ani, 24% au studii gimnaziale, 21% au finalizat școala profesională, 24% au studii liceale, iar 7% studii universitare. Un procent de 91% dintre persoanele care au absolvit școala profesională au vîrste între 25 și 64 de ani.

Figura 3. Nivelul maxim de educație în gospodării 2014, 2016, 2018 (%)

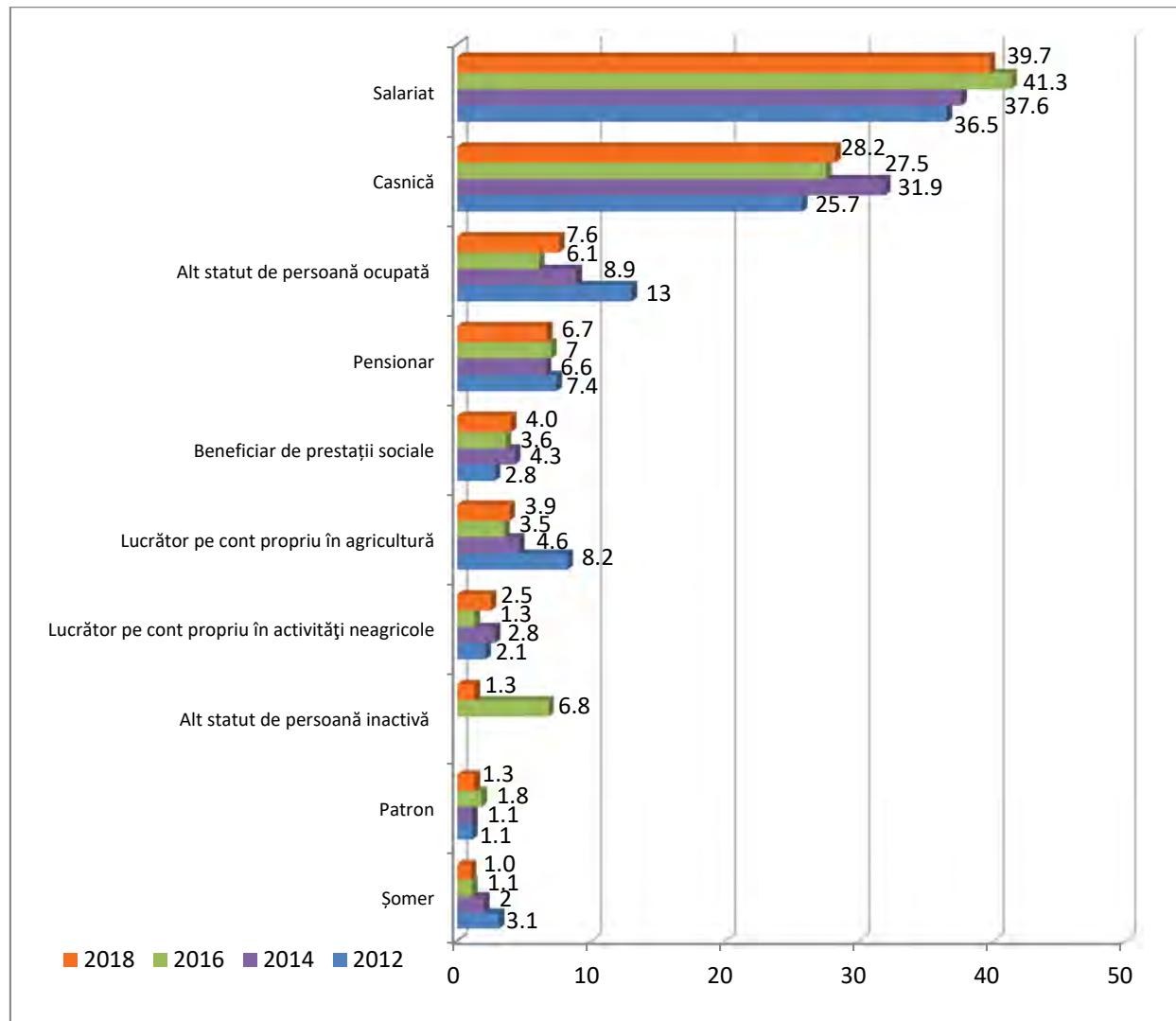

Rezultatele ultimului Recensământ al populației și locuințelor din 2011 indică pentru populația din mediul rural că 17,2% au studii liceale, 14,7% au absolvit școala profesională, 36,6% au studii gimnaziale, 20,9% studii primare, iar 4,3% studii universitare (RPL, 2011). Raportat la aceste date ale RPL 2011, rezultatele studiului realizat de World Vision în 2018 indică un procent mai mare al persoanelor adulte din rural care au studii liceale (25,5% din totalul populației de peste 18 ani cuprinsă în studiu) și universitare (6,6% din totalul populației de peste 18 ani cuprinsă în studiu).

3.1.2. Categorii ocupaționale

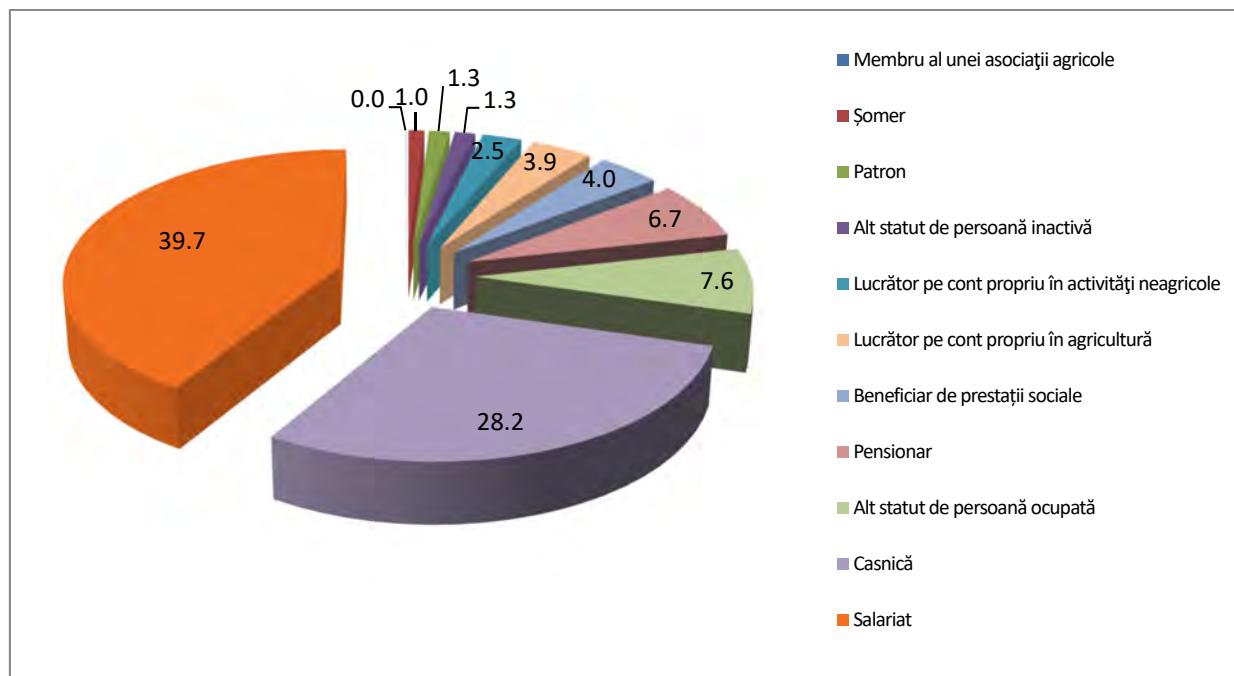
Analiza comparativă a datelor studiilor derulate în perioada 2012-2018 arată că există o tendință de creștere a populației ocupate, aceasta menținându-se și după 2016. Proportia populației salariate a crescut constant din 2012 până în 2016, când ajunge la 41,3% (față de 36,5% în 2012 și 37,6% în 2014), în 2018 înregistrându-se un ușor regres (39,7%). Chiar dacă în 2018 proporția populației salariate a înregistrat o ușoară scădere față de 2016 (de la 41,3% în 2016 la 39,7% în 2018), există creșteri ale lucrătorilor pe cont propriu în activități non-agricole (de la 1,3% în 2016 la 2,5% în 2018) și al celor care au alt statut de persoană ocupată (de la 6,1% în 2016 la 7,6% în 2018). Proportia persoanelor casnice se menține ridicată (28,2% în 2018), chiar dacă începe să scadă după 2014, când 31,9% au declarat că au acest statut ocupațional. Procentul șomerilor continuă să scadă în perioada 2012 -2018 de la 3,1% în 2012 la 1% în 2018. Cu toate că proporția persoanelor care dețin o afacere proprie este extrem de redus în toate cele patru valuri de studiu, dacă până în 2016 procentul lor a crescut de la 1,1% (în 2012 și 2014) la 1,8% (în 2016) , în 2018 acesta a înregistrat o scădere până la 1,3%. ([Figura 4](#))

Figura 4. Categorie ocupaționale în familiile din rural 2012-2018 (%)

Structura ocupațională a populației adulte din gospodăriile cuprinse în studiu indică pentru 2018 un procent de 39,7% salariați, 28,2% casnice, 6,7% pensionari, 3,9% lucrători pe cont propriu în agricultură, 2,5% lucrători pe cont propriu în activități non-agricole și 1,3% patroni. (Figura 5)

Figura 5. Categorii ocupaționale în familiile din rural în 2018

Din analiza datelor studiului din 2018 se poate observa o scădere ușoară a salariaților și a persoanelor care dețin o afacere comparativ cu 2016. Dacă în 2016, una dintre posibilele cauze ale creșterii numărului de salariați și de patroni a reprezentat-o implementarea proiectelor finanțate din fondurile europene ce au avut ca priorități integrarea persoanelor pe piața muncii și stimularea antreprenoriatului, lipsa finanțărilor pentru continuarea sprijinului oferit acestor persoane sau mici afaceri a dus la reducerea numărului lor începând cu 2017. În același timp se remarcă o creștere ușoară a procentului persoanelor

beneficiare de ajutor social de la 3,6% în 2016 la 4% în 2018. O tendință comună celor patru valuri de studiu este menținerea la aproximativ o treime a proporției persoanelor casnice și scăderea numărului șomerilor.

3.1.3. Surse de venit

Sursele de venit ale gospodăriilor în cercetarea actuală sunt: **salariile (61% dintre gospodării au această sursă de venit), alocațiile pentru copii (93,7% dintre gospodării), alocațiile complementare (25,6%), venitul minim garantat (15,1%), agricultura (12,5%), pensiile de vîrstă (7,7%), banii trimiși de rude din străinătate (5,2%), subvențiile din agricultură (4,8%), ajutorul social pentru persoane cu handicap (3,6%).**

Din analiza datelor cercetărilor din 2014, 2016 și 2018 se poate observa că salariile reprezintă principala sursă de venit pentru 61% dintre gospodării. Dacă în 2016 procentul gospodăriilor care aveau ca sursă de venit salariile a crescut față de 2014 cu 6,6% ajungând la 61,8%, în 2018 el scade ușor până la 61%. Având în vedere structura eșantionului care a cuprins familii cu copii, proporția gospodăriilor care declară că au venituri și din alocațiile pentru copii se menține ridicată și în 2018 (93,7%). Comparativ cu studiile anterioare, în 2018 a crescut procentul gospodăriilor care declară alocația complementară ca și sursă de venit (de la 2,8% în 2014, la 18,9% în 2016 și 25,6% în 2018). ([Tabelul 1](#))

Se observă o dublare a proporției gospodăriilor în care venitul minim garantat constituie sursă de venit în 2018, comparativ cu 2016, de la 7,4% la 15,1%. Chiar dacă acest procent este mult mai mic decât cel înregistrat în 2014 (42,4%), el este îngrijorător prin implicațiile pe care le are asupra bunăstării întregii familii. Venitul minim garantat împreună cu alocația complementară sunt forme de beneficii sociale adresate familiilor aflate sub pragul sărăciei. Analizând gospodăriile care au venituri din aceste două surse se observă că aproximativ 33% din ele sunt beneficiare de sprijin social. Aceste gospodării sunt cele care se află sub pragul de sărăcie, de cele mai multe ori acest lucru având efecte asupra educației sau sănătății copiilor.

Comparativ cu studiile anterioare (2014, 2016), în cel actual crește cu aproximativ 2 procente proporția gospodăriilor care obțin venituri din agricultură (de la 10,1% în 2014 la 12,5% în 2018) și a celor care au

ca venit ajutor social pentru persoane cu handicap (de la 1,8% în 2014 la 3,6% în 2018). Dacă în 2016, procentul familiilor care obțineau venituri din banii trimiși din străinătate de rude a scăzut foarte mult (de la 11,1% în 2014 la 4,5% în 2016), în 2018 se remarcă o ușoară creștere a gospodăriilor care beneficiază de acest tip de venit (de la 4,5% la 5,2%).

Tabelul 1. Surse de venit în gospodărie 2014, 2016, 2018 (%)

Surse venit	2014	2016	2018
Alocații pentru copii	61,3	91,8	93,7
Salarii	55,2	61,8	61
Alocație complementară	2,8	18,9	25,6
Cv ajutor social (Venit minim garantat)	42,4	7,4	15,1
Agricultură	10,1	10,7	12,5
Pensii de vârstă	11,4	8	7,7
Bani trimiși din străinătate de către rude	11,1	4,5	5,2
Subvenții din agricultură			4,8
Ajutor social pentru persoane cu handicap	1,8	1,9	3,6
Pensii de boala	2,6	3,9	3,1
Pensii de urmaș	1,6	1,6	1,8
Ajutor de însotitor al unor persoane cu handicap	2	1,3	1,6
Ajutor de șomaj	3	1,5	1,2
Meșteșuguri	3,2	1,3	0,6
Alta	4,6	7,4	4,6

O tendință comună celor trei valuri de studiu din 2014, 2016 și 2018 o reprezintă creșterea numărului gospodăriilor care au 3, 4 și chiar 5 surse de venit. Astfel în 2018 se observă o creștere cu 6,7% față de 2016 a celor care au trei surse de venit (de la 23,5% în 2016 la 30,2% în 2018), iar în ce privește gospodăriile cu 4 surse de venit procentul a ajuns la 6,1% (față de 1,9% în 2014 și 4,1% în 2016). Și în 2018 peste jumătate dintre gospodării beneficiază de 2 surse de venit (53,4%), însă acest procent scade față

de 2016, când se ridica la 62%. Chiar dacă este destul de mic, procentul gospodăriilor cu 5 surse de venit a crescut la 2,4% în 2018 față de 0,4% în 2016 și 0,2% în 2014. (**Tabelul 2**)

Tabelul 2. Numărul surselor de venit ale gospodăriilor 2014, 2016, 2018 (%)

Număr surse de venit	2014	2016	2018
1	35,5	10	7,8
2	44,4	62	53,4
3	16,3	23,5	30,2
4	1,9	4,1	6,1
5	0,2	0,4	2,4

În cazul gospodăriilor cu o singură sursă de venit, în 2018 pentru 61% dintre acestea este reprezentată de alocațiile pentru copii în creștere față de 2016 când 49,3% dintre familiile au declarat alocațiile ca singur tip de venit. Comparativ cu 2016, a scăzut procentul gospodăriilor care au ca singur tip de venit salariile, de la 40,8% la 27%. Doar 3,6% dintre cei care au o singură sursă de venit sunt beneficiarii de venit minim garantat.

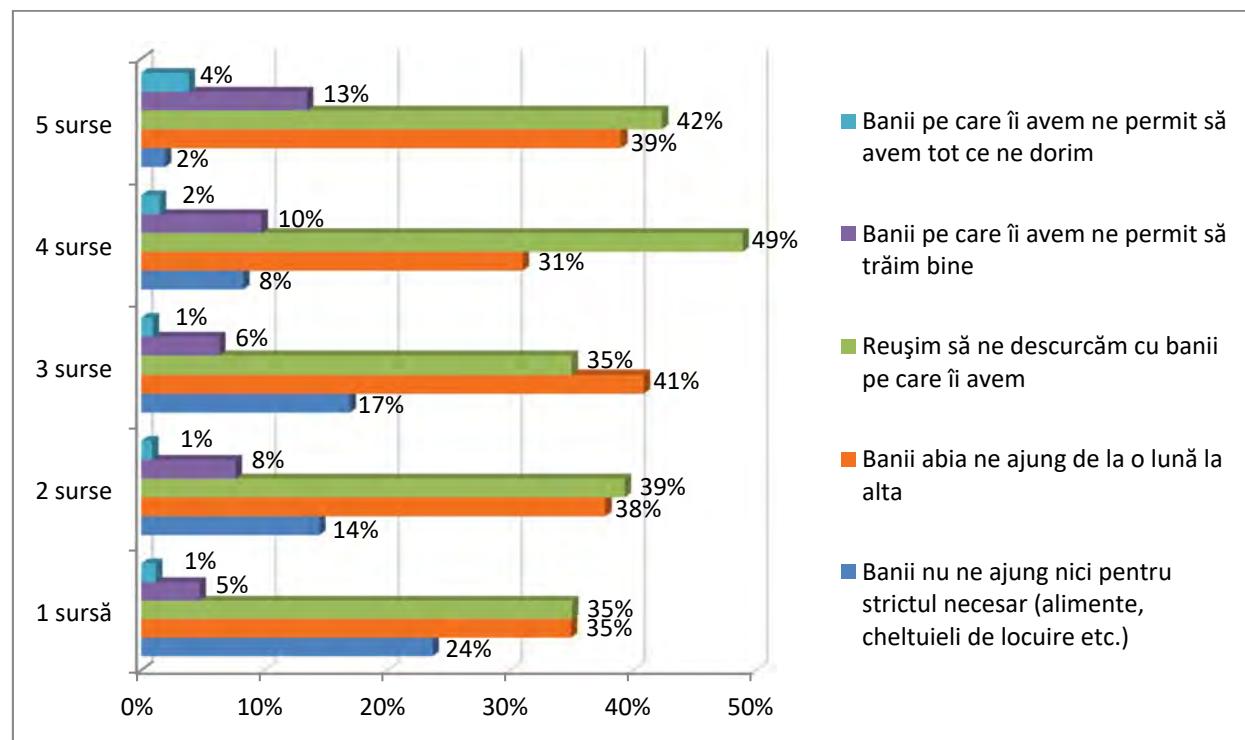
În ce privește gospodăriile cu două surse de venit, în mare parte majoritatea cazurilor acestea provin din cumularea salariului sau venitului minim garantat cu alocațiile pentru copii. În cazul celor care obțin venituri din agricultură, acestea se cumulează cu pensiile în cea mai mare parte a cazurilor.

Analiza gospodăriilor cu trei sau mai multe surse de venit indică o cumulare a salariilor cu alocațiile pentru copii, veniturile din agricultură, alocația complementară și pensii. În cazul celor care au venit minim garantat, alocațiile pentru copii și alocațiile complementare vin să întregească veniturile familiei.

Raportând aprecierea bunăstării financiare a gospodăriei făcută de respondenți la numărul surselor de venit existente în familie, se poate remarcă o asociere între acestea. Chiar dacă nu doar numărul surselor de venit ale gospodăriei este important în stabilirea bunăstării financiare a acesteia, ci mai ales tipul

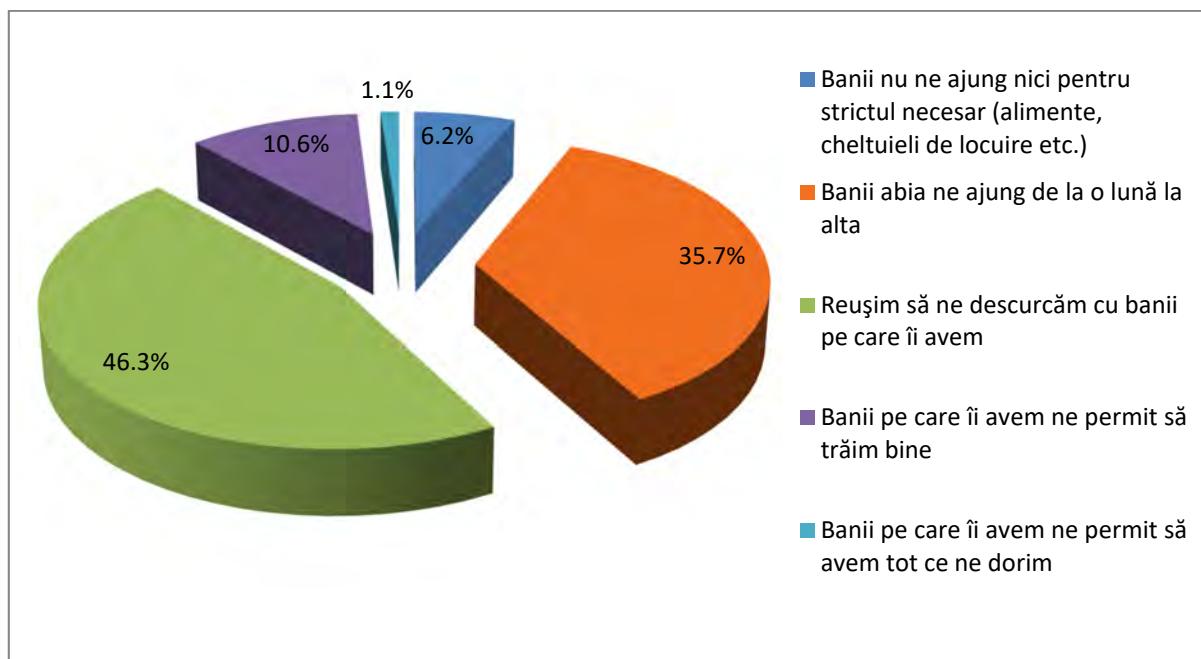
venitului și cuantumul lui, se poate observa că pe măsură ce crește numărul acestora, scade proporția celor care declară că banii nu le ajung nici pentru strictul necesar. Astfel, dacă în cazul gospodăriilor cu o singură sursă de venit 24% dintre respondenți au declarat că banii nu le ajung nici pentru strictul necesar, în cele cu patru surse de venit procentul acestora este de 8%. Cu cât cresc sursele de venit ale gospodăriei, cu atât crește și proporția celor care declară că banii pe care îi obțin le permit să trăiască bine (de la 6% în cazul celor cu 3 surse de venit, la 10% la cei cu 4 surse și la 13% la cei cu 5 surse de venit). Cu toate acestea cuantumul veniturilor este important, procentul celor care declară că banii de abia le ajung de la o lună la alta rămânând ridicat chiar dacă în gospodărie există 3 surse de venit (41%), 4 surse de venit (32%) sau 5 surse de venit (38%). (Figura 6)

Figura 6. Număr surse de venit și aprecierea bunăstării financiare a gospodăriei 2018

Dacă ne raportăm la gospodăriile în care există salarii, proporția celor care declară că banii nu le ajung nici pentru strictul necesar este mai redusă (6%), iar a celor care declară că reușesc să se descurce cu veniturile pe care le au este mai ridicată (46%). Comparativ cu 2016, proporția celor cu venituri din salarii care declară că reușesc să se descurce cu banii pe care îi au a scăzut cu 3% (de la 49% în 2016 la 46% în 2018). Crește cu 1% procentul gospodăriile în care există salarii și declară că banii abia le ajung de la o lună la alta sau abia le ajung pentru strictul necesar (42% în 2018 față de 41% în 2016). (Figura 7)

Figura 7. Număr surse de venit și aprecierea bunăstării financiare a gospodăriei 2018

În cazul gospodăriilor în care nu există salarii, procentul celor care declară că banii nu le ajung nici pentru strictul necesar este de 48%, al celor care consideră că banii abia le ajung de la o lună la alta este de 31%, iar al celor care reușesc să se descurce este de 18%. Față de 2016, procentul celor care nu au salarii și reușesc să se descurce cu banii pe care îi au a scăzut cu peste 3% (de la 21,5% în 2018 la 18% în 2016).

Astfel peste două treimi (79%) dintre cei care nu au venituri din salarii se situează în categoriile de venit vulnerabile.

Din analiza datelor ultimelor două valuri ale studiului se remarcă o scădere a procentului gospodăriilor care, fie că au sau nu venituri din salarii, declară că reușesc să se descurce cu banii pe care îi au. O cauză poate reprezenta scăderea puterii de cumpărare în ciuda creșterii economice înregistrate la nivel național. Creșterile de prețuri de la utilități, produse de bază, alimente (chiar dacă o parte pot proveni din autoconsum) au condus la o scădere a nivelului de trai al familiilor din mediul rural.

3.2. Locuirea

Din totalul celor 2186 de gospodării cuprinse în cercetarea din 2018, 94,9% locuiau la casă, 4,3% locuiau într-un apartament dintr-un bloc, 0,6% într-un apartament într-o casă, iar 0,2% într-o locuință improvizată. Dintre aceste locuințe 4% aveau doar 1 cameră, 36% dețineau 2 camere, 36% aveau 3 camere, 18% erau cu 4 camere, 4% aveau 5 camere, iar restul de 2% erau cu 6 camere sau mai multe.

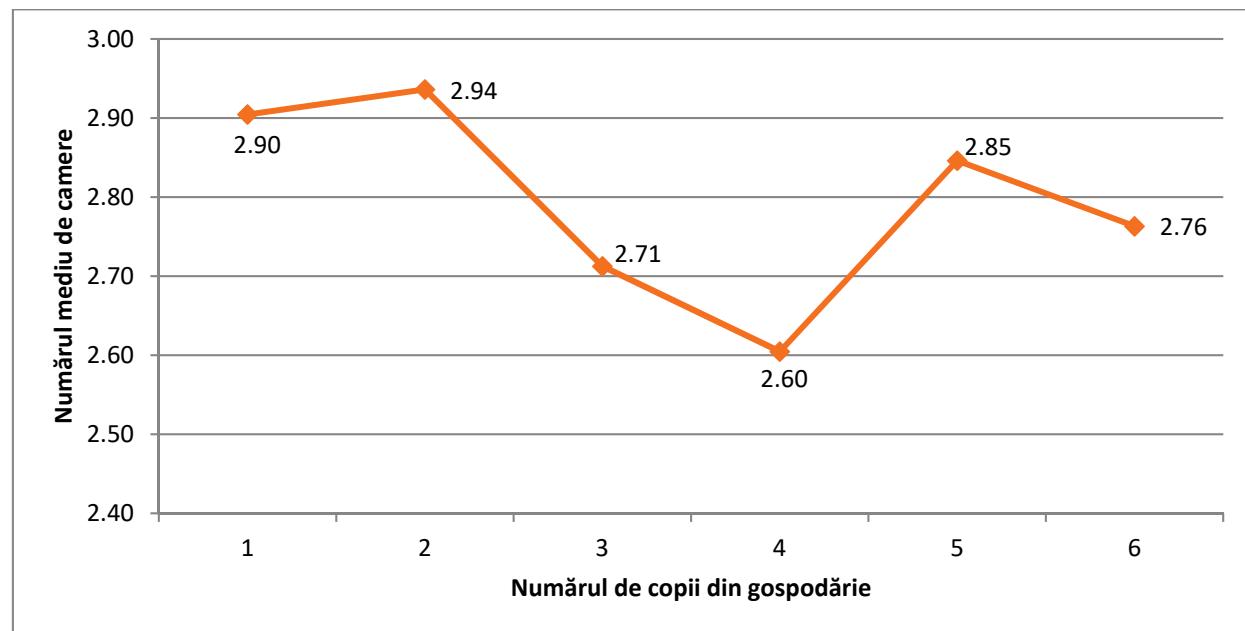
Locuințele au o medie de 2,88 camere și de 48,35 m² suprafață locuibilă. Mediana numărului de camere a gospodăriilor este de 3, iar cea a suprafeței totale de locuire este de 40 m². Datele studiului sunt comparabile cu cele furnizate periodic de INS referitor la fondul de locuințe. Astfel, în 2016, la nivel național conform datelor INS¹ (INS, 2017) numărul mediu de camere pe o locuință a fost de 2,7, iar media suprafeței locuibile de 47,4 m². Datele INS indică mici diferențe între mediile de rezidență atât în ce privește numărul mediu de camere/ locuință, cât și suprafața medie a acestora. În mediul rural este o medie de 3 camere/ locuință și o suprafață medie/ locuință de 46,9 m². Comparând informațiile obținute prin cercetarea realizată cu datele INS, se poate observa că acestea sunt apropiate ca valori de cele comunicate de statisticile oficiale.

Raportat la numărul de copii din locuință, se poate observa că media numărului de camere scade pe măsură ce crește numărul de copii, tendința inversându-se în cazurile unde există 5 copii. Astfel dacă în

¹ INS. (2017). *Fondul de locuințe. Anul 2016*. București.

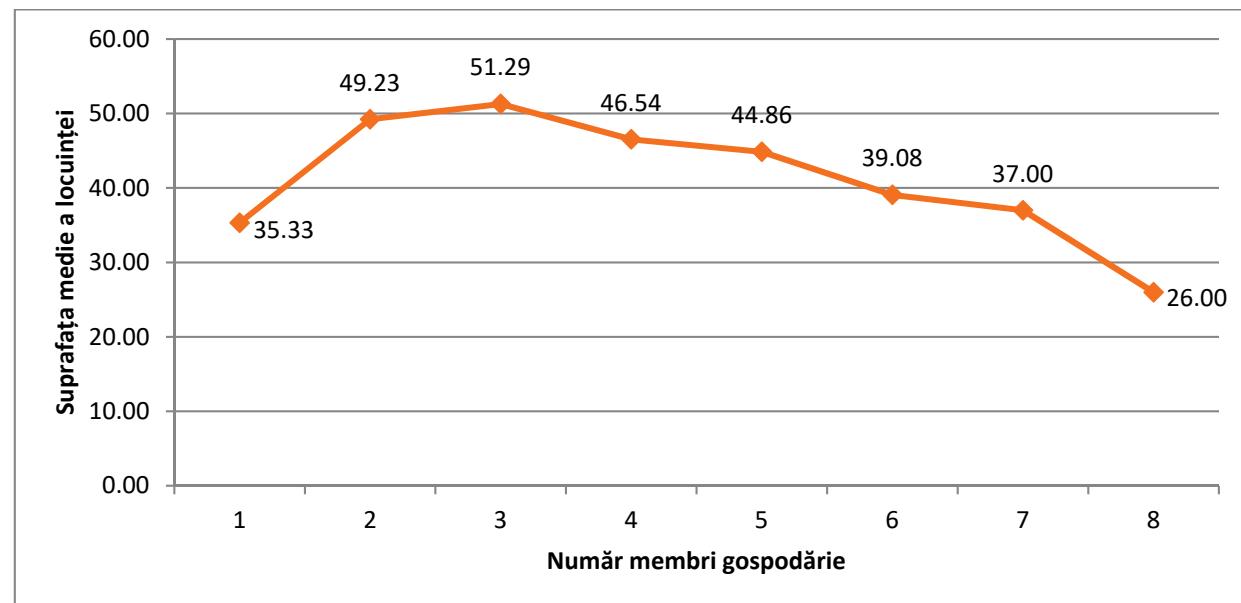
gospodăriile cu 1 copil întâlnim o medie de 2,9 camere/ locuință, în cele cu 2 copii aceasta crește la 2,94 camere/ locuință, însă în cele cu 3 copii media scade la 2,71 camere/ locuință, în cele cu 4 copii la 2,6 camere/ locuință. În cazul celor 3% gospodării cu 5 copii se regăsește o medie de 2,85 camere/ locuință, iar a celor cu 6 și peste 6 copii avem 2,76 camere/ locuință, aceste valori putând fi distorsionate de numărul mic de răspunsuri. (Figura 8) Cele mai multe gospodării cu un copil sau doi au 3 camere (38%, respectiv 37% în cazul familiilor cu 2 copii), cele cu trei copii au 2 camere (40%), cele cu 5 și 6 copii au 2 camere (54%, respectiv 50% în cazul celor cu 6 copii).

Figura 8. Numărul mediu de camere ale locuinței în funcție de numărul de copii ai gospodăriei

Dacă analizăm suprafața medie a locuinței din perspectiva numărului de membri din gospodărie, se poate observa că ea crește până în cazul celor cu 3 membri (de la $35,33\text{ m}^2$ la $51,29\text{ m}^2$), după această valoare tendința fiind de scădere. Astfel pentru familiile cu 4 membri valoarea medie a suprafeței de locuit este de $46,54\text{ m}^2$, pentru cele cu 6 membri este de $39,08\text{ m}^2$, iar în cazul celor cu 8 membri scade până la 26 m^2 . (Figura 9) Suprafața medie a locuinței pe cap de locuitor este mai mare în satul centru de comună ($13,88\text{ m}^2/\text{cap de locuitor}$), însă valorile nu diferă foarte mult cu cât crește distanța față de centrul de comună ($12,2\text{ m}^2$ la distanțe sub 2 km, $12,66\text{ m}^2$ la distanțe între 2 și 5 km, $12,47\text{ m}^2$ la distanțe între 5 și 7,5 km). Dacă suprafața locuinței ($\text{m}^2/\text{cap de locuitor}$) este raportată la distanța față de cel mai apropiat oraș, valoarea cea mai mare se înregistrează în cazul satelor aflate în imediata vecinătate a orașelor (max. 11 km distanță – $15,14\text{ m}^2/\text{cap de locuitor}$), în timp ce cea mai mică se regăsește în cazul satelor aflate la mai mult de 40 de km de un oraș ($8,42\text{ m}^2/\text{cap de locuitor}$).

Figura 9. Suprafața medie a locuinței în funcție de numărul de membri ai gospodăriei (m^2)

Un procent de 53% dintre gospodăriile cuprinse în studiu au declarat că în ultimii 5 ani au efectuat lucrări de consolidare a locuinței. Analiza datelor privind condițiile de locuire din ultimele trei valuri ale studiului indică dotări relativ similare. Valorile rezultate din cercetarea din 2018 în ce privește dotarea locuințelor cu baie și toaletă în interior sunt similare cu cele furnizate de către INS. Astfel, conform datelor oficiale, 41,2% dintre gospodăriile din rural sunt dotate cu baie/ duș în interior, iar 37,6% dintre locuințele din rural au grup sanitar în interior (INS, Tempo on-line, CAV102O). În ce privește racordarea la sistemul de gaze naturale, numărul localităților în care se distribuie gaze naturale era de 668 în 2016, respectiv 23,4% dintre comunele din România (INS, tempo-online GOS117A). Datele Strategiei naționale a locuirii 2016-2030 indică pentru mediul rural un procent de 5,3% din populația rurală care a beneficiat de servicii de canalizare (p. 23).

În ce privește dotarea gospodăriilor, trendul este crescător în toate cele trei valuri ale studiului în ce privește dotarea cu: televizor, frigider, televiziune prin cablu sau satelit, conexiunea la internet și telefon mobil. ([Tabelul 3](#))

Tabelul 3. Condiții de locuire și dotări în gospodării (%)

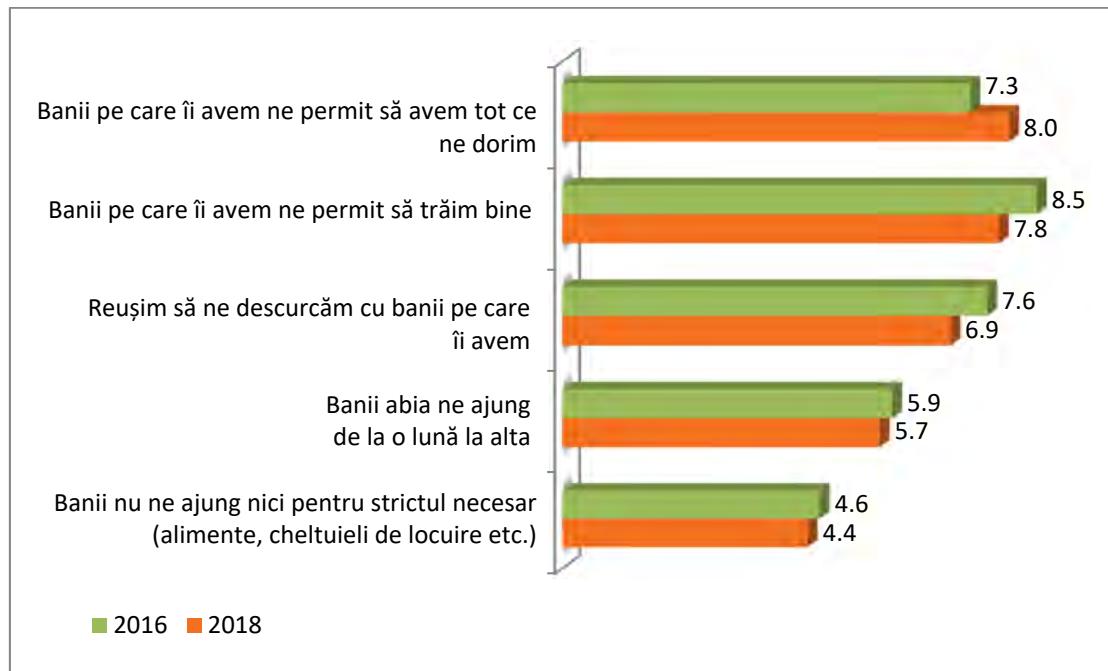
Bunuri în gospodărie	2014	2016	2018
Televizor	95,9	97,7	98
Frigider	89,3	91,1	95
Televiziune prin cablu sau satelit	89,6	93,6	95
Mașină de spălat automată	53,2	64,3	59
Conexiune internet	50,9	62,2	62,2
Un singur automobil	30,3	41,7	37
Două sau mai multe automobile	5,3	7,5	6
Aparat foto	27,9	30,2	23
Telefon mobil	90,8	94,6	96

Chiar dacă numărul de bunuri deținute în gospodărie depinde de tipul de venit și cantumul acestuia, din analiza datelor se poate observa că în cazul gospodăriilor cu 4 și 5 surse de venit numărul mediu de bunuri deținute este mai mare (6,4 bunuri în cazul celor cu 4 surse de venit, respectiv 7,4 în cazul celor cu 5 surse de venit, față de 5,7 bunuri deținute de cei cu 3 surse de venit). În ce privește relația dintre numărul mediu de bunuri deținute și aprecierea bunăstării financiare a gospodăririi, se remarcă faptul că odată cu creșterea nivelului de bunăstare financiară a familiei crește și numărul mediu de bunuri deținute. Astfel, dacă în cazul gospodăriilor în care banii nu ajung nici pentru strictul necesar, numărul mediu de bunuri deținute este de 4,4, în cazul celor care reușesc să se descurce cu banii pe care îi au numărul acestora ajunge la 6,9, iar în familiile unde banii le permit să aibă tot ce își doresc, numărul mediu de bunuri este de 8. (Figura 10)

Comparativ cu anul 2016, scade numărul mediu de bunuri din gospodăriile în care banii nu ajung nici pentru strictul necesar (de la 4,6 în 2016 la 4,4 în 2018), în cele unde banii abia ajung de la o lună la alta (de la 5,9 în 2016 la 5,7 în 2018), în cele care reușesc să se descurce cu veniturile pe care le au (de la 7,6 în 2016 la 6,9 în 2018) și în cele în care banii pe care îi au le permit să trăiască bine (de la 8,5 în 2016 la 7,8 în 2018). (Figura 10)

Numărul mediu de bunuri deținute este mai mare în gospodăriile aflate în satul centru de comună (6,6) și scade pe măsură ce crește distanța față de centrul comunei. Astfel gospodăriile aflate la sub 2 km distanță față de centrul de comună au un număr mediu de bunuri de 6,3, cele aflate între 2 și 5 km distanță au 5,9 bunuri, cele ce se găsesc la o distanță între 5 și 7,5 km au 5,4 bunuri, iar cele amplasate la o distanță de peste 7,5 km au 5,5 bunuri în medie. și distanța față de cel mai apropiat oraș influențează numărul mediu de bunuri din gospodării. Astfel în comunele aflate la mai puțin de 11 km de un oraș numărul mediu de bunuri din gospodării este de 6,4 spre deosebire de cele aflate la o distanță între 21 și 30 km, care au un număr mediu de 6 bunuri și cele ce se găsesc la o distanță între 31 și 40 km care au un număr mediu de 5,7 bunuri.

**Figura 10. Numărul mediu de bunuri în gospodărie
în funcție de aprecierea bunăstării financiare a acesteia 2016 și 2018**

4. STAREA DE SĂNĂTATE A COPIILOR DIN MEDIUL RURAL

Studiul a analizat starea de sănătate a copiilor din mediul rural prin cercetarea aspectelor ce privesc accesul la serviciile de sănătate, nivelul de informare al adulților cu privire la diverse aspecte ce influențează starea de sănătate a copiilor (alimentație, vaccinare, profilaxie răhitism/ anemie, periodicitatea consultațiilor medicale, tratamentul bolilor, comportament preventiv gravide), condițiile de trai din gospodărie ce afectează în mod direct sănătatea copiilor (facilitățile sanitare, condițiile de hrănă), comportamentele sanitare ale copiilor, precum și incidenta unor comportamente cu efecte negative asupra sănătății tinerilor din mediul rural cu vârste cuprinse între 12 și 18 ani.

4.1. Facilități sanitare în gospodăriile rurale din România

Existența facilităților sanitare în gospodăriile rurale românești constituie o condiție importantă pentru asigurarea unei igiene corespunzătoare a copiilor, aceasta fiind în opinia medicilor de familie una dintre principalele cauze ale îmbolnăvirii copiilor sub 5 ani (Bădescu et al., 2016).

Accesul la utilități în mediul rural românesc constituie în continuare o problemă majoră, în ciuda programelor de finanțare (fie din fonduri europene, fie din cele naționale) care au avut ca obiectiv creșterea accesului cetățenilor din mediul rural la canalizare, apă curentă sau gaze. Datele furnizate de INS pentru 2016 arată că doar 30,5% dintre comunele din România aveau canalizare publică, procent în creștere față de 2012 când doar 21,5% dintre localitățile rurale erau conectate la sistemul de canalizare (INS, tempo-online GOS110C). În mediul rural 97,8% dintre localități au sisteme de canalizare și 76,6% dintre localitățile rurale aveau în 2016 rețea de distribuție a apei (INS, tempo-online GOS106C).

Conform datelor INS, 41,2 % dintre gospodăriile din rural sunt dotate cu baie/ duș în interior, în timp ce 37,6% dintre locuințele din rural au grup sanitar în interior (INS, Tempo on-line, CAV1020, 2016).

Datele studiului indică o menținere a dotărilor sanitare ale gospodăriilor pentru 2018.

4.2. Condiții de igienă ale copiilor din mediul rural

Igiena copiilor constituie una dintre principalele modalități de prevenire a diferitelor afecțiuni, mai ales în cazul copiilor sub 5 ani. Igiena personală a copiilor presupune cel puțin spălat pe mâini înainte de fiecare masă, pe dinți de două ori pe zi (dimineața și seara), iar pe corp măcar o dată pe zi. Conform Organizației Mondiale a Sănătății, igiena mâinilor permite prevenția răspândirii microbilor și cel puțin a ășa-ziselor boli ale mâinilor murdare: hepatitele (A și E) și diareea. Respectarea acestor reguli de igienă personală poate reprezenta o problemă însă în cazul gospodăriilor care nu sunt dotate cu baie/ duș/toaletă în interior.

Rezultatele studiului arată că în cazul a 78% dintre gospodării copiii se spală pe mâini întotdeauna după ce merg la toaletă, în 82% dintre familii copiii se spală pe mâini înainte de masă, iar în 97% fac baie în fiecare săptămână, conform răspunsurilor oferite de părinți. Dacă ne uităm la igiena cavității bucale, în doar 59% dintre gospodării copiii se spală pe dinți de două ori pe zi, dimineața și seara. ([Tabelul 4](#))

Tabelul 4. Igiena copiilor în gospodărie

	Niciodată	Uneori	Întotdeauna	Total
Copiii se spală pe mâini după ce merg la toaletă	1%	21%	78%	100%
Copiii se spală pe mâini înainte de masă	1%	17%	82%	100%
Copiii se spală pe dinți dimineața și seara	3%	38%	59%	100%
Copiii fac baie în fiecare săptămână	0%	3%	97%	100%

Raportând igiena copiilor la dotările sanitare ale gospodăriilor se poate observa că în cazul celor unde există aceste utilități, numărul copiilor care respectă regulile de igienă este mai mare. Astfel în cazul gospodăriilor care au baie în interior, procentul copiilor care se spală pe mâini întotdeauna după ce merg la toaletă este de 88% comparativ cu 71% în cele care nu au această dotare, 90% dintre copii se spală pe mâini întotdeauna înainte de masă față de 78% dintre copiii din gospodăriile care nu au baie; 69% dintre copii se spală pe dinți de două ori pe zi comparativ cu 53% care provin din cadrul gospodăriilor care nu au această dotare. Situația este similară și în cazul gospodăriilor care au în interior toaletă, apă curentă sau sunt racordate la canalizare. ([Tabelul 5](#))

Tabelul 5. Igiena copiilor în gospodărie în funcție de dotarea gospodăriilor

		Locuința este cu baie în interior		Locuința este cu toaletă în interior		Locuința este cu apă curentă în interior	
		Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da
Copiii se spală pe mâini după ce merg la toaletă	Niciodată	1%	0%	1%	0%	1%	0%
	Uneori	28%	11%	26%	12%	27%	14%
	Întotdeauna	71%	88%	73%	88%	72%	86%
Copiii se spală pe mâini înainte de masă	Niciodată	1%	0%	1%	0%	1%	0%
	Uneori	21%	10%	21%	9%	21%	12%
	Întotdeauna	78%	90%	78%	90%	78%	88%
Copiii se spală pe dinți dimineața și seara	Niciodată	4%	2%	4%	1%	4%	2%
	Uneori	43%	29%	43%	29%	42%	32%
	Întotdeauna	53%	69%	53%	70%	54%	66%
Copiii fac baie în fiecare săptămână	Niciodată	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Uneori	5%	1%	5%	0%	5%	1%
	Întotdeauna	95%	99%	95%	100%	95%	99%

86% dintre copii cu vârste între 8-18 ani cuprinși în studiu declară că se spală întotdeauna pe mâini după ce merg la toaletă, 88% afirmă că se spală întotdeauna pe mâini înainte de a mâncă, 72% respectă regulile de igienă orală (se spală pe dinți de două ori pe zi), iar 97% fac baie în fiecare săptămână (Tabelul 6). Răspunsurile copiilor confirmă percepțiile adulților și arată că aceștia și-au însușit cunoștințele necesare pentru practicarea unui comportament preventiv față de posibile îmbolnăviri.

Tabelul 6. Igiena copiilor în gospodărie

	Niciodată	Uneori	Întotdeauna	Total
Mă spăl pe mâini după ce merg la toaletă	1%	13%	86%	100%
Mă spăl pe mâini înainte de a mânca	0%	12%	88%	100%
Mă spăl pe dinți dimineața și seara	1%	27%	72%	100%
Fac baie în fiecare săptămână	0%	3%	97%	100%

Analiza răspunsurilor copiilor referitoare la comportamentele privind igiena personală indică și de această dată o corelație între existența dotările sanitare ale gospodăriilor și cei care respectă într-o mai mare măsură regulile de igienă. Astfel, copiii care locuiesc în gospodării ce au în interior baie/ toaletă/ apă curentă declară într-o proporție mai mare că se spală întotdeauna pe mâini după ce merg la toaletă (92% dintre cei din locuințe care au astfel de dotări) sau pe dinți de două ori pe zi (82% dintre cei care au în locuință baie) (Tabelul 7).

Tabelul 7. Igiena copiilor în funcție de dotările sanitare ale acesteia

		Locuința este cu baie în interior		Locuința este cu toaletă în interior		Locuința este cu apă curentă în interior	
		Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da
Mă spăl pe mâini după ce merg la toaletă	Niciodată	1%	0%	1%	0%	1%	0%
	Uneori	18%	8%	17%	8%	18%	9%
	Întotdeauna	81%	92%	82%	92%	81%	91%
Mă spăl pe mâini înainte de a mânca	Niciodată	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Uneori	14%	11%	15%	10%	14%	11%
	Întotdeauna	86%	89%	85%	90%	86%	89%
Mă spăl pe dinți dimineața și seara	Niciodată	2%	0%	2%	0%	2%	1%
	Uneori	34%	17%	33%	16%	34%	19%
	Întotdeauna	64%	82%	65%	84%	64%	80%
Fac baie în fiecare săptămână	Niciodată	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Uneori	5%	1%	4%	1%	4%	2%
	Întotdeauna	95%	99%	96%	99%	96%	98%

4.3. Condițiile de hrană ale copiilor din rural

Deoarece o viață sănătoasă a copilului depinde și de asigurarea unei alimentații de calitate, studiul și-a propus să analizeze și modul cum sunt hrăniți copiii din rural. Au fost cercetate aspecte care vizează calitatea și cantitatea de alimente, numărul de mese oferite zilnic și conținutul acestora, precum și percepția copiilor privind suficiența alimentelor.

Din analiza datelor studiului se poate observa că peste două treimi dintre gospodării au probleme în asigurarea unei alimentații de calitate, membrii fiind nevoiți să cumpere alimente mai ieftine (71%). În același timp, aproximativ o treime (29%) au împrumutat sau primit alimente de la rude/ prieteni. Comparativ cu studiul din 2016 a scăzut cu 3% proporția celor care declară că au fost nevoiți să cumpere alimente mai ieftine (de la 74% la 71% în 2018), cu 5% a celor care au cumpărat aceleași alimente, dar în cantități mai mici (de la 66% la 61% în 2018) și cu 9% a celor care au împrumutat/ primit alimente de la rude/ prieteni (de la 38% la 29% în 2018). A crescut însă cu 3% numărul celor care au fost nevoiți să cumpere produse pe datorie/ caiet/ credit (de la 42% la 45% în 2018). ([Tabelul 8](#))

Tabelul 8. Gospodării care în ultimele 12 luni au fost nevoie să reducă consumul sau calitatea alimente, 2016-2018 (% DA din total respondenți)

În ultimele 12 luni membrii gospodăriilor au fost nevoiți să:	2016	2018
Cumpere alimente mai ieftine	74%	71%
Cumpere aceleași alimente, dar în cantități mai mici	66%	61%
Cumpere produse alimentare pe datorie/ pe caiet/ pe credit	42%	45%
Să împrumute sau să primească alimente de la rude/ prieteni	38%	29%

Raportând strategiile alimentare adoptate la percepția bunăstării financiare a familiei, se poate observa că cei care se confruntă cu probleme financiare au ales într-o măsură mai mare să achiziționeze alimente mai ieftine. Este îngrijorător faptul că un procent de 96% (comparativ cu 95% în 2016) dintre cei care declară că banii nu le ajung nici pentru strictul necesar au fost nevoiți să cumpere alimente mai ieftine. Și în cazul celor care apreciază că banii abia le ajung de la o lună la alta, strategia principală a fost aceea de a cumpăra alimente mai ieftine (85% dintre ei au declarat că au fost nevoiți să cumpere alimente mai ieftine). Pentru achiziționarea de alimente mai ieftine au optat și peste jumătate (56%) dintre cei care reușesc să se descurce cu banii pe care îi au, dar și 23% dintre cei care trăiesc bine cu banii pe care îi au. Comparativ cu studiul din 2016, se remarcă, în cazul familiilor care reușesc să se descurce cu banii, o scădere cu 8% a celor care aleg să cumpere alimente mai ieftine (de la 64% în 2016 la 56% în 2018) și cu 6% a celor care au cumpărat mai puține alimente (de la 51% la 45%). Și în cazul gospodăriilor unde banii pe care îi au le permit să trăiască bine, scade cu 10% procentul celor care au cumpărat alimente mai ieftine (de la 33% la 23% în 2018) și cu 8% al familiilor care au cumpărat mai puține alimente (de la 26% la 18% în 2018). (Tabelul 9)

Tabelul 9. Reducerea consumului sau calității alimentelor în funcție de bunăstarea financiară auto-percepută a gospodăriei

Bunăstarea financiară auto-percepută	2016		2018	
	Au cumpărat alimente mai ieftine	Au cumpărat alimente mai puține	Au cumpărat alimente mai ieftine	Au cumpărat alimente mai puține
Banii nu ne ajung nici pentru strictul necesar	95%	92%	96%	91%
Banii abia ne ajung de la o lună la alta	87%	79%	85%	75%
Reușim să ne descurcăm cu banii pe care îi avem	64%	51%	56%	45%
Banii pe care îi avem ne permit să trăim bine	33%	26%	23%	18%

În perioada 2014-2018 a crescut numărul respondenților care declară că în gospodăriile lor copiii au maxim 2 mese pe zi ajungând la 9% în 2018 și a scăzut numărul celor ce oferă maxim 3 mese pe zi (de la 19% în 2014 la 13% în 2018). ([Tabelul 10](#)) Procentul celor care au declarat că oferă copiilor 3 mese pe zi și două gustări a fost în 2018 de 78%, cu 4% mai mic decât în 2016.

Tabelul 10. Numărul de mese pe zi pentru copiii din gospodărie

Număr mese pe zi pentru copiii din gospodărie	2014	2016	2018
Maxim de 2 mese pe zi	6%	5%	9%
Maxim de 3 mese pe zi	19%	12%	13%

Între numărul de mese oferite copiilor în gospodărie și bunăstarea financiară percepută a acesteia există o relație direct proporțională. Astfel cu cât crește nivelul perceput de bunăstare, cu atât numărul meselor oferite copiilor este mai mare. Raportând numărul de mese/ zi al copiilor cu bunăstarea financiară percepută a gospodăriei, remarcăm faptul că în familiile unde banii nu ajung nici pentru strictul necesar copiii primesc într-o măsură mai mare mai puțin de 2 mese pe zi (25% dintre cei care au declarat acest lucru au venituri care nu le acoperă strictul necesar) sau mai puțin de 3 mese pe zi (32% dintre cei care au declarat acest lucru au venituri insuficiente pentru acoperirea nevoilor de bază). ([Tabelul 11](#))

**Tabelul 11. Numărul de mese pe zi pentru copiii din gospodărie
în funcție de bunăstarea financiară percepută**

Număr mese pe zi pentru copiii din gospodărie	Bunăstarea financiară percepută			
	Banii nu ne ajung nici pentru strictul necesar	Banii abia ne ajung de la o lună la alta	Reușim să ne descurgăm cu banii pe care îi avem	Banii pe care îi avem ne permit să trăim bine
Maxim de 2 mese pe zi	25%	10%	8%	2%
Maxim de 3 mese pe zi	32%	20%	7%	8%

Când discutăm despre alimentația copilului nu doar numărul de mese zilnice este important, ci și conținutul acestora. Analiza informațiilor privind conținutul meselor primite de copii arată că pește sau carne primesc zilnic copiii din 30% dintre gospodării, de 2-3 ori pe săptămână 53%; de lapte, brânză sau iaurt beneficiază zilnic copiii din 56% dintre gospodării, în timp ce 36% primesc de 2-3 ori pe săptămână; de fructe proaspete au parte zilnic copiii din 60% dintre gospodării, iar 32% primesc de 2-3 ori pe săptămână (Tabelul 12). În ce privește dulciurile, covrigii, biscuiții, în 13% dintre gospodării copiii le consumă la toate mesele, în 46% de maxim 2 ori pe zi, iar în 41% rar. Pâinea este consumată de copiii din 86% dintre gospodării în cantitate mică (câteva felii/ zi), în timp ce 11% mănâncă o pâine/ zi, iar 2% mai mult de o pâine/ zi. În cazul a 40% dintre gospodării, copiii primesc mâncare gătită de minim 3 ori/ zi, în 50% de minim 2 ori/ zi, iar în 10% o dată/ zi.

Tabelul 12. Conținutul meselor copiilor pe săptămână

Conținut mese copii/ săptămână	O dată/ săptămână sau mai rar	De 2-3 ori/ săptămână	Zilnic
Pește sau carne	17%	53%	30%
Lapte, brânză sau iaurt	8%	36%	56%
Fructe proaspete	8%	32%	60%

Procentul copiilor care apreciază că au suficientă mâncare se menține același ca în 2016: 92%. Comparativ cu 2016 crește la 3% procentul copiilor care afirmă că nu au niciodată suficientă hrană și se culcă flămânci. 90% dintre copii mănâncă cel puțin 2 mese pe zi, în timp ce 9% primesc 2 mese pe zi doar uneori. (Tabelul 13) Procentul copiilor care declară că mănâncă uneori cel puțin 2 mese pe zi doar este mai mare în cazul familiilor în care veniturile nu le ajung să își acopere nevoile de bază. Tot din aceste familii sunt și cei mai mulți dintre copiii care declară că uneori merg la culcare flămânci sau că au suficientă mâncare uneori.

Tabelul 13. Autoevaluarea suficienței hranei primite de către copii, comparație 2016-2018

Autoevaluare suficiență hrană	Mănânc cel puțin de 2 ori pe zi		Mă duc seara în pat flămând		Am suficientă mâncare să mănânc	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018
Niciodată	2,5%	1%	91,4%	92%	1,8%	3%
Uneori	10,1%	9%	6,5%	5%	6,2%	5%
Întotdeauna	87,4%	90%	2,1%	3%	92%	92%

4.4. Îngrijirea copiilor până la 1 an

În gospodăriile unde există copii mai mici de 1 an, mamele au fost întrebate despre sursele de informare privind alimentația sugarului, pe care le folosesc/ acceseză. Cele mai multe au declarat că principală sursă de informație a fost medicul de familie (28%), urmat de rude (26%), cadrele medicale de la maternitate (23%), cărțile de specialitate (10%), internetul (6%), televizorul (4%), cursurile parentale (2%) și alte surse (2%). Dacă în studiul din 2016, rudele erau principală sursă de informații (30%), rolul acestora este preluat de medicul de familie în 2018.

Cu toate că importanța alăptării la sân a copilului în primele 6 luni este promovată de cadrele medicale, dar și de mass-media (există chiar un mesaj de interes public pe această temă), doar 49% dintre persoanele care au copii de maxim 6 luni i-au hrănit doar cu lapte matern în ultimele 24 de ore.

În perioada de graviditate peste jumătate dintre mame (55%) au declarat că au efectuat mai mult de 4 controale la medicul de familie, 34% au beneficiat de 2-3 controale, 5% au fost doar o dată la control la medicul de familie, iar 6% niciodată. Analize medicale au făcut de minim 2 ori doar 60% dintre mame, 31% au efectuat analize medicale doar o dată, iar 9% nu au făcut niciodată asemenea investigații în perioada gravidității. Un procent de 14% dintre mame nu au făcut ecografii în perioada sarcinii, în timp ce 25% au o singură ecografie efectuată și doar 61% au declarat că au avut minim 2 ecografii. Una din 5 mame nu a efectuat un examen ginecologic în perioada sarcinii.

Principalele cauze ale neefectuării în perioada gravidității a analizelor, ecografiilor sau controalelor ginecologice au reprezentat-o lipsa banilor și accesul deficitar (distanța mare ce trebuia parcursă pentru a avea acces la asemenea servicii).

Medicul de familie nu a făcut o vizită la 16% dintre gospodăriile unde există copii sub 2 ani, iar asistenta medicală comunitară în 45% dintre ele. În cazul a 40% dintre familiile unde există copii sub 2 ani medicul de familie a venit în prima săptămână după naștere, în 30% dintre aceste familii a ajuns de 2 ori în prima lună, iar în 16% a ajuns abia după prima lună de viață a copilului. Asistenta medicală comunitară a ajuns de cel puțin 2 ori/ lună la 21% dintre familiile cu copii sub 2 ani, lunar la 18% dintre acestea, o dată pe trimestru la 5% dintre ele, iar la 11% mai rar. ([Tabelul 14](#))

Dacă vizitele medicului au fost mai dese cu precădere în familiile unde nivelul maxim de educație este cel universitar și liceal, asistenta medicală comunitară a efectuat aceste vizite de 2 ori pe lună, în special la gospodăriile unde nivelul maxim de educație era cel primar sau profesional.

Tabelul 14. Asistența medicală după naștere

Asistența medicală după naștere	Număr	Procent
Vizitată și consiliată de medicul de familie	În prima săptămână	116
	De două ori în prima lună	87
	După prima lună	42
	Niciodată	46
Vizitată de asistenta medicală comunitară	De cel puțin două ori/ lună	45
	Lunar	40
	O dată pe trimestru	12
	Rar	22
	Niciodată	102

Majoritatea mamelor (90%) au dat copiilor mai mici de doi ani preparate cu vitamina D (Vigantol/Vigantolete), iar 63% au dat și suplimente de fier. Procentul celor care nu au administrat preparate cu vitamina D în primii 2 ani de viață ai copilului este însă destul de mare (10%). În perioada 2014-2018 se poate remarcă o tendință de creștere a procentului mamelor care administrează preparate cu vitamina D și/sau suplimente de fier copiilor sub 2 ani. Astfel în cazul preparatelor cu vitamina D procentul a crescut de la 59% în 2014 la 90% în 2018, iar în cel al suplimentelor de fier de la 33% în 2014 la 63% în 2018 (Tabelul 15). În cazul administrării suplimentelor de fier, procentul celor care au declarat că le-au administrat a fost mai mare în cazul gospodăriilor vizitate de medicul de familie în prima săptămână sau prima lună.

Tabelul 15. Profilaxie rahitism/ anemie

Profilaxie rahitism și anemie	2014	2016	2018
Au dat preparate cu vitamina D	59%	87%	90%
Au dat supliment de fier	33%	55%	63%

4.5. Accesul copiilor din mediul rural la servicii de sănătate

Primul contact al populației cu sistemul sanitar se realizează prin intermediul asistenței medicale primare, respectiv al cabinetelor medicilor de familie în cadrul cărora se diagnosticează și tratează unele boli, dar se fac și examene medicale preventive.

Datele furnizate de către INS referitoare la activitatea unităților sanitare și a personalului medical pentru 2016 indică o insuficiență a numărului acestora pentru mediul rural. Astfel în mediul rural rețeaua cabinetelor medicale de familie cuprinde 4600 de cabineți, respectiv 40,7% din totalul național, unui cabinet de medicină de familie din mediul rural revenindu-i în medie un număr de 2002 pacienți, față de 1584 cât sunt în urban. În mediul rural există 2100 (14% din totalul național) de cabineți stomatologice și 3573 (37,6%) de farmacii. Numărul medicilor de familie care își desfășoară activitatea în mediul rural

este de 4488 (36,4% din totalul medicilor de familie). (INS, 2017, Activitatea unităților sanitare în anul 2016²).

Accesul populației la serviciile medicale primare depinde de prezența personalului medical, dar și de distanța până la cabinetul medical și dotarea acestuia. Studiul derulat de World Vision analizează măsura în care există asistență medicală în localitățile rurale, acest aspect fiind important în asigurarea accesului populației la serviciile medicale.

Se poate remarcă o tendință de creștere a prezenței medicului de familie în fiecare zi în comună de la 11,5% în 2012 la 28,4% în 2018. În același timp crește ponderea celor care declară că există medic în comună în fiecare zi lucrătoare de la 44,9% în 2014 la 52,6% în 2018. Există însă și comune unde nu există medic de familie, 2% dintre cei intervievați în 2018 declarând acest lucru (**Tabelul 16**).

Tabelul 16. Prezența medicului de familie în comună, 2012-2018

Într-o săptămână obișnuită din an, în câte zile aveți medic în comună?	2012	2014	2016	2018
În fiecare zi	11.5%	18.9%	24.0%	28.4%
În fiecare zi lucrătoare	53.8%	44.9%	40.2%	52.6%
În 2-4 zile	25.4%	23.0%	24.8%	13.5%
Cam o dată pe săptămână	5.0%	3.0%	5.4%	2.3%
Mai rar	1.0%	1.8%	0.6%	1.2%
Nu avem medic în comună	0.2%	3.2%	1.1%	2.0%

În cazul gospodăriilor unde există copii sub 5 ani, 10% dintre respondenți au declarat că aceștia nu au beneficiat de un consult al medicului de familie în ultimul an, procentul crescând foarte mult față de 2016 când doar 3,4% au declarat că acești copii nu au fost consultați de medicul de familie. Aproape două

² http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/activ_unit_sanitare16r_0.pdf

treimi (66%) dintre gospodăriile cu copii de 5 ani au declarat că aceştia au fost consultaţi de cel puțin 2 ori pe an.

Doar în jumătate dintre gospodăriile cu copiii sub 5 ani aceştia au analize făcute în ultimele 12 luni, procentul fiind mai mare în familiile în care nivelul de educație este mai ridicat (universitar sau liceu). În ultimele 12 luni, într-un procent de 38% dintre gospodăriile cu copii sub 5 ani aceştia au fost bolnavi. Marea majoritate a copiilor sub 5 ani bolnavi au avut boli respiratorii (82%), iar 13% au avut probleme digestive. În majoritatea cazurilor, tratamentul a fost decis de medicul de familie (87.5%), de medicul specialist (23%) și în 7% din cazuri de părinti. Se poate remarcă o creștere a procentului cazurilor în care medicul decide tratamentul copiilor bolnavi de la 70,5% în 2014 la 87,5% în 2018.

În 70% dintre gospodăriile cu copii sub 5 ani, respondenți afirmă că au efectuat acestora toate vaccinurile conform schemei de vaccinare. Cei mai mulți dintre cei care nu au vaccinat la timp copilul au declarat că nu au putut face acest lucru deoarece acesta a fost bolnav și a avut contraindicație la vaccin sau nu au putut să îl procure. Proporția celor care nu au vaccinat copilul la timp este mai mare în cazul gospodăriilor în care nivelul de educație maxim este cel primar.

Informații referitoare la vaccinarea copiilor au fost culese și de la medicii de familie din comunele unde World Vision își derulează activitatea. A fost utilizat un eșantion de 685 de copii cu vârste cuprinse între 18-24 luni³) pentru care s-a verificat acoperirea cu vaccinurile difterie-tetanos-pertussis (DTP3) și pentru rujeolă-oreion-rubeolă (ROR). În 2017, conform datelor furnizate de medicii de familie, 86,6% dintre copii aveau efectuat vaccinul ROR și 85,2% DTP3. În ce privește vaccinarea cu ROR în perioada 2014-2017 tendința este de creștere (76,4% în 2014, 86,43% în 2016 și 86,6% în 2017). În cazul vaccinării cu DTP3 se înregistrează o scădere cu peste 3% în 2017 față de 2016 (de la 88,81% în 2016 la 85,2% în 2017). Se observă faptul că valorile raportate de medici sunt mai mari comparativ cu cele declarate de către părinti.

Problemele financiare au făcut ca în cazul a 8% dintre gospodării membrii să amâne vizita la medic, iar în 12% să restrângă cumpărarea de medicamente. Majoritatea gospodăriilor (88%) declară că nu vor renunța la vizitele la medic chiar dacă vor avea probleme financiare, iar 84% nu vor restrânge cumpărarea

³ Populația totală de copii sub 5 ani, din comunitățile în care World Vision derulează proiecte, este de 10.569 .

de medicamente. Comparativ cu 2014 a scăzut la jumătate procentul celor care au declarat că au amânat sau renunțat la vizita la medic, de la 16,3% la 8% în 2018. și în cazul celor care au declarat că au fost nevoiți să restrângă cumpărarea de medicamente scăderea este de 5% (de la 17,6% în 2014 la 12% în 2018) (Tabelul 17). Există o relație semnificativă statistic între strategiile financiare adoptate de familii și percepția bunăstării lor financiare. Astfel cu cât percepția privind bunăstarea financiară a gospodăriei este mai bună, cu atât mai puțin probabil este ca familia să adopte strategii financiare care să aibă impact negativ asupra stării de sănătate. Cel mai mare procent al celor care au ales să își amâne sau să renunțe la vizita la medic sau să restrângă cumpărarea de medicamente este din gospodăriile care se încadrează în categoriile de venit vulnerabile (veniturile nu ajung pentru satisfacerea nevoilor de bază sau abia ajung de la o lună la alta). În același timp, cei mai mulți dintre cei care nu intenționează să utilizeze aceste strategii de reducere a cheltuielilor sunt din gospodăriile care reușesc să se descurce cu veniturile pe care le au și în cele unde banii pe care îi au le permit să trăiască bine.

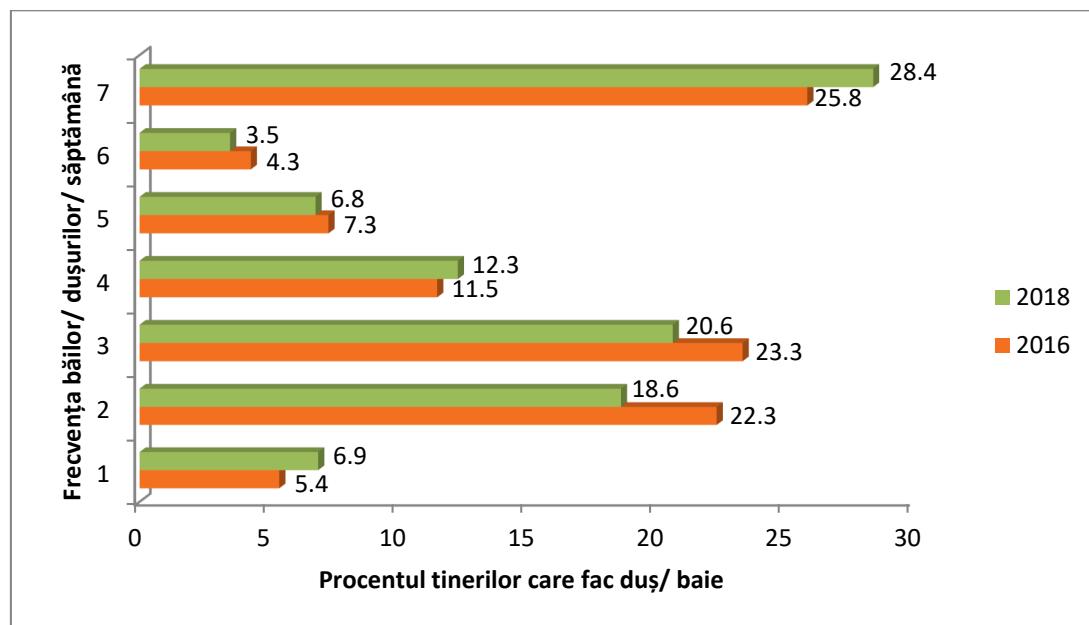
Tabelul 17. Impactul austeroției financiare asupra accesului la serviciile de sănătate

În ultimele 12 luni, membrii gospodăriei dvs. au fost nevoiți să	Da, s-a întâmplat	Nu s-a întâmplat până acum dar ne gândim să facem acest lucru în următoarele luni	Nu intenționăm să folosim această măsură în următoarele luni	Niciodată nu vom folosi această măsură
amâne sau să renunțe la vizitele la medic	8%	4%	22%	66%
restrângă cumpărarea medicamentelor necesare	12%	4%	20%	64%

4.5. Condiții de igienă și incidența unor comportamente nocive în cazul tinerilor de 12-18 ani din mediul rural

Igiena este o condiție obligatorie pentru păstrarea unei stări de sănătate optime. Subiecții eșantionului de tineri (12-18 ani) au declarat că frecvența efectuării igienei corporale este în medie de 7 ori pe săptămână, iar mediana de 4. Aproximativ un sfert dintre subiecți fac baie cel mult de 2 ori pe săptămână (25,5%), mai puțin cu 2% decât în studiul din 2016. A crescut cu 3% procentul tinerilor care declară că fac baie/ duș cel puțin o dată pe zi (de la 25,8% în 2016 la 28,4% în 2018). (Figura 11) Există o relație semnificativă statistic între frecvența efectuării igienei corporale la tineri și sexul și vârsta subiectului. În cazul fetelor media băilor/ dușurilor săptămâna este de 4,6, iar la băieți de 3,9. În același timp frecvența igienei corporale este mai mare în cazul celor care au în interiorul locuinței baie (5,1) și apă curentă (4,9).

Figura 11. Frecvența băii/ dușului într-o săptămână, 2016-2018 (%)

Păstrarea unei igiene corespunzătoare presupune existența dotărilor sanitare nu doar în gospodărie, ci și în unitățile de învățământ. Conform datelor Strategiei pentru modernizarea infrastructurii educaționale elaborată de către Ministerul Educației Naționale⁴ (p. 30), 38% dintre școlile din mediul rural au toalete în curte, iar una din șase școli din România nu este racordată la o sursă autorizată de alimentare cu apă. Datele studiului World Vision arată că doar 15% dintre subiecți au declarat că unitățile școlare nu au toalete cu apă curentă și 2% că nu au o sursă de apă pentru spălat pe mâini. Comparativ cu 2016, procentele sunt în scădere, ceea ce indică o îmbunătățire a condițiilor din unitățile de învățământ (Tabelul 18).

Tabelul 18. Dotarea sanitară a unităților de învățământ

În școala voastră există ...		2016	2018
o sursă de apă pentru a te spăla pe mâini	da	91%	98%
	nu	9%	2%
toaletă cu apă curentă	da	79%	85%
	nu	21%	15%

Existența dotărilor sanitare din unitățile de învățământ influențează nu doar sănătatea copiilor, ci și atitudinea lor față de școală. Cei care declară că au în unitățile de învățământ astfel de dotări sanitare, afirmă într-o măsură mai mare că le place la școală, fapt ce influențează și calitatea educației elevilor. Studiul a analizat și incidența comportamentelor de risc pentru sănătate (fumat, consumul de alcool) în rândul tinerilor. Un procent de 8% dintre tinerii cuprinși în studiu au declarat că au fumat. Peste jumătate dintre tineri (56%) au fumat prima dată în jurul vîrstei de 12 ani. În același timp incidența fumatului este mai mare în rândul băieților (12%), decât în al fetelor (5%). Un alt predictor important al fumatului este

⁴ https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategie%20SMIE_2017docx_0.pdf

vârsta subiectului, frecvența acestui comportament crescând o dată cu vârsta. Astfel dacă în rândul persoanelor până în 14 ani doar 5% au declarat că au fumat zilnic în ultima săptămână, în cazul celor de peste 14 ani procentul este de 26%.

Dintre tinerii care au declarat că au fumat, 22% fumează în fiecare zi, 18% cel puțin o dată pe săptămână, 20% mai puțin de o dată pe săptămână, iar 40% nu au fumat deloc în ultima lună. Chiar dacă a crescut cu 5% procentul celor care au declarat că au fumat în fiecare zi (de la 17% în 2014 și 2016 la 22% în 2018), a crescut față de 2016 și numărul celor care au afirmat că nu au fumat deloc în ultima lună (de la 31% în 2016 la 40% în 2018) (Tabelul 19).

Tabelul 19. Frecvența cu care au fumat în ultima lună tinerii ce au declarat că sunt fumători

Frecvența cu care au fumat în ultima lună tinerii ce au declarat că sunt fumători	2014	2016	2018
în fiecare zi	17%	17%	22%
cel puțin o dată pe săptămână	12%	26%	18%
mai puțin de o dată pe săptămână		26%	20%
Niciodată	57%	31%	40%

Procentul tinerilor care au declarat că au consumat alcool vreodată este de 20% (comparativ cu 21% în 2016). Cele două comportamente nocive sunt prezente în rândul a 30% dintre tinerii care au declarat că au fumat. Ca și în cazul fumatului, consumul de alcool este mai mare în rândul băieților (27%) decât în cel al fetelor (13%), iar cu cât crește vârsta cu atât este mai frecvent. Comparativ cu 2016 a crescut cu 4% procentul tinerilor care au declarat că cel puțin o dată pe săptămână consumă alcool (de la 12% în 2016 la 16% în 2018) și cu 7% al celor care consumă mai puțin de o dată pe săptămână alcool (de la 46% în 2016 la 53% în 2018) (Tabelul 20).

Tabelul 20. Frecvența cu care au consumat alcool în ultima lună tinerii

Frecvența cu care au consumat alcool în ultima lună tinerii ce au declarant că sunt consumatori de alcool	2014	2016	2018
în fiecare zi	8%?	1%	1%
cel puțin o dată pe săptămână	19%	12%	16%
mai puțin de o dată pe săptămână	46%	46%	53%
Niciodată	27%	41%	30%

Discuții despre pubertate și debutul vieții sexuale au declarat că au avut 69% dintre tineri. Sursele de informare ale tinerilor aflați în această situație sunt în cea mai mare parte părinții, urmați de profesorii din școală, prietenii/ colegii de școală, internetul, frații mai mari (Tabelul 21).

Tabelul 21. Sursele de informare despre sexualitate ale tinerilor

Cu cine ai discutat	Da	Nu
	%linie	
Părinții	62%	38%
frații mai mari	8%	92%
rude	5%	95%
prieni/ colegi de școală	27%	73%
profesorii din școală la ore	34%	66%
medicul de familie/ asistent medical	5%	95%
m-am informat folosind internetul	11%	89%

Un procent de 22% dintre tineri au declarat că nu cunosc nicio măsură de protecție pentru boli cu transmitere sexuală. Lipsa educației sexuale poate avea urmări nedoreite asupra calității vieții tinerilor, atât prin apariția unor sarcini nedoreite la minore, cât și prin posibilitatea îmbolnăvirii acestora. România este una dintre țările europene cu cel mai mare număr de sarcini la minore, respectiv 4,7% din totalul nașterilor din 2016 (EUROSTAT, demo_faeduc). Dintre tinerii chestionați, 11% au declarat că știu printre colege/ prietene persoane care sunt gravide sau mame minore.

5. EDUCAȚIA SCOLARĂ A COPIILOR DIN MEDIUL RURAL

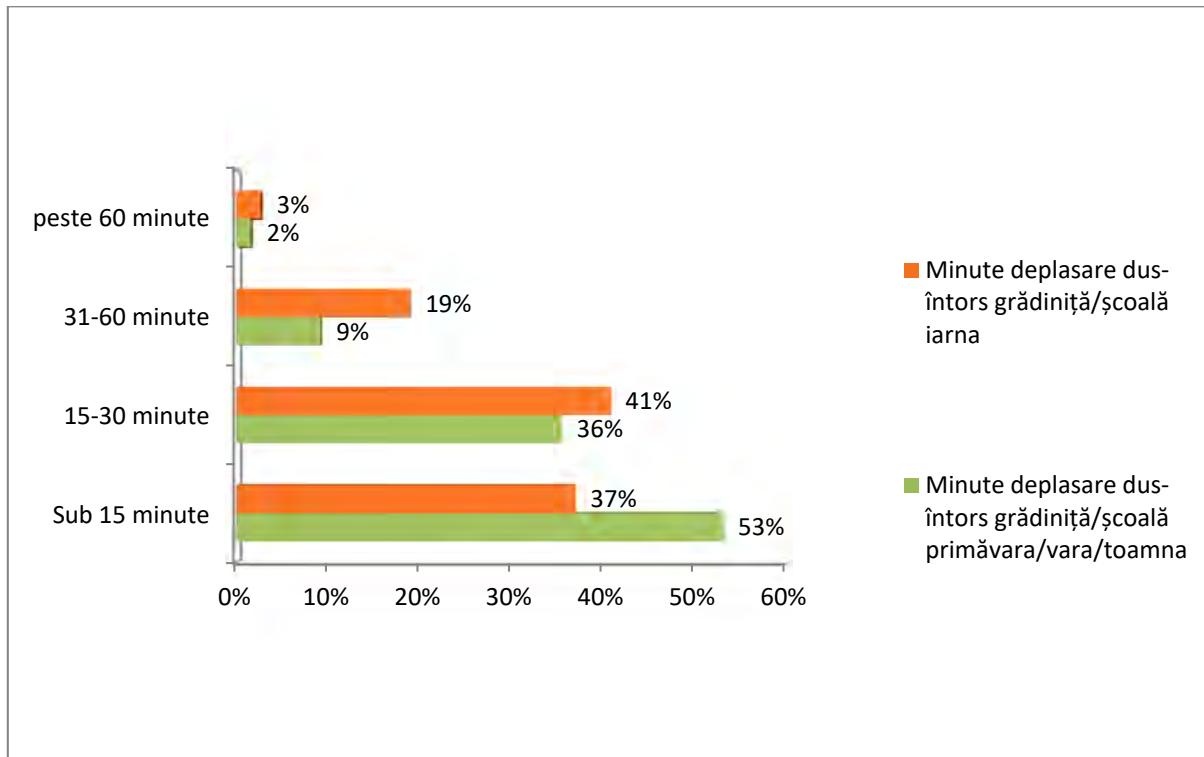
Educația școlară a copiilor din rural a constituit una dintre dimensiunile principale ale studiului cuprinzând aspecte ce țin de accesul la educație, mediul școlar, rezultatele școlare, contextul familial în care are loc pregătirea lor școlară, abandonul școlar, implicarea adulților în procesul de educație și aspirațiile educaționale ale acestora pentru copiii lor.

5.1. Accesul copiilor din mediul rural la educație

Accesul copiilor la educație a fost analizat prin utilizarea unor indicatori precum durata deplasării copiilor la școală/ grădiniță în funcție de anotimp și mijloacele de transport folosite pentru deplasarea la instituția de învățământ.

Un indicator important pentru accesul copiilor la educație îl constituie durata drumului pe care aceștia îl parcurg până și de la școală. Datele indică o scădere a timpului mediu de deplasare față de anii anteriori, atât primăvara-vara-toamna, cât și pe timp de iarnă. Astfel, durata medie este de 25 de minute în timpul iernii (față de 29 minute în 2016) și aproape 20 de minute în restul anului (față de 23 minute în 2016). Duratele medii de deplasare a copiilor la școală/ grădiniță s-au îmbunătățit comparativ cu 2012 (32 de minute) și 2014 (35 de minute) și datorită creșterii ponderii deplasării cu transportul școlar. Numărul respondenților care afirmă că durata deplasării casă-școală și retur depășește o oră a scăzut comparativ cu 2016, 3% dintre respondenți indicând că acest lucru se întâmplă iarna (comparativ cu 15 % în 2016), în timp ce doar 2 % afirmă că acest lucru se întâmplă și vara, comparativ cu 10% în 2016. Durata de deplasare până la școală/ grădiniță primăvara/ vara/ toamna este sub 15 minute (dus-întors) pentru copiii din 53% dintre gospodăriile cuprinse în studiu, în timp ce iarna doar copiii din 37% dintre familii reușesc să parcurgă în același timp această distanță. Pe perioada iernii peste 41% dintre familii au declarat că durata de deplasare a copiilor de acasă până la școală este între 15 și 30 de minute (dus-întors). (Figura 12)

Figura 12. Durata de deplasare a copiilor la școală/ grădiniță/ zi (dus-întors)

Durata de deplasare la școală/ grădiniță se corelează pozitiv cu distanța dintre locuința copiilor și centrul de comună. Astfel cu cât crește distanța față de centrul comunei, cu atât durata de deplasare a copiilor la școală/ grădiniță va fi mai mare. Dacă în cazul copiilor care locuiesc în centrul de comună durata de deplasare primăvara/ vara/ iarna este de sub 15 minute pentru 55% dintre ei, doar 35% dintre cei care stau la peste 7,5km față de centrul comunei unde se află de obicei instituțiile de învățământ parcurg distanța într-un timp atât de scurt. Iarna procentul celor care locuiesc la peste 7,5km distanță față de

centrul comunei și reușesc să parcurgă distanța în sub 15 minute scade la 15%, iar procentul celor care parcurg distanța în 30-60 de minute crește (de la 17% cât fac în restul anului la 37%).

Un alt predictor al duratei copiilor de deplasare la școală/ grădiniță îl constituie numărul acestora în gospodărie. Astfel, cu cât crește numărul de copii în gospodărie, cu atât durata de deplasare la instituția de învățământ va fi mai mare. În gospodăriile cu 3 sau mai mulți copii durata deplasării la instituțiile de învățământ este mai mare, procentul celor care declară că fac peste 30 de minute fiind de 19% față de 8% în cazul celor care au un singur copil. În același timp, copiii care fac între 30 și 60 de minute până la unitatea de învățământ declară într-o măsură mai mică că le place la școală.

În ce privește mijloacele de transport folosite de copiii din învățământul preșcolar, primar sau gimnazial pentru deplasarea la școală/ grădiniță cercetarea evidențiază ca 67% dintre familiile au declarat că aceștia merg pe jos, iar 32% că utilizează transportul școlii. Doar 9% dintre familiile care au copii în învățământul preșcolar, primar sau gimnazial folosesc transportul în comun pentru deplasare. Comparativ cu 2014 și 2016 a crescut numărul copiilor care se deplasează cu mașina școlii (de la 19,3% în 2014 și 22% în 2016 la 32% în 2018). Copiii care locuiesc la distanțe de peste 5 km față de centrul de comună folosesc într-o măsură mai mare mașina școlii pentru a se deplasa la instituțiile de învățământ față de cei care locuiesc în satul centru de comună.

5.2. Climatul școlar

Participarea la actul educațional depinde nu doar de accesul la instituțiile de învățământ ci și de condițiile existente în cadrul acestora (dotări cu utilități, cu materiale didactice, aspectul claselor), de climatul psihico-social (modul cum se comportă cadrele didactice și colegii cu copilul) și cel familial (condiții materiale, implicarea copilului în activitățile gospodărești etc.).

Procentul copiilor cărora le place la școală întotdeauna a scăzut cu peste 3% comparativ cu 2016 (de la 73,5% la 69,9%), crescând însă al celor care declară că le place doar uneori la școală (de la 23,5% în 2016 la 27,2% în 2018) ([Tabelul 22](#)). Un predictor important al acestei percepții favorabile școlii în rândul elevilor îl reprezintă nivelul de trai percepțut al gospodăriilor din care aceștia provin. Astfel o măsură mai mare dintre copiii provenind din familii care reușesc să se descurce cu banii declară că le place întotdeauna la școală (72%) spre deosebire de cei care provin din familii cărora veniturile obținute nu acoperă nevoile lor de bază (63%) sau abia le ajung de la o lună la alta (66%). Dotarea cu utilități a instituțiilor de învățământ influențează opinia elevilor referitoare la școală. Cum am arătat în capitolul privind sănătatea, copiii care declară că au în unitățile de învățământ dotări sanitare (toaletă și apă curentă în interior), afirmă într-o măsură mai mare că le place la școală.

Climatul psihosocial existent în instituțiile de învățământ a fost măsurat prin trei itemi referitori la modul în care este tratat în clasă, de către cadrelor didactice și de către colegi. Majoritatea copiilor (85,2%) au declarat că nu sunt tratați diferit decât ceilalți din clasă, procentul fiind însă în scădere cu peste 2,5% față de anul 2016 (87,9%). A crescut cu peste 2% față de 2016 numărul copiilor care consideră că sunt tratați mai rău decât ceilalți elevi din clasă (de la 4,1% în 2016 la 6,4% în 2018). Procentul copiilor care apreciază că profesorii se comportă la fel cu toți elevii rămâne constant (90,2%) și continuă trendul descrescător al celor care consideră că personalul didactic are un comportament discriminatoriu față de ei (de la 2,8% în 2014, la 2,1% în 2016 și 1,6% în 2018). În același timp, a crescut ușor numărul celor care consideră că ceilalți colegi se comportă diferit cu ei, de la 3,2% în 2016 la 4,4% în 2018. Cu toate acestea, majoritatea copiilor apreciază că este tratată la fel ca ceilalți de către colegi (82,5%). ([Tabelul 22](#)) Modul în care este tratat copilul la școală influențează percepția lui despre aceasta. Astfel cei care consideră că sunt tratați diferit în clasă sau de către cadrele didactice sunt cei cărora le place mai puțin la școală. În același timp, copiii care consideră că sunt tratați diferit de colegi sau profesori sunt în mare măsură din familiile săraci (ale căror venituri nu reușesc să acopere nevoile de bază).

Tabelul 22. Percepțiile copiilor privind mediul școlar 2014-2016

	Niciodată			Uneori			Întotdeauna		
	2014	2016	2018	2014	2016	2018	2014	2016	2018
Îmi place la școală	3.0	3.0	3.0	25.5	23.5	27.2	71.5	73.5	69.9
Sunt tratat mai rău decât ceilalți copii din clasa mea	82.2	87.9	85.2	12.0	8.0	8.3	5.8	4.1	6.4
Profesorii se poartă cu mine la fel ca și cu ceilalți copii	2.8	2.1	1.6	11.2	7.7	8.2	86.0	90.2	90.2
Colegii se poartă cu mine la fel ca și cu ceilalți copii	3.7	3.2	4.4	18.6	12.8	13.1	77.4	84.0	82.5

5.3. Contextul familial

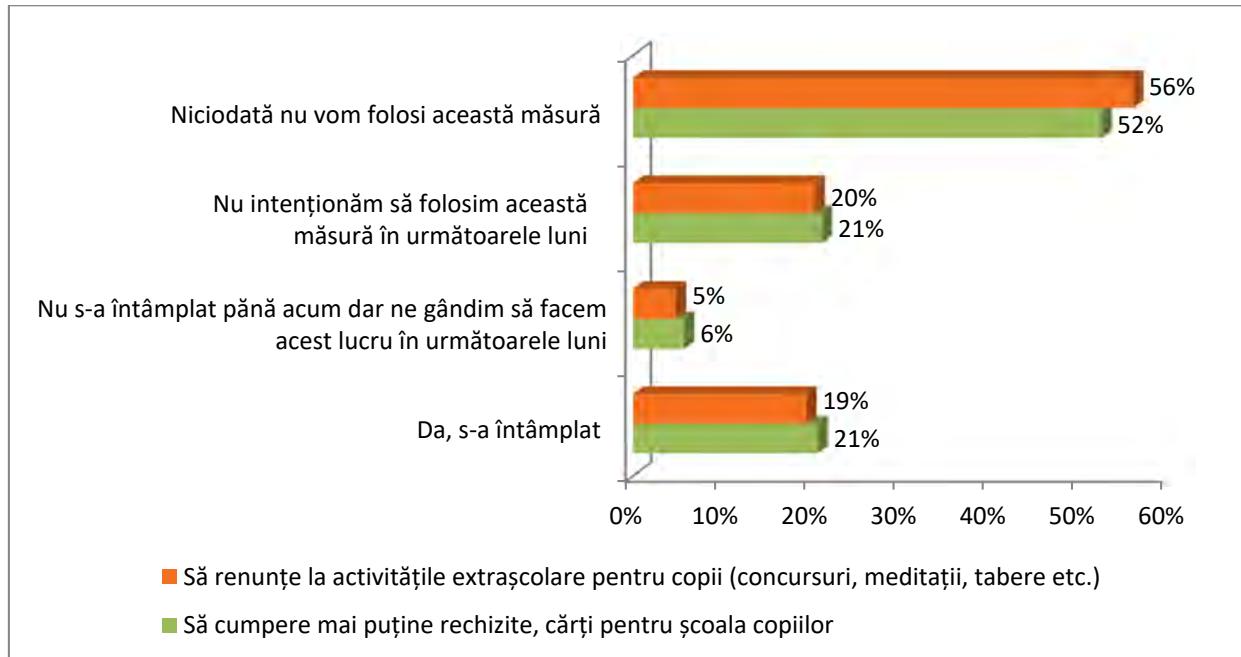
Condițiile materiale ale gospodăriei influențează participarea copiilor la educație. În cadrul studiului a reieșit că 83,5% dintre copiii din mediul rural consideră că au suficiente cărți și rezerve pentru școală (o creștere modestă față de 2016), în timp ce procentul celor care afirmă contrariul se depreciază cu 0,5 % față de 2016. Un procent de 5,5% dintre copiii din rural lipsesc întotdeauna de la școală deoarece merg să muncească, cu 50% mai mulți decât în 2016, iar 6,3% declară că se simt întotdeauna obosiți pentru că muncesc înainte sau după ce se întorc de la școală, creștere de 75% față de valoarea din 2016. ([Tabelul 23](#)) Cei care lipsesc uneori de la școală deoarece merg să muncească sau care se simt obosiți pentru că muncesc înainte sau după ce se întorc de la școală provin în mare parte din familii ale căror venituri nu le ajung nici pentru strictul necesar. 11% dintre copiii care provin din familii cărora veniturile nu reușesc să le ajungă pentru strictul necesar declară că uneori lipsesc de la școală deoarece merg să muncească, iar 21% dintre ei se simt obosiți deoarece muncesc înainte sau după școală.

Tabelul 23. Condiții materiale ale gospodăriei 2014-2018

	Niciodată			Uneori			Întotdeauna		
	2014	2016	2018	2014	2016	2018	2014	2016	2018
Am suficiente cărți și rechizite pentru școală	3.0	2.0	2.5	20.0	15.0	14.0	77.0	83.0	83.5
Lipsesc de la școală pentru că mă duc să muncesc	88.0	92.0	89.9	6.0	4.4	4.6	6.0	3.6	5.5
Mă simt obosit pentru că muncesc înainte sau după ce mă întorc de la școală	77.0	87.5	80.9	16.0	8.9	12.8	7.0	3.6	6.3

Una din cinci gospodării (21%) declară că în ultimele 12 luni au fost nevoie să cumpere mai puține rechizite și cărți pentru școala copiilor. În același timp, 19% dintre familii au renunțat la activitățile extrașcolare ale copiilor (concursuri, meditații, tabere etc.) (Figura 13). Dacă în 2016, 62% dintre gospodăriile cu copii de vârstă școlară unde veniturile nu ajung nici pentru strictul necesar au fost nevoie să cumpere mai puține rechizite și cărți, în 2018 procentul acestora scade la 55%. Procentul gospodăriilor ce se auto-plasează în cea mai vulnerabilă categorie de venituri și care au fost nevoie să renunțe la activitățile extrașcolare ale copiilor rămâne tot 47% ca și în 2016. Dintre gospodăriile unde banii abia ajung de la o lună la alta, 26% declară că au cumpărat mai puține cărți și rechizite pentru copii (procentul rămâne constant cu cel din 2016), iar 24% au renunțat la activitățile extrașcolare (procent mai redus cu 6% față de 2016 când 30% afirmau că au utilizat această strategie de reducere a cheltuielilor).

Figura 13. Strategii de reducere a cheltuielilor cu impact asupra educației copilului

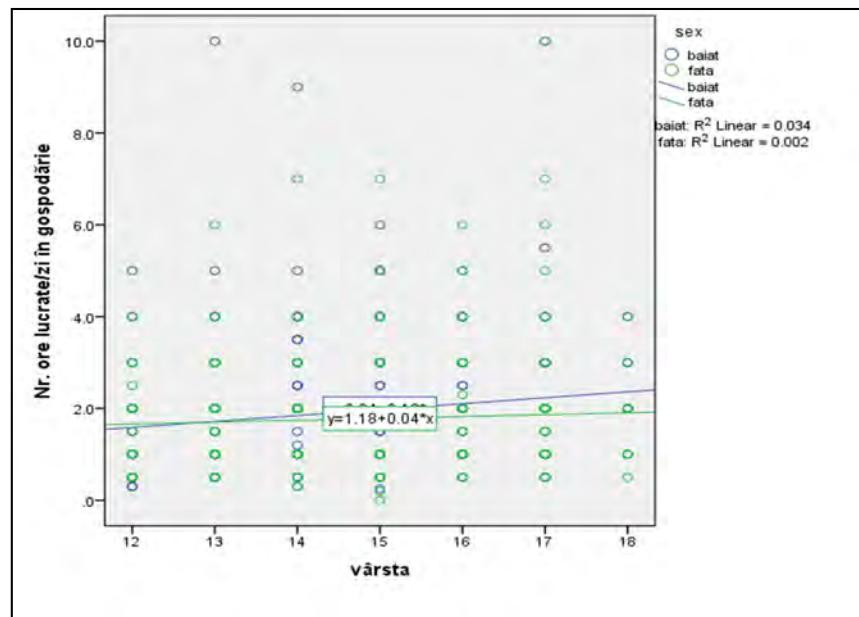
5.4. Implicarea copilului în activități casnice

Implicarea copilului în diverse activități în cadrul gospodăriei sau în afara acesteia influențează condițiile de trai ale acestora, dar și participarea lor școlară. În 81% dintre familiile cuprinse în studiu, copiii fac curat în gospodărie, în 52% îngrijesc animalele, în 14% îngrijesc alți membri ai gospodăriei, iar în 2% lucrează în alte gospodării sau la vecini. Comparativ cu 2016, procentul familiilor în care copiii muncesc în alte gospodării a scăzut de la 4% la 2%. Procentul copiilor care declară că lucrează în gospodărie este de 79% (față de 66% în 2016), iar al celor care afirmă că muncesc în afara gospodărie este de 4% (ca și în 2016). Numărul mediu de ore lucrare pe zi de copii în gospodărie este de 1,8 ore, iar în afara ei de 2,4. Datele arată că cei mai mulți tineri muncesc 2 ore/ zi. Se observă o ușoară creștere a numărului mediu de ore lucrare de copii în gospodărie de la 1,5 ore în 2016 la 1,8 ore în 2018.

Participarea copiilor la curătenie în gospodărie este practicată în majoritatea acestora, indiferent de categoria de venit în care se auto-plasează. Participarea copiilor din familii la îngrijirea altor membri ai acesteia și munca lor în alte gospodării este influențată de bunăstarea financiară auto-percepță a gospodăriei. Astfel, un procent de 22% dintre familiile cu copii de vîrstă școlară care se plasează în gospodării cu venituri care nu ajung nici pentru strictul necesar declară că aceștia au grija de alți membri ai familiei. Dintre copiii care muncesc în alte gospodării, cei mai mulți sunt din familiile ale căror venituri nu ajung nici pentru strictul necesar.

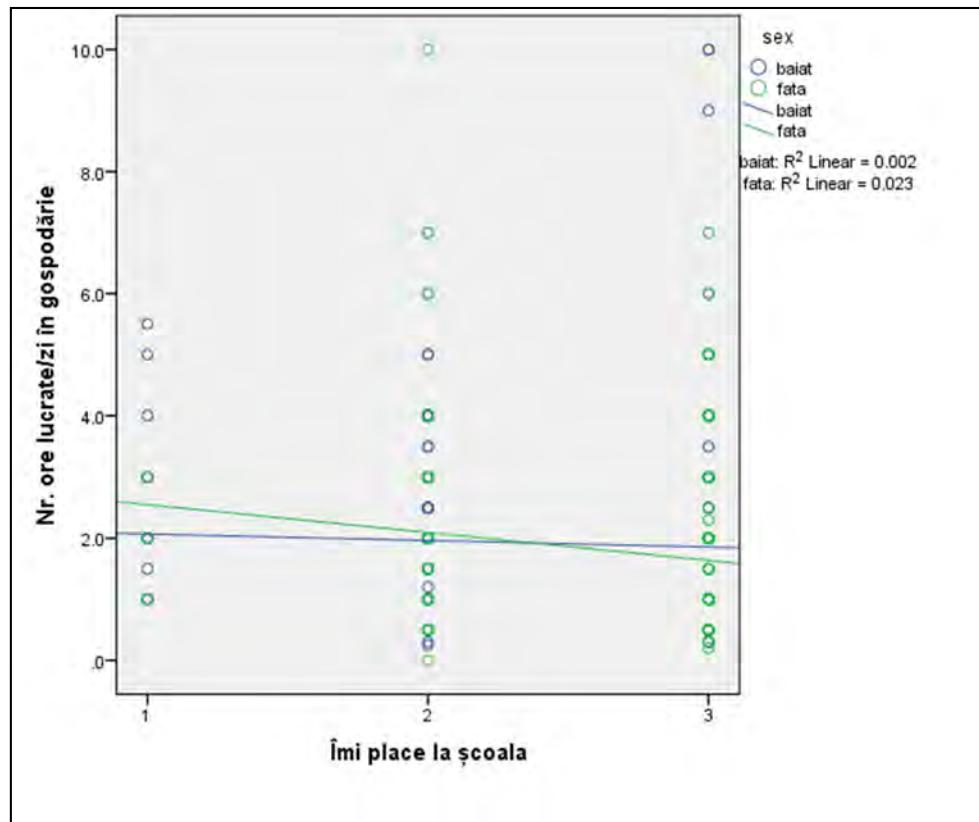
Vârsta și genul reprezintă predictori ai numărului de ore lucrate de copii în gospodărie. Cu cât crește vârsta, cu atât numărul de ore lucrate de copil în gospodărie este mai mare. Dacă până la 13 ani numărul mediu al orelor lucrate de fete în gospodărie este puțin mai mare decât al băieților, pe măsură ce crește vârsta, numărul mediu al orelor lucrate de către băieți crește comparativ cu cel al orelor lucrate de către fete (Figura 14).

Figura 14. Relația dintre numărul de ore lucrate în gospodărie de copil/ zi, vîrstă și sex

Există o relație și între percepția față de școală a tinerilor și numărul de ore lucrat de aceștia în gospodărie. În cazul fetelor, cu cât crește numărul de ore lucrat în gospodărie, cu atât mai mult tind să declare că nu le place școala. Această relație nu este atât de puternică în cazul băieților (Figura 15).

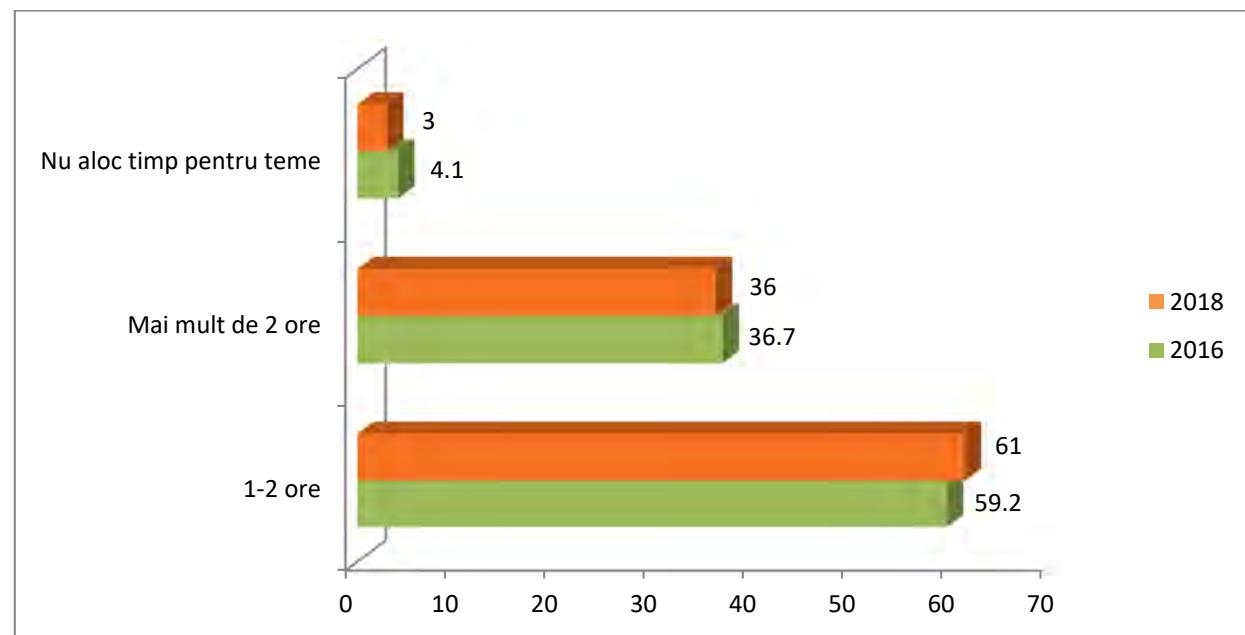
Figura 15. Relația dintre percepția față de școală, sex și numărul de ore lucrat în gospodărie/ zi

5.5. Pregătire și rezultate școlare

Timpul alocat temelor de casă de către copii cu vârste cuprinse între 12 și 18 ani este pentru o treime dintre ei mai mare de două ore, la fel ca în valul precedent al studiului din 2016. Comparativ cu 2016, crește cu 1% ponderea celor care declară că alocă maxim două ore temelor pentru acasă, acest lucru întâmplându-se și pe fondul diverselor măsuri adoptate de Ministerul Educației pentru reducerea numărului de ore pe care elevul ar trebui să și le petreacă pentru rezolvarea temelor acasă. Se reduce însă cu 1% numărul celor care declară că nu alocă timp temelor pentru acasă, de la 4,1% în 2016 la 3% în 2018 (Figura 16). Există diferențe între numărul de ore alocat temelor pentru acasă între băieți și fete, acestea declarând într-o măsură mai mare că petrec peste două ore pentru efectuarea temelor (43% dintre fete alocă peste două ore pentru realizarea temelor comparativ cu 28% dintre băieți).

Figura 16. Timpul alocat temelor de elevii cuprinși în studiu

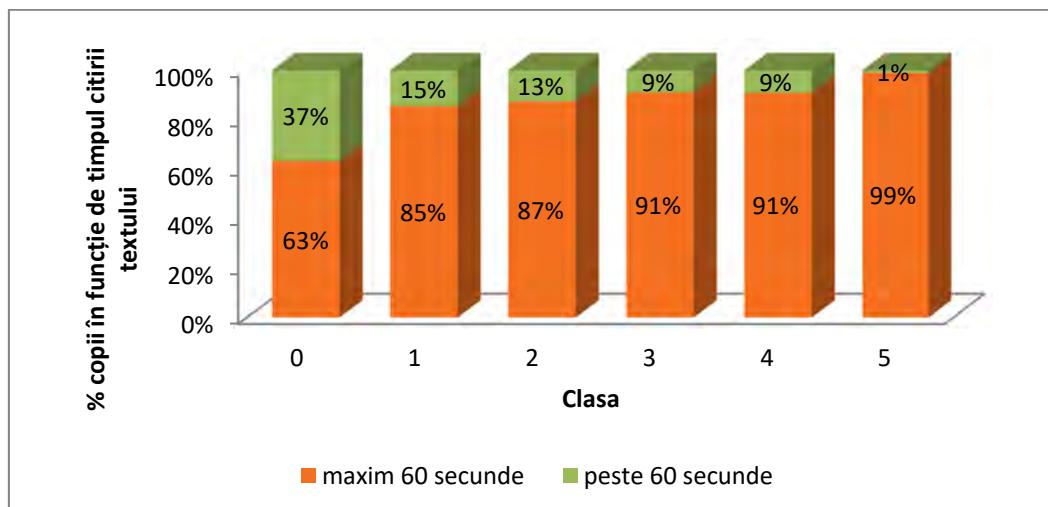

Rezultate școlare

Ca și în valurile anterioare ale studiului, copiilor între 7 și 12 ani le-a fost evaluată și capacitatea de citire și înțelegere a unui text. Ei au fost rugați să citească cu voce tare un text de aproximativ 100 de cuvinte, după care le-au fost puse trei întrebări care să testeze înțelegerea lui. Timpul optim de citire al textului era de maxim 60 de secunde. Dintre elevii testați 89% au reușit să citească testul în timpul cerut, în timp ce 11% nu au reușit să facă acest lucru. La toate cele trei întrebări au reușit să răspundă corect doar 40% dintre copii (o scădere cu aproape 29 % față de 2016), în timp ce 17% au răspuns corect la 2 întrebări, 26% la 1 singură întrebare, iar 17% nu au putut răspunde la niciuna.

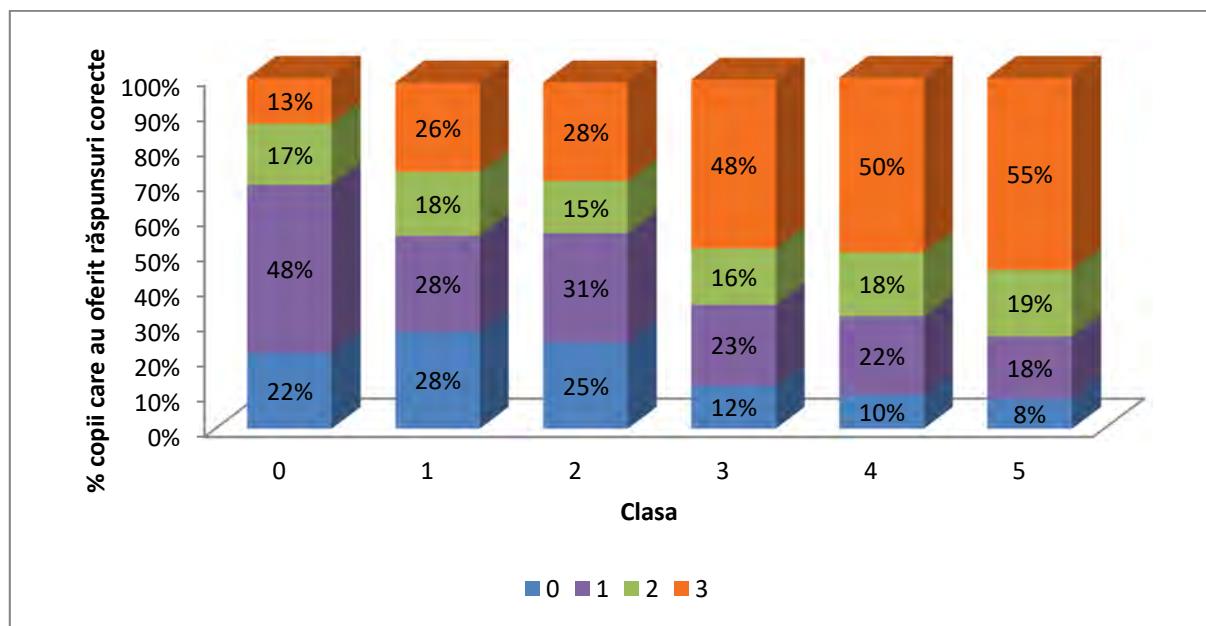
Din analiza datelor se observă că rezultatele la citirea textului se îmbunătățesc pe măsură ce copilul avansează pe parcursul școlar și este cuprins într-o clasă mai mare. Dacă dintre elevii din clasele I și a II 15%, respectiv 13% nu au reușit să citească textul corect în 60 de secunde, la clasele a III-a și a IV-a procentul scade la 9%, pentru ca la clasa a V-a doar 1% dintre elevi să nu reușească să rezolve această sarcină. (Figura 17)

Figura 17. Timpul alocat citirii textului în funcție de clasă

Vârsta elevului este un predictor important și în cazul înțelegerei textului. Dacă dintre copiii din clasa I doar 26% au reușit să răspundă corect la toate cele trei întrebări, la clasa a III-a procentul crește la 48%, la clasa a IV-a la 50%, la a V-a la 55%, iar la a VI-a la 64%. Este îngrijorător faptul că la clasa a V-a un procent de 18% dintre copii au reușit să răspundă la o singură întrebare, iar 8% nu au răspuns la niciuna. (Figura 18)

Figura 18. Număr de răspunsuri corecte la test în funcție de clasă

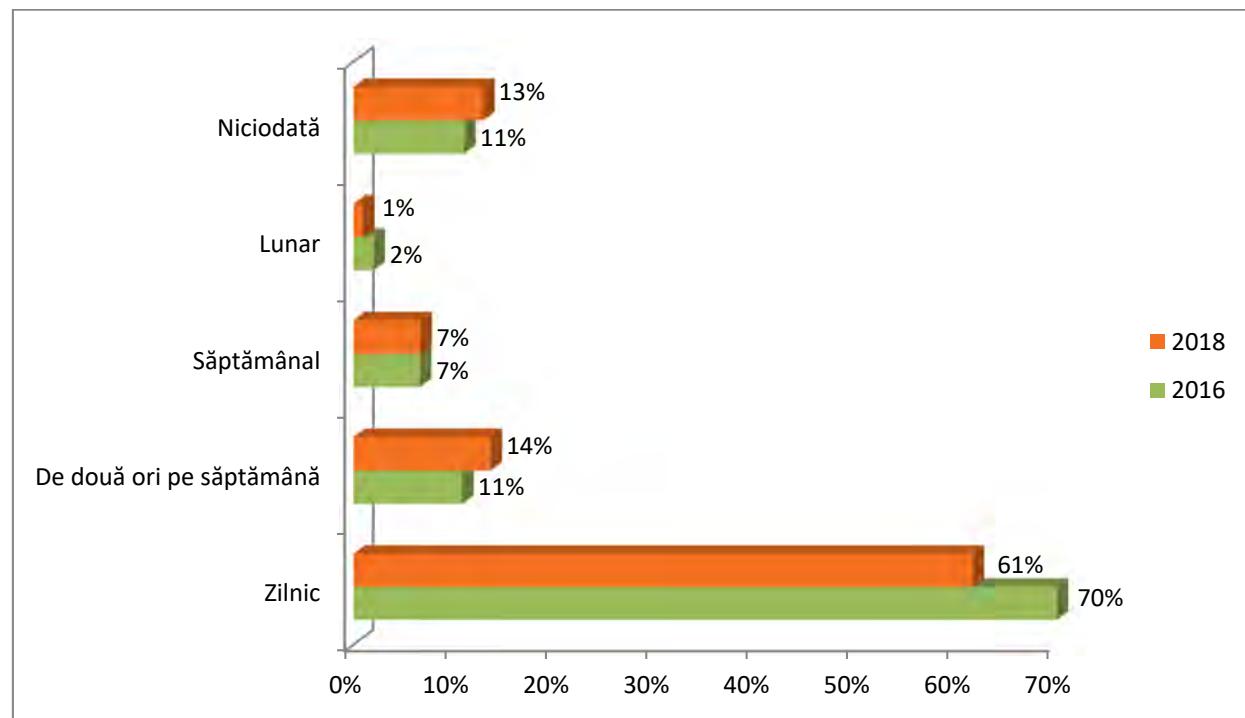

5.6. Implicarea părinților în pregătirea școlară a copiilor

Analiza datelor privind implicarea părinților în verificarea temelor copiilor indică faptul că în 61% dintre gospodării adulții fac acest lucru zilnic, în 14% de două ori pe săptămână, în 7% săptămânal, în 1% lunar,

iar în 13% nu fac acest lucru. (Figura 19) Comparativ cu 2016, scade cu 9% procentul celor care verifică temele zilnic (de la 70% în 2016 la 61% în 2018) și crește cu 2% numărul celor care nu verifică niciodată temele copilului (de la 11% în 2016 la 13% în 2018). Implicarea părintilor în educația școlară a copiilor influențează pozitiv atitudinea lor față de școală, copiii ai căror părinți le verifică temele zilnic declarând într-o măsură mai mare că le place la școală întotdeauna.

Figura 19. Frecvența implicării adulților în verificarea temelor copiilor – 2018

Analiza datelor privind modalitățile de suport oferite copiilor pentru efectuarea temelor arată că în peste trei sferturi dintre gospodării (77%) adulții sunt cei care ajută copiii să își facă temele, frații mai mari sunt cei care oferă suport în o cincime (21%), iar rudele/prietenii se implică în 7% dintre gospodării. Ajutorul

extern este prezent în 5% dintre gospodării unde copiii au meditatori la unele discipline și pot să apeleze la aceștia atunci când au nevoie. În cazul a 18% dintre gospodării, membrii iau legătura cu cadrele didactice ale școlii atunci când copiii nu se descurcă să își rezolve temele. Comparând datele din ultimele două valuri ale studiului se poate remarcă o creștere a valorilor pentru toate modalitățile de suport oferite copiilor în efectuarea temelor, dar creșterile cele mai mari se înregistrează în cazul ajutorului oferit de frații mai mari (de la 9% în 2016 la 21% în 2018) și al celor care declară că apelează la ajutorul cadrelor didactice (de la 11% în 2016 la 18% în 2018). ([Tabelul 24](#))

Tabelul 24. Modalități de suport oferit copilului în efectuarea temelor (% pe rând)⁵

Ajutor teme	2016	2018
Adult din familie	76% (1239)	77% (1299)
Frați mai mari	9% (145)	21% (360)
Rude/ prieteni	5% (77)	7%(123)
Meditatori la unele discipline	4% (63)	5%(80)
Iau legătura cu profesorii de la școală	11% (171)	18%(305)
Niciuna din variante	3% (48)	1%(19)

Și copiii elevi cuprinși în studiu declară că în cele mai multe cazuri sunt ajutați în rezolvarea sarcinilor școlare de către părinți, urmați de frații mai mari și de profesori. Dacă procentul părinților care afirmă că apelează la profesori pentru a îi ajuta pe copii să rezolve temele a crescut, copiii declară că utilizează acest tip de ajutor într-o măsură mai mică. ([Tabelul 25](#)) Atât din declarațiile adulților, cât și din cele ale copiilor meditațiile sunt o modalitate utilizată de puține familii pentru oferirea de suport elevilor și sunt prezente în special în familiile care au venituri cu care reușesc să se descurce sau care le permit să trăiască bine.

⁵ Procentele sunt calculate din totalul celor care afirmă că verifică temele copiilor.

Tabelul 25. Cine îi ajută pe elevi în efectuarea temelor⁶

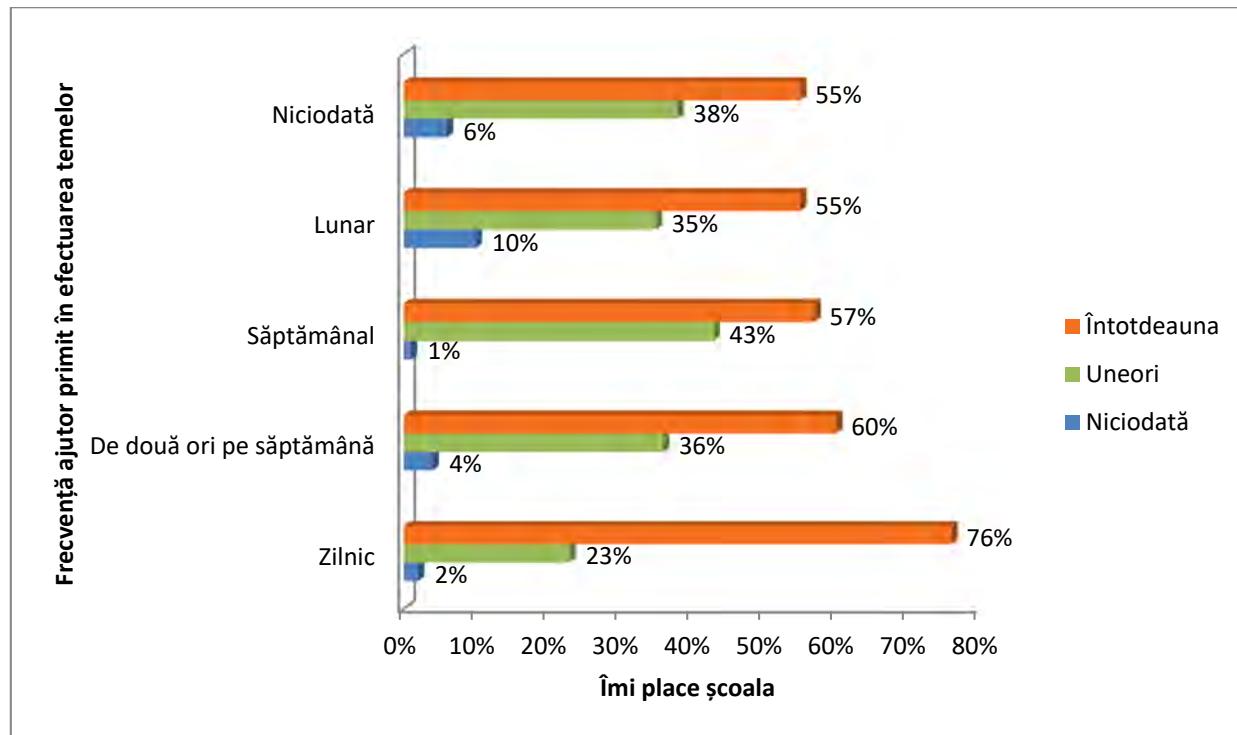
Cine te ajuta în rezolvarea sarcinilor școlare atunci când nu știi să le rezolvi singur?	2016 N=1463	2018 N=1438
Părinții	41% (596)	42% (609)
Frații mai mari	15% (219)	15% (218)
Rude din familie	5% (73)	4% (60)
Meditațiile	3% (45)	3% (48)
Profesorii	11% (156)	9% (132)
Nimeni	26% (374)	26% (371)

Cadrele didactice sunt considerate în continuare ca fiind o resursă în cazul efectuării temelor de către copii, aspect confirmat și de răspunsurile părinților. Acest lucru are drept cauză existența unei rupturi între școală și familie care face ca mulți dintre părinți să se teamă sau să le fie rușine să apeleze la această resursă. Familiile în care există un nivel de trai mai bun (veniturile le permit să se descurce sau trăiesc bine) apeleză la această resursă, ele fiind și cele care au un nivel de educație mai ridicat. Gospodăriile unde veniturile sunt insuficiente și unde și nivelul de educație este mai redus utilizează într-o măsură mai mică această resursă.

Ajutorul primit în efectuarea temelor influențează atitudinea copiilor față de școală, cei care beneficiază zilnic de acest ajutor declarând într-o mai mare măsură că le place școala. Astfel 76% dintre cei care au ajutor zilnic la teme declară că le place școala, în timp ce procentul scade la 57% în cazul celor care primesc ajutor doar săptămânal. ([Figura 20](#))

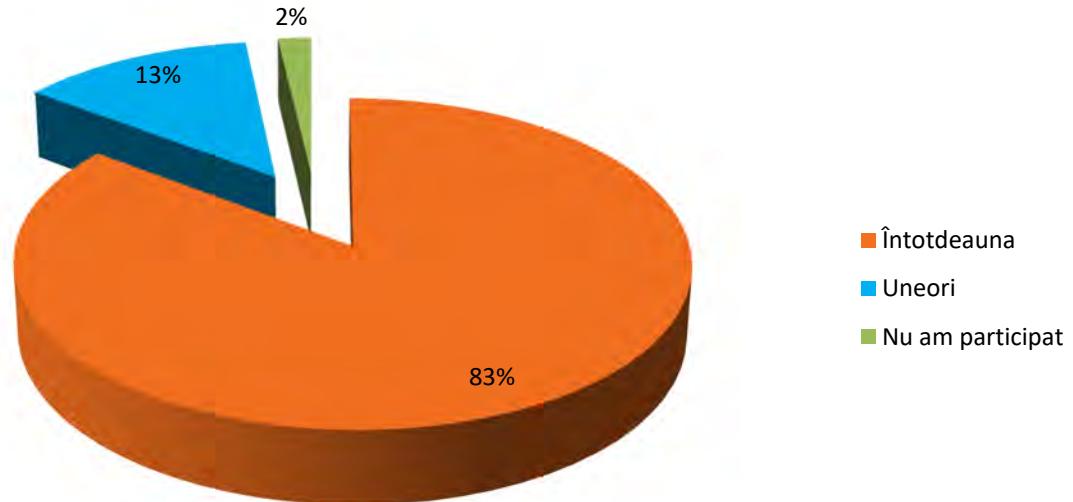
⁶ Procentele sunt calculate din totalul respondenților.

Figura 20. Percepția vis-à-vis de școală în funcție de ajutorul primit în realizarea temelor

În mediul rural majoritatea părinților declară că participă la ședințele de la școală, analiza datelor relevă faptul că 83% dintre familiile au participat întotdeauna la ședințele cu părinții (comparativ cu 85 % în 2016), 13% doar uneori, iar 2% nu au participat, procent ce se menține constant. (Figura 21) În cazul familiilor care au participat întotdeauna la ședințele cu părinții, copiii au o atitudine pozitivă față de școală (72% dintre cei la care părinții au participat întotdeauna la ședințele cu părinții declară că le place la școală, în timp ce numai 47% dintre cei la care părinții nu au participat niciodată la ședințele de la școală afirmă acest lucru) și nu se simt discriminati de colegi sau profesori (92% dintre cei la care părinții vin întotdeauna la ședințe apreciază că sunt tratați nediscriminatoriu de cadrele didactice, în timp ce în cazul celor ai căror părinți nu participă la ședințe, procentul este de 79%). (Tabelul 26)

Figura 21. Participarea adulților la ședințele cu părinții de la școală

Tabelul 26. Participarea la şedinţa cu părinţii şi perceptia faţă de şcoală şi de comportamentul celorlaţi şi al cadrelor didactice

		Participare la şedinţa cu părinţii (nivel maxim participare)		
		Întotdeauna	Uneori	Nu am participat
Îmi place la şcoală	Niciodată	2%	7%	16%
	Uneori	26%	45%	38%
	Întotdeauna	72%	48%	47%
	Total	100%	100%	100%
Sunt tratat mai rău decât ceilalţi copii din clasa mea	Niciodată	87%	75%	73%
	Uneori	7%	18%	12%
	Întotdeauna	6%	7%	15%
	Total	100%	100%	100%
Profesorii se poartă cu mine la fel ca şi cu ceilalţi copii	Niciodată	1%	2%	3%
	Uneori	7%	18%	18%
	Întotdeauna	92%	80%	79%
	Total	100%	100%	100%

5.5. Atitudinea părinţilor faţă de educaţia școlară

Atitudinea adulţilor faţă de importanţa educaţiei şcolare şi a învăţării reprezintă o dimensiune importantă în asigurarea unei educaţii de calitate pentru copii. Această atitudine a adulţilor influenţează perceptia copiilor faţă de educaţie şi de importanţa acesteia pentru reuşita ulterioară în societate. În ruralul românesc adulţii sunt de acord că omul învaţă pe tot parcursul vieţii (97%) şi doar 20% consideră că în găsirea unui loc de muncă sunt importante relaţiile. Comparativ cu 2016 a scăzut cu 2% numărul celor

care apreciază că omul învață pe tot parcursul vieții, iar proporția celor care consideră că relațiile sunt importante în găsirea unui loc de muncă rămâne relativ constantă. Marea majoritate a adulților din mediul rural apreciază că educația copiilor nu este numai responsabilitatea școlii/ grădiniței (94%) și că ea este la fel de importantă atât pentru băieți cât și pentru fete (96%). ([Tabelul 27](#)) Această atitudine nediscriminatorie a familiei în ce privește educația copiilor favorizează existența unui suport adecvat pentru parcurgerea traseului educațional pentru ambele sexe și reducerea inegalităților în educație între femei și bărbați.

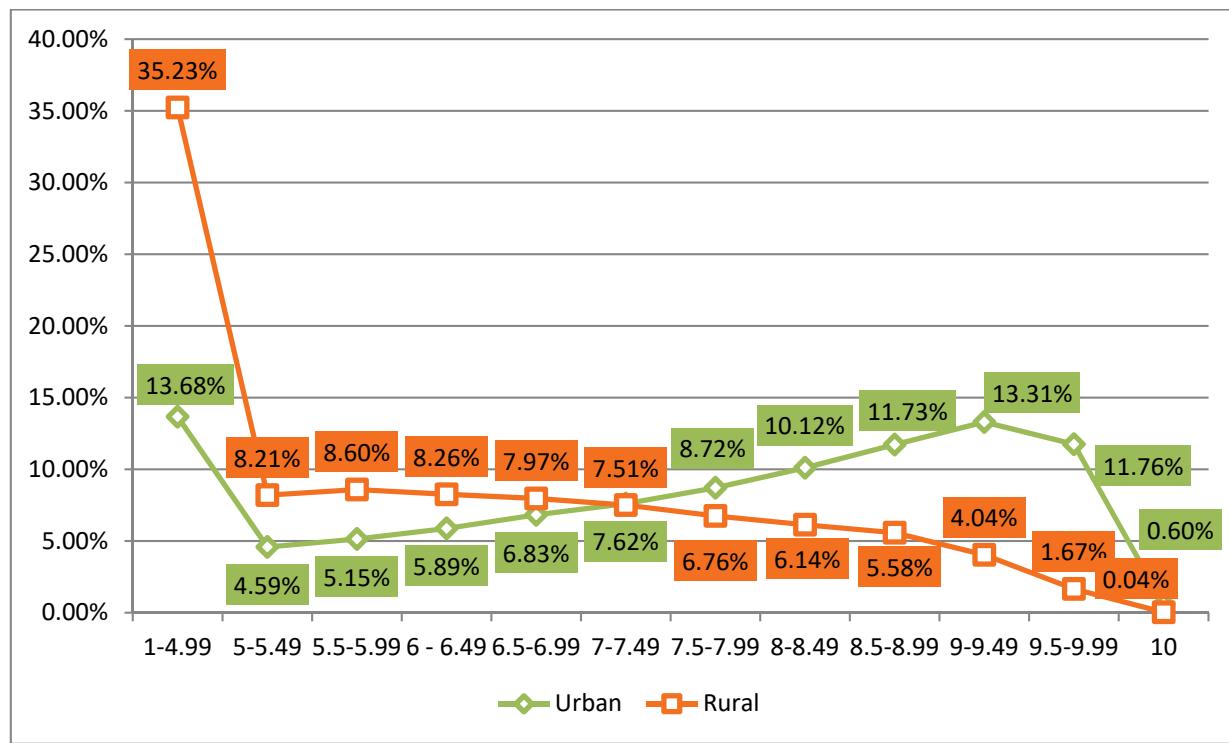
Tabelul 27. Atitudinea adulților față de rolul educației și al școlii, 2014-2016

În ce măsură sunteți de acord cu ...	2014	2016	2018
Omul învață pe tot parcursul vieții	96%	99%	97%
Pentru a-ți găsi de lucru este mai important să ai relații decât să termini o școală/ liceu	25%	19%	20%
Educația copiilor este numai responsabilitatea școlii/ grădiniței			6%
Educația școlară este mai importantă pentru un băiat decât pentru o fată			4%

Această atitudine favorabilă educației existentă la adulții din mediul rural nu este susținută și de rezultatele școlare ale copiilor care sunt modeste comparativ cu cele obținute de copiii din mediul urban. Datele ultimei evaluări naționale (2017) arată că peste jumătate (52,04%) dintre copiii din mediul rural au obținut note sub 6 la acest examen, în timp ce în urban procentul a fost de 23,42%. Îngrijorător este faptul că 35,23% dintre copiii din rural au avut medii sub 5. Doar 5,75% dintre copiii din rural au obținut note peste 9 la evaluarea națională, în timp ce în urban procentul este de 25,67%. ([Figura 22](#)) și rezultatele testelor PISA unde România a obținut scoruri reduse pe toate cele trei categorii (matematică,

științe, lectură) indică existența unor diferențe cauzate de statutul socio-economic al școlii (OECD, 2016, p. 228⁷).

Figura 22. Rezultatele la evaluarea națională din 2017 pe medii de rezidență

Sursa: Ministerul Educației, 2017, Evaluarea națională 2017⁸

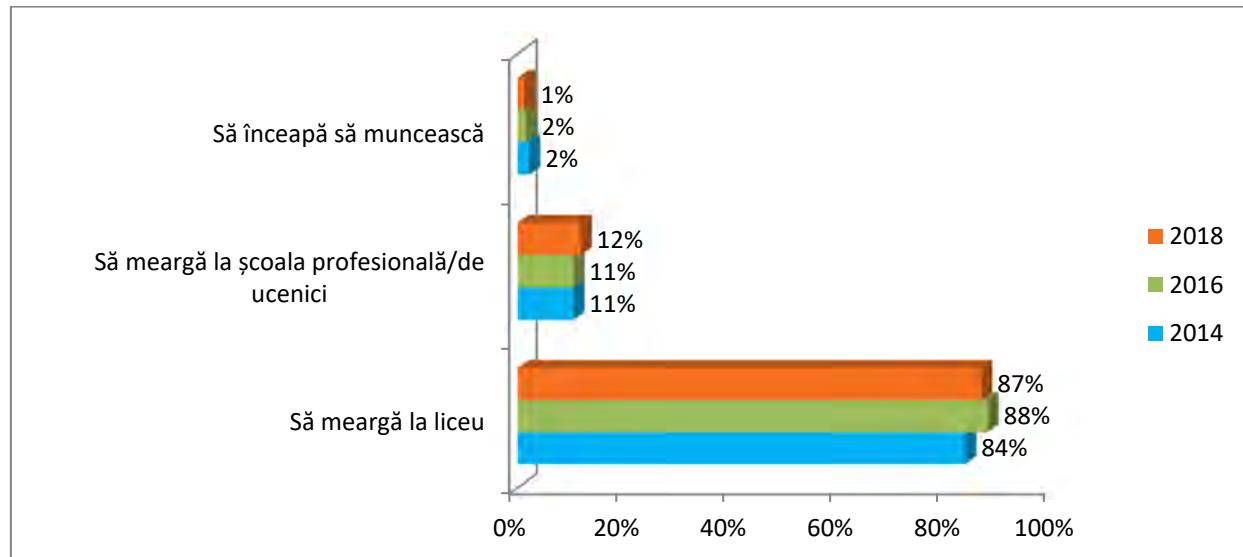
⁷ https://read.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2015-results-volume-i_9789264266490-en#page230

⁸ <https://www.edu.ro/sites/default/files/2017-06-30%20Dosar%20EN%202017%20v3.pdf>

5.6. Aspirații educaționale și oportunități de pregătire pentru o viață independentă

Aspirațiile educaționale ale părinților pentru copii au fost analizate în cadrul studiului deoarece reprezintă un factor care poate influența parcursul școlar al Tânărului. Adulții au fost întrebați ce recomandări ar avea privind continuarea studiilor pentru un adolescent care a absolvit opt clase. Majoritatea adulților (87%) au menționat continuarea studiilor liceale, 12% să urmeze o școală profesională sau de ucenici, iar 1% să înceapă să muncească. Se poate remarcă o creștere ușoară a procentului celor care declară că ar recomanda copiilor să urmeze o școală profesională comparativ cu 2014 și 2016 (de la 11% la 12% în 2018), o posibilă explicație fiind și numărul tot mai mare de companii care caută absolvenți, beneficiile pe care le obțin copiii care sunt la aceste școli (bursa, oportunitatea de a face practică la diversi angajatori și de a putea să se integreze mai rapid pe piața muncii etc.), dar și dificultățile financiare pe care părinții le-ar avea în susținerea lor. (Figura 23)

Figura 23. Recomandările adulților privind continuarea studiilor pentru cei care termină ciclul gimnazial

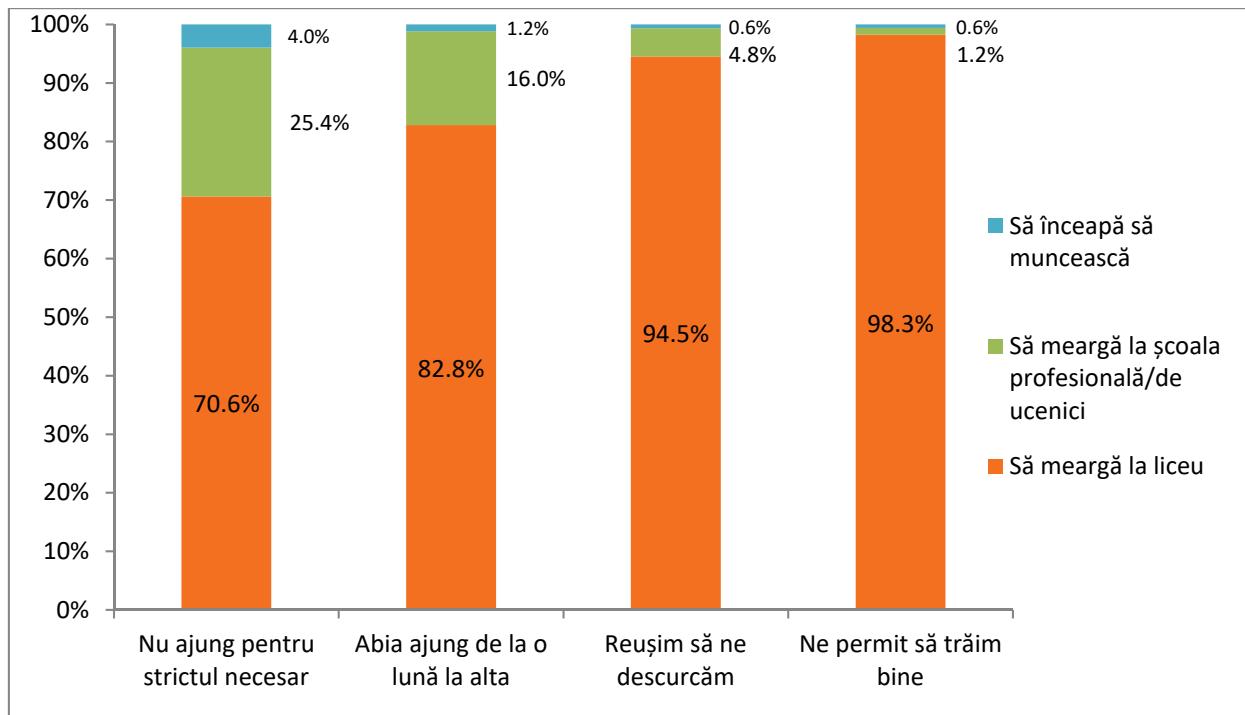
Este de menționat faptul că, în contextul presiunii mediului de afaceri care cere forță de muncă calificată, al nevoii de creștere economică și dezvoltare, de recuperare a decalajelor urban – rural, are loc o relansare a învățământului profesional și tehnic, aspect pe care-l percep și părinții. Totuși rata brută de cuprindere în învățământul profesional și tehnic (liceu tehnologic și învățământ profesional) a scăzut constant ajungând de la 61,3% în 2009/ 2010 la 42,5% în 2015/ 2016⁹. Profilul agricol, deși promițător ca perspectivă de dezvoltare a tânărului din România și UE, nu se regăsește în topul preferințelor părinților și elevilor care aleg învățământul profesional și tehnic; lucru validat și de cifrele de școlarizare aferente anului școlar 2017-2018 care confirmă că ponderea locurilor disponibile la profilul agricol a fost de 5,7 % (din total locuri învățământ profesional și tehnic), iar rata de ocupare a acestora a fost de doar 67%¹⁰.

Analiza recomandărilor adulților pentru continuarea studiilor copiilor care finalizează ciclul gimnazial raportat la bunăstarea financiară percepută a gospodăriei indică faptul că procentul celor care ar sugera copiilor să urmeze o școală profesională este mai mare în cazul familiilor cu o situație materiale precară. În cazul gospodăriilor în care veniturile nu ajung pentru acoperirea strictului necesar 25,4% ar recomanda tinerilor să urmeze o școală profesională. Aceste familii ar avea dificultăți în susținerea financiară a copiilor în cazul în care aceștia ar urma un traseu educațional mai lung, ori după școala profesională care durează 3 ani în loc de 4 cât este liceul pot să se integreze imediat pe piața muncii. În gospodăriile cu un nivel de trai mai bun (veniturile le permit să de descurce sau să trăiască bine) majoritatea adulților recomandă elevilor să meargă la liceu (94,5% în cazul familiilor care reușesc să se descurce cu veniturile pe care le au, 98,3% în cele în care banii pe care îi au le permit să trăiască bine). ([Figura 24](#))

⁹ Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2016, Ministerul Educației.

¹⁰ *Sistemul Educațional în România – date sintetice, anul școlar/universitar 2015-2016*, Institutul Național de Statistică.

Figura 24. 6 Recomandările adulților privind continuarea studiilor în funcție de bunăstarea financiară auto-percepută a gospodăriei

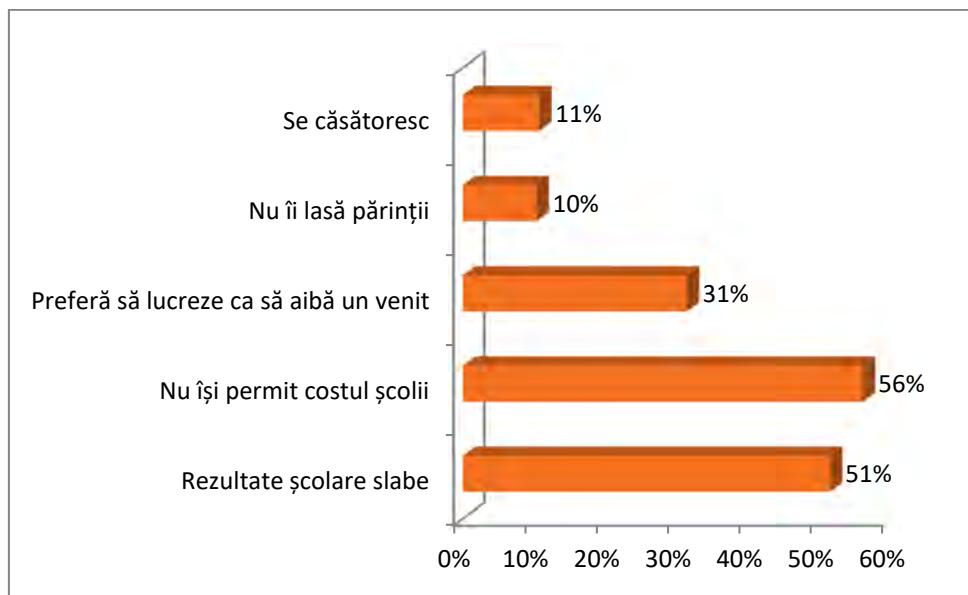
5.7. Abandon școlar

Educația copiilor reprezintă o prioritate pentru majoritatea familiilor din mediul rural, doar 1,5% (31 de gospodării) dintre cei cuprinși în studiu declarând că în anul școlar 2016-2017 au avut copii care au încetat să mai frecanteze cursurile și au abandonat școala, procent în scădere față de 2 % în 2016. Dintre aceștia 2 erau în clasele I-IV când au întrerupt frecventarea cursurilor, 6 erau în clasele V-VII, 6 au abandonat școala în clasa a VIII-a, 8 în clasa a IX-a și 5 începând cu clasa a X-a. Motivele principale ale abandonului au fost rezultatele școlare slabe ale copiilor în cazul a jumătate dintre cei care au abandonat, urmate de

cele financiare (8 dintre familiile în care copiii au întrerupt frecventarea cursurilor au declarat că nu și-au mai permis să îi întrețină). Numai în două cazuri abandonul a avut drept cauză căsătoria copilului.

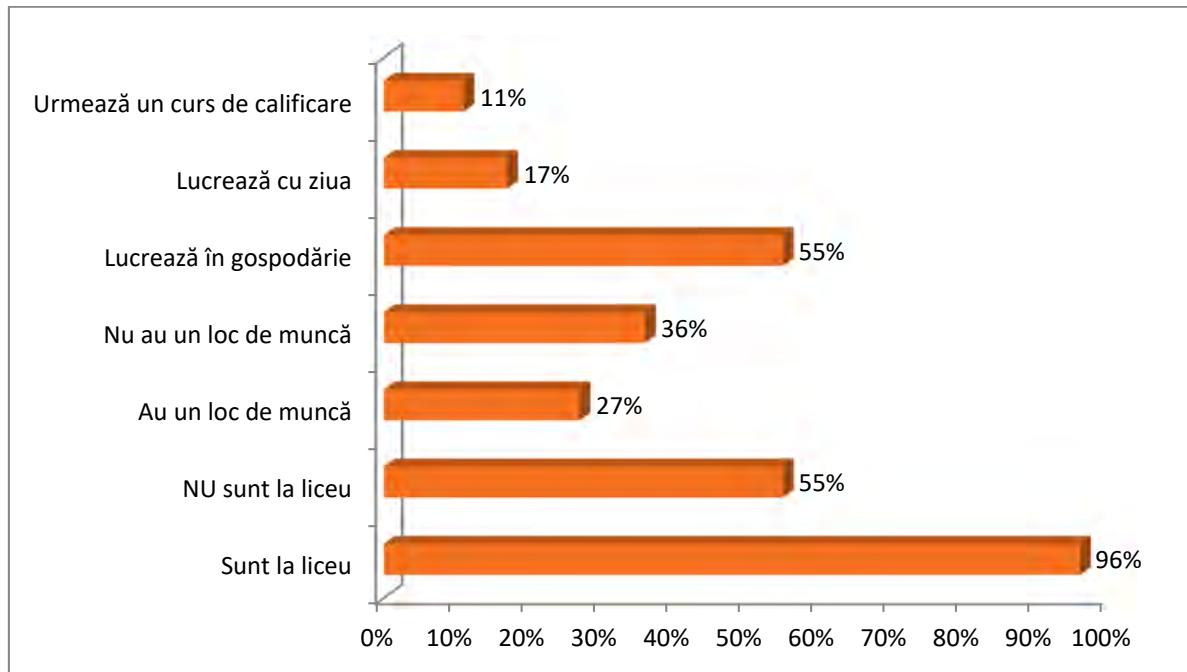
Din analiza datelor la întrebarea adresată adulților referitoare la motivele pentru care după finalizarea ciclului gimnazial copiii nu continuă traseul educațional se observă că acestea sunt aproximativ aceleași ca în cazul celor care au abandonat deja școala. Cele mai importante motive sunt rezultatele școlare slabe ale copiilor (51%), costul mare al educației (56%) și preferința adolescenților de a lucra pentru a avea un venit (31%). (Figura 25)

Figura 25. Motivele abandonului școlar

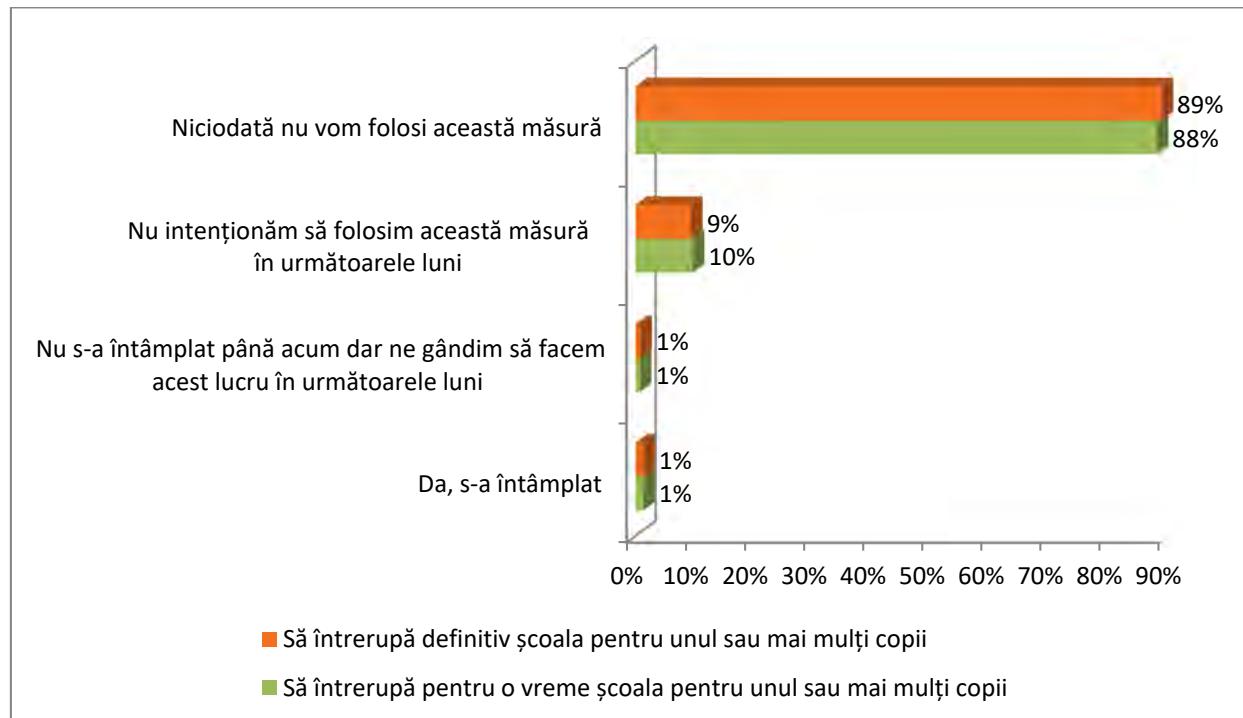
În cazul gospodăriilor care au tineri între 15 și 18 ani, 96% dintre acestea au declarat că sunt la liceu, 27% că tinerii au un loc de muncă, 55% că muncesc în gospodărie, 17% că lucrează cu ziua, iar 11% că urmează un curs de calificare. (Figura 26)

Figura 26. Activități tineri 15-18 ani (% din gospodării care au tineri pe fiecare răspuns)

Doar în cazul a 1% dintre gospodăriile cuprinse în studiu s-a întâmplat ca să se adopte soluții ce vizează îintreruperea parțială sau temporară a școlii pentru unul sau mai mulți copii, acestea fiind cele în care veniturile nu ajung nici pentru strictul necesar. (Figura 27) Comparativ cu 2016, se mențin constante procentele celor care afirmă cu tărie că nu vor folosi niciodată aceste măsuri, precum și ale celor care au confirmat că le-au folosit pe parcursul ultimelor 12 luni sau se gândesc să le aplice în lunile următoare. De remarcat creșterea semnificativă, cu 4 %, a celor care declară că nu intenționează să folosească această măsură în următoarele luni. Cu toate acestea abandonul școlar în mediul rural este mai ridicat decât în urban, în anul școlar 2014/ 2015 ridicându-se la 2,2% conform datelor Ministerului Educației (Ministerul Educației Naționale, 2016).

Figura 27. Abandon școlar

6. PROTECȚIA COPIILULUI ÎN FAMILIILE DIN MEDIUL RURAL

Cercetarea privind Bunăstarea copilului din mediul rural a vizat și analiza protecției copilului care, alături de sănătate și educație, reprezintă una dintre ariile tematice definitorii pentru calitatea vieții acestuia. În cadrul cercetării analiza protecției copilului s-a realizat pe o serie de dimensiuni importante cum ar fi: acoperirea nevoilor de bază, confortul psihologic al copilului în mediul familial, respectarea drepturilor copilului, stereotipii discriminatorii, abuz și discriminare, securitatea socială în comunitate (siguranță și mediul social), strategii adoptate în situații de criză, protecția în timpul dezastrelor naturale. Toate aceste dimensiuni incluse în cercetare permit realizarea unei imagini comprehensive asupra protecției copilului din mediul rural în familie și în comunitate.

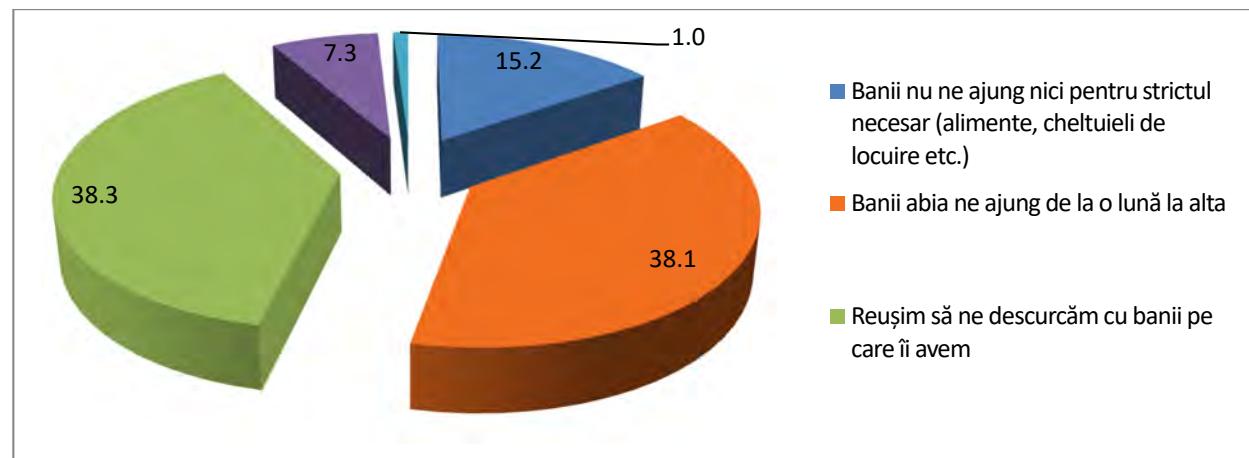
6.1. Acoperirea unor nevoi de bază

Nevoile de bază biologice (fiziologice) ale copilului sunt cele care îi asigură supraviețuirea și vizează hrana, locuirea, îmbrăcămîntea. Pentru a se dezvolta sănătos și armonios copilul are nevoie să îi fie împlinite și nevoile de securitate și protecție (mediu fizic și psihic echilibrat, nevoi emotionale), de apartenență și acceptare din partea unui grup (sociale), de stimă și recunoaștere socială (recunoașterea competențelor, meritelor, statutului social etc.), de auto-devenire (împlinirea visurilor și obiectivelor de viață). Cercetarea a urmărit obținerea unei imagini cât mai detaliate a dezvoltării complete a copilului atât din punct de vedere fizic, emoțional și social, informând indicatori care au vizat nevoile biologice, de securitate și protecție și cele de apartenență și acceptare din partea unui grup.

Pentru asigurarea nevoilor de bază ale copilului un factor important îl constituie situația financiară a gospodăriei. Indicatorii utilizați pentru analiza situației financiare a familiei au cuprins atât sursele de venit, cât și aprecierea bunăstării financiare a familiei. Așa cum am arătat în capitolul *Caracteristicile demografice și socio-economice ale populației*, în peste 60% dintre gospodării salariul reprezintă principala sursă de venit. Peste jumătate dintre gospodării au două surse de venit (53,4%), iar o treime au trei surse de venit (30,2%), restul (8,5%) având patru și cinci surse de venit.

Peste jumătate dintre gospodării (53,3%) consideră că au dificultăți financiare, veniturile lor fiind plasate în categoria celor vulnerabile. Dintre acestea 15,2% definesc veniturile lor ca fiind insuficiente pentru acoperirea strictului necesar, iar 38,1% apreciază că acestea abia le ajung de la o lună la alta. Peste o treime dintre gospodării (38,3%) (una din trei gospodării) reușesc să se descurce cu veniturile pe care le au. Veniturile obținute lunar de 7,3% dintre gospodării le permit să trăiască bine și doar 1% au bani care le permit să aibă tot ce își doresc. (Figura 28)

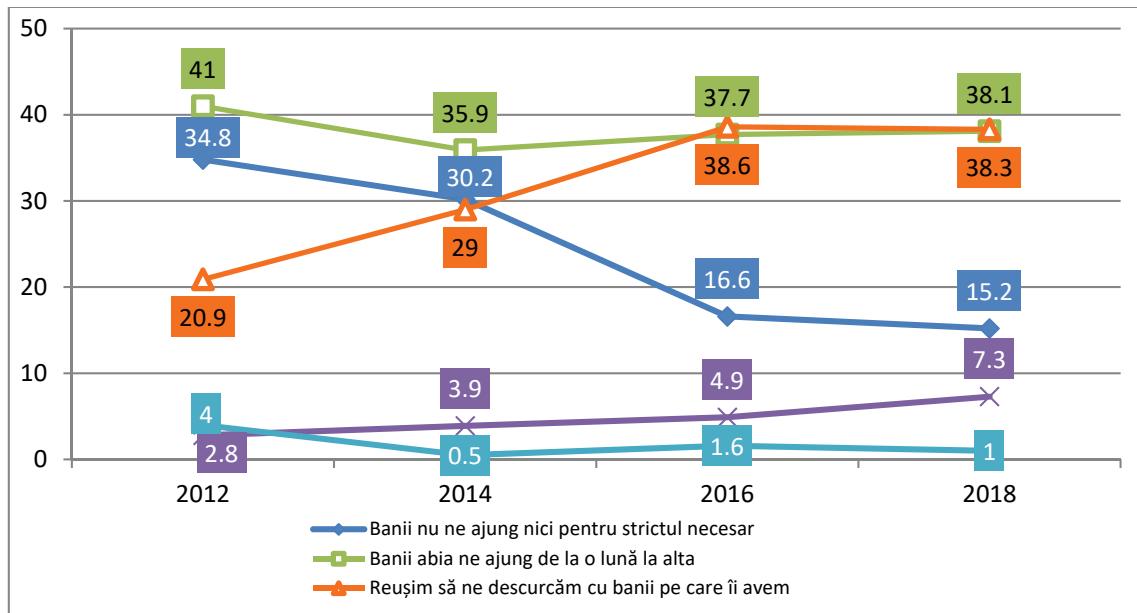
Figura 28. Bunăstarea financiară auto-percepută a gospodăriei

Analiza comparativă a datelor privind bunăstarea financiară auto-percepută a gospodăriei pentru perioada 2012-2018 indică o scădere la jumătate a celor care declară că veniturile pe care le obțin nu reușesc să acopere strictul necesar (hrană, cheltuieli pentru locuință, îmbrăcăminte etc.) (de la 34,8% în 2012 la 15,2% în 2018). În același timp procentul celor care consideră că reușesc să se descurce cu veniturile pe care le au aproape s-a dublat (de la 20,9% în 2012 la 38,1% în 2018), iar al celor care au venituri ce le permit să trăiască bine aproape s-a triplat (de la 2,8% în 2012 la 7,3% în 2018). Chiar dacă numărul celor care au venituri ce le permit să aibă tot ce își doresc este destul de mic în fiecare val de studiu, procentul lor scade în ultimii 6 ani de la 4% în 2012 la 1% în 2018. (Figura 29) Cu toate acestea, România se menține pe primul loc în Uniunea Europeană în ce privește riscul de sărăcie și excluziune

socială la copii (0-17 ani), acesta fiind în 2016 de 49,2% în creștere față de 2015 când a fost de 46,8%. Media la nivelul UE pentru 2016 este de 26,4%, România înregistrând cu peste 20 de procente mai mult.¹¹

Figura 29. Situația comparativă a bunăstării financiare auto-percepute a gospodăriei 2012-2018

Între bunăstarea financiară percepută a gospodăriei și numărul surselor de venit există o relație statistică (aşa cum este arătat în capitolul *Caracteristicile demografice și socio-economice ale populației* – surse de venit), în sensul în care pe măsură ce crește numărul acestora, scade proporția celor care declară că banii nu le ajung nici pentru strictul necesar. De asemenea, între tipologia surselor de venit și bunăstarea financiară percepută a gospodăriei există o relație semnificativă statistic. La fel ca în studiul din 2016, salariul reprezintă sursa de venit care crește satisfacția adulților vis-à-vis de bunăstarea financiară a gospodăriei. În 74% dintre gospodăriile care reușesc să se descurce cu banii și în 89% dintre cele care au bani ce le permit să trăiască bine salariul este principala sursă de venit. În gospodăriile în care banii abia ajung de la o lună la alta doar 57% au venituri din salarii. Procentul beneficiarilor de venit minim garantat

¹¹ EUROSTAT, People at risk of poverty or social exclusion by age and sex, ilc_peps01

care declară că abia se descurcă de la o lună la alta a crescut cu 8% în ultimii doi ani (de la 10% în 2016 la 18% în 2018). O creștere cu aproximativ 7% se înregistrează și în cazul beneficiarilor de alocație complementară care au bani ce abia le ajung de la o lună la alta (de la 23,4% în 2016 la 30% în 2018). (Tabelul 28)

Tabelul 28. Bunăstarea financiară auto-percepută în funcție de sursele de venit ale gospodăriei (%)

Surse de venit	Banii pe care îi avem				
	... nu ne ajung nici pentru strictul necesar N=328	... abia ne ajung de la o lună la alta N=820	reușim să ne descurcăm cu banii pe care îi avem N=825	... ne permit să trăim bine N=157	... ne permit să avem tot ce ne dorim N=22
Salarii	25	57	74	89	68
Pensii vârstă	2	7	9	12	14
Pensii boala	2	4	3	1	0
Pensii urmaș	2	2	1	0	0
Șomaj	2	2	1	0	0
Venit minim garantat	37	18	7	3	0
Ajutor social pentru persoane cu handicap	7	4	2	1	5
Ajutor de însotitor al unor persoane cu handicap	2	2	1	1	0
Alocație complementară	38	30	19	10	23
Bani trimiși din străinătate de către rude	2	5	7	5	14
Agricultură	8	10	15	20	27
Subvenții din agricultură	2	4	5	10	23
Meșteșuguri	0	0	1	0	0
Alta	6	3	6	4	5

Nevoile fiziologice ale copilului au fost măsurate printr-o serie de itemi care vizează accesul la hrană, locuință, îmbrăcăminte. 99% dintre copiii chestionați declară că au o locuință unde pot dormi, în timp ce 1% (17 copii) afirmă că doar uneori beneficiază de o locuință unde pot dormi. Accesul la hrană a fost analizat prin trei itemi – mănânc cel puțin două mese pe zi, mă duc seara în pat flămând și am suficientă mâncare să mănânc. Dintre copiii respondenți 90% mănâncă cel puțin două mese pe zi, 97% nu se duc seara flămânzi la somn, iar 92% au suficientă mâncare să mănânce. Este de remarcat faptul că 9% dintre copiii din rural chestionați mănâncă doar uneori 2 mese pe zi, iar 2% niciodată, 6% merg uneori flămânzi la culcare, iar 3% întotdeauna, 5% au doar uneori suficientă mâncare să mănânce, iar 3% nu au niciodată destulă mâncare. În ce privește asigurarea îmbrăcămintei, doar 71% dintre copii au declarat că familia are suficienți bani să le cumpere ce au nevoie, iar 5% afirmă că familia nu are niciodată venituri suficiente pentru a achiziționa ce au nevoie. În 16% dintre gospodării doar uneori cel puțin unul dintre părinți are un venit, iar în 15% niciodată părinții nu au avut venituri, fapt ce influențează bunăstarea familiei și chiar acoperirea nevoilor de bază ale membrilor ei. ([Tabelul 29](#))

Tabelul 29. Acoperirea nevoilor de bază ale copiilor

	Niciodată	Uneori	Întotdeauna
Am o locuință unde pot dormi noaptea	0%	1%	99%
Mănânc cel puțin de două ori pe zi	2%	9%	90%
Mă duc seara în pat flămând	91%	6%	3%
Am suficientă mâncare să mănânc	3%	5%	92%
Familia mea are suficienți bani să-mi cumpere ce am nevoie (inclusiv îmbrăcăminte)	5%	23%	71%
Cel puțin unul dintre părinți are un venit	15%	16%	70%

Copiii care nu au acoperite nevoile de hrană tind să se plaseze în partea de jos a scării vieții bune (vezi capitolul confort psihologic al copilului din rural), 38% dintre cei care declară că merg uneori flămânzi la culcare auto-poziționându-se la nivelurile 1-3 ale scării. În același timp în familiile copiilor care declară că

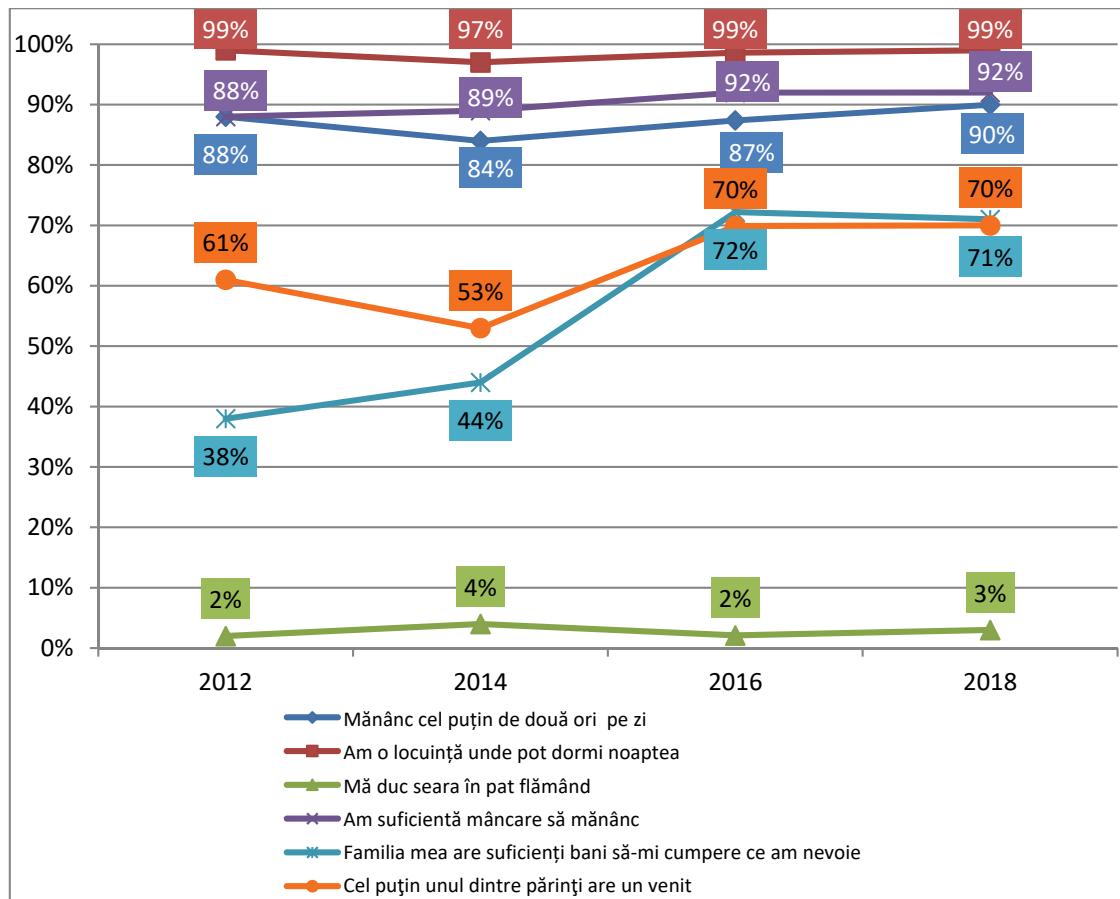
se duc uneori flămânzi la culcare sau că nu au suficientă mâncare decât uneori se adoptă măsuri de reducere a cantității de alimente cumpărate sau de cumpărare a unor alimente mai ieftine. Astfel 7% dintre copiii din gospodăriile care au ales să cumpere alimente mai ieftine declară că au suficientă mâncare doar uneori, iar 11% dintre cei din familiile care au cumpărat mai puține alimente afirmă că mănâncă 2 mese pe zi uneori.

Există o corelație între asigurarea nevoilor fiziologice ale copilului și bunăstarea financiară auto-percepută a familiei:

- copiii care declară că uneori se culcă flămânzi provin în mai mare măsură din familii în care veniturile nu ajung nici pentru strictul necesar (11% dintre copiii proveniți din gospodării unde veniturile nu acoperă strictul necesar merg la culcare flămânzi uneori, în timp ce doar 4% din cei din familiile care reușesc să se descurce cu banii declară acest lucru);
- 12% dintre copiii din familiile unde veniturile nu reușesc să acopere nevoile de bază declară că au suficientă mâncare doar uneori;
- 30% dintre copiii din familiile în care veniturile abia ajung de la o lună la alta afirmă că familia are suficienți bani ca să le cumpere ce au nevoie, în timp ce doar 12% dintre copiii din gospodăriile care reușesc să se descurce cu banii declară acest lucru.

Analiza comparativă a datelor privind acoperirea nevoilor de bază ale copiilor pentru perioada 2012-2018 indică o tendință de creștere a procentului copiilor care declară că familia are suficienți bani ca să le cumpere ce au nevoie (de la 38% în 2012 la 71% în 2018). Procentul familiilor în care cel puțin un părinte are un venit a crescut în perioada 2014-2018 de la 53% în 2014 la 70% în 2018. O creștere de 4 procente se înregistrează și în cazul celor care afirmă că au suficientă mâncare, de la 88% în 2012 la 92% în 2018. (Figura 30)

Figura 30. Acoperirea nevoilor de bază ale copilului 2012-2018 (% întotdeauna)

Dezvoltarea copilului presupune nu doar acoperirea nevoilor fiziole, ci și a celor afective și sociale. Confortul psihologic pe care copiii îl au în mediul familial reprezintă un factor ce influențează starea lor de bine, asigurând atât nevoile de apartenență la un grup, cât și cele de securitate și protecție. Bateria de itemi care au vizat acoperirea nevoilor afective și sociale de către familie a inclus: existența unui mediu

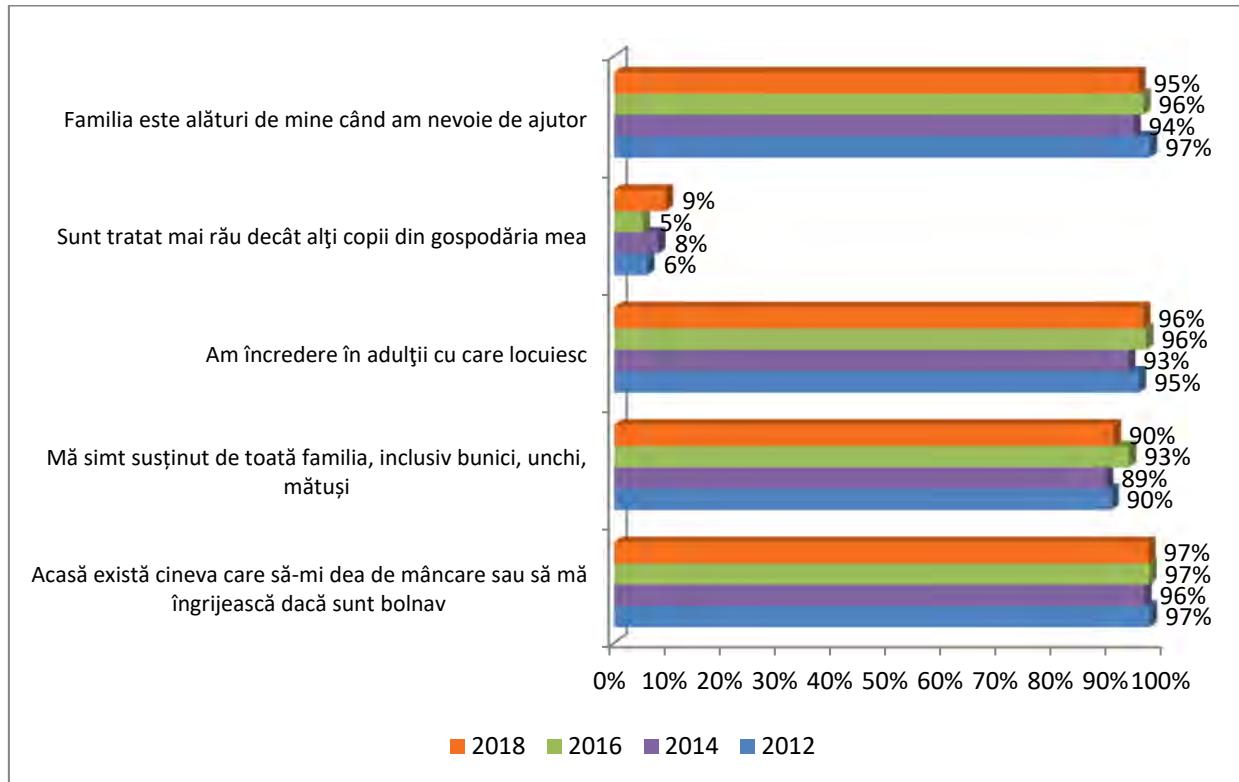
protectiv acasă pentru copilul bolnav, susținerea familiei, încrederea copilului în adulții din familie, discriminările din interiorul gospodăriei, suportul familiei în caz de nevoie. Din datele obținute în cadrul studiului se poate observa că majoritatea copiilor beneficiază de un climat familial optim dezvoltării acestora. Se remarcă procentul destul de ridicat (9%) al celor care se simt discriminati în cadrul familiei, aceștia considerând că sunt tratați mai rău decât alții copii din gospodărie, precum și al celor care se simt susținuți doar uneori de către familie. (**Tabelul 30**) Un procent de 7% dintre copiii din gospodării unde veniturile nu ajung pentru strictul necesar declară că doar uneori au pe cineva acasă care să le dea de mâncare sau să îi îngrijească în caz de boală.

Tabelul 30. Confortul psihologic al copiilor în mediul familial

	Niciodată	Uneori	Întotdeauna
Acasă există cineva care să-mi dea de mâncare sau să mă îngrijească dacă sunt bolnav	1%	3%	97%
Mă simt susținut de toată familia, inclusiv bunici, unchi, mătuși	1%	9%	90%
Am încredere în adulții cu care locuiesc	0%	4%	96%
Sunt tratat mai rău decât alții copii din gospodăria mea	87%	4%	9%
Familia este alături de mine când am nevoie de ajutor	1%	4%	95%

Analiza comparativă a datelor privind confortul psihologic al copiilor în mediul familial pentru perioada 2012-2018 indică existența unei atmosfere de încredere și susținere pentru majoritatea copiilor din rural. Comparativ cu 2016, datele studiului din 2018 arată o înrăutățire a situației cu 4 puncte procentuale doar în ce privește copiii care se simt discriminati în cadrul familiei (9% în 2018 față de 5% în 2016). (**Figura 31**)

**Figura 31. Confortul psihologic al copiilor în mediul familial 2012-2018
(variantele de răspuns „întotdeauna”)**

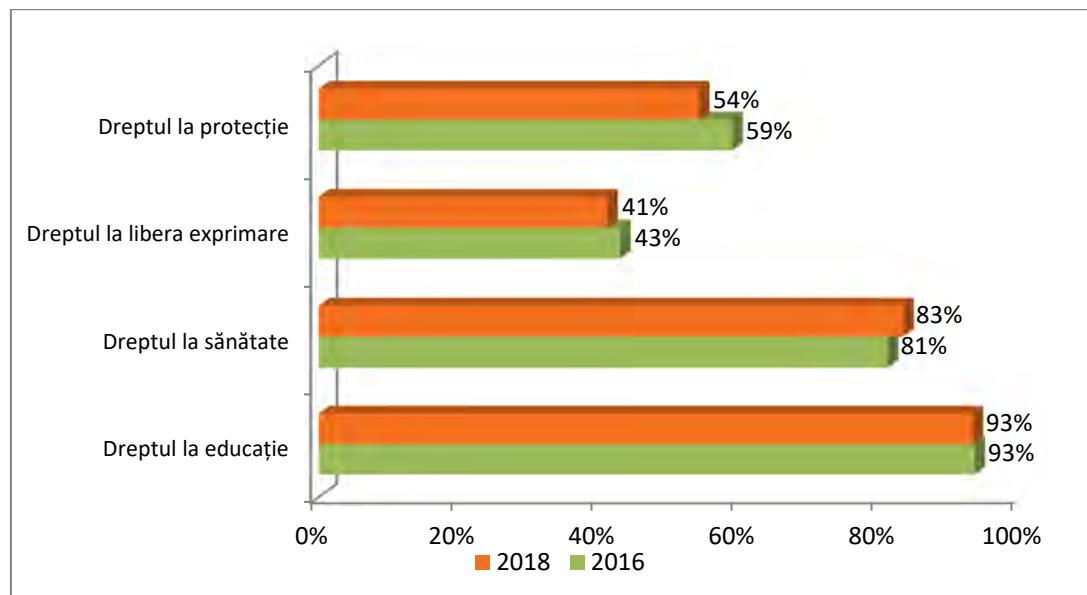
6.2. Drepturile copilului

Cunoașterea drepturilor copilului de către părinți și/ sau ceilalți adulții din gospodărie este importantă pentru asigurarea unei îngrijiri adecvate a acestora. Dintre adulții cuprinși în studiu, 40% au participat în ultimii doi ani la întâlnirile pe problematica drepturilor copilului desfășurate de World Vision în parteneriat cu autoritățile locale. Numărul acestora crește cu 23% față de 2016 când numai 17% dintre

adulți declarau participare la aceste întâlniri unde au fost dezbatute drepturile copilului. Din analiza datelor se poate observa că în familiile unde părinții au participat la întâlnirile de informare pe problematica drepturilor copilului, indicele de confort psihologic al copilului este mai mare decât în cele în care adulții nu au luat parte la aceste dezbatere (media confortului psihologic al copiilor este 40,35% în familiile care au participat la aceste întâlniri și de 38,61% în cele care nu au luat parte la dezbatere). În același timp 31% dintre adulți au luat parte la întâlniri/ informări de tip „școala părinților” derulate în comunitate de World Vision în parteneriat cu autoritățile locale.

Drepturile copilului sunt cunoscute de 89% dintre părinții copiilor din rural, procentul crescând cu 7% față de 2016. Una dintre explicațiile acestei creșteri rezidă tocmai în participarea crescută a părinților la informările făcute pe tematica drepturilor copilului. În ce privește drepturile copilului pe care părinții le respectă, aceștia din urmă indică dreptul la educație (93%), la sănătate (83%), la liberă exprimare (41%) și la protecție (54%). Valorile rămân apropriate de cele din 2016. ([Figura 32](#))

Figura 32. Drepturi ale copilului recunoscute de părinți 2016-2018

Alte drepturi ale copiilor menționate de către adulți sunt: dreptul la joacă, dreptul la a avea o părere, dreptul la alocație, dreptul de a fi informat, dreptul la a fi ascultat, dreptul la îngrijire, la hrană, la religie, la familie, la identitate.

Există o relație semnificativă între drepturile recunoscute ale copiilor de către adulți și participarea acestora la întâlnirile de informare pe această temă sau întâlniri de tip „școala părinților” derulate de către World Vision împreună cu autoritățile locale. Părinții care au participat la aceste întâlniri cunosc într-o mai mare măsură drepturile copilului, în special cel la liberă exprimare și protecție. Dintre cei care au participat la întâlnirile pe tema drepturilor copilului, 95% cunosc dreptul la liberă exprimare al copilului, în timp ce doar 71% dintre cei care nu au luat parte la întâlniri au menționat acest drept. Un procent de 97% dintre cei care au participat la întâlnirile pe tematica drepturilor copilului cunosc dreptul acestuia de protecție, în timp ce doar 84% dintre cei care nu au luat parte la aceste întâlniri l-au menționat. Dintre cei care au luat parte la întâlnirile de tip „școala părinților”, 94% au menționat dreptul la liberă exprimare al copilului, iar 95% pe cel de protecție.

6.3. Stereotipii discriminatorii

Mediul rural este recunoscut prin menținerea unei atitudini conservatoare în ceea ce privește distribuția rolurilor de gen în familie și societate. Cercetarea a cuprins o serie de itemi referitori la egalitatea de gen: împărțirea rolurilor în familie între bărbați și femei, importanța educației pentru fiecare gen, rolul femeii în familie și societate precum și capacitatea de a conduce o afacere în funcție de gen. În ce privește rolul femeii în familie și societate se observă că o proporție destul de numeroasă a respondenților au o atitudine non-discriminatorie de gen. Astfel 70% consideră că femeile care lucrează pot avea grija de copii la fel de bine ca și cele care nu au un loc de muncă, iar 36% apreciază că pentru femei contează să fie împlinite pe ambele planuri - personal și profesional. Doar jumătate dintre respondenți sunt de părere că bărbații pot avea grija de copii la fel de bine ca și femeile, iar 60% că ambele sexe pot conduce la fel de bine o afacere. Este de remarcat faptul că majoritatea respondenților (87%) manifestă atitudini

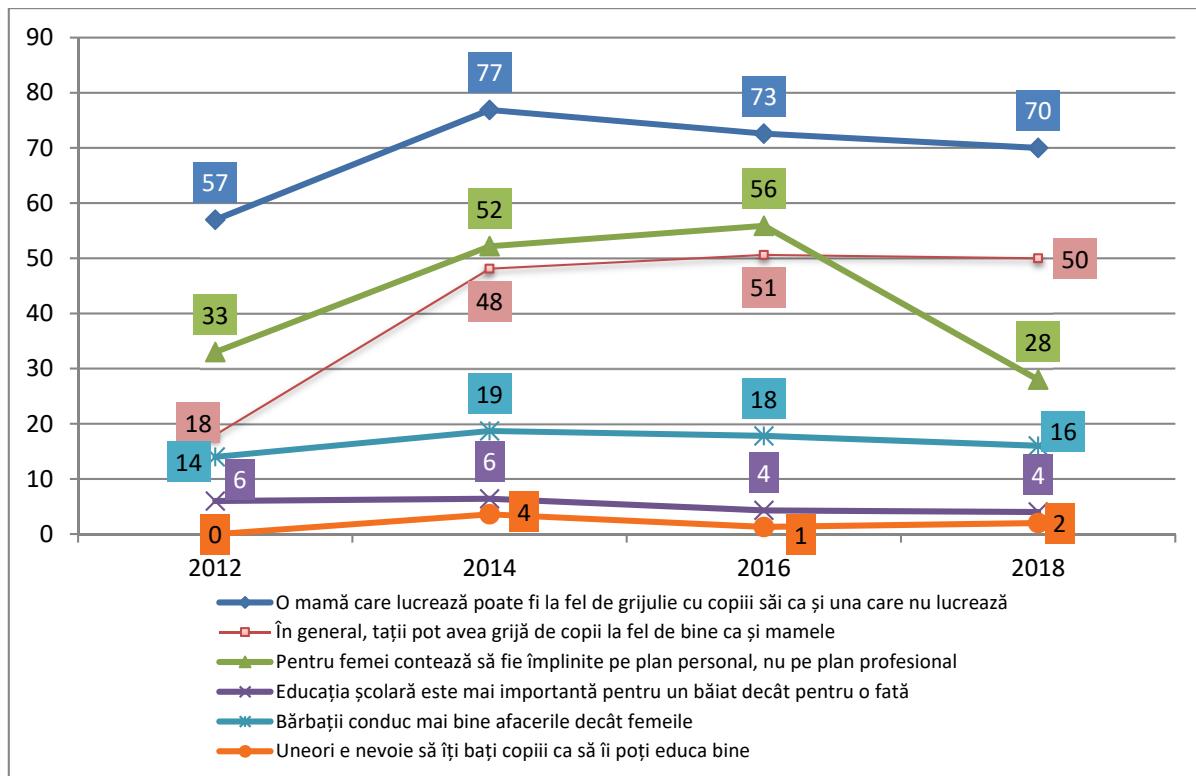
non-discriminatorii de gen în ce privește educația școlară, apreciind că aceasta este importantă atât pentru fete, cât și pentru băieți. De asemenea, este de notat numărul mare de adulți (89%) care resping ideea aplicării de pedepse fizice copiilor ca mijloc de educare a acestora. ([Tabelul 31](#))

Tabelul 31. Opinia adulților cu privire la discriminarea de gen

În ce măsură sunteți de acord cu ...	Foarte adevărat	Adevărat în mică măsură	Neadevărat
O mamă care lucrează poate fi la fel de grijulie cu copiii săi ca și una care nu lucrează	70%	18%	12%
In general, tatii pot avea grija de copii la fel de bine ca și mamele	50%	34%	16%
Pentru femei contează să fie împlinite pe plan personal, nu pe plan profesional	28%	37%	36%
Educația școlară este mai importantă pentru un băiat decât pentru o fată	4%	9%	87%
Bărbații conduc mai bine afacerile decât femeile	16%	24%	60%

În perioada 2012-2018 se observă o tendință de creștere a atitudinii non-discriminatorii de gen în mediul rural. Dacă în 2012 numai 57% dintre respondenți considerau că o mamă care lucrează poate avea grija de copii la fel ca și una care nu are un loc de muncă, procentul a crescut în 2018 la 70%. Cu toate acestea, în perioada 2014-2018 se înregistrează o scădere cu 7% a celor care declară acest lucru, ceea ce implică o creștere a atitudinii conservatoare care apreciază că rolul mamei este de a avea grija de copii. Cu toate acestea procentul celor care recunosc că pentru femei este important să fie împlinite personal și profesional crește de la 44% în 2016 la 72% în 2018. Crește și percepția conform căreia tatii pot avea grija de copii la fel de bine ca mamele, de la 18% în 2012 la 50% în 2018. ([Figura 33](#))

Figura 33. Opinia cu privire la discriminarea de gen 2012-2018, varianta de răspuns „foarte adevărat”(%)

6.4. Sancțiuni aplicate copiilor și abuz

Modalitățile de disciplinare a copiilor aplicate de adulți constituie un element important în dezvoltarea lor. 89% dintre adulți consideră că bătaia nu constituie o metodă de educare a copilului, în timp ce un procent de 9% apreciază că în mică măsură este nevoie de bătaie în educația copiilor (vezi [Tabelul 32](#)). Sanctionarea copiilor prin lovirea peste fund este utilizată de 12% dintre familii, procent în creștere față de 2016 când doar 7,6% declarau că folosesc această pedeapsă.

Analiza datelor referitoare la diferitele metode de sancționare a copiilor, pentru perioada 2014-2018, indică diferențe între tehniciile abordate, cea mai des uzitată fiind explicarea greșelii. Se observă o creștere a procentului celor care i-au explicat copilului ce a greșit și au stabilit limite clare legate de ce poate să facă și ce nu de la 90,7 în 2014 la 98% în 2018. În 2014 principalele modalități de sancționare (exceptând explicarea greșelii) erau strigatul/ țipatul la copil (46,6%), zguduirea (22,3%), lovirea la fund (16,6%) și etichetarea (15,7%). În 2016, strigatul/ țipatul continuă să reprezinte a doua modalitate de sancționare a copiilor, chiar dacă procentul celor care declară că utilizează această metodă s-a redus mult (32,9%), urmată de privarea de diferite jocuri (26,6%) și interdicția de a ieși din casă (15,5%). În 2018 a doua sancțiune este privarea de jocuri, procentul celor care o aplică crescând cu aproximativ 17% față de 2016 (43%), urmată de strigat/ țipat (34%) și de interzicerea ieșirii din casă (20%). Privarea de jocuri, una dintre îndeletnicirile favorite ale copiilor, reprezintă o măsură aplicată în 43% dintre gospodăriile participante la cercetare în 2018, procent ce s-a dublat aproape față de 2016, când doar 21% dintre familiile adoptau această sancțiune. Comparativ cu studiul din 2016, în cel actual, crește semnificativ numărul celor care declară că folosesc sancțiuni non-violente (privarea de jocuri, interzicerea de a ieși din casă), și violente (zguduirea, lovirea la fund). (Tabelul 32)

Tabelul 32. Sancțiuni aplicate copiilor de către adulți, 2014 -2016 (% răspuns multiplu)

	2014	2016	2018
explicarea greșelii	90,7	84,7	98
privare de diferite jocuri		26,6	43
interzicerea de a ieși din casă	9,4	15,5	20
privare de mâncare		0,1	1
zguduire	22,3	8	12
strigat/ țipat	46,6	32,9	34
lovire cu mâna la fund	16,6	7,1	11
lovire cu ceva peste fund	4,5	1	2
etichetare (prost, leneș)	15,7	8,3	9
lovire peste față cap, urechi	2,1	0,5	1
lovire peste diferite părți ale corpului	3	1,1	1
ignorarea copilului, lăsat să facă ce vrea	-	3,4	3

Sanctiunile pe care copiii declară că le-au primit de la părinți atunci când au greșit sau nu i-au ascultat corespund cu cele declarate de adulții chestionați. Astfel și copiii au menționat că principala măsură adoptată de părinți este explicarea greșelii (97%), urmată de privarea de jocuri pe telefon sau calculator (38%) și de strigatul/ țipatul la ei (27%). ([Tabelul 33](#))

Tabelul 33. Sanctiunile aplicate copiilor din perspectiva acestora, 2018

	Da	Nu
Mi-au explicat ce am greșit și am stabilit ce pot să fac și ce nu	97%	3%
Nu m-au lăsat la joacă (sau să mă joc pe calculator, telefon)	38%	62%
Mi-au interzis să ies din casă	15%	85%
Nu mi-au dat de mâncare	2%	98%
M-au zguduit	7%	93%
Au strigat sau au țipat la mine	27%	73%
M-au lovit cu mâinile la fund	4%	96%
M-au lovit cu ceva peste fund	2%	98%
M-au făcut leneș sau prost	8%	92%
M-au lovit peste față, cap sau urechi	1%	99%
M-au lovit peste mâini, picioare sau alte părți ale corpului	1%	99%
M-au lăsat să fac ce vreau eu, fără să-mi spună nimic	5%	95%

Studiul „De ce lovim copiii?”

Fundația World Vision România a finanțat și coordonat în 2017 studiul „De ce lovim copiii”, primul studiu de segmentare a populației în privința atitudinilor față de violența asupra copilului. Studiul a fost realizat de Reveal Marketing Research și prezintă **șapte tipologii de părinți din România** care probează o atitudine violentă față de proprii copii, precum și motivele invocate cel mai frecvent de părinți pentru a justifica lovirea copilului.

Studiul face parte din campania națională de conștientizare publică cu privire la violența asupra copilului, pe care World Vision România o derulează ca parte a campaniei globale *It takes a world to end violence against children* a World Vision Internațional. La nivel global s-a creat Parteneriatul Global pentru Eliminarea Violenței asupra Copilului, iar România și-a asumat rolul de țară campion în cadrul acestui efort, alăturându-se astfel altor guverne, ONG-uri, agențiilor ONU, universităților și unor agenți economici din întreaga lume.

Studiul a inclus o etapă calitativă care a identificat principalele categorii de atitudini și mituri față de violență care se regăsesc în societatea românească. Etapa cantitativă subsecventă a cuprins 1.206 respondenți din toată țara și a fost realizată prin interviuri aplicate în baza unui chestionar standardizat. Respondenții au fost aleși pe baza unei metodologii de eșantionare stratificată, probabilistică, astfel încât cercetarea este reprezentativă la nivel național.

Principalele concluzii ale raportului „*De ce lovim copiii?*” au fost publicate în decembrie 2017 și pot fi consultate integral pe site-ul fundației (www.worldvision.ro), la secțiunea pentru presă/ studii și rapoarte. Studiul arată că doar 1 din 10 (9%) părinți români **nu și-ar lovi niciodată copilul**. Atitudinea violentă față de copii se regăsește portretizată în 7 tipologii distințe de părinți care justifică violența în moduri diferite:

- 1 din 2 părinți (51%) cred că **lovirea este pentru binele copilului**
- 1 din 10 (10%) consideră că lovirea **apare din cauza copilului**
- 8% ar lovi copiii **dar nu ar vrea ca acest lucru să se afle**
- 8% invocă **motivații religioase**
- 6% lovesc copiii **gratuit, fără motiv**
- 5% afirmă că ar lovi copilul pentru că **toată lumea face la fel**
- 3% se simt **vinovați după ce-i lovesc**.

Deși românii consideră violența asupra copilului ca fiind a treia problemă socială din România, după săracia extremă și calitatea educației, raportul arată că peste jumătate dintre părinți nu consideră că o palmă la fund este o formă de violență iar peste 90% cred că violența este doar atunci când lovirea provoacă vânătăi și cicatrici sau când părinții își bat copilul fără motiv.

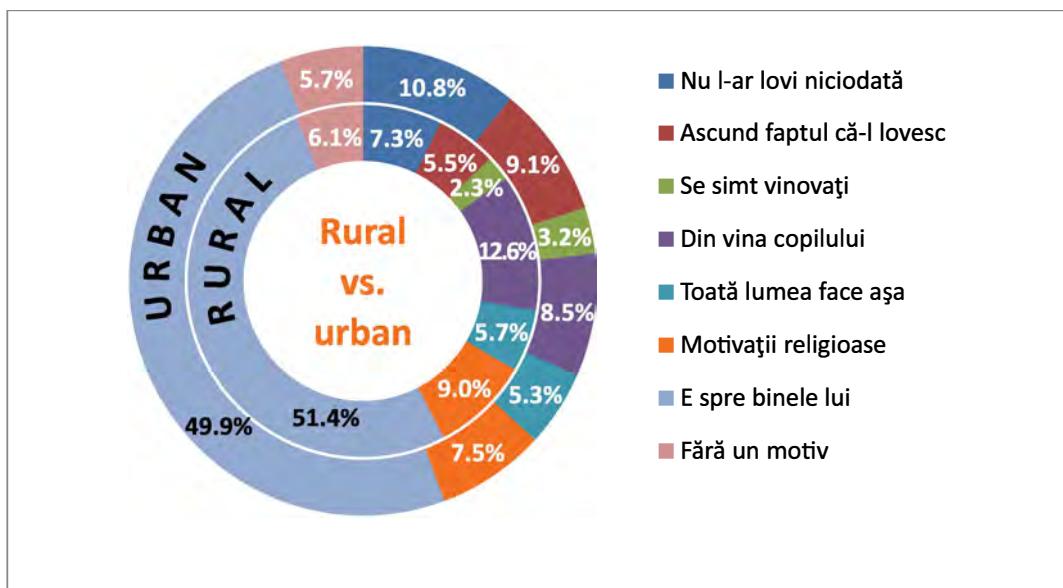
În contextul cercetării de față am considerat relevant să prezintăm câteva date dezagregate pentru mediile rural/ urban din studiul „*De ce lovim copiii?*”, pentru a înțelege mai bine cum afectează violența

viața copiilor de la sat în mediile în care World Vision România nu derulează programe de educare a părinților cu privire la drepturile copilului.

Astfel, dacă la nivel național 9% dintre părinți resping violența ca formă de relaționare cu propriul copil, la o privire mai atentă observăm că în mediul rural acest procent este semnificativ mai mic - 7%, comparativ cu 11% în mediul urban (o diferență de 4%).

Motivele invocate de părinți pentru că își lovesc copiii sunt sensibil diferite în funcție de mediul de proveniență. Astfel, dacă la nivel național 50,6% dintre părinți declară că educația prin violență este pentru binele copiilor, acest procent este sensibil mai mare în mediul rural (51,4%). Alte diferențe semnificative de atitudine se regăsesc în procentul părinților care ascund faptul că își lovesc copilul (5,5% în mediul rural față de 9,1% la oraș), în „pasarea” vinei pentru episodul de violență asupra victimei (12,6% la sat față de 8,5% la oraș) sau chiar în căutarea unei motivații religioase (9% la sat față de 7,5% în oraș). (Figura 34)

Figura 34. Motivele invocate de părinți pentru că își lovesc copiii

Datele arată că violența în mediul rural este mai prevalentă și mai acceptată social, părinții nesimțind nevoia să o ascundă, dar și mai puțin asumată. Vina pentru faptul că și-a lovit copilul este plasată mai des în afara individului (din vina copilului, a convingerilor religioase cu privire la educație).

În ceea ce privește „miturile” sau proverbele cu care părinții sunt de acord, se înregistrează o diferență semnificativă în privința raportării părinților la proprii copii. Astfel, dacă părinții din urban cred într-o măsură aproape neglijabilă (1,5%) că este corectă zicala „eu te-am făcut, eu te omor”, în mediul rural acest procent devine semnificativ (6,5%). Copilul este percepțut în mai mare măsură ca o manifestare a caracterului părinților („așchia nu sare departe de trunchi”) având în vedere că diferența între răspunsurile celor două grupe de părinți din cele două medii este de 9 procente (59% pentru rural și 50% pentru urban sunt de acord). ([Tabelul 34](#))

Tabelul 34. Mituri/ proverb cu care părinții sunt de acord

Vă rog să îmi spuneți în ce măsură sunteți de acord sau nu cu fiecare afirmație/ proverb, folosind o scală de la 1 la 5 unde 1 înseamnă că nu sunteți deloc de acord, iar 5 înseamnă că sunteți în totalitate de acord cu afirmația	Mediu			Rural Nivel social	
	Total	Urban	Rural	Venit scăzut	Venit mediu
Bătaia e ruptă din Rai!	1. Dezacord total	71,1%	71,2%	70,9%	73,4%
	2. Dezacord	14,4%	15,4%	13,2%	9,6%
	3. Nici acord nici dezacord	8,9%	8,8%	9,0%	8,3%
	4. Acord	3,4%	2,9%	4,0%	4,4%
	5. În totalitate de acord	2,2%	1,8%	2,9%	4,4%
Total 4+5		5,6%	4,7%	6,9%	8,7%
În casa omului nu te bagă!	1. Dezacord total	12,3%	11,7%	13,0%	12,2%
	2. Dezacord	7,8%	8,6%	6,7%	4,4%
	3. Nici acord nici dezacord	16,7%	18,0%	14,9%	10,5%
	4. Acord	22,2%	24,0%	19,9%	19,2%
	5. În totalitate de acord	41,0%	37,6%	45,5%	53,7%
Total 4+5		63,3%	61,6%	65,4%	72,9%
					59,5%

Copilul este oglinda părintelui	1. Dezacord total	4,1%	3,8%	4,4%	4,4%	4,4%
	2. Dezacord	3,4%	4,2%	2,3%	1,7%	2,7%
	3. Nici acord nici dezacord	15,8%	17,4%	13,8%	11,4%	15,6%
	4. Acord	28,2%	28,6%	27,7%	25,3%	29,6%
	5. În totalitate de acord	48,5%	46,0%	51,8%	57,2%	47,6%
	Total 4+5	76,7%	74,5%	79,5%	82,5%	77,2%
Dumnezeu nu dă cu parul	1. Dezacord total	15,5%	16,4%	14,3%	13,1%	15,3%
	2. Dezacord	7,7%	8,2%	7,1%	8,3%	6,1%
	3. Nici acord nici dezacord	18,7%	19,2%	18,2%	16,6%	19,4%
	4. Acord	26,7%	29,6%	22,9%	19,7%	25,5%
	5. În totalitate de acord	31,3%	26,6%	37,5%	42,4%	33,7%
	Total 4+5	58,0%	56,2%	60,4%	62,0%	59,2%
Eu te-am făcut, eu te omor	1. Dezacord total	84,3%	85,7%	82,6%	79,9%	84,7%
	2. Dezacord	9,5%	10,2%	8,4%	8,3%	8,5%
	3. Nici acord nici dezacord	2,6%	2,6%	2,5%	3,5%	1,7%
	4. Acord	,9%	,4%	1,5%	2,6%	,7%
	5. În totalitate de acord	2,7%	1,0%	5,0%	5,7%	4,4%
	Total 4+5	3,6%	1,5%	6,5%	8,3%	5,1%
Unde dă mama, crește!	1. Dezacord total	50,2%	53,3%	46,3%	42,4%	49,3%
	2. Dezacord	17,2%	17,9%	16,3%	12,7%	19,0%
	3. Nici acord nici dezacord	16,5%	15,8%	17,4%	17,9%	17,0%
	4. Acord	10,3%	9,4%	11,5%	13,1%	10,2%
	5. În totalitate de acord	5,8%	3,7%	8,6%	14,0%	4,4%
	Total 4+5	16,1%	13,0%	20,1%	27,1%	14,6%
Așchia nu sare departe de trunchi	1. Dezacord total	13,2%	13,6%	12,6%	11,8%	13,3%
	2. Dezacord	10,4%	11,0%	9,8%	8,3%	10,9%
	3. Nici acord nici dezacord	22,0%	24,6%	18,5%	17,5%	19,4%
	4. Acord	28,0%	28,0%	28,1%	27,1%	28,9%
	5. În totalitate de acord	26,4%	22,8%	31,0%	35,4%	27,6%
	Total 4+5	54,4%	50,8%	59,1%	62,4%	56,5%

Și în ceea ce privește formele de corecție fizică a copilului regăsim în mediul rural un grad mai mare de acceptare a acestora, având în vedere că „palma la fund” este asociată cu violență de numai 39% dintre părinți, față de mediul urban, unde 46% cred că reprezintă o formă de violență.

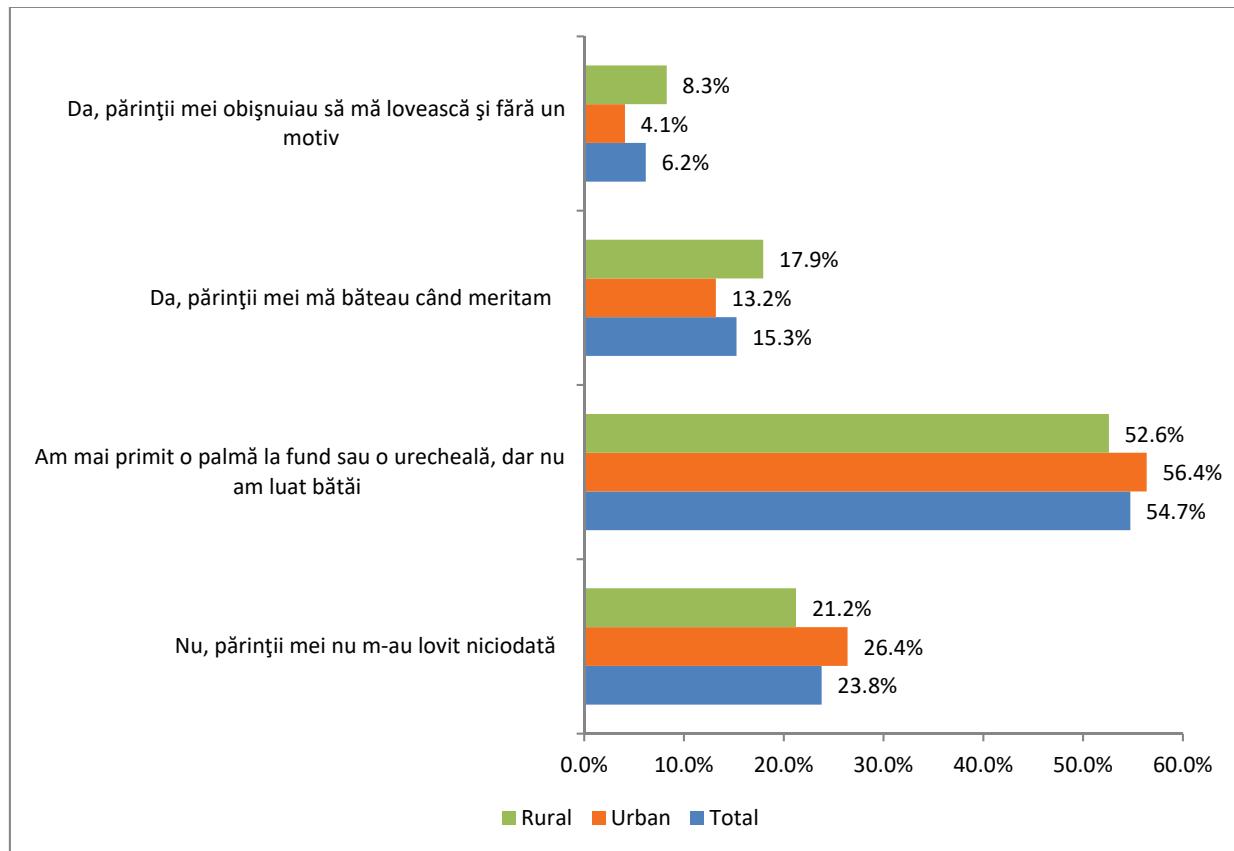
O altă corelație importantă este între săracie și violență. Astfel, cu cât părinții sunt mai săraci, cu atât procentul de acceptare a violenței ca fiind „spre binele copilului” crește. Chiar în cadrul grupului de părinți din mediul rural se remarcă diferențe semnificative în funcție de veniturile familiei. Astfel, părinții din categoria celor cu venituri mici (beneficiari de venituri din asistență socială, fără loc de muncă stabil) se simt mai ușor rușinați de lipsa de educație a copiilor lor, percepând-o ca pe un nou eșec personal. În timp ce 77% dintre părinții cu venituri medii din rural consideră copilul „oglinda părintelui”, acest procent crește la 83% în cazul părinților fără venit. Similar, ei cred în mai mare măsură că „așchia nu sare departe de trunchi” (62% la cei cu venituri mici față de 56% la cei cu venit mediu) și caută să-și educe copilul prin bătaie, pentru a nu repeta povestea lor de viață. „Unde dă mama crește” cred 27% dintre părinții nevoiași, față de numai 15% dintre cei care nu se îngrijorează pentru ziua de mâine.

Pentru acești părinți devine mai important ca nimeni să nu chestioneze ce se întâmplă în familie. Un procent semnificativ (54%) consideră că „în casa omului nu te bagi” față de numai 39% dintre părinții cu venituri mai mari. De aceea, poate, pentru această categorie de părinți, faptul că un copil asistă la scene de violență în familie îndreptate asupra mamei sau a unui alt membru al familiei nu constituie neapărat o formă de violență și asupra copilului (87%, față de 92,5% între cei cu venituri medii).

Pentru părintele sărac din rural cele mai frecvente frustrări care pot duce la comportamente agresive față de copii sunt legate de lipsa de oportunități sau a unui loc de muncă, grija zilei de mâine dar. Trebuie menționat că, per ansamblu, în mediul rural, tema predilectă care diferențiază acest grup de părinții din orașe este lipsa de respect din partea copilului care are potențial să genereze lipsă de respect din partea celorlalți. Astfel, în comunitatea rurală tradițională, în care fiecare cunoaște pe fiecare, părinții resimt mai puternic presiunea socială și sunt preocupați să fie „în rând cu lumea”, inclusiv în ceea ce privește comportamentele copilului.

Studiul pare să indice că atitudinea față de violență este influențată de propria experiență din copilărie. Astfel, gradul mai mare de acceptare a acestor comportamente față de proprii copii pare să fie în corelație cu un procent mai mare de părinți care au fost la rândul lor victime ale violenței. (Figura 35)

Figura 35. Părinții, victime ale violenței

Sunt puține momentele în care părinții din mediul rural se bucură de odihnă. Cei cu venituri mici afirmă că week-end-ul este la fel de ocupat deoarece practică diferite activități pentru „un ban în plus”. Cu toate acestea părinții din mediul rural sau cei cu venituri sub medie își încep săptămâna mai optimist decât celelalte categorii. Este mai puțin probabil ca în aceste zile să aibă un comportament violent.

Tot cei cu venituri mici din rural sunt segmentul care refuză să iasă din mentalitatea nevoilor de bază, aproape respingând nevoia de apartenență sau de participare la viața socială a comunității în care trăiesc. Această categorie de părinți rămân de aceea cei mai dificil de influențat atunci când vine vorba despre activități de educare cu privire la drepturile proprietarilor copii, în timp ce părinții cu un nivel social mediu din rural pun mai mult accent pe socializare, pe ajutor reciproc.

Cele mai mari frustrări ale părinților din rural sunt legate de lipsa locuri de muncă, în special în ruralul mic – lipsa mijloacelor de transport în comun către orașe unde s-ar găsi mai multe oportunități de dezvoltare. Pentru familiile cu venituri mici lipsa unei locuințe se adaugă la factorii de stres și generează dependența femeii de soțul/partenerul violent.

Educație rămâne o aspirație pentru propriii copii, iar frustrarea apare când copilul nu poate continua școală – unii părinți își dau seama de cercul vicios la care copiii lor sunt supuși. Singuri nu pot sparge pattern-ul. „*Fata mea a început școala, iar după aceea nu s-a mai dus pentru că i-a fost rușine, că acolo erau numai fete de bani gata, erau mai bine îmbrăcate. Eu îi mai luam de la vechituri și i-a fost rușine, nu a mai vrut.*”

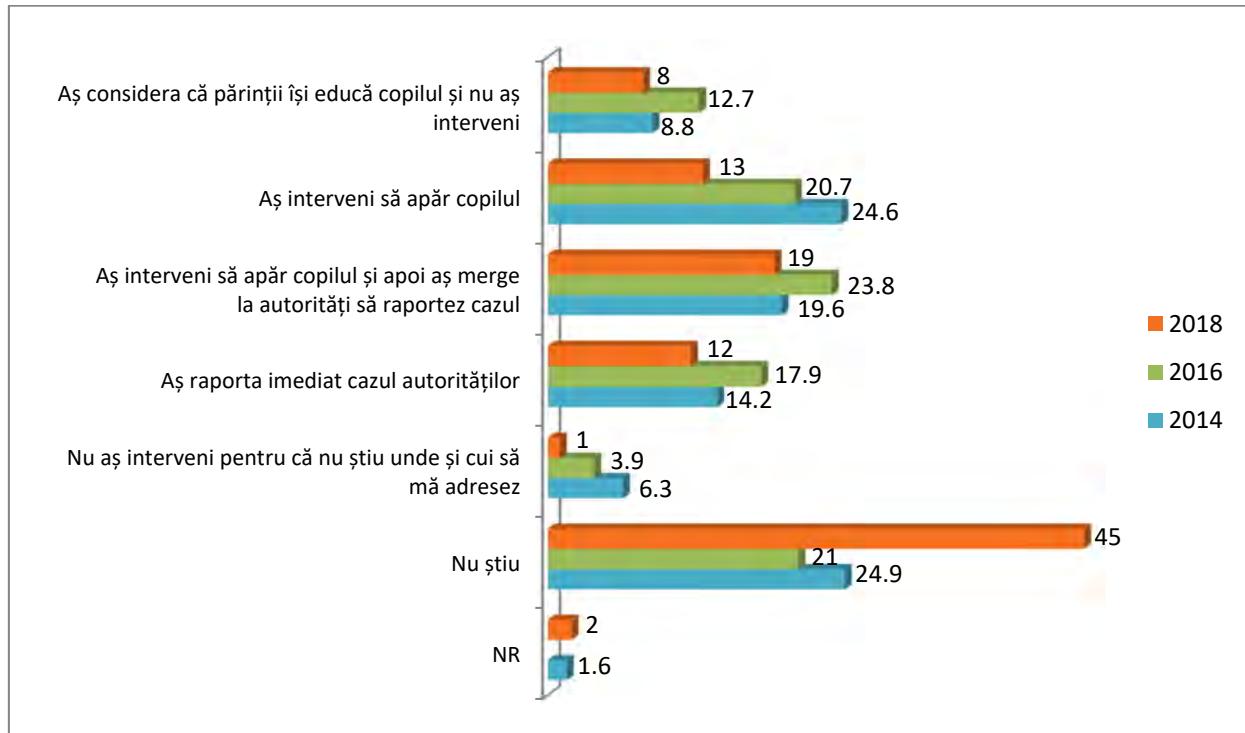
Teama, ca factor care ar putea genera un stres adițional cu consecințe în creșterea agresivității părinților, a fost analizată comparativ, pe câteva teme majore, pentru părinții din categoriile rural/ urban și părinți cu venituri modeste/ părinți cu venituri medii spre mari, așa cum este prezentat în graficul de mai jos. Se pot observa câteva diferențe semnificative între rural și urban, dar mai ales între categoriile sociale. Diferențe mari se înregistrează în ceea ce privește importanța respectului în societate pentru părinții din rural și din medii defavorizate, precum și îngrijorarea față de ceea ce va aduce ziua de mâine.

Abuzul asupra copilului

Abuzul asupra copilului este un fenomen care afectează dezvoltarea persoanei pe termen lung, putând genera apariția unor comportamente disfuncționale. Modificările comportamentale sunt mai grave dacă abuzul se petrece la o vîrstă mai fragedă și durează o perioadă mai lungă de timp. Tipologia abuzului cuprinde alături de cel fizic (pedepsele corporale, privarea de hrană etc.) și pe cel emoțional (respingerea copilului, abuzul verbal prin adresarea de injurii, izolarea etc.) și sexual. Si abandonul sau neglijența copilului constituie forme de abuz.

Cercetarea a urmărit să surprindă comportamentul adoptat de către membrii comunității în cazul unui abuz asupra copilului, analizând totodată și măsura în care aceste comportamente se consideră a fi normale în mediul rural. De foarte multe ori cazurile de abuz asupra copilului rămân neraportate, fie din necunoaștere, fie din teamă. Întrebați cum ar proceda în situația în care ar vedea (sau ar auzi) că un copil este abuzat sau neglijat de părinți sau alte persoane, 43% dintre respondenții adulții au declarat că nu ar ști ce ar face, 19% au declarat că ar interveni să apere copilul și apoi ar merge la autorități să raporteze cazul, în timp ce 13% ar interveni să apere copilul, și un alt procent de 12% ar raporta imediat cazul către autoritățile de resort. Un procent de 8% dintre adulții nu ar interveni în aceste cazuri deoarece ar considera că este o formă de educare a copiilor de către părinți. Se poate spune că cei mai mulți dintre adulții au luat în considerare în special abuzul fizic (inclusiv abandonul sau neglijența) și mai puțin pe cel de limbaj sau emoțional. 44% dintre adulții care au participat la întâlnirile organizate pe problematica drepturilor copilului declară că ar interveni și apoi ar raporta cazul autorităților, în cazul celor care nu au participat la aceste întâlniri procentul scade la 30%. Dintre cei care nu au luat parte la aceste informări 19% afirmă că nu ar interveni în cazurile de abuz deoarece ar considera că este o formă de educație a copilului, procentul fiind de 8% în cazul celor ce au participat. ([Figura 36](#))

Figura 36. Comportament în situația în care persoana ar vedea sau auzi un caz de abuz asupra copilului, 2014-2018 (%)

Este de remarcat procentul în creștere față de 2016 al celor care ar ști să se adreseze în cazul în care ar observa un abuz – 97% în 2018 față de 92,2% în 2016. Dintre aceștia cei mai mulți au indicat 112, poliția, protecția copilului, asistentul social din localitate, autoritățile locale și medicul. Si majoritatea copiilor (91%) declară că ar ști cui să se adreseze dacă ceva rău i s-ar întâmpla.

Motivele pentru care adulții nu ar apela autoritățile în situații de abuz ar fi legate în principal de neîncrederea în servicii și personal (45%) și rușinea față de membrii comunității/ familiei (41%). Față de

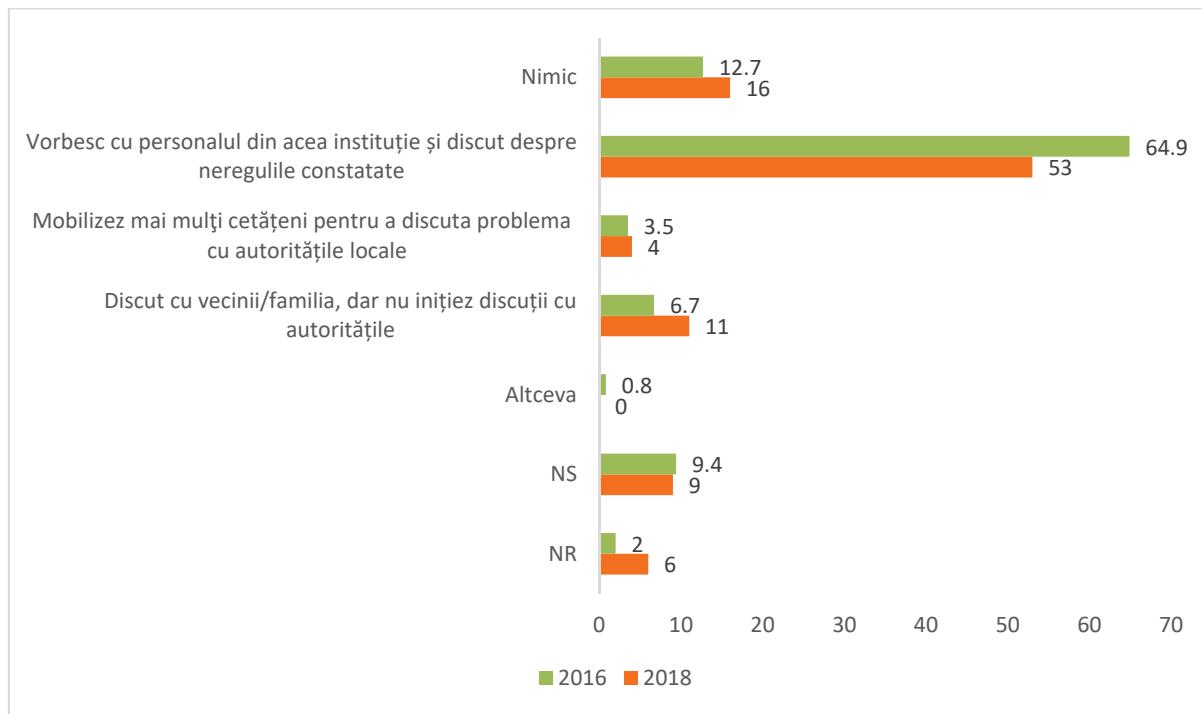
2016 se remarcă o creștere a numărului celor care declară că nu au încredere în aceste servicii (45% față de 28,7% în 2016) sau care susțin că s-au adresat în trecut acestor servicii și nu au fost ascultați (de la 2,7% în 2016 la 9% în 2018). ([Tabelul 35](#))

Tabelul 35. Motivele pentru care adulții nu apelează la aceste servicii 2016-2018 (%)

	2016	2018
rușinea față de membrii comunității/ familiei	50,6	41
neîncrederea în servicii și în personal	28,7	45
m-am adresat în trecut fără rezultate	2,7	9
teama de a nu fi ascultată de personalul care lucrează acolo	13	5

Semnalarea problemelor ce apar în comunitate autorităților este un factor important ce poate contribui la remedierea lor. Valorile civice existente în rândul populației sunt destul de scăzute însă aceasta din cauza neîncrederii în instituțiile publice, inclusiv în mediul rural unde teoretic relația cu autoritățile ar trebui să fie mult mai bună. Reticență în relația cu autoritățile se poate observa și din faptul că doar 53% dintre adulți au declarat că în cazul sesizării unor nereguli în comunitate ar discuta cu personalul instituției. Procentul celor care ar discuta direct cu autoritățile este în scădere cu aproximativ 12% față de 2016 (de la 64,9% la 53%). Comparativ cu 2016 a crescut cu 4% numărul celor care afirmă că ar discuta cu familia, dar nu și cu autoritățile (11% în 2018 față de 6,7% în 2016), precum și al celor care declară că nu ar face nimic în cazul sesizării unor nereguli în comunitate (de la 12,7 la 16%). ([Figura 37](#))

Figura 37. Comportamentul adulților fată de neregulile din comunitate 2016-2018 (%)

6.5. Mediul comunitar

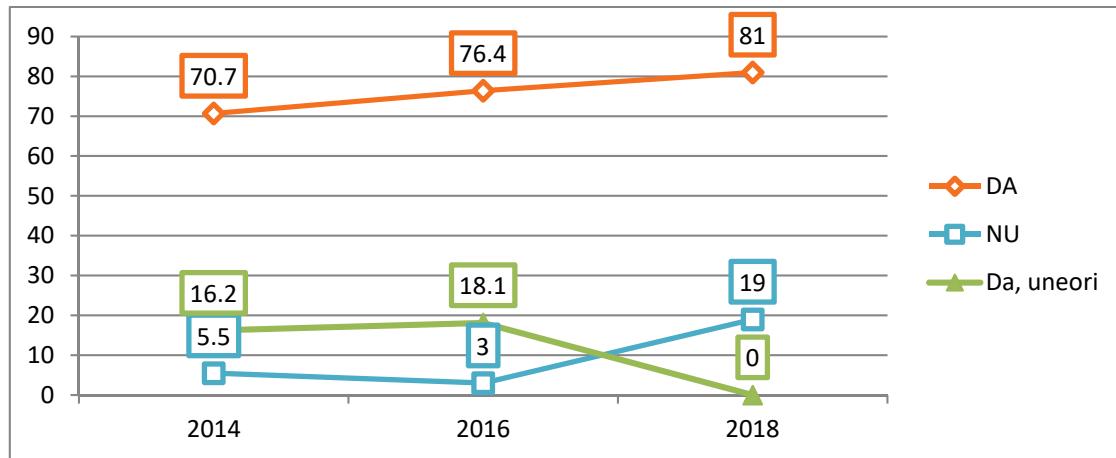
În procesul de dezvoltare al copilului alături de mediul familial, important este și cel comunitar. Elementele mediului comunitar care trebuie avute în vedere sunt legate de accesul la diverse servicii publice de interes (sănătate, educație, transport public, utilități etc.), dar și de siguranța socială în localitate, de protecția socială a celor vulnerabili, de existența unui climat non-discriminatoriu, de oportunitățile de participare socială și la luarea deciziilor. Prezenta cercetare a cuprins toți acești itemi pentru a avea o imagine comprehensivă a tuturor factorilor care influențează dezvoltarea copilului.

Siguranță

Siguranța în cadrul comunității reprezintă un element important al calității vieții copiilor, aceștia neavând capacitatea de a se apăra de diversele pericole ce pot apărea. Pe lângă indicatorii obiectivi care vizează în special criminalitatea, siguranța mai este măsurată și printr-o serie de indicatori subiectivi cum ar fi percepția comunității ca fiind un mediu sigur sau a pericolelor percepute la nivelul localității. Aceste percepții ale siguranței în comunitate contribuie la crearea sau menținerea unei stări de fericire în rândul populației.

Procentul adulților care consideră comunitatea lor ca fiind un mediu sigur pentru copii a crescut comparativ cu 2016, ajungând la 81%. A scăzut puțin și numărul celor care au afirmat că în comunitate nu ar fi un mediu sigur pentru copii la 19% față de 21,7% în 2016. ([Figura 38](#))

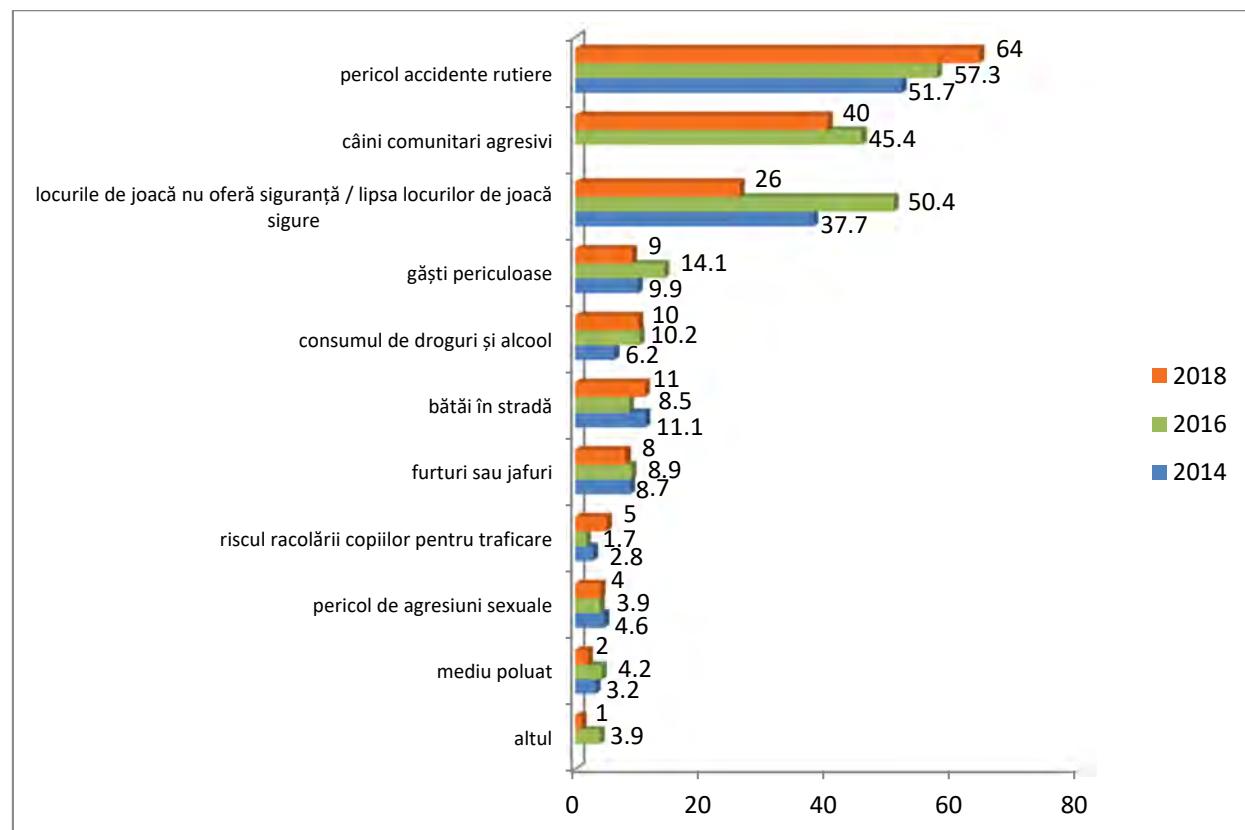
Figura 38. Percepția adulților cu privire la siguranța copiilor în comunitate 2014-2018

Motivele de îngrijorare ale adulților în ce privește siguranța copiilor în comunitate țin de existența pericolului de accidente rutiere (64%), câinii comunitari agresivi (40%) și locurile de joacă nesigure (26%).

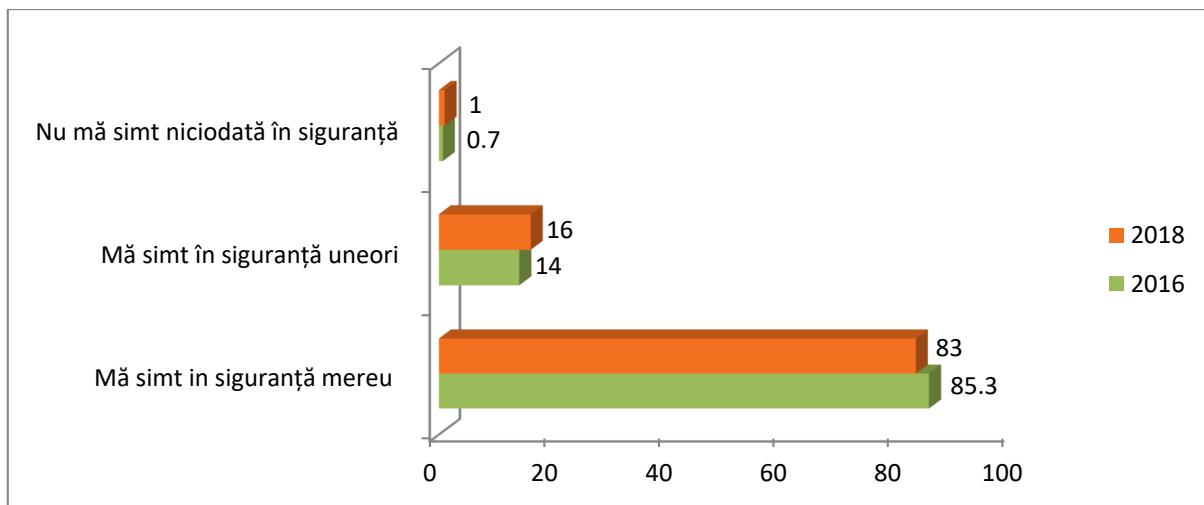
Pericolul de accidente rutiere și locurile de joacă improprii reprezintă motive de îngrijorare ale adulților care au continuat să persiste în toată perioada 2014-2018. Riscul producerii unor accidente rutiere a crescut cu peste 10 % în perioada 2014-2018, ajungând la 64% în 2018. Pericolul reprezentat de câinii comunitari agresivi s-a redus cu peste 5% din 2016 până în prezent. În ce privește locurile de joacă, percepția populației că ele reprezintă o amenințare la siguranța copiilor s-a redus aproape la jumătate între 2016 și 2018 (de la 50,4% la 26%). (Figura 39)

Figura 39. Motivele de îngrijorare privind siguranța copiilor în comunitate 2014-2018 (%)

Comunitatea reprezintă un spațiu sigur pentru 83% dintre tineri, în timp ce 16% apreciază că doar uneori se simt în siguranță. Procentul celor care consideră că se simt în siguranță a scăzut cu 2 procente față de 2016. ([Figura 40](#))

Figura 40. Siguranța percepță de tineri în comunitate 2016-2018

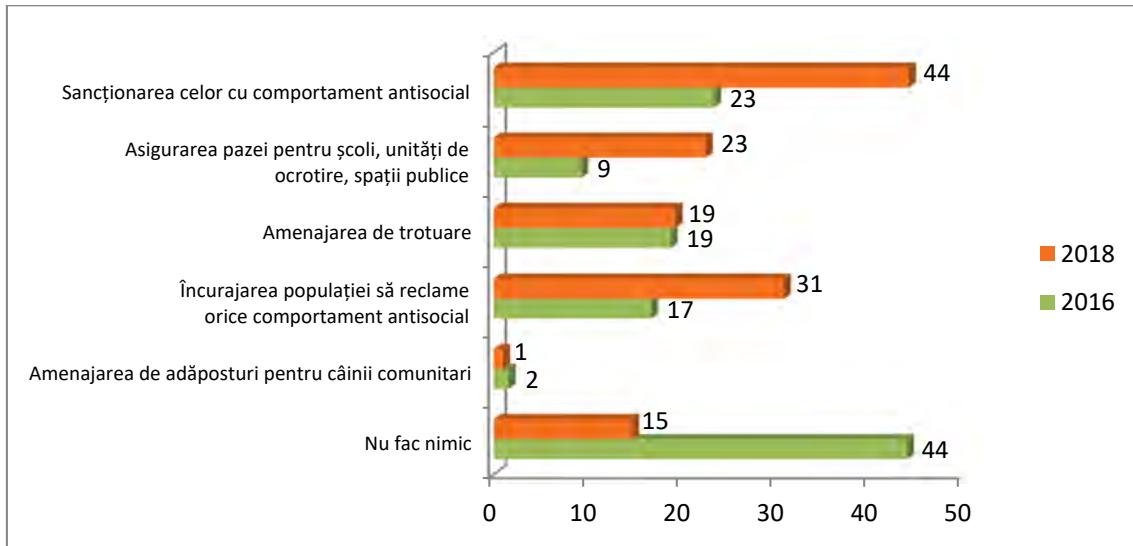
Principalele motive de nesiguranță enumerate de copii sunt: pericolul de accidente de mașină sau bicicletă (47,2%), persoanele ce devin violente după ce consumă alcool (41,1%), locurile de joacă nesigure (26,8%). Aceste trei motive au fost cele mai importante și în 2016. Dacă în cazul locurilor de joacă nesigure și al violenței asociată cu consumul de alcool procentul tinerilor care le percep ca motive de îngrijorare a scăzut comparativ cu 2016 cu aproximativ 6%, în cel al posibilității producerii de accidente acesta a crescut cu peste 7 puncte procentuale. ([Tabelul 36](#))

Tabelul 36. Motive de nesiguranță în comunitate din perspectiva tinerilor 2016-2018 (%)

Motive de nesiguranță (tineri) – răspuns multiplu (%)	2016	2018
Accidente de mașină sau bicicletă	40	47,2
Nu sunt locuri sigure de joacă	33,2	26,8
Găști periculoase	18,2	12,2
Hoți	17,2	13,8
Pot să fiu bătut sau atacat	17,9	13,8
Pot să fiu abuzat sexual	7,2	6,1
Sunt oameni care iau droguri	15,5	5,7
Sunt oameni care consumă alcool și sunt violenti	47,6	41,1
Pentru că eu sunt diferit	7,7	5,3
Alte cauze	8,9	7,3

Percepția siguranței în comunitate este legată și de intervenția autorităților publice pentru remedierea riscurilor existente. Dacă în 2016, 44% dintre respondenți considerau că autoritățile publice locale nu fac nimic pentru rezolvarea problemelor din comunitate, în 2018 procentul scade la 15%. Măsurile cele mai vizibile adoptate de autoritățile locale sunt cele referitoare la sancționarea comportamentelor antisociale (44% dintre respondenți le-au menționat în 2018 față de 23% în 2016), încurajarea populației să reclame comportamentele antisociale (31% au menționat) și asigurarea pazei în unitățile școlare și spațiile publice (23% în 2018 față de 9% în 2016). (Figura 41)

Figura 41. Măsuri de sporire a siguranței adoptate de autoritățile publice 2016-2018 (%)

Mediu protectiv pentru copiii vulnerabili

Dificultățile cu care se confruntă familiile din mediul rural nu sunt legate doar de situația lor financiară, chiar dacă aceasta influențează semnificativ calitatea vieții membrilor lor, ci și de starea de sănătate, locuire, existența dizabilităților la copil, lipsa sau implicarea redusă a părinților în creșterea copiilor. În peste un sfert (28,7%) din gospodăriile din mediul rural singurul venit stabil este reprezentat de pensiile de boală/ bătrânețe, alocațiile de stat pentru copii, ajutorul social sau venitul minim garantat, fapt ce influențează nivelul de trai al membrilor. În peste 1 din 4 gospodării (26,8%) părinții nu au un venit stabil generat de existența unui salar și, așa cum am arătat anterior (secțiunea 6.1), copiii din familiile unde nu există salar sunt cei mai afectați în ce privește asigurarea nevoilor de bază. În perioada 2014-2018 a scăzut ponderea familiilor care declară că au copii fără certificate de naștere de la 5,5% în 2014 la 1,9% în 2018. A continuat tendința de scădere a numărului familiilor care au copii cu dizabilități de la 6% în

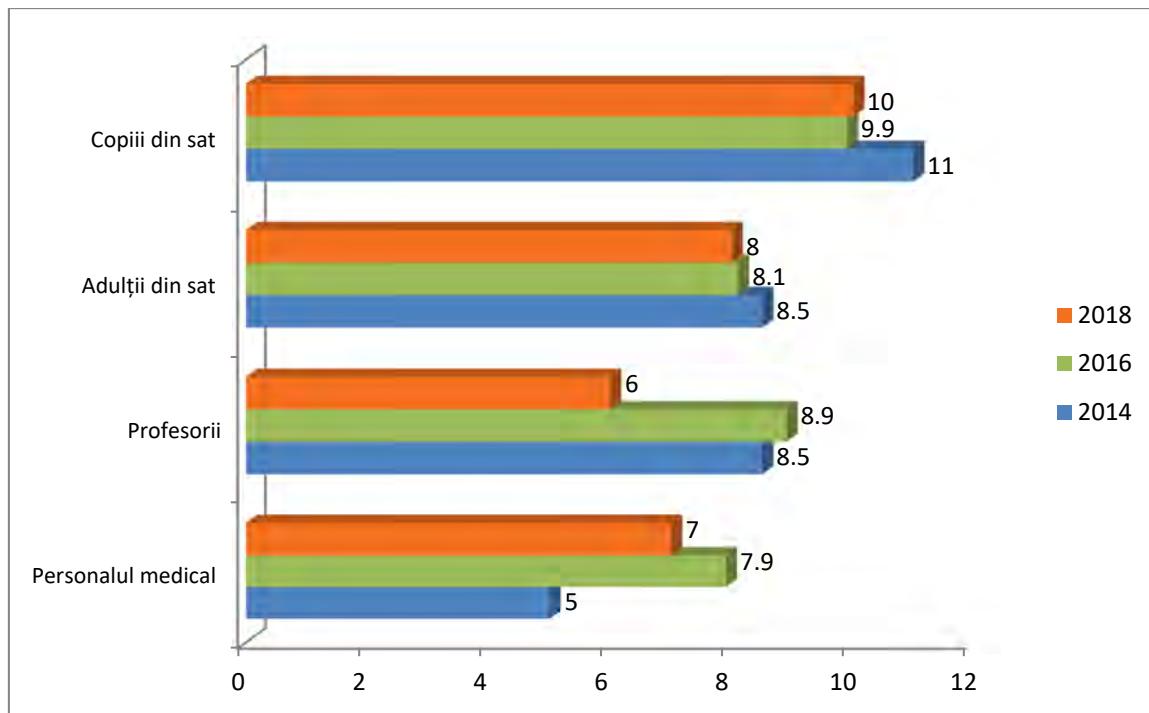
2014 la 3% în 2018. Ponderea copiilor cu un singur părinte este de 8,6% în 2018, iar a celor orfani de 1,3%. Aproximativ 2% dintre gospodării au copii care sunt crescuți de bunici. ([Tabelul 37](#))

Tabelul 37. Situații de vulnerabilitate declarate de familii 2014-2018 (%)

Situații de vulnerabilitate în familie (%)	2014	2016	2018
Copil în plasament familial	0.4	1	1.2
Copil în plasament la asistent maternal profesionist - copil cu dizabilități	0.3	0.2	0.5
Copilul prezintă unele dizabilități	6	3.1	3
Copiii care nu au certificat de naștere	5.5	2.5	1.9
Copiii cu dizabilități au certificat de handicap		2.8	2.6
Locuiește cu părinții în spații improvizate	0.7	1.4	1
Au mame minore	-	-	0.5
Copiii sunt crescuți de bunici, nu de părinți	-	-	1.8
Copiii sunt lăsați în grija bunicilor, mai mult de un an	-	-	2
Copii cu un singur părinte	-	-	8.6
Sunt orfani de ambii părinți, sunt crescuți de bunici	-	-	1.3
Părinții nu au un venit stabil (generat de existența unui salariu)	27	22.7	26.8
Singurul venit stabil în gospodărie sunt pensiile de boală/bătrânețe, alocațiile de stat pentru copii, ajutorul social, sau venitul minim garantat	24	29.2	28.7

Și prezența unor atitudini discriminatorii în comunitate poate afecta dezvoltarea copilului. Cercetarea a urmărit să surprindă atitudinile discriminatorii ale persoanelor din comunitate (personal medical, cadre didactice, adulții și copii) față de copiii aflați în situații de vulnerabilitate. În valul actual al cercetării, adulții sesizează că cele mai multe diferențe față de modul în care sunt tratați copiii aflați în situații de vulnerabilitate au fost făcute de copii din sat (10%). În perioada 2016-2018 se poate observa o tendință descrescătoare, atât a numărului adulților, cât și a personalului medical care făcea discriminări, și o scădere pronunțată în rândul cadrelor didactice. ([Figura 42](#))

Figura 42. Discriminări remarcate de părinți în comunitate (%)

În 3% dintre gospodării există copii cu dizabilități în gospodărie. Accesul copiilor cu dizabilități la servicii în comunitate este încă deficitar mai ales în lipsa serviciilor specializate la nivelul comunei. Astfel, 33% dintre părinți au menționat că, la nivelul comunei, au acces la îngrijire medicală de specialitate; 20% au menționat serviciile de recuperare în centre de specialitate, iar 12% au beneficiat de acces într-un program de tip Școală după școală/ Centru de zi. Dintre adulții care au declarat că au în gospodărie copii cu dizabilități, 72% merg cu aceștia în reședința de județ pentru a beneficia de servicii de specialitate,

procent dublu față de cel raportat în 2016. Procentul celor care afirmă că nu merg cu copilul la nici un serviciu de specialitate a scăzut comparativ cu 2016 cu 1,5 % (26,9 %).

Dintre copiii cuprinși în cercetare 3% declară că au o dizabilitate, iar dintre aceștia 24% au un certificat eliberat de Comisia de Expertiză.

6.6. Copilul în familia care traversează situații de criză și strategii de supraviețuire

Veniturile curente ale familiei sunt extrem de diferite la nivelul gospodăriilor din mediul rural și, aşa cum a fost prezentat în secțiunea 6.1, 15,2% dintre acestea nu au bani nici pentru strictul necesar, 38,1% au bani care abia le ajung de la o lună la alta, iar 38,3% reușesc să se descurce cu veniturile pe care le au. Lipsa veniturilor necesare pentru toate cheltuielile gospodăriei presupune adoptarea unor strategii de ajustare a bugetului familiei.

Strategiile de răspuns ale gospodăriilor la situațiile de criză sunt mixte și cuprind în mare parte reducerea cheltuielilor cu hrana, amânarea plății utilităților sau a cumpărării de produse de uz gospodăresc îndelungat. Principalele strategii de reducere a cheltuielilor adoptate în ultimul an de gospodării au fost: cumpărarea de alimente mai ieftine (71%), cumpărarea acelorași alimente în cantități mai mici (61%), cumpărarea de produse alimentare pe datorie (45%), amânarea cumpărării produselor de uz gospodăresc îndelungat (43%), schimbarea mijloacelor de transport prin înlocuirea cu unele mai ieftine sau cu mersul pe jos (32%) și amânarea plății utilităților (31%). Măsurile care nu sunt luate decât de foarte puține gospodării sunt cele care privesc educația – întreruperea definitivă (1%) sau parțială (1%) a școlii – și sănătatea - amânarea vizitelor la doctor (8%) sau restrângerea cumpărării de medicamente (12%). Trimiterea copiilor la lucru în străinătate nu este o soluție preferată de familiile (86% dintre familiile nu ar utiliza această măsură niciodată). ([Tabelul 38](#))

Tabelul 38. Strategii adoptate de gospodării în situații de criză

În ultimele 12 luni a trebuit să	Da, s-a întâmplat	Nu s-a întâmplat până acum, dar ne gândim să facem acest lucru în următoarele luni	Nu intenționăm să folosim această măsură în următoarele luni	Niciodată nu vom folosi această măsură
Cumpere alimente mai ieftine	71%	4%	14%	12%
Cumpere aceleași alimente, dar în cantități mai mici	61%	9%	16%	14%
Cumpere produse alimentare pe datorie/ pe caiet/ pe credit	45%	6%	18%	31%
Se împrumute sau să primească alimente de la rude/ prieteni	29%	6%	22%	42%
Cumpere mai puține rechizite, cărți pentru școala copiilor	21%	6%	21%	52%
Amâne cumpărarea produselor de uz gospodăresc îndelungat	43%	6%	17%	34%
Amâne plata utilităților (întreținere, energie electrică, telefon, internet etc.)	31%	5%	19%	45%
Renunțe la activitățile extrașcolare pentru copii (concursuri, meditații, tabere etc.)	19%	5%	20%	55%
Amâne sau să renunțe la vizitele la medic	8%	4%	22%	66%
Restrângă cumpărarea medicamentelor necesare	12%	4%	20%	64%
Schimbe mijloacele de transport, înlocuindu-le cu unele mai ieftine sau cu mersul pe jos	32%	5%	20%	43%

În ultimele 12 luni a trebuit să	Da, s-a întâmplat	Nu s-a întâmplat până acum, dar ne gândim să facem acest lucru în următoarele luni	Nu intenționăm să folosim această măsură în următoarele luni	Niciodată nu vom folosi această măsură
Renunțe la cumpărarea de îmbrăcăminte și încăltăminte copiilor (nici măcar o încăltăminte și o haină pe an)	11%	6%	22%	61%
Să trimită la lucru în țară pe unul sau mai mulți dintre copii	2%	1%	12%	86%
Să trimită la lucru în străinătate pe unul sau mai mulți dintre copii	1%	1%	12%	86%
Întrerupă pentru o vreme școala pentru unul sau mai mulți copii	1%	1%	10%	88%
Întrerupă definitiv școala pentru unul sau mai mulți copii	1%	1%	9%	88%

Cumpărarea de alimente mai ieftine sau mai puține sunt strategii adoptate de gospodării indiferent de categoria de venit în care se încadrează. Există totuși o relație semnificativă statistic între strategiile de reducere a cheltuielilor în situații de criză și categoria de venit în care se auto-plasează gospodăria. Procentul familiilor care se auto-plasează în categoria celor care nu au venituri suficiente nici pentru acoperirea strictului necesar adoptă într-o măsură mai mare strategii de reducerea a calității și cantității alimentelor (96% familiile ale căror venituri nu ajung nici pentru strictul necesar au cumpărat alimente mai ieftine), dar și amânarea plății utilităților (63%), împrumutarea de alimente de la rude (62%) sau cumpărarea lor pe datorie (86%), cumpărarea a mai puține rechizite sau cărți (55%), precum și renunțarea la cumpărarea de haine (34%).

În perioada 2014-2018 principalele strategii adoptate pentru reducerea cheltuielilor s-au menținut, dar analiza comparativă a datelor arată o serie de îmbunătățiri față de 2014 în ce privește procentul celor care declară că (Tabelul 39):

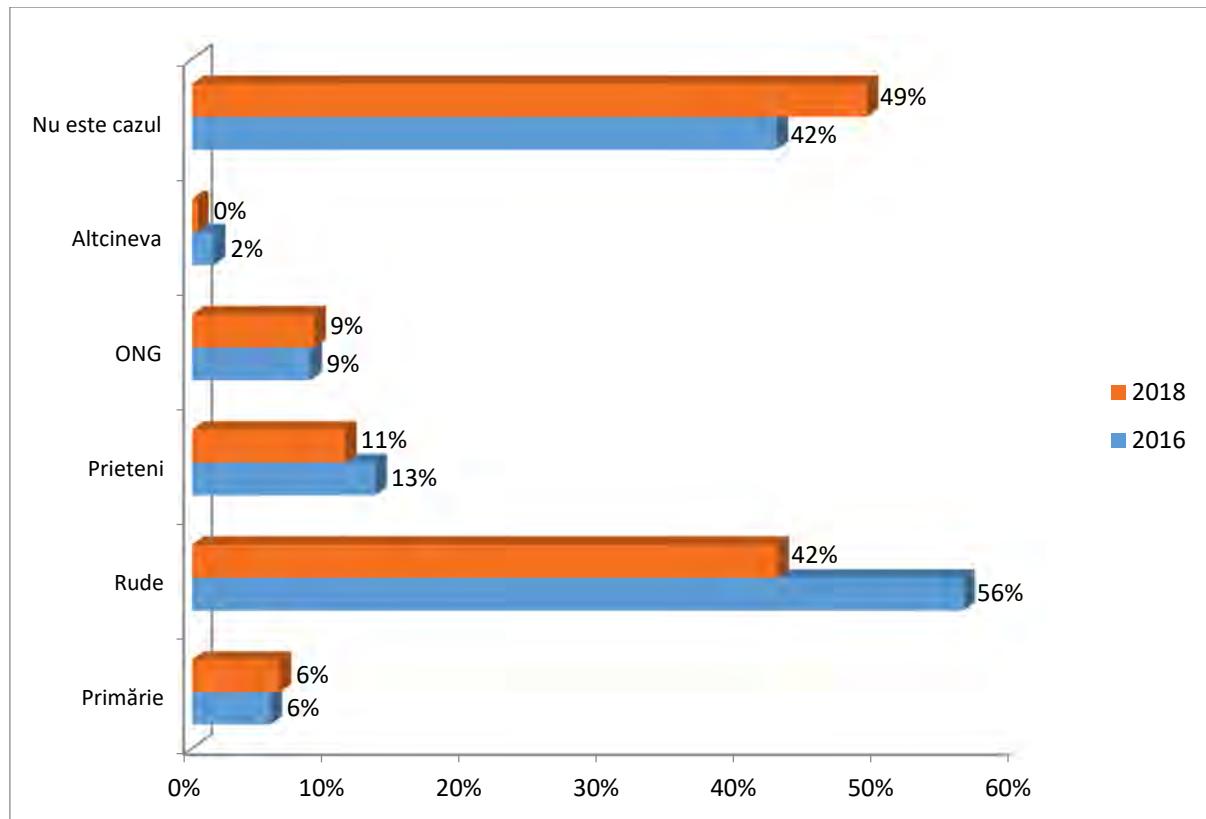
- au cumpărat alimente mai ieftine - de la 76% în 2014 la 71% în 2018;
- au adoptat ca strategie cumpărarea unei cantități mai mici de alimente – de la 66% în 2014 la 61% în 2018;
- au amânat cumpărarea produselor de uz gospodăresc îndelungat – de la 56% în 2014 la 43% în 2018;
- au amânat plata utilităților – de la 38% în 2014 la 31% în 2018;
- au amânat vizitele la medic – de la 16% în 2014 la 8% în 2018.

Tabelul 39. Strategii adoptate de gospodării în situații de criză 2014-2018

În ultimele 12 luni a trebuit să ...	Da, s-a întâmplat		
	2014	2016	2018
Cumpere alimente mai ieftine	76%	76%	71%
Cumpere aceleași alimente, dar în cantități mai mici	66%	67%	61%
Cumpere produse alimentare pe datorie/ pe caiet/ pe credit	51%	41%	45%
Se împrumute sau să primească alimente de la rude/ prieteni	35%	33%	29%
Cumpere mai puține rechizite, cărți pentru școala copiilor	27%	18%	21%
Amâne cumpărarea produselor de uz gospodăresc îndelungat	56%	50%	43%
Amâne plata utilităților (întreținere, energie electrică, telefon, internet etc.)	38%	32%	31%
Renunțe la activitățile extrașcolare pentru copii (concursuri, meditații, tabere etc.)	26%	17%	19%
Amâne sau să renunțe la vizitele la medic	16%	7%	8%
Restrângă cumpărarea medicamentelor necesare	18%	9%	12%
Schimbe mijloacele de transport, înlocuindu-le cu unele mai ieftine sau cu mersul pe jos	27%	33%	32%
Renunțe la cumpărarea de îmbrăcăminte și încălțăminte copiilor (nici măcar o încălțăminte și o haină pe an)	16%	11%	11%
Să trimită la lucru în țară pe unul sau mai mulți dintre copii	1%	1%	2%
Întrerupă pentru o vreme școala pentru unul sau mai mulți copii	2%	1%	1%
Întrerupă definitiv școala pentru unul sau mai mulți copii	2%	1%	1%

În situațiile de dificultate ajutorul în cele mai multe cazuri a venit de la rude (42% dintre familiile au declarat că au primit ajutor de la rude), urmate de prieteni (11%) și de organizații neguvernamentale (9%). Comparativ cu studiul din 2016, a crescut cu 7% numărul celor care au declarat că nu a fost cazul să primească ajutor deoarece nu s-au aflat într-o situație de criză (de la 42% la 49%). ([Figura 43](#))

Figura 43. Sursele de sprijin pentru familii (% răspuns multiplu)

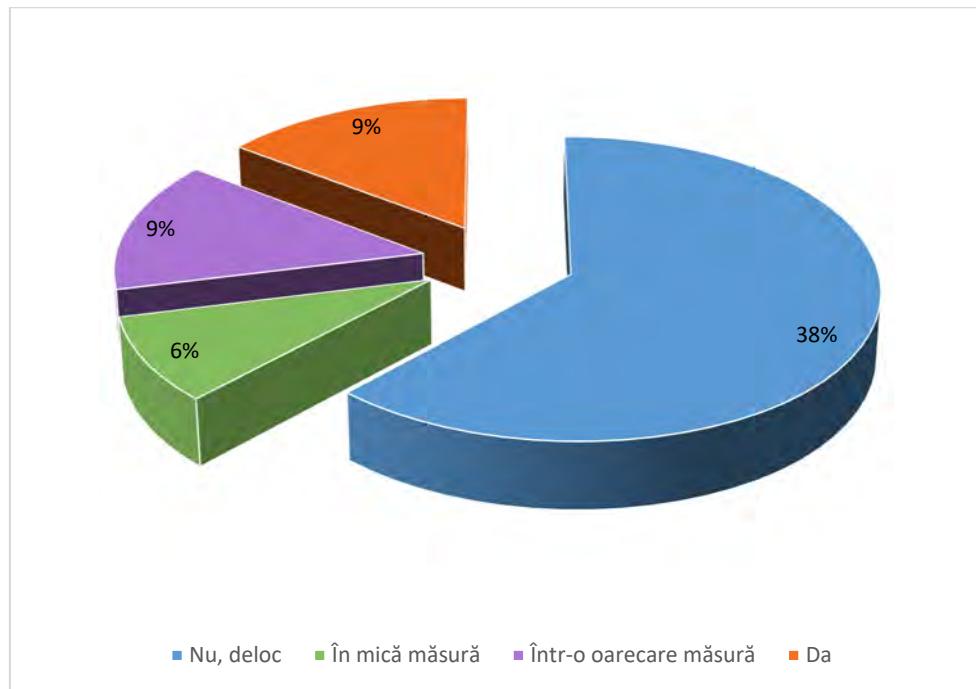
6.7. Protecția copilului în timpul dezastrelor naturale

România are o istorie bogată în ceea ce privește calamitățile naturale și evenimentele catastrofale, după cum se poate observa în decursul ultimilor ani. S-a constatat că în ultimii ani aceste fenomene și-au schimbat structura probabilistică și intensitatea în raport cu același tip de fenomene înregistrate cu un deceniu în urmă (au apărut tornade, furtuni cu aspect de vijelie și intensificări ale vântului, inundații, căderi masive de zăpadă în interval scurt de timp, alternanță mare a temperaturilor în raport cu mediile multianuale). Efectele dăunătoare pe care aceste fenomene le au asupra populației, mediului înconjurător și bunurilor materiale fac necesară cunoașterea lor și a modului în care putem preveni, sau ne putem apăra în caz de urgență.

Conform legislației în vigoare, fiecare instituție are obligația de a întocmi un plan de acțiune în ceea ce privește situațiile de urgență, și de a efectua periodic informări asupra acțiunilor care trebuie desfășurate precum și a pașilor care trebuie urmați în cazul unor situații de urgență. Unitățile de învățământ au obligația de a desfășura, cu sprijinul reprezentanților Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, exerciții și activități cu elevii în scopul prevenirii și apărării împotriva dezastrelor.

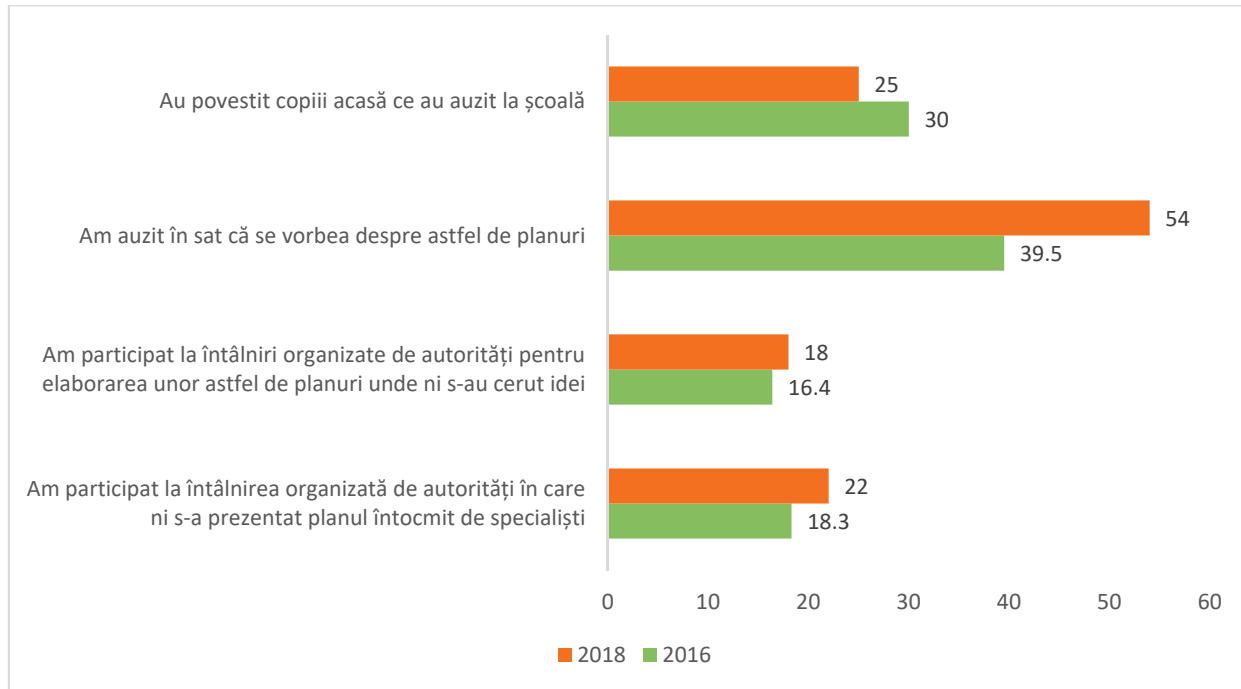
În cadrul cercetării, aspectele legate de protecția împotriva dezastrelor au fost analizate atât din perspectiva adulților, cât și din perspectiva copiilor și tinerilor. Astfel, adulții au fost întrebați dacă au cunoștință despre planul comunității de prevenire și răspuns la dezastre, iar în proporție de 38% răspunsul a fost negativ. Datele arată ca doar 9% dintre adulții din comunitate cunosc acest plan, o situație îngrijorătoare dacă privim situația de ansamblu și riscurile care pot afecta comunitatea în ansamblul ei. ([Figura 44](#))

Figura 44. Cunoașterea planului comunității pentru prevenire și răspuns la dezastre

Întrebați cum au luat cunoștință de aceste planuri, 54% dintre adulții care au afirmat că au fost informați într-o mai mică sau mai mare măsură spun că au auzit în sat că se vorbește despre aceste planuri. Un alt aspect interesant este că din același eșantion amintit mai sus, 22% afirmă că au participat la întâlnirea organizată de autorități în care s-a prezentat acest plan, ceea ce conduce la ipoteza că aceste întâlniri comunitare constituie un mediu prielnic pentru transmiterea și diseminarea unui astfel de mesaj. Copiii constituie un alt canal de diseminare a informației legate de planurile pentru prevenire și răspuns la dezastre, 25% dintre adulți afirmând că au luat cunoștință despre un astfel de plan deoarece „au povestit copiii acasă ce au auzit la școală”. (Figura 45)

Figura 45. Cum ați luat cunoștință de planul comunității de prevenire și răspuns la dezastre? (%)

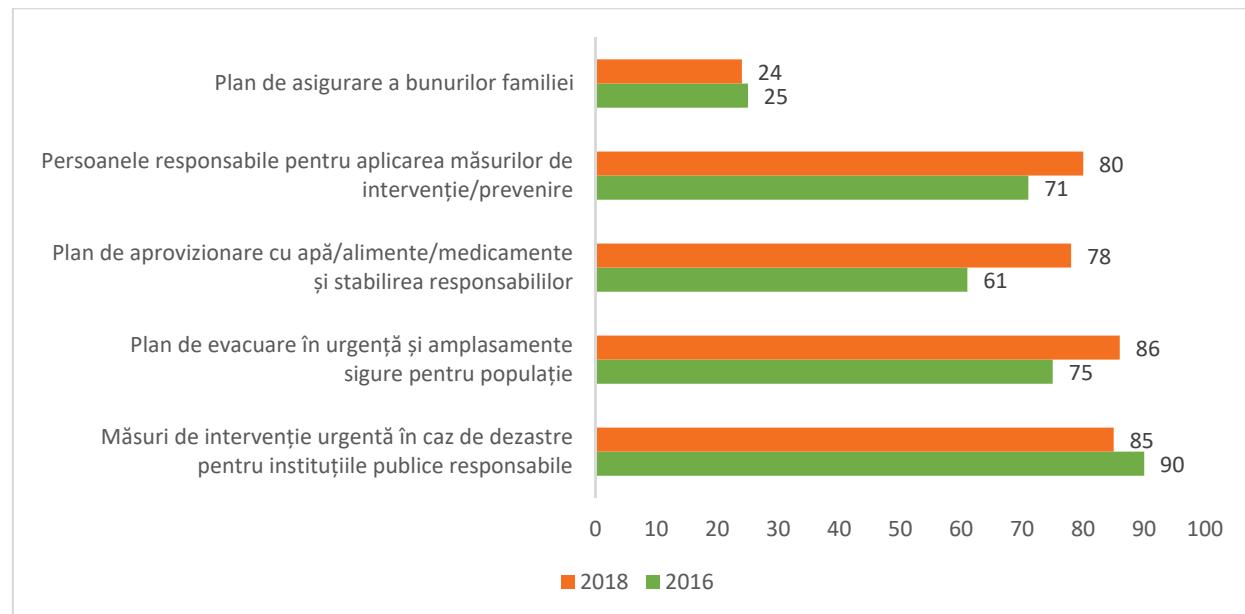

Întrebați despre conținutul planurilor de prevenire și răspuns la dezastre, adulții au declarat că într-o măsură mai mică sau mai mare cunosc aceste planuri și au nominalizat aspecte care, în opinia lor, se regăsesc în aceste documente:

- măsuri de intervenție urgentă în caz de dezastre pentru instituțiile publice responsabile,
- plan de evacuare în urgență și amplasamente sigure pentru populație,
- plan de aprovizionare cu apă/ alimente/ medicamente și stabilirea responsabililor,
- persoanele responsabile pentru aplicarea măsurilor de intervenție/ prevenire
- plan de asigurare a bunurilor familiei

Se observă că procentelete înregistrate în urma cercetării efectuate în 2018 sunt în general superioare (cu excepția celor care declară că aceste planuri conțin măsuri de intervenție urgentă în caz de dezastre pentru instituțiile publice responsabile unde avem o scădere de 5%, de la 90% în 2016 la 85% în 2018) celor din anii anteriori, păstrând tendința de creștere remarcată până în prezent. (Figura 46)

Figura 46. Planurile de prevenire și răspuns în fața dezastrelor naturale conțin ... (%)

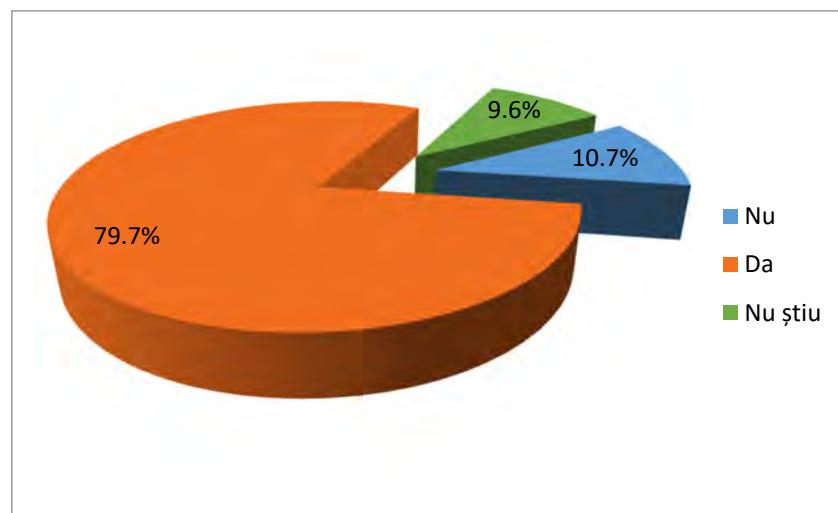
Protecția copilului în timpul dezastrelor naturale

Acești acțiuni desfășurate în comunitate, cu și pentru copii, în scopul prevenirii și apărării împotriva dezastrelor, au loc cu precădere în incinta instituției de învățământ. Alături de cadrele didactice, la aceste activități participă și reprezentanți ai structurilor de ordine publică (Poliție) și ai Inspectoratului pentru Situații de Urgență (Pompieri), astfel încât copiii și tinerii să primească informație completă și corectă, pe înțelesul lor. Scopul acestor activități este acela de a prezenta, informa și crea un mecanism automat de

răspuns al elevilor, astfel încât aceştia, dacă situația o va cere, să cunoască și să aplice pașii învățați și repetați în cadrul acestor simulări sau acțiuni, în cazul unor dezastre sau catastrofe naturale care au loc în comunitate, minimizând astfel riscurile la care sunt expuși.

Întrebați dacă autoritățile publice locale sau școala organizează cursuri și/ sau simulări în vederea pregătirii copiilor pentru prevenirea efectelor dezastrelor naturale, 80% dintre copiii și tinerii intervievați au răspuns afirmativ, ceea ce înseamnă că instituția de învățământ reprezintă locul în care aceste acțiuni au loc, și, de asemenea, că există conștientizare în comunitate asupra importanței acestor aspecte. (Figura 47), procente similare cu cele din 2016.

Figura 47. Autoritățile/ școala organizează cursuri/ simulări pentru pregătirea copiilor pentru prevenirea efectelor dezastrelor naturale?

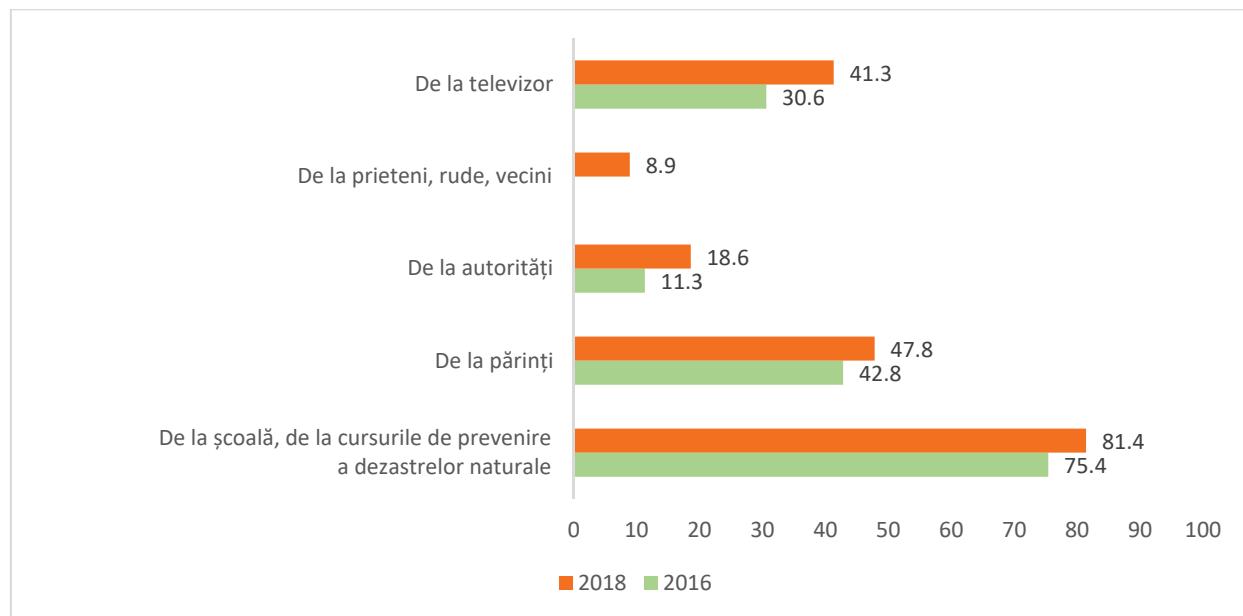

Copiii afirmă că aceste activități au loc o dată pe an (42% comparativ cu 38% în 2016), sau de două ori pe an (44% comparativ cu 48% în 2016), în timp ce doar 14% spun că frecvența este lunară (similar cu răspunsurile din 2016). Reacția copiilor și tinerilor în cazul unor situații de urgență este foarte importantă,

putând determina, în cazul în care aceste simulări sunt realizate cu frecvență și în mod corespunzător, diminuarea numărului victimelor sau a valorii bunurilor afectate.

Importanța cursurilor organizate de școală este relevată și de răspunsul la întrebarea *De unde ai învățat ce să faci?*, unde 81,4% dintre copii și tineri menționează cursurile efectuate la școală pe această temă ca principal izvor de cunoștințe. Rolul mass-media este unul important în informarea tinerilor privind reacția la dezastre și a crescut cu peste 10% față de 2016, emisiunile difuzate prin intermediul acestui mijloc de comunicare reprezentând o sursă de cunoștințe pentru 41,3% dintre copii și tineri, în eventualitatea producerii unui dezastru sau a unei catastrofe. (Figura 48)

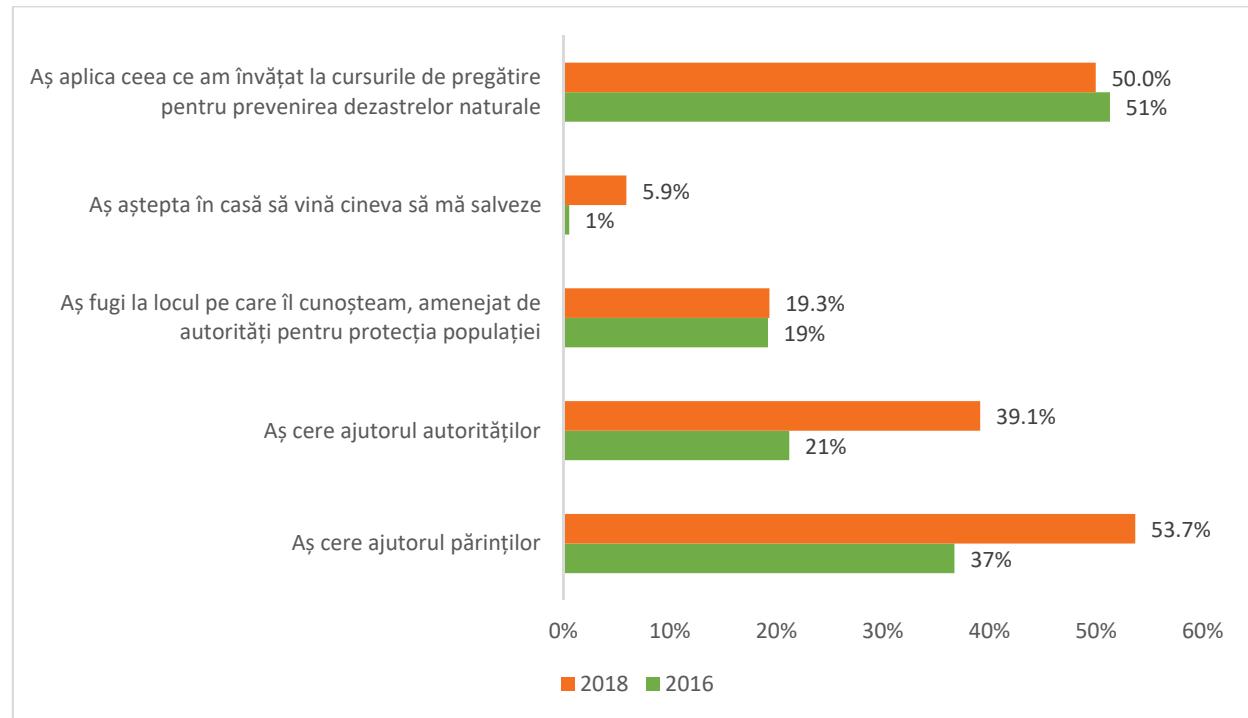
Figura 48. Surse de informare privind reacția în cazul dezastrelor naturale

Analizând datele înregistrate în 2018, se observă o tendință de creștere a procentului copiilor și tinerilor care, în caz de dezastru natural sau catastrofă, cunosc principalele măsuri de protecție. Astfel în cazul unei astfel de situații 53,7% dintre copii și tineri afirmă că ar cere ajutorul părinților, 50% ar aplica ceea-

ce au învățat la cursurile de pregătire pentru prevenirea dezastrelor naturale, 39% ar cere ajutorul autorităților, iar 19,3% afirmă că ar fugi la locul amenajat de autorități pentru astfel de situații, loc pe care îl cunosc. Se poate remarcă comparativ cu 2016 o creștere a procentului tinerilor care ar cere ajutorul autorităților de la 21% la 39%. (Figura 49)

Figura 49. Acțiuni întreprinse în caz de dezastru

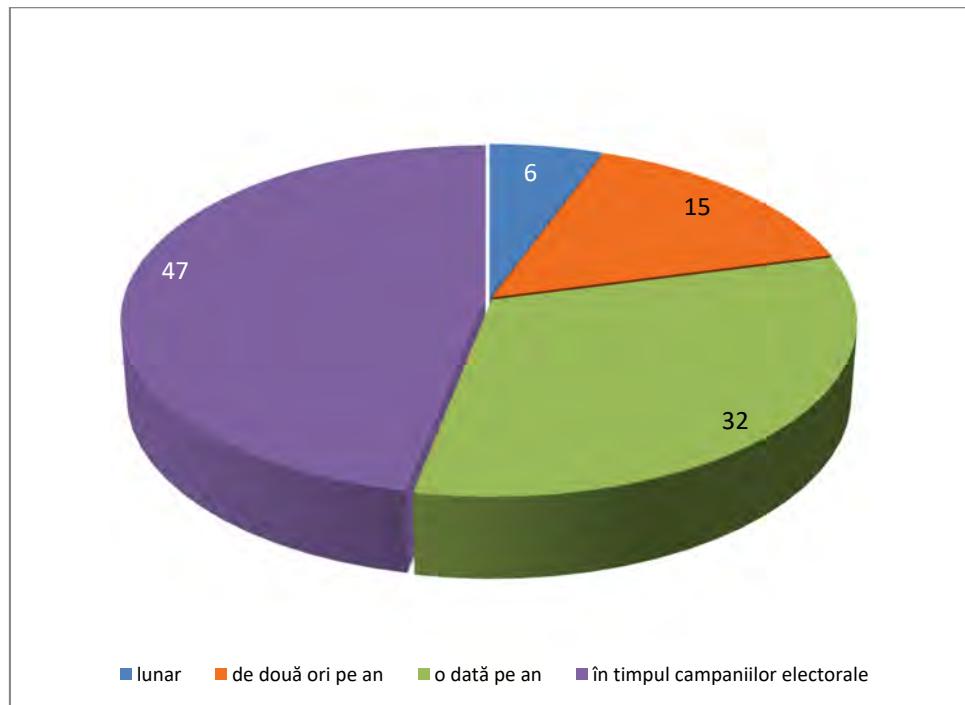

7. PARTICIPAREA COPILULUI LA LUAREA DECIZIILOR ÎN FAMILIE ȘI COMUNITATE

Viața oricărei comunități umane presupune, dincolo de activitatea fiecărei familii, și tentativele acesteia de a-și îmbunătăți constant condițiile de trai și relațiile cu cei din jur și cu mediul înconjurător, și participarea și implicarea în viața comunității. Implicarea în viața comunității a fost măsurată în cadrul cercetării prin indicatori referitori la participarea la întâlniri formale sau informale organizate în comunitate, la inițierea de proiecte care vizează rezolvarea unor probleme existente la nivel local și monitorizarea deciziilor administrației publice locale.

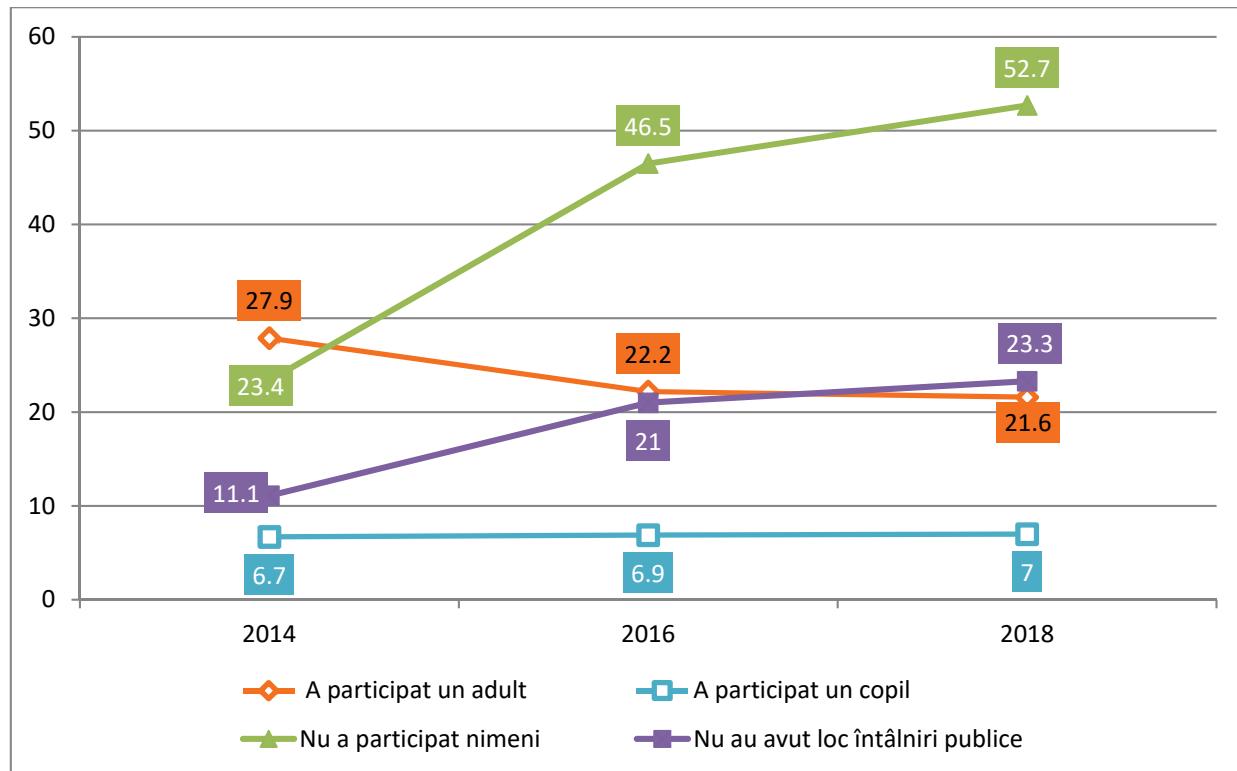
Un pas important în implicarea cetățenilor în viața comunității este reprezentat de întâlnirile pe diverse teme organizate de actori locali sau administrația publică precum și de consultările membrilor comunității pe diverse teme de interes. Adulții respondenți au fost întrebați dacă pe parcursul ultimilor doi ani au participat la astfel de întâlniri publice organizate de autorități. Din datele analizate reiese faptul că astfel de întâlniri au loc o dată pe an în mod obișnuit (32% dintre răspunsuri), însă numărul acestora crește brusc în perioada campaniei electorale (47% dintre răspunsuri). ([Figura 50](#)) Procentul mare de non răspunsuri (56% dintre respondenți) poate explica fie faptul că în anumite comunități astfel de întâlniri nu au loc niciodată, fie că respondenții nu au participat la niciuna dintre întâlniri deoarece nu au știut de ea sau nu au considerat importantă participarea.

Figura 50. Frecvența întâlnirilor în comunitate

Un alt aspect interesant este faptul că participarea la astfel de întâlniri este destul de redusă, dacă ne raportăm la faptul că doar 21,6% dintre respondenți au luat parte la ele. În cazul copiilor, doar 7% dintre aceștia au participat la astfel de întâlniri, deci informarea lor cu privire la problemele din comunitate este realizată mai mult în familie și mai puțin în mod organizat. În perioada 2014-2018 se poate remarcă o tendință de creștere a procentului celor care declară că nu a participat nimeni la astfel de întâlniri publice, de la 23,4% în 2014 la 52,7% în 2018. Una dintre cauze poate fi lipsa de informare a cetățenilor asupra organizării unor astfel de întâlniri publice, mai ales că a crescut și procentul celor care declară că nu au avut loc întâlniri publice (de la 11,1% în 2014 la 23,3% în 2018). Numărul copiilor participanți la astfel de întâlniri a rămas redus în perioada 2014-2018, aproximativ 7% dintre aceștia luând parte. (Figura 51)

Figura 51. Participarea la întâlniri publice în comunitate, 2014-2018

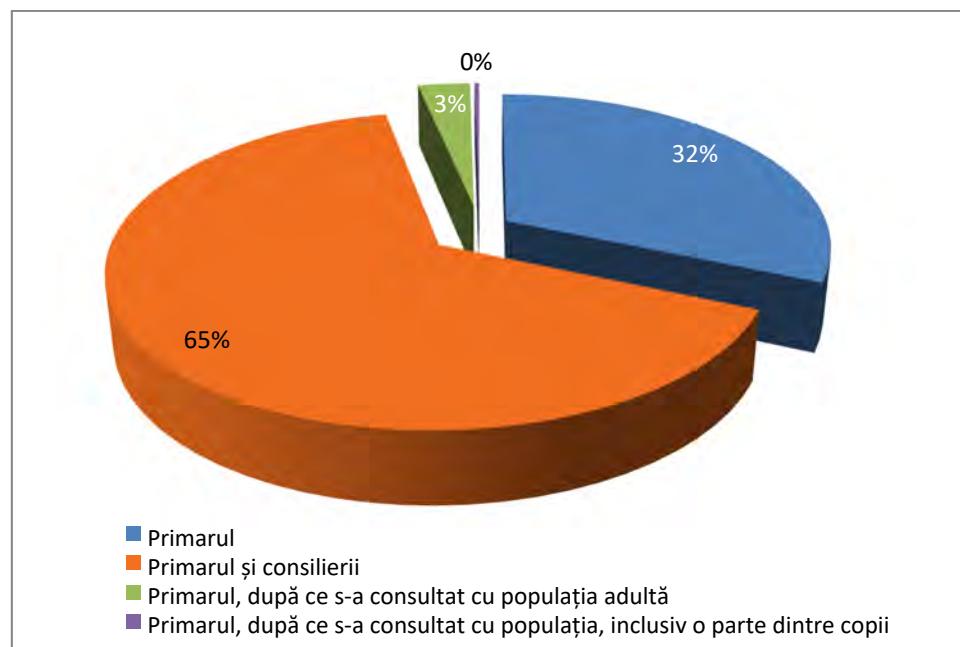
7.1. Copilul, membru activ al familiei și comunității din care face parte

În cadrul cercetării, adulții au fost rugați să precizeze în ce activități au fost implicați copiii din comunitate și de către cine au fost inițiate ele. Printre activitățile enumerate se regăsesc informările legate de situațiile de urgență (calamități, dezastre naturale, catastrofe), participarea la ședințele consiliilor elevilor și evenimente de tipul „primar pentru o zi”. Inițiativa demarării acestor activități aparține administrației publice locale (primar și/ sau consilieri), profesorilor și Fundației World Vision. La aceste activități au

participat și reprezentanți ai Inspectoratului pentru Situații de Urgență și ai Poliției, astfel încât copiii să fie informați asupra tuturor aspectelor legate de comportamentul recomandat în astfel de situații.

Întrebați cum se iau deciziile în comunitatea lor, 31 % dintre adulți afirmă că în comunitate primarul este cel care ia decizia, în timp ce 65% spun că decizia este a primarului alături de consilierii locali, procente mai mari decât cele înregistrate în anii anteriori (în 2016, 60% dintre respondenți considerau că primarul alături de consilierii locali ia decizia). (Figura 52) Este de menționat aici că 18% dintre adulți afirmă că cel puțin unul dintre copiii din gospodăria lor a avut idei pe care le-a propus profesorilor, celorlalți membri ai comunității sau reprezentanților administrației publice locale, iar dintre ideile propuse 76% au fost luate în considerare și aplicate. Valorile sunt în creștere față de 2016, când doar 67% dintre ideile propuse au fost luate în considerare și aplicate.

Figura 52. Cine ia decizia în comunitate

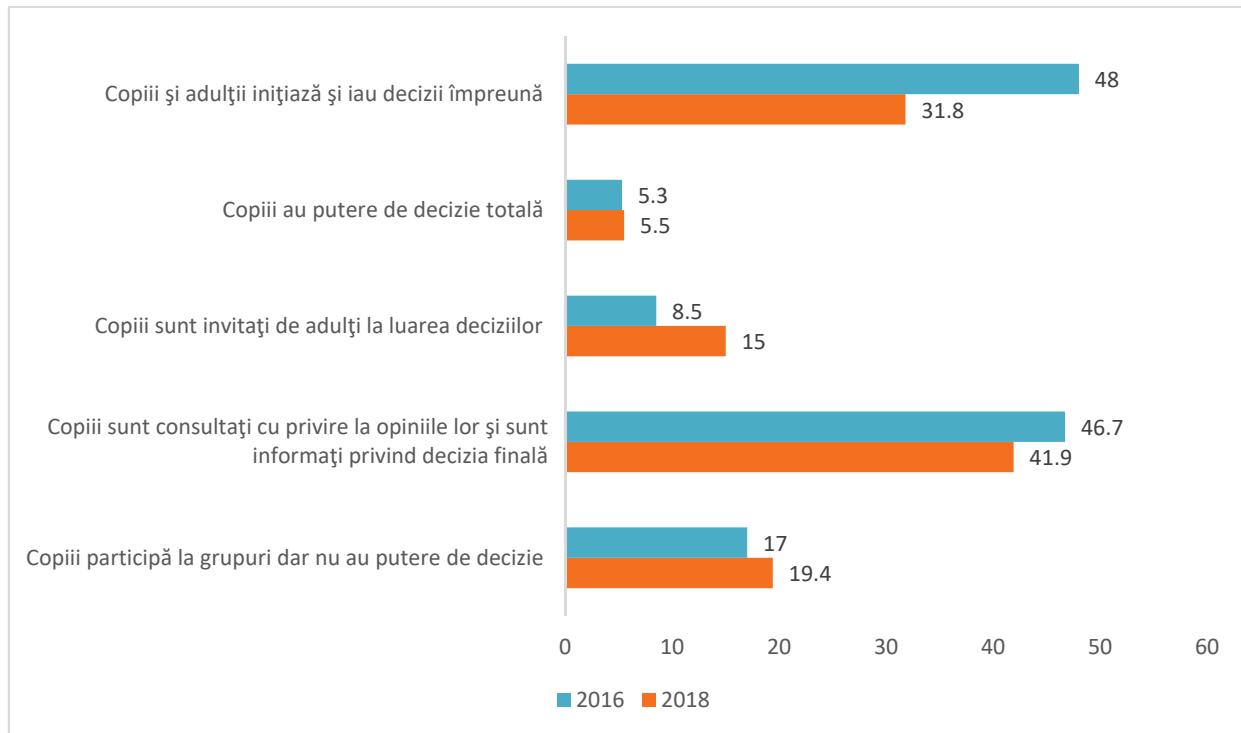

Activitățile extrașcolare reprezintă o componentă a activităților desfășurate în comunitate, cu precizarea că acestea se adresează în exclusivitate copiilor și tinerilor care urmează cursurile instituției de învățământ din localitatea de domiciliu. 50% din adulții intervievați afirmă că cel puțin un copil din gospodăria proprie a participat la astfel de activități (meditații – cei din gimnaziu, programe de tip „Școală după școală” – cei din învățământul primar, dans, competiții sportive, activități de cateheză, activități de ecologizare, sesiuni de informare pe tema sănătății) procent în creștere față de 2016 (când participarea la activități extrașcolare era de 36,7%).

7.2. Libertatea de exprimare a opiniei copilului

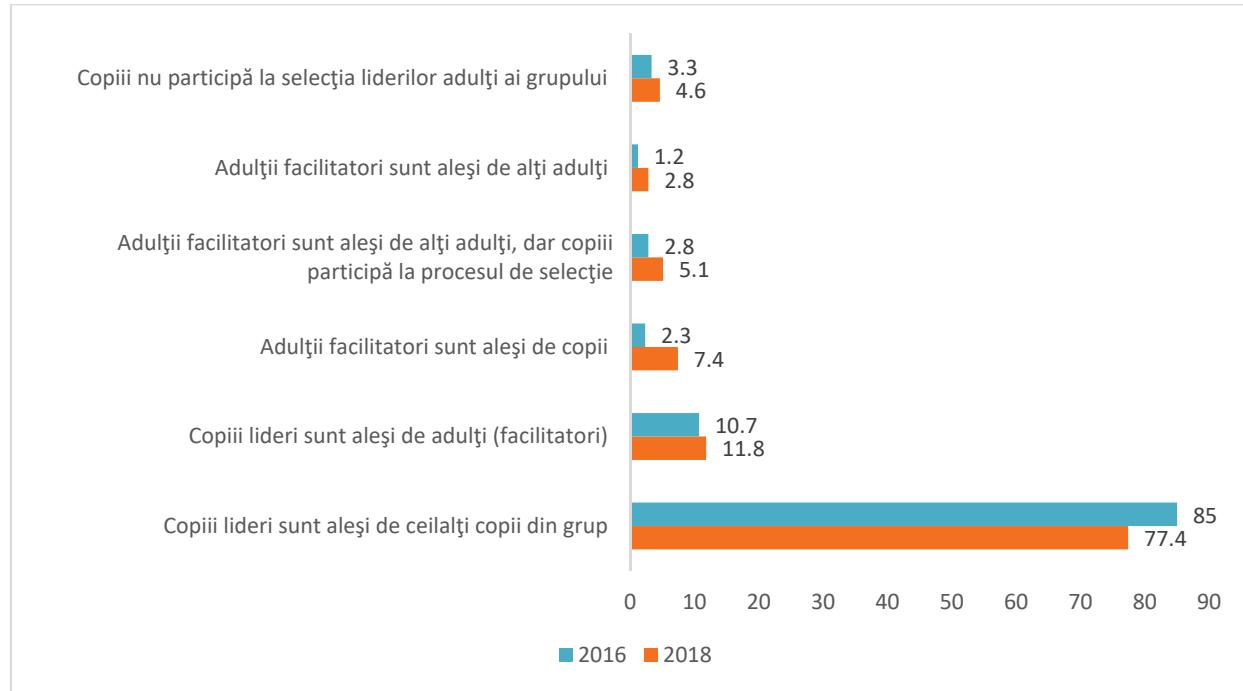
Conform studiului din 2016, 29,5% din tinerii intervievați participaseră în ultimele 12 luni la acțiuni organizate de Consiliile consultative ale elevilor. Procentul celor care declară că au luat parte la aceste întâlniri în 2018 înregistrează o ușoară creștere (31%). În același timp, conform răspunsurilor oferite de tinerii cuprinși în cercetare, puterea totală de decizie a copiilor este în continuare foarte redusă atingând 5,5%, cu o creștere de numai 0,2% față de 2016. Copiii sunt consultați de adulți în ceea ce privește opiniile lor și sunt informați de către aceștia în privința deciziei finale în 42% dintre cazuri, cu o scădere de 4% față de 2016. Aceste scăderi ale implicării tinerilor se observă în toate răspunsurile legate de luarea deciziei. Se conturează ideea că rolul principal în luarea deciziei îi aparține adultului, deși decizia îl privește pe copil sau este în beneficiul acestuia din urmă. Acest item înregistrează o scădere de 16 % față de 2016, ceea ce înseamnă că, în medie, peste 3 copii din 20 nu au mai participat la inițierea și luarea deciziei alături de adulții din comunitate, având ca rezultat o scădere a implicării copiilor și tinerilor în viața comunității. (Figura 53)

Figura 53. Modalități de implicare a tinerilor în luarea deciziilor (Răspuns multiplu.)

În ce privește selecția liderilor grupurilor din care copiii fac parte, respondenții au declarat în proporție de 77,4% că aceștia sunt aleși de către ceilalți copii din grup și doar 11,8% au afirmat că alegerea liderilor aparține adulților care facilitează aceste întâlniri. Comparativ cu 2016, datele indică o creștere a participării copiilor la procesul de selecție al adulților facilitatori (de la 2,3% în 2016 la 7,4% în 2018). (Figura 54)

Figura 54. Participarea copiilor la selecția liderilor în grupuri

Dacă analizăm procentul copiilor care declară că li s-a cerut părerea în ultimul an în ceea ce privește activitățile organizate pentru ei se observă că 48% afirmă că profesorii le-au solicitat opinia, 4% îl indică pe primar și/ sau consilierii locali, iar 49% afirmă că au fost consultați de membrii familiei. Procentajele celor consultați de către profesori atunci când s-au organizat activități pentru ei a crescut față de 2016 cu aproximativ 6 puncte procentuale (de la 42,4% în 2016 la 48% în 2018). Chiar dacă consultarea copiilor de către autorități rămâne redusă, se poate remarcă o ușoară creștere a procentului copiilor care spun că opinia lor a fost solicitată de primar și/ sau consilieri (de la 2,5% în 2016 la 4% în 2018) 83% dintre tineri consideră că ideile lor au fost ascultate de către profesori, autorități locale sau membrii familiei.

8. NIVELUL DE CONFORT PSIHOLOGIC ÎN RÂNDUL COPIILOR ȘI DETERMINANȚII SĂI

În cadrul studiului, confortul psihologic al copiilor și tinerilor din mediul rural a fost informat prin analiza a 4 itemi: existența prietenilor cu care aceștia pot discuta atunci când au probleme, auto-percepția în raport cu ceilalți copii sau tineri de aceeași vârstă, auto-evaluarea stării de sănătate și a condiției fizice și auto-evaluarea nivelului de fericire.

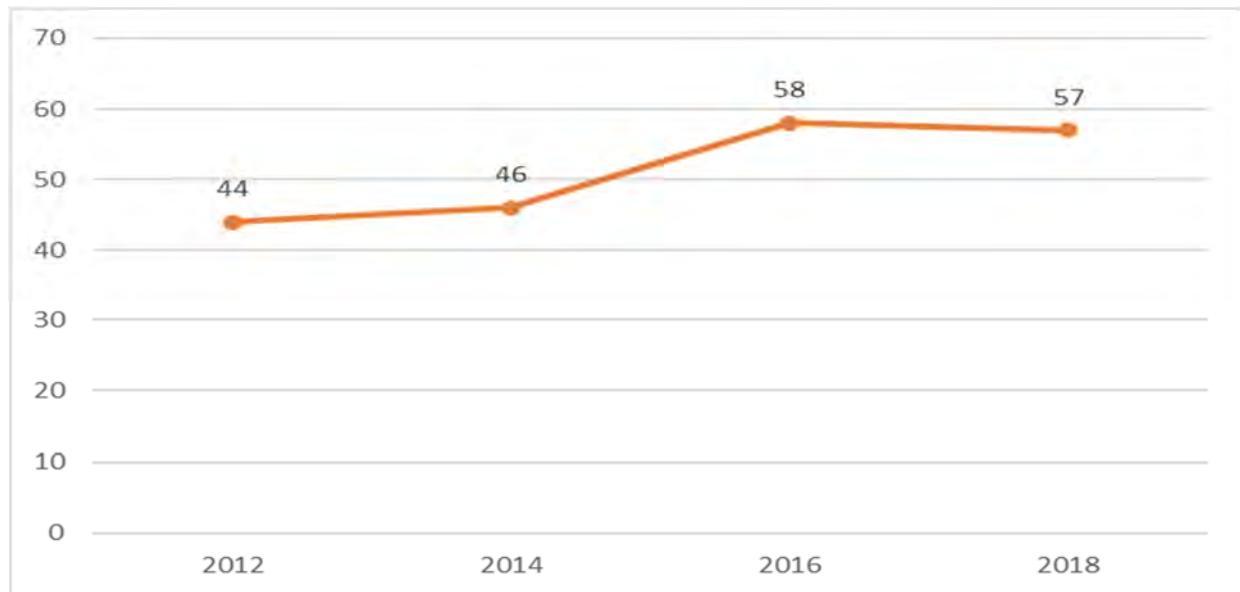
Datele analizate prezintă o tendință de ușoară creștere în 2018 față de perioada anterioară, cu două excepții, și anume auto-evaluarea nivelului de fericire (-5,9) și auto-percepția în raport cu ceilalți de aceeași vârstă (-1,4), ambele raportate la nivelul maxim de evaluare (întotdeauna). Surprinzătoare este situația existentă la ultimul item, și anume auto-evaluarea nivelului de fericire în raport cu ceilalți copii și tineri de aceeași vârstă, în sensul creșterii de peste 3 ori a numărului celor care susțin că nu sunt la fel de fericiți în raport cu ceilalți. Chiar dacă procentul copiilor și tinerilor care se consideră nefericiți în raport cu cei de vârstă lor (4,5%) nu este ridicat, tendința de înrăutățire este vizibilă, acest nivel fiind cel mai ridicat din 2012 până în prezent și constituind un semnal de alarmă care se coroborează cu reducerea numărului celor care se consideră întotdeauna la fel de fericiți ca și ceilalți copii și tineri de aceeași vârstă. (-5,9% față de 2016). ([Tabelul 40](#))

Tabelul 40. Confortul psihologic al tinerilor din mediul rural, 2012-2018 (%)

	Niciodata				Uneori				Întotdeauna			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
Am prieteni sau cunoșcuți cu care pot vorbi atunci când am probleme	5	4	3,2	2,5	37	29	24	24,2	58	67	72,9	73,2
Sunt capabil să fac lucruri pe care le fac copiii de vârstă mea	0,1	2	2,1	2,3	13	15	12	13,2	87	83	85,9	84,5
Mă simt puternic și sănătos	2	3	2,4	3,0	19	18	11,9	9,3	79	79	85,6	87,7
Sunt la fel de fericit ca alții copii de vârstă mea	2	4	1,2	4,5	18	17	9,2	11,8	80	79	89,6	83,7

Cele patru afirmații de mai sus au fost aggregate într-un indice sintetic al fericirii, care cumulează scorurile corespunzătoare pentru fiecare dintre cele patru dimensiuni. Datele analizate indică faptul că 57% dintre respondenți au răspuns simultan *întotdeauna* la fiecare dintre cele 4 afirmații, obținând un scor maxim. Procentul celor care au obținut scor maxim la indicele sintetic al fericirii se află în ușoară scădere față de valoarea înregistrată în 2016, respectiv 57%, însă este în continuare superior valorilor înregistrate în 2012 și 2014. (Figura 55)

Figura 55. Evoluția indicelui sintetic (%) al fericirii în perioada 2012-2018

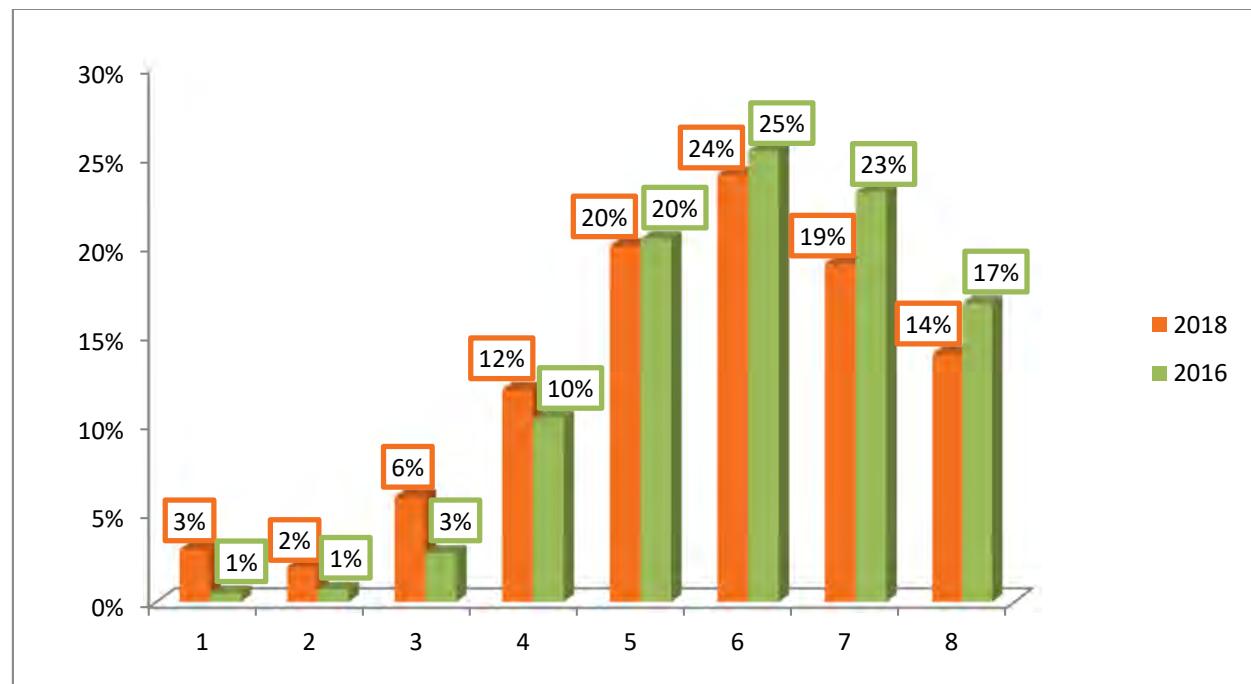
Măsura în care se simt fericiți nu se află în strânsă legătură cu vârsta, însă se observă o corelație între valorile înregistrate de băieți și fete în ceea ce privește răspunsurile la itemii care compun indicele, fetele înregistrând valori un pic mai mari decât băieții (40 % vs. 39%).

Indexul de fericire este legat de numărul de surse de venit de care dispune familia, acolo unde există 5 surse de venit procentul celor care se consideră fericiți fiind mai ridicat (respectiv 44%), decât în cazul celor care au 4 surse de venit (37% au scor maxim la indicele fericirii) sau al celor cu 2 și 3 surse de venit (39% dintre aceștia au scor maxim). Participarea adultului la sesiuni de informare privind drepturile copilului influențează indicele fericirii în rândul copiilor din aceste familii.

În același timp, indexul fericirii este influențat de nivelul de confort psihologic (estimat prin auto-plasarea copiilor pe scara aprecierii vieții). Imaginea asupra măsurii în care copiii și tinerii se simt mulțumiți de viața lor este completată de modalitatea în care aceștia se auto-plasează pe o scală a vieții bune și de

semnificația pe care o are pentru ei acest concept. În ceea ce privește modul cum se văd pe ei și calitatea vieții lor din acest moment, tinerii au fost rugați să se plaseze pe o scală a vieții bune, alegând poziția care descrie cel mai bine statutul lor din prezent, pe o scară de la 1 la 8, unde 1-nivel scăzut iar 8-nivel bun. Datele analizate surprind o tendință de plasare a tinerilor către valorile de medie, de mijloc al scalei de răspunsuri, cu alte cuvinte aceștia consideră că au o viață nici foarte proastă, dar nici foarte bună. Cu toate acestea, se observă o auto-plasare către nivelurile de mijloc către superior, respectiv pragurile 6-8 (57% dintre respondenți), în timp ce nivelurile medii inferioare 3-5 dețin 38% din răspunsuri. Se observă o depreciere a auto-percepției copiilor comparativ cu 2016, când 65,1 % din respondenți se plasau către polul superior al scalei (pragurile 6-8) în timp ce 33,6 % din copii se plasau pe pragurile 3-5. (Figura 56)

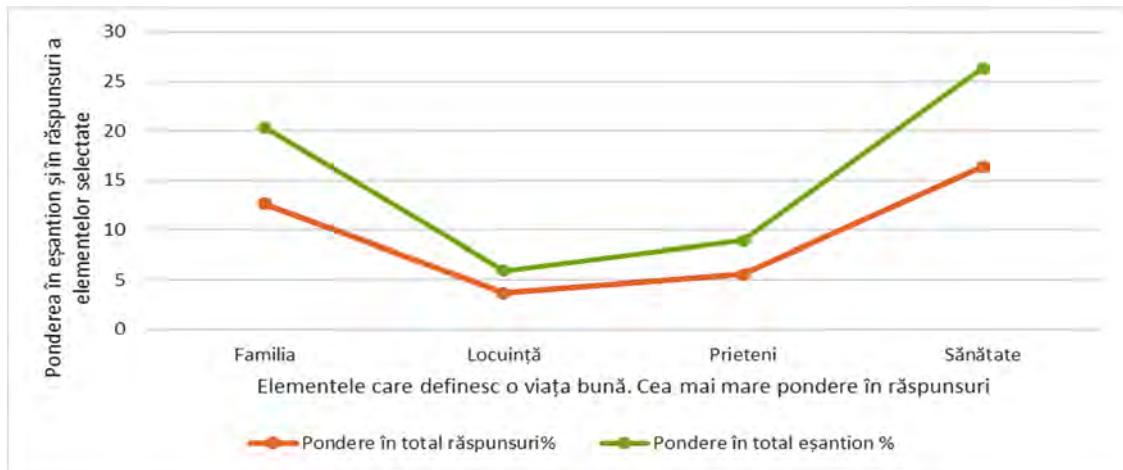
Figura 56. Auto-plasarea tinerilor pe scara unei vieți bune

Copiii și tinerii au fost rugați să precizeze trei atribute care, în opinia lor, definesc o viață bună. Atributele consemnate în răspunsuri acoperă atât latura materială (îmbrăcăminte, încălțăminte, automobil, electronice, telefoane mobile și tablete, locuință), cât și latura non-materială (familie, sănătate, respect, înțelegere). Un clasament punctual al răspunsurilor este dificil de realizat, deoarece au fost folosite multe atribute în forme diferite, însă cu aceeași semnificație (casă-locuință, prietenii-să am prieteni/ prietene/ prietenă, îmbrăcăminte-haine-îmbrăcăminte diversificată, înțelegere- armonie în familie-liniște în familie etc.). **Componentele materiale** sunt grupate în formulări generale de tipul „*să am tot ce îmi trebuie*”, „*să nu ducem lipsă de nimic*” sau „*să ducem un trai decent*”, însă apar și formulări specifice sub forma răspunsurilor de tipul „*să avem mâncare*”, „*să am haine*”, „*să avem o casă/ locuință*”. **Componentele non-materiale** ale conceptului de viață mai bună pot fi grupate în două categorii, în funcție de mediul la care ne referim. O primă categorie este reprezentată de familie și de relațiile dintre membrii familiei, de starea de sănătate a copilului/ Tânărului respondent și a familiei sale, de percepția acestuia asupra problemelor existente la nivelul familiei (dacă părinții au loc de muncă, probleme de sănătate, probleme de comunicare, alcoolism, violență domestică). În acest sens, sunt folosiți termeni de tipul *respect față de părinți, înțelegere din partea părinților când copilul greșește*, sau exprimări de tipul *să fiu înțeleș și sprijinit de familie, să fiu respectat de părinți*, la care se adaugă cele cu un puternic mesaj afectiv: *să fiu iubit de părinți, să am o familie, să fiu fericit*. A doua categorie este reprezentată de relațiile cu exteriorul, apartenența la un grup de prieteni și auto-evaluarea în raport cu ceilalți. Sentimentul de apartenență la un grup de prieteni este surprins în mai multe forme, de la răspunsuri de tipul „*să ai prieteni*”, „*să ai prieteni pe care te poți baza*”, la răspunsuri de tipul „*să am prieten/ ă*”, ceea ce denotă inclusiv nevoia de afecțiune și sprijin din partea celor de sex opus, în cazul adolescentilor.

Elementele cu cea mai mare pondere, atât în total răspunsuri, cât și în total eșantion sunt următoarele: sănătate, familie, prieteni și locuință. Se observă că latura afectivă și relațională este considerată cea mai importantă în definirea conceptului de viață mai bună, în detrimentul laturii materiale, fapt care conduce la ipoteza că relațiile existente la nivel de familie și afecțiunea sau aprecierea celorlalți sunt mai importante pentru copii și tineri decât posesia bunurilor materiale. ([Figura 57](#))

Figura 57. Elementele care definesc o viață mai bună

9. REFLECTAREA VALORILOR CREȘTINE ÎNSUŞITE DE COPII ÎN VIAȚA DE ZI CU ZI

Cercetarea privind bunăstarea copilului din mediul rural a urmărit și în 2017 modul în care valorile practicate de copii în viața de zi cu zi se identifică cu valorile creștine. În acest sens au fost analizate valorile referitoare la respectul față de părinți și alte persoane din comunitate, modalitățile de implicare în comunitate (ajutorarea celor aflați în nevoie, protecția mediului înconjurător), respectarea valorilor creștine în familie, modalitatea în care pot identifica valorile creștine și exprima credința precum și felul în care se simt iubiți și protejați de Dumnezeu.

9.1. Persoanele respectate de copii

Reciprocitatea constituie principalul criteriu pe baza căruia se câștigă respectul, conform respondenților tineri. Astfel, aproximativ 81% dintre aceștia apreciază că pentru a fi respectată, o persoană trebuie la rândul ei să-i respecte pe ceilalți. Alte calități importante pentru care o persoană este respectată de tineri sunt bunătatea ei față de ceilalți (37%) și modelul pe care îl reprezintă pentru familie/ comunitate (33,6%). ([Tabelul 41](#))

Tabelul 41. Caracteristicile unei persoane demne de respect (% răspuns multiplu)

Pentru a fi respectată de mine o persoană trebuie	2016	2018
să mă respecte și ea pe mine	81,6	80,5
să fie bună cu toată lumea	27,1	37
să fie un exemplu pentru familie/ comunitate	30,5	33,6

Modelele tinerilor provin cu precădere din familie, pe primul loc situându-se, la fel ca în valul anterior al studiului, părinții, urmați de frați sau surori și bunici sau alte rude. 63,8 % dintre respondenții tineri își admiră profesorii, iar pentru 61,7% dintre aceștia preotul sau pastorul constituie un model în viață. Prietenii reprezintă un model pentru 49,5% dintre tinerii intervievați, în ușoară creștere față de anul precedent ([Tabelul 42](#)).

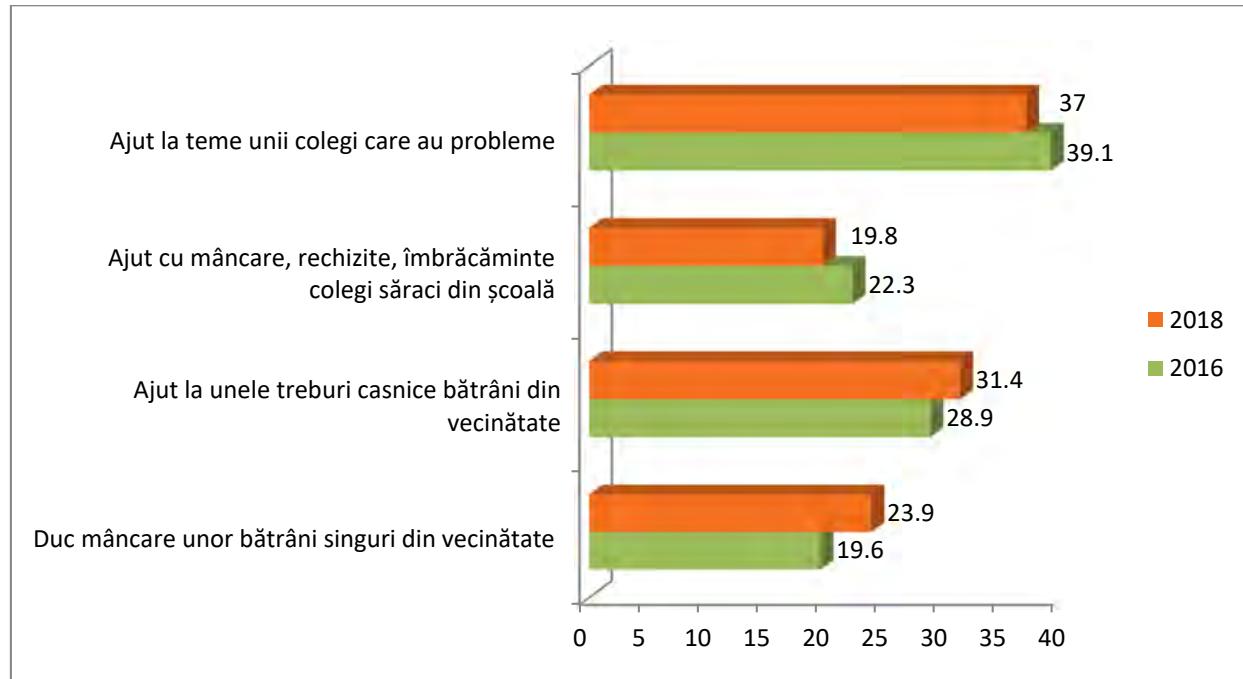
Tabelul 42. Modelele tinerilor

	2016		2018	
	deseori	întotdeauna	deseori	întotdeauna
Părinți	12.8	81.8	9.7	82.3
Frați/ surori	24	42.4	20.2	50.8
Bunici/ rude	30.7	41.3	27.1	47
Prieteni	28	14.6	32.8	16.7
Preot/ pastor	29.2	30.1	30	31.7
Profesori	33.3	29.4	35.3	28.5
Primar	14.8	9.7	17.9	11.8

9.2. Implicarea în comunitate

Mai bine de jumătate dintre tinerii respondenți declară că se implică în diferite feluri în ajutorarea persoanelor cu probleme din comunitatea lor: fie prin sprijin pentru realizarea temelor (37%) sau ajutor tip mâncare și rechizite pentru colegii cu probleme/ săraci de la școală (19,8%), fie prin oferirea de alimente sau ajutor la treburi casnice pentru persoanele vârstnice din comunitate (23,9%, respectiv 31,4%). Comparativ cu anul 2016 se remarcă o creștere a procentului copiilor care declară că se implică în ajutorarea persoanelor vârstnice. ([Figura 58](#)).

Figura 58. Cum îi ajută tinerii pe cei cu probleme din comunitate (% răspuns multiplu)

Valorizarea apartenenței la comunitate se exprimă atât prin ajutorarea celor aflați în nevoie, cât și prin protejarea mediului, 80,5% dintre respondenții tineri declarând că au participat la acțiuni de acest tip organizate de școală/ comunitate. Modalitățile prin care tinerii aleg să protejeze natura se înscriu în cea mai mare parte în sfera comportamentului preventiv (nu distrug natura, nu aruncă gunoai – aproximativ o treime dintre tineri). Peste o treime dintre tinerii intervievați se implică activ în ocrotirea mediului prin curățarea pădurilor, procent în creștere cu peste 6% față de 2016. ([Tabelul 43](#))

Tabelul 43. Modalități de implicare a tinerilor în protejarea mediului înconjurător (% răspuns multiplu)

	2016	2018
participă la curățarea pădurilor	27,9	34,4
nu distrug natura	61,2	62,9
nu aruncă gunoaie în râuri/ pe stradă/ câmp	76,6	72,5
ajută la curățarea sănătărilor	14,4	13,8

Credință și spiritualitate

În comunitățile rurale, componenta spirituală este foarte importantă, unul dintre indicatorii principali constituindu-l frecvențarea bisericii. Aproximativ o treime (27,2%) dintre respondenții tineri declară că merg la biserică săptămânal, iar jumătate că merg la biserică cu ocazia sărbătorilor. De cealaltă parte, aproape jumătate dintre adulți (48,6%) semnalează prezența copiilor la biserică duminica și peste două treimi (92,2%) la sărbătorile importante (Tabelul 44).

Tabelul 44. Cât de des merg tinerii la biserică (perspectiva tinerilor și a adulților)

	Perspectiva tinerilor		Perspectiva adulților	
	2016	2018	2016	2018
săptămânal	31,7	27,2	25,9	48,6
la sărbători	44,6	50,8	30,8	92,2

Atunci când au întrebări legate de credință, 60% dintre tineri se adresează părinților, aceștia fiind și cei care i-au învățat prima rugăciune, urmați de profesorul de religie (51%) și de preot (40%). Trebuie menționat că 18,6% dintre tinerii intervievați nu întrebă pe nimeni. Conform părinților, întrebările copiilor legate de credință le sunt adresate lor (83%), profesorului de religie (38%) și preotului (22%). Valorile înregistrate la această întrebare s-au apreciat comparativ cu cele din 2016, când părinții afirmau

că interpelările legate de credință sunt adresate de către copii în proporție de 18,8 % profesorilor de religie și 14,7% preoților. Se constată de asemenea că procentul tinerilor care indică părinții ca principală sursă de informație a crescut în 2018, comparativ cu cel de 58,4% din 2016.

Întrebați care sunt principalele atributute ale unui bun creștin, respondenții tineri au menționat pe primele poziții iubirea de Dumnezeu (84,1%) și iubirea pentru aproape (64,4%). Calități precum blândețea și răbdarea sunt și ele încadrate de tineri în categoria atributelor unui bun creștin, alături de elemente legate de practicarea credinței precum rugăciunea (54,7%), frecvențarea bisericii (30,6%), urmarea învățăturilor din Biblie (24,8) sau a recomandărilor preotului (10,2%). Se poate observa o scădere a celor care consideră că urmarea învățăturilor din Biblie sau a recomandărilor preotului sunt calități ale unui bun creștin în perioada 2016-2018. ([Tabelul 45](#))

Tabelul 45. Atributele caracterului creștin (% răspuns multiplu)

	2016	2018
iubirea de Dumnezeu	80,9	84,1
iubirea pentru aproapele tău	62	64,4
blândețe	36,6	42,4
răbdare	31,1	32,8
a fi de încredere	25,4	27,1
a fi încrezător	22,4	20
să te rogi	50,9	54,7
să mergi la biserică în fiecare duminică	29,5	30,6
să mergi la biserică la evenimentele importante	26,5	27,7
să ascultă de ceea ce este scris în Biblie	32,6	24,8
să ascultă ceea ce spune preotul	27,6	10,2

Întrebați despre modul în care Dumnezeu își exprimă dragostea față de ei, cei mai mulți dintre tineri au indicat (alegând răspunsurile ce exprimă intensitatea maximă: „foarte mult”), faptul că le „dă sănătate” (79,1%) și „grija părintilor” (77,1%), răspunsuri în ușoară scădere față de cele din 2016 (83,2% respectiv 78,6%). ([Tabelul 46](#))

Tabelul 464. Cum își exprimă Dumnezeu iubirea?

<i>Cum își exprimă Dumnezeu dragostea față de tine</i>	2018
natura pe care a creat-o	63.4
grija părintilor	77.1
profesorii de la școală	30
învățăturile din Biblie	50.5
grija Bisericii	48.2
ne iartă de păcate	69.4
ne răspunde la rugăciuni	72.9
ne dă sănătate	79.1

10. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Complexitatea nevoilor și problemelor copiilor, lipsa informațiilor sistematice referitoare la calitatea vieții copiilor în România, persistența unui risc de sărăcie și excluziune socială extrem de ridicat în rândul copiilor și a inegalităților de dezvoltare între urban și rural au făcut necesară continuarea efortului de monitorizarea a situației copilului din mediul rural și a realizării periodice a raportului de bunăstare. Cercetarea, de o complexitate ridicată, este realizată pe baza aceleiași metodologii ce presupune colectarea de date cantitative atât de la adulții din gospodăriile din rural, cât și de la copiii acestora pentru a se putea compara informațiile. Au fost aplicate teste de citire și înțelegere a unui text copiilor și au fost incluse analize secundare de date obținute în cadrul diverselor activități implementate sau studii întocmite pe diverse teme de interes pentru situația copilului din mediul rural românesc. Utilizarea aceleiași metodologii în perioada 2012-2018 permite realizarea de analize într-o manieră comparativă a evoluției situației copilului pe o multitudine de indicatori ai calității vieții acestuia și identificarea unor modele (pattern-uri) de acțiune sau seturi de valori. Analiza informațiilor obținute în cadrul cercetării oferă nu numai o descriere comprehensivă a situației actuale și a evoluției principalilor indicatori ai calității vieții copilului din mediul rural românesc în ultimii șase ani, ci și stabilirea unor relații cauzale între diverse elemente cuprinse în studiu.

În analiza datelor cercetării bunăstării copilului au fost avute în vedere și trei dintre obiectivele de dezvoltare sustenabilă (SDG) adoptate la nivel internațional, respectiv SDG 01 – Fără sărăcie (eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context), SDG 10 – Reducerea inegalităților (de venit, gen, etnie, religie, dizabilitate etc.) și SDG 16 - Pace, justiție și instituții eficiente (promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, cu focus pe 16.2 - reducerea violenței).

Contextul demografic și socio-economic al populației studiului

În perioada 2014-2018 cercetarea arată o constantă la nivelul mediului rural în ceea ce privește nivelul maxim de educație al gospodăriilor (liceal) și o ușoară creștere a acestuia la nivelul indivizilor, 49,9% dintre aceștia având cel puțin studii liceale (studii liceale, postliceale, universitare și post-universitare) față de 47,2% în 2014.

Structura ocupațională a populației în perioada 2012-2018 indică o tendință de creștere a persoanelor ocupate, de menținere la aproximativ o treime a proporției persoanelor casnice (28,2% în 2018) și de scădere a numărului șomerilor (de la 3,1% în 2012 la 1% în 2018). Proporția populației salariate a crescut constant din 2012 până în 2016 când ajunge la 41,3%, în 2018 înregistrându-se un ușor regres (39,7%).

Pentru aproximativ 60% dintre gospodării, salariile reprezintă principala sursă de venit în perioada 2014-2018. Procentul gospodăriilor care aveau ca sursă de venit salariile a crescut în 2018 cu peste 6 puncte procentuale comparativ cu 2014, ajungând la 61%. Cu toate acestea, în ultimii doi ani asistăm la o creștere a numărului beneficiarilor de venit minim garantat, 15% dintre familii având această sursă de venit, și a celor care primesc alocație complementară (25,6% în 2018). Aproximativ 33% dintre gospodării se află sub pragul de sărăcie, fiind beneficiare de o formă de sprijin social (venit minim garantat și/ sau alocație complementară) din cauza veniturilor foarte mici înregistrate.

O tendință comună ultimelor trei valuri de studiu (2014, 2016 și 2018) o reprezintă creșterea numărului gospodăriilor care au 3, 4 și chiar 5 surse de venit. În același timp doar 7,8% dintre gospodării au o singură sursă de venit, iar în 60% dintre cazuri ea este reprezentată de alocațiile copiilor. În cercetarea din 2018 peste jumătate dintre gospodării (53,3%) consideră că au dificultăți financiare, veniturile lor fiind plasate în categoria celor vulnerabile (15,2% definesc veniturile lor ca fiind insuficiente pentru acoperirea strictului necesar, iar 38,1% apreciază că acestea abia le ajung de la o lună la alta), iar peste o treime

(38,3%) reușesc să se descurce cu veniturile pe care le au. În ultimii șase ani, în mediul rural asistăm la o scădere dramatică a celor care declară că veniturile pe care le obțin nu reușesc să acopere strictul necesar, de la 34,8% în 2012 la 15,2% în 2018.

În ce privește accesul la utilități și dotarea locuințelor cu baie și toaletă în interior, datele rămân constante cu cele din valorile anterioare ale studiului. România este țara europeană cu cele mai puține locuințe dotate cu utilități sanitare. Datele EUROSTAT pentru 2016 indicau că 36,3% dintre copiii din România trăiesc în locuințe fără baie sau duș în interior, media UE fiind de 2,4%; 34% dintre copiii între 0-5 ani trăiesc în locuințe fără baie sau duș în interior, media UE fiind de 1,7%¹². În același timp 39,4% dintre copiii din România trăiesc în locuințe fără toaletă în interior, media UE fiind de 2,6%; 35,5% dintre copiii între 0-5 ani trăiesc în locuințe fără toaletă în interior, media UE fiind de 1,8%.¹³

Sănătatea și nutriția

Sănătatea și nutriția copilului din mediul rural continuă să prezinte o serie de probleme atât în ce privește igiena, calitatea hranei, cât și accesul permanent la servicii medicale. Igiena rămâne o problemă serioasă pentru mediul rural ce poate afecta sănătatea copiilor, mai ales în cazul gospodăriilor care nu au dotări sanitare (baie, toaletă și apă curentă în interior), acestea fiind de regulă cele mai sărace. Aproximativ 20% dintre copiii din gospodăriile care nu au toaletă sau apă curentă în interior nu se spală pe mâini după ce merg la toaletă.

Sărăcia afectează în mod direct nutriția copilului din mediul rural, care prezintă probleme legate atât de calitate cât și de cantitate. Aproximativ două treimi dintre familiile au fost nevoie în ultimul an să cumpere

¹² EUROSTAT, Children (aged 0 to 17) having neither a bath, nor a shower in their dwelling - EU-SILC survey [ilc_mdho02c]

¹³ EUROSTAT, Children (aged 0 to 17) not having indoor flushing toilet for the sole use of their household - EU-SILC survey [ilc_mdho03c]

alimente mai ieftine (71%) sau în cantități mai mici (61%) ca urmare a dificultăților financiare. Problema este cu atât mai gravă, cu cât veniturile familiei sunt mai mici. În ultimele două valuri ale studiului, peste 95% dintre cei care declară că banii nu le ajung nici pentru strictul necesar au fost nevoiți să cumpere alimente mai ieftine. Procentul copiilor care primesc uneori doar 2 mese pe zi este de 9%, aceștia provenind în cea mai mare parte din familiile în care veniturile nu le ajung să își acopere nevoile de bază. Continutul meselor diferă de la o gospodărie la alta. Aproape unul din 5 copii (17%) primesc carne sau pește doar dată pe săptămână sau mai rar, iar 8% mănâncă produse lactate sau fructe proaspete. În 13% dintre gospodării copiii consumă la toate mesele dulciuri, covrigi, biscuiți, în 11% mănâncă o pâine/ zi, iar în 10% primesc mâncare gătită o dată/ zi. Și nutriția sugarului ridică o serie de probleme, mamele neconștientizând importanța alăptării exclusive la sân în primele 6 luni de viață ale copilului. Din acest motiv, 51% dintre mamele respondente care au copii de până la 6 luni nu i-au hrănit doar cu lapte matern în ultimele 24 de ore.

Accesul la serviciile de asistență medicală primară s-a îmbunătățit în ultimii 8 ani în mediul rural românesc, 81% dintre respondenți declarând în 2018 că medicul este prezent permanent sau în zilele lucrătoare comparativ cu 65% în 2014. Totuși, 3,5% declară că medicul este în comună o dată pe săptămână sau mai rar, iar 2% spun că nu au medic de familie în localitate, fapt ce face ca accesul lor la servicii medicale primare să nu fie permanent, iar tratamentul și diagnosticarea diverselor afecțiuni să fie realizată cu întârziere.

Și în cazul femeilor însărcinate accesul la asistență medicală continuă să rămână deficitar. Pe perioada sarcinii un procent de 6% nu au beneficiat de nici un control la medicul de familie, 9% nu au efectuat analize medicale, 14% nu au făcut ecografii, iar 20% nu au efectuat nici un examen ginecologic în perioada sarcinii.

Importanța controalelor medicale în primii doi ani de viață ai copilului nu este cunoscută în mediul rural. Din acest motiv în 16% dintre gospodăriile unde există copii între 0-2 ani, medicul de familie nu a făcut o

vizită în primii 2 ani de viață ai copilului, iar asistenta medicală comunitară în 45% dintre ele. Pe fondul intensificării campaniilor de informare privind importanța administrării de vitamina D și suplimente de fier derulate de personalul medical din maternități și de la cabinetele de medicină de familie, în perioada 2014-2018 a crescut profilaxia anemiei și a răhitismului pentru copiii sub 2 ani. Astfel, în cazul preparatelor cu vitamina D procentul a crescut de la 59% în 2014 la 90% în 2018, iar în cel al suplimentelor de fier de la 33% în 2014 la 63% în 2018. Cu toate acestea 10% dintre mame nu au administrat preparate cu vitamina D în primii 2 ani de viață ai copilului.

Și în cazul copiilor cu vârste între 0-5 ani, lipsa controalelor medicale reprezintă o problemă în mediul rural, 10% dintre respondenți declarând că nu au beneficiat de control al medicului de familie pentru copil în ultimul an. În jumătate dintre familiile cu copii cu vârstă cuprinsă între 0-5 ani nu au fost efectuate analize medicale pentru aceștia. Lipsa controalelor medicale de specialitate pentru copii face ca părinții să stabilească tratamente neadecvate în cazurile de îmbolnăvire, pe baza informațiilor primite de la rude sau pe baza experiențelor anterioare. Dacă în 2014 aproximativ o treime dintre copii au primit tratament ce nu a fost stabilit de medic, în 2018 este de remarcat o creștere a procentului cazurilor în care medicul decide tratamentul copiilor bolnavi de la 70,5% în 2014 la 87,5% în 2018. O treime dintre copiii sub 5 ani nu au efectuate vaccinurile conform schemei de vaccinare.

Dificultățile financiare cu care se confruntă gospodăriile din mediul rural face ca aproximativ una din cinci familii să amâne vizitele la medic. Comparativ cu 2014 a scăzut la jumătate procentul celor care au declarat că au amânat sau renunțat la vizita la medic de la 16,3% la 8% în 2018.

Numărul tinerilor care adoptă comportamente cu riscuri pentru sănătate se menține relativ constant în ultimii 4 ani – 8% fumează, iar 20% consumă alcool.

Educația școlară

Calitatea educației este influențată de o serie de factori precum infrastructura școlară, accesul la instituțiile de învățământ, climatul psihosocial și cel familial. Aproximativ două treimi dintre copii se deplasează pe jos către instituțiile de învățământ, durata medie a deplasării înregistrând o tendință de reducere în ultimii şase ani, de la 32 de minute în 2012 la 23 de minute în 2018, ca urmare a creșterii ponderii transportului școlar. În perioada 2014-2018 a crescut numărul copiilor care se deplasează cu mașina școlii (de la 19,3% în 2014 la 32% în 2018).

Mediul școlar continuă să fie unul discriminatoriu pentru unii dintre copii, printre principalele cauze enumerându-se mediul familial de proveniență (apartenența la familii sărace), calitatea hainelor și a încălțăminte, existența pachetului de mâncare, a rechizitelor și a cărților, sau a altor obiecte specifice vîrstei (jocuri, telefoane, tablete etc.). Alți factori de discriminare includ performanțele școlare, prezența dizabilităților sau un anumit tip de comportament etc. Ca urmare 15% dintre copii se simt tratați diferit față de ceilalți colegi totdeauna sau uneori, majoritatea acestora provenind din familii sărace (ale căror venituri nu reușesc să acopere nevoile de bază). Deși în ultimii patru ani s-a redus procentul copiilor care se simt discriminați de colegi sau profesori, 17% dintre copii raportează că sunt tratați diferit de către ceilalți colegi, iar 10% de către profesori.

Contextul familial rămâne unul dintre factorii cei mai importanți în participarea și performanțele școlare ale copiilor, atât datorită condițiilor materiale ale gospodăriei, cât și prin nivelul de implicare al părintilor în educația acestora. Procentul copiilor care consideră că nu au suficiente cărți și rechizite pentru școală a scăzut constant în ultimii patru ani, ajungând la 16,5% comparativ cu 23% în 2014. Una din cinci gospodării (21%) a cumpărat mai puține rechizite și cărți pentru școală copiilor, iar 19% dintre familiile au renunțat la activitățile extrașcolare ale copiilor (concurse, meditații, tabere etc.).

Implicitarea copilului în treburile din gospodărie sau în afara ei influențează calitatea participării școlare a acestuia, procentul tinerilor care muncesc în gospodărie fiind în creștere față de ultimul val al studiului. 79% dintre tineri muncesc în gospodărie, iar 4% în afara acesteia, aceștia din urmă provenind cu precădere din familiile sărace. Comparativ cu 2016, cercetarea actuală indică aproape o dublare a numărului copiilor care muncesc în gospodărie și se simt obosiți la școală (6,3%) și al celor care lipsesc de la școală deoarece merg să muncească (5,5%).

Implicitarea adulților în educația copiilor nu presupune doar asigurarea condițiilor materiale pentru participarea școlară, ci și suport oferit acestora în efectuarea temelor. Nu toți părinții se implică în verificarea temelor copiilor, 13% dintre ei neverificând niciodată temele copiilor, în timp ce doar 61% fac acest lucru zilnic. În ultimii doi ani a scăzut ponderea părinților care verifică zilnic temele copiilor. Acest fapt aparent simplu are un impact semnificativ asupra interesului copiilor pentru școală. Astfel, 76% dintre copiii care au ajutor zilnic la teme declară că le place școala, în timp ce procentul scade la 57% în cazul celor care primesc ajutor doar săptămânal.

În familiile din mediul rural românesc există o atitudine nediscriminatorie în ce privește educația copiilor, marea majoritate a adulților declarând că educația copiilor este la fel de importantă, atât pentru băieți, cât și pentru fete (96%). Lipsa inegalităților de gen în privind educației este un element important pentru susținerea unui parcurs școlar cât mai lung, atât pentru băieți, cât și pentru fete.

Aspirațiile educationale ale părinților pentru copii influențează traseul educational al acestora, majoritatea dorind ca ei să urmeze studii liceale, iar 12% recomandând școală profesională. Procentul celor care recomandă ca opțiune pentru continuarea studiilor școală profesională este într-o ușoară creștere pe fondul numărului tot mai mare de companii care caută absolvenți și al beneficiilor oferite copiilor.

Încă din anul 2014, Fundația World Vision a identificat educația agricolă ca fiind un element cheie pentru dezvoltarea rurală. Începând din anul 2015, împreună cu alte patru organizații non-guvernamentale (Junior Achievement Romania, Civitas pentru Societatea Civilă, Centrul pentru Educație Economică și Dezvoltare din România și Centrul Român de Politici Europene) și în parteneriat cu Fundația Româno-Americană, derulează programul „*Liceele agricole – Hub-uri locale pentru dezvoltarea fermelor mici și mijlocii*”. Acesta are ca obiectiv sprijinirea liceelor agricole în oferirea de programe educaționale relevante pentru economia locală, care să pună accentul pe formarea viitorilor fermieri și întreprinzători mici și mijlocii din agricultură. În 2015-2017, programul a fost implementat în opt licee agricole cu scopul atragerii unui număr mai mare de candidați mai bine motivați, iar din anul 2018 programul s-a extins în încă 5 licee. (Mai multe informații despre proiect pe www.educatieagricola.ro)

Abandonul școlar rămâne în mediul rural un motiv serios de îngrijorare. Motivele abandonului școlar după clasa a VIII-a sunt reprezentate de rezultatele școlare slabe ale copiilor (51%), costul mare al educației (56%) și preferința adolescentilor de a lucra pentru a avea un venit (31%) .

Protecția

Dezvoltarea armonioasă a copilului presupune satisfacerea nevoilor lui, atât cele fiziologice (hrană, locuință, îmbrăcăminte), cât și cele sociale, afective/ emoționale, de stimă și recunoaștere și de auto-realizare. Asigurarea nevoilor fiziologice ale copilului este strâns legată de situația materială a familiei, cei mai mulți dintre copiii care nu mănâncă cel puțin două mese pe zi, merg flămânzi la culcare și nu au suficiente resurse pentru îmbrăcăminte sau pentru rechizite la școală provin din familiile sărace. Chiar dacă situația financiară a gospodăriilor s-a îmbunătățit în ultimii șase ani, 9% dintre copiii din rural mănâncă 2 mese pe zi doar uneori, iar 2% niciodată, 9% merg uneori și întotdeauna flămânzi la culcare, 5% au doar uneori suficientă mâncare să mănânce, iar 3% nu au niciodată destulă mâncare, în 5% dintre cazuri familia nu are niciodată venituri suficiente pentru a le achiziționa ce au nevoie (inclusiv îmbrăcăminte și încălțăminte). Familiile copiilor care se duc uneori flămânzi la culcare sau nu au decât uneori suficientă

mâncare adoptă măsuri de reducere a cantității de alimente cumpărate sau de cumpărare a unor alimente mai ieftine în mai mare măsură decât celelalte. Acești copii care nu au asigurate nevoile fiziologice de bază se auto-plasează în partea de jos a scării vieții bune.

În familiile din mediul rural predomină o atmosferă de încredere și susținere pentru copii. Cu toate acestea, comparativ cu 2016, asistăm în 2018 la o creștere cu 4 puncte procentuale a copiilor care se simt discriminati în cadrul familiei (9% în 2018), aceste inegalități resimțite de copii putând afecta dezvoltarea lor emoțională și apariția unor comportamente ostile sau chiar deviante față de membrii gospodăriei.

Respectarea drepturilor copilului presupune în primul rând o cunoaștere a acestora, numărul părinților care au participat în ultimii doi ani la întâlnirile pe problematica drepturilor copilului desfășurate de World Vision în parteneriat cu autoritățile locale a crescut la 40%. Indicele de confort psihologic al copilului este mai mare în familiile unde părinții au participat la întâlnirile de informare pe problematica drepturilor copilului (media confortului psihologic al copiilor este 40,35%). Pe fondul diverselor activități implementate în comunități de WVR împreună cu autoritățile locale, există o tendință de creștere nu doar a numărului părinților care cunosc drepturile copilului (89%), ci a drepturilor copilului pe care declară că le respectă: dreptul la educație (99%), la sănătate (97%), la liberă exprimare (82%) și la protecție (90%).

Inegalitățile prezente în mediul rural nu sunt doar de venit, ci și de percepție a rolurilor de gen în familie și în societate. Deși există o tendință de creștere a atitudinii non-discriminatorii a adulților față de rolurile de gen, în ruralul românesc persistă diverse stereotipii de gen și rol a partenerilor în familie: în opinia a 12% dintre respondenți femeile care lucrează nu pot avea grijă de copii la fel de bine ca și cele care nu au un loc de muncă, 36% apreciază că pentru femei nu contează să fie împlinite pe ambele planuri - personal și profesional, 16% că bărbații nu pot avea grijă de copii la fel de bine ca femeile, 16% că bărbați pot să conducă afacerile mai bine ca femeile. Chiar dacă majoritatea adulților nu au atitudini discriminatoare

legate de importanța educației pentru ambele sexe, 4% consideră că educația este mai importantă la băieți decât la fete.

Modalitățile de disciplinare a copiilor variază, dar în ultimii ani apare o tendință de creștere a celor non-violente (privarea de jocuri, interzicerea de a ieși din casă). Majoritatea părinților (97%) aleg să îi explice copilului ce a greșit și să stabilească limite clare legate de ce poate să facă și ce nu, dar 34% tipă la copil iar 11% îl lovesc la fund.

Abuzul asupra copilului este unul dintre fenomenele care încep să capete din ce în ce mai multă vizibilitate în spațiul public, dar există încă o serie de stereotipuri care determină părinții să considere necesară violența fizică (bătaia) în educația copilului. Deși românii consideră violența asupra copilului ca fiind a treia problemă socială din România, după sărăcia extremă și calitatea educației, raportul „*De ce lovim copiii*” analizat aici din perspectiva diferențierilor urban/ rural arată că peste jumătate dintre părinți nu consideră că o palmă la fund este o formă de violență iar peste 90% cred că violența este doar atunci când lovirea provoacă vânătăi și cicatrici sau când părinții își bat copilul fără motiv.

Diferențele înregistrate între comunitățile în care Fundația World Vision România lucrează și datele la nivel național sugerează necesitatea extinderii la nivel național a programelor susținute pentru educația părinților și implicarea activă a comunității în limitarea acestui fenomen cu consecințe dezastroase pentru dezvoltarea copilului. Chiar dacă majoritatea adulților ar interveni într-o formă să apere copilul, un procent de 8% nu ar interveni în astfel de cazuri, considerându-le o formă de educare a copiilor de către părinți.

Comunitatea a devenit un mediu mai sigur pentru copii, procentul adulților care consideră acest lucru crescând cu peste 10% în ultimii patru ani și ajungând în 2018 la 81%. Principalele pericole identificate de adulți la nivel comunitar sunt cele de accidente rutiere și locuri de joacă improprii. Riscul producerii unor accidente rutiere a crescut cu peste 10 % în perioada 2014-2018, ajungând la 64% în 2018, în timp ce cel

al locurilor de joacă a scăzut aproape la jumătate între 2016 și 2018 (de la 50,4% la 26%). Principalele riscuri din comunitate enumerate de copii în ultimele două valuri ale cercetării sunt: pericolul de accidente de mașină sau bicicletă (47,2%), persoanele ce devin violente după ce consumă alcool (41,1%) și locurile de joacă nesigure (26,8%).

Accesul copiilor cu dizabilități la servicii în comunitate în mediul rural este încă deficitar, mai ales în lipsa serviciilor specializate la nivelul comunei. În ultimii doi ani a crescut cu aproape 100% numărul părintilor care merg cu copiii cu dizabilități în reședința de județ pentru a beneficia de servicii de specialitate.

Principalele strategii adoptate de familiile pentru reducerea cheltuielilor în perioada 2014-2018 au fost: cumpărarea de alimente mai ieftine, cumpărarea acelorași alimente în cantități mai mici, cumpărarea de produse alimentare pe datorie, amânarea cumpărării produselor de uz gospodăresc îndelungat, schimbarea mijloacelor de transport prin înlocuirea cu unele mai ieftine sau cu mersul pe jos și amânarea plășii utilităților. Îmbunătățirea ușoară a situației materiale a familiilor se poate observa și din reducerea în ultimii patru ani a celor care au cumpărat alimente mai ieftine (de la 76% în 2014 la 71% în 2018), au cumpărat o cantitate mai mică de alimente (de la 66% în 2014 la 61% în 2018) sau au amânat plata utilităților (de la 38% în 2014 la 31% în 2018).

Nivelul de informare al adulților din comunitate în ceea ce privește prevenirea și apărarea împotriva dezastrelor este în continuare redus, 38% dintre respondenți afirmând că nu cunosc deloc planul de intervenție al localității în astfel de situații.

Participarea la decizii

Consultarea membrilor comunității pe diverse teme de interes de către autoritățile publice este o practică utilizată destul rar în mediul rural românesc. Întâlnirile cu membrii comunității au loc o dată pe an în mod obișnuit (32% dintre răspunsuri), însă numărul acestora crește brusc în perioada campaniei electorale

(47% dintre răspunsuri). În ce privește participarea cetățenilor la aceste întâlniri organizate de autorități se înregistrează o tendință de creștere a procentului celor care declară că nu a participat nimeni la astfel de întâlniri publice, de la 23,4% în 2014 la 52,7% în 2018.

La inițiativa administrației publice locale (primar și/ sau consilieri), profesorilor și Fundației World Vision, copiii din comunitate au participat la activități de informare pe teme legate de situațiile de urgență (calamități, dezastre naturale, catastrofe), ședințele consiliilor elevilor și evenimente de tipul „primar pentru o zi”.

Vocea tinerilor din comunitate începe să conteze în comunitate, 18% dintre adulți afirmând că cel puțin unul dintre copiii din gospodăria lor a avut idei pe care le-a propus profesorilor, celorlalți membri ai comunității sau reprezentanților administrației publice locale, 76% dintre ideile propuse fiind luate în considerare și aplicate.

Activitățile extrașcolare constituie o oportunitate de învățare pentru copiii, cel puțin un copil din 50% dintre gospodării participând la astfel de activități, procent în creștere față de 2016 (când participarea la activități extrașcolare era de 36,7%). Printre activitățile enumerate de copii se numără serbările locale (ziua comunei, toamna merelor, festival de tradiții) și activitățile extrașcolare care pot avea loc în orice instituție de învățământ: ecologizare, serbări de 1 și 8 martie, ziua copilului, activitățile grupate în săptămâna școala altfel.

Confortul psihologic

Confortul psihologic al copilului este un element important al dezvoltării sale și care este influențat de existența prietenilor cu care să poată discuta atunci când are probleme, auto percepția în raport cu ceilalți copii sau tineri de aceeași vîrstă, auto- evaluarea stării de sănătate și a condiției fizice și auto-evaluarea nivelului de fericire. Aproximativ un sfert dintre copii au doar uneori prieteni cu care să discute când au

probleme, iar 2,5% nu au prieteni. 84% dintre copii se declară fericiți, în timp ce 12% spun că doar uneori sunt fericiți, iar 4,5% nu sunt niciodată fericiți. Scor maxim la indicele fericirii au înregistrat 57% dintre copii, trendul fiind pozitiv în perioada 2012 – 2018.

Un procent de 27% dintre tineri consideră că au o viață bună, atributele ce definesc „viața bună” ținând atât de latura materială (îmbrăcăminte, încăltăminte, automobil, electronice, telefoane mobile și tablete, locuință), cât și de latura non-materială (familie, sănătate, respect, înțelegere).

Valorile creștine

Valorile creștine sunt reflectate în viața de zi cu zi a tinerilor cuprinși în cercetare prin modul în care aceștia se implică în ajutorarea persoanelor cu probleme din comunitate și prin modul în care aceștia se raportează la ceilalți și la divinitate. Față de anul precedent, se remarcă o constantă a importanței acordate reciprocitatei în relațiile interumane, 81% dintre tineri declarând că pentru a fi respectată o persoană trebuie să-i respecte pe ceilalți. Sub aspectul modelelor la care tinerii se raportează, datele nu indică schimbări importante: pe primele locuri se plasează și anul acesta părintii, bunicii, frații/ surorile sau alte rude. În concordanță cu valorile creștine pe care și le-au însușit, tinerii inclusi în studiu se implică atât în ajutorarea celorlați, cât și în protejarea mediului. Totodată, peste o treime dintre respondenți tineri merg la biserică săptămânal. O schimbare în domeniul vieții spirituale s-a înregistrat în ceea ce privește întrebările privind credința, pe care anul acesta copiii le adresează în mai mare măsură părinților.

Raportarea rezultatelor cercetării la obiectivele de dezvoltare sustenabilă indică următoarele tendințe:

SDG 01 - Fără sărăcie – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

- În perioada 2012-2018 scade la jumătate procentul gospodăriilor care consideră că au venituri insuficiente pentru a-și acoperi strictul necesar (hrană, cheltuieli pentru locuință, îmbrăcăminte etc.) (de la 34,8% în 2012 la 15,2% în 2018). În același timp procentul celor care consideră că

reuşesc să se descurce cu veniturile pe care le au aproape s-a dublat (de la 20,9% în 2012 la 38,1% în 2018), iar al celor care au venituri ce le permit să trăiască bine aproape s-a triplat (de la 2,8% în 2012 la 7,3% în 2018).

- 33% dintre familii sunt beneficiare de măsuri de sprijin social (venit minim garantat și alocație complementară). Procentul celor care beneficiază de venit minim garantat s-a redus cu peste 27% în perioada 2014 -2018, ajungând la 15%. A crescut însă de aproape 10 ori numărul familiilor care primesc alocație complementară.
- Accesul la asistența medicală primară s-a îmbunătățit, 81% dintre respondenți declarând că au medic în comună cel puțin în fiecare zi lucrătoare.
- Accesul la utilități constituie încă o problemă pentru peste jumătate dintre gospodăriile din rural. Și dotarea cu utilități sanitare prezintă unele probleme, 64% dintre gospodării neavând toaletă în interiorul locuinței.

SDG 10 - Reducerea inegalităților (inclusiv cele de gen)

- Inegalitățile de venit s-au redus prin scăderea la jumătate a procentului gospodăriilor care consideră că au venituri insuficiente pentru a-și acoperi strictul necesar (hrană, cheltuieli pentru locuință, îmbrăcăminte etc.) (de la 34,8% în 2012 la 15,2% în 2018) și aproape dublarea celor care consideră că reuşesc să se descurce cu veniturile pe care le au (de la 20,9% în 2012 la 38,1% în 2018).
- Persistă inegalități în ce privește accesul copiilor cu dizabilități la servicii specializate în localitățile rurale.
- Discriminările în unitățile de învățământ persistă, aproximativ 15% dintre copii considerând că uneori sau întotdeauna sunt tratați diferit față de ceilalți copii din clasă.
- Discriminarea de gen apare sub forma stereotipurilor de gen și rol a partenerilor în familie: 12% dintre respondenți consideră că femeile care lucrează nu pot avea grijă de copii la fel de bine ca și cele care nu au un loc de muncă, 36% consideră că pentru femei nu contează să fie împlinite pe ambele planuri – personal și profesional, 16% că bărbații nu pot avea grijă de copii la fel de bine ca femeile, iar 16% că bărbații pot să conducă afacerile mai bine ca femeile.

SDG 16 - Pace, justiție și instituții eficiente – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă

- Utilizarea măsurilor cu violență fizică împotriva copiilor s-a redus în perioada 2014-2018, dar încă 11% dintre părinți declară că lovesc copiii la fund și/ sau îi zguduie.
- Violența verbală (strigat, tipat) este utilizată în 34% dintre gospodării.

Implementarea serviciilor comunitare integrate

Riscul de sărăcie și excluziune socială al populației, al copiilor în special, înregistrat în România este cel mai mare din Uniunea Europeană, fapt ce impune implementarea unor măsuri integrate pentru reducerea acestuia. Este nevoie ca aceste măsuri să se bazeze pe o bună cunoaștere a nevoilor la nivel local pentru eficientizarea demersului autorităților locale, dar și a factorilor declanșatori, astfel încât să poată fi adresate și cauzele, nu doar efectele. Integrarea măsurilor de reducere a sărăciei poate fi realizată pe orizontală, prin oferirea unei game variate de servicii la nivel comunitar care să adreseze toate problemele copilului și ale familiei, dar și pe verticală, prin asigurarea suportului pentru o perioadă mai lungă de timp pentru cei aflați în situație de risc de sărăcie și excluziune socială și diversificarea lui în funcție de cerințele fiecărei etape de vîrstă. Pentru copil măsurile integrate ar trebui să fie realizate începând cu educația timpurie care are influență destul de mare asupra rezultatelor școlare.

Oferirea de servicii comunitare integrate reprezintă una dintre aceste măsuri ce pot fi adoptate la nivel local și adreseză nevoile copilului și familiei ca întreg. Intervenția presupune cooperarea actorilor locali și oferirea principalelor tipuri de servicii de care au nevoie copiii și familiile lor. Susținerea înființării de centre comunitare integrate la nivelul localităților rurale și punerea lor în funcțiune cât mai rapid este un demers ce trebuie accelerat în următoarea perioadă.

Creșterea calității educației la nivel comunitar

Calitatea educației depinde de o multitudine de factori, printre cei mai importanți fiind pregătirea cadrelor didactice, utilizarea unor metode variate de predare care să fie centrate pe elev, infrastructura școlară, utilizarea TIC în procesul de învățare, asigurarea consilierii școlare, implicarea părinților în actul educativ. Pentru asigurarea unei educații de calitate în mediul rural sunt necesare măsuri care să vizeze toți acești factori și nu numai.

Calitatea resurselor umane implicate în procesul de educație este extrem de importantă și din acest motiv este necesară pregătirea lor continuă astfel încât să poată utiliza metode noi de predare care să atragă copiii. Metodele de predare utilizate trebuie să fie centrate pe nevoile și capacitatele elevului astfel încât să ofere posibilitatea copiilor de a-și valorifica cunoștințele existente și de a acumula altele noi. În plus, nu doar cunoștințele specifice trebuie transmise de către cadrele didactice, ci și cele generale (capacitatea de înțelegere a textelor citite la diferite materii, de analiză și sinteză, lucrul în echipă, relaționarea și comunicarea cu ceilalți etc.). Se impune astfel o regândire a programelor de formare a cadrelor didactice care să cuprindă metode noi de predare centrate pe elev, literație, metode participative de predare sau modalități de utilizare a TIC în actul de predare.

În condițiile apariției unei varietăți foarte mari de probleme (abuz, violență, comportamente deviantă etc.) la nivelul copilului, consilierea școlară trebuie dezvoltată, mai ales în mediul rural. Este necesară reducerea la cel mult jumătate a normei de elevi de care un consilier școlar ar trebui să se ocupe, astfel încât timpul alocat activității de consiliere/ elev să crească.

Programele de tip „Școala părinților” s-au dovedit utile cel puțin în ce privește cunoașterea și respectarea mai bună a drepturilor copiilor de către adulți. Acestea însă ar trebui continue și diversificate astfel încât să crească implicarea părinților în educația copiilor și să îmbunătățească relația dintre aceștia.

Înființarea și extinderea programelor de tip Școală după școală

Participarea școlară deficitară sau rezultatele slabe obținute de copii la testul de citire și înțelegere sunt datorate în mare parte condițiilor de studiu de acasă și sprijinului redus pe care îl primesc în realizarea temelor. În procesul de educație, copiii din familiile cele mai sărace se confruntă cu o serie de dificultăți ce țin de condițiile de trai, asigurarea hranei, de implicarea lor în muncile gospodărești, dar și de sprijinul pe care îl primesc în rezolvarea sarcinilor de la școală.

Pentru sprijinirea copiilor ca să obțină rezultate școlare mai bune și prevenirea abandonului școlar, autoritățile locale trebuie să susțină înființarea de programe de tip „Școală după școală”. Acolo unde ele există deja, dar nu includ toți copiii ar fi necesară extinderea lor pentru a fi evitate inechitățile ce pot apărea. Aceste programe permit elevilor nu doar să beneficieze de ajutor specializat în efectuarea temelor, ci și de o serie de activități educative, recreative și de timp liber de calitate care să consolideze bagajul lor de cunoștințe, dar și competențele generale de care au nevoie. Pentru cei din familiile sărace oferă și oportunitatea asigurării unei mese calde zilnice.

Consiliere școlară pentru alegerea unui traseu educațional adecvat

Alegerea traseului educațional este de multe ori influențată de opțiunile părinților sau ale cadrelor didactice și mai puțin de capacitatele pe care copilul le are sau de preferințele acestuia. Consilierea și orientarea vocațională a copiilor în ciclul gimnazial este un instrument util în procesul de alegere a parcursului educațional al acestuia.

În același timp este important să fie intensificate demersurile de informare a opțiunilor de continuare a studiilor după finalizarea ciclului gimnazial în rândul copiilor și părinților lor. În cadrul acestor activități se pot promova și ofertele educaționale ale școlilor profesionale sau liceelor agricole, precum și oportunitățile oferite de acestea de integrare pe piața muncii. În contextul lipsei de specialiști de pe piața

muncii, companiile realizează parteneriate cu școlile profesionale (învățământul dual) prin care oferă o serie de facilități elevilor ce aleg un astfel de traseu educațional atât pe parcursul celor 3 ani de studiu, cât și la finalizarea lui prin integrarea lor rapidă pe piața muncii. În condițiile fondurilor generoase alocate dezvoltării agricole în România, specializările oferite de liceele agricole pot oferi oportunități elevilor de a-și dezvolta abilități profesionale care să-i susțină în crearea și gestionarea propriei afaceri.

Măsuri de suport pentru reducerea violenței

Eradicarea oricărei forme de vioLENȚă constituie unul dintre obiectivele de dezvoltare sustenabilă asumate de România, țară *pathfinder* în cadrul Parteneriatului Global pentru eradicarea violenței asupra copilului.

Autoritățile locale trebuie să extindă serviciile de monitorizare și intervenție în cazuri de violență asupra copiilor. În același timp este util să întreprindă și o serie de activități de prevenție a cazurilor de violență: informări în școli, monitorizarea familiilor unde există posibilitatea producerii unor astfel de acte etc.

Trebuie asigurat un cadru legal coerent și o minimă investiție pentru funcționarea Consiliilor Comunitare Consultative, structuri voluntare formate din liderii formalii și informalii ai comunității prevăzute în legea 272/ 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Aceste structuri, activate în cadrul comunităților în care Fundația World Vision România este activă, oferă un sprijin real pentru familiile vulnerabile.

Este necesară informarea părinților asupra efectelor diverselor măsuri de disciplinare a copiilor care implică violență verbală sau fizică, dar și a autorităților care au responsabilități în sesizarea unui act de abuz sau neglijare a copilului. Aceste activități de informare trebuie să se desfășoare periodic, atât pentru părinți, cât și pentru copii.

I. ANEXE

Chestionar pentru copii 8-12 ani

A acceptat copilul să i se aplice chestionarul?

1. DA

2. NU

1. Județ _____ 2. Comună _____ 3. Sat _____

4. Nr. gospodărie: _ _ (Același număr care apare pe toate chestionarele aplicate în această gospodărie)

5. Codpers: _ _ 6. Vârstă: _ _ 7. Sexul: 1. băiat 2. fată 8. Ultima clasă absolvită: _ _

9. Tu ești înscris în proiectul WV? 1. Da 2. Nu

10. Părinții tăi sau alți adulți din gospodăria ta au fost beneficiari în proiecte WV sau au participat la cursuri/ pregătiri derulate de World Vision? 1. Da 2. Nu 98. Nu știu

Atenție! Nr. gospodăriei și Codpers trebuie să corespundă cu informația din chestionarul aplicat gospodăriei.

Alege răspunsul care se potrivește cel mai bine ...	Niciodată	Uneori	Întotdeauna
1. Mănânc cel puțin de două ori pe zi	1.	2.	3.
2. Am o locuință unde pot dormi noaptea	1.	2.	3.
3. Mă duc seara în pat flămând	1.	2.	3.
4. Am prieteni sau cunoșcuți cu care pot vorbi atunci când am probleme	1.	2.	3.
5. Îmi place la școală	1.	2.	3.
6. Sunt tratat mai rău decât ceilalți copii din clasa mea	1.	2.	3.
7. Am suficiente cărți și rechizite pentru școală	1.	2.	3.
8. Acasă există cineva care să-mi dea de mâncare sau să mă îngrijească dacă sunt bolnav	1.	2.	3.
9. Profesorii se poartă cu mine la fel ca și cu ceilalți copii	1.	2.	3.
10. Mă simt în siguranță în satul meu	1.	2.	3.

11. Am suficientă mâncare să mănânc	1.	2.	3.
12. Lipsesc de la școală pentru că mă duc să muncesc	1.	2.	3.
13. Simt că trăiesc într-un loc sigur	1.	2.	3.
14. Mă simt susținut de toată familia, inclusiv bunici, unchi, mătuși	1.	2.	3.
15. Am încredere în adulții cu care locuiesc	1.	2.	3.
16. Colegii se poartă cu mine la fel ca și cu ceilalți copii	1.	2.	3.
17. Mă simt obosit pentru că muncesc înainte sau după ce mă întorc de la școală	1.	2.	3.
18. Familia mea are suficienți bani să-mi cumpere ce am nevoie (rechizite și cărți, haine și încăltăminte cel puțin o dată pe an)	1.	2.	3.
19. Sunt tratat diferit față de alți copii din satul meu	1.	2.	3.
20. Sunt capabil să fac lucruri pe care le fac copiii de vîrstă mea	1.	2.	3.
21. Sunt la fel de fericit ca alți copii de vîrstă mea	1.	2.	3.
22. Sunt tratat mai rău decât alți copii din gospodăria mea	1.	2.	3.
23. Cel puțin unul dintre părinți are un venit	1.	2.	3.
24. Familia este alături de mine când am nevoie de ajutor	1.	2.	3.
25. Mă simt puternic și sănătos	1.	2.	3.
26. Am încredere în oamenii pe care îi întâlnesc prima dată	1.	2.	3.
27. Îmi este greu să îmi exprim sentimentele aşa cum ar trebui	1.	2.	3.
28. Simt că celor mai mulți oameni le pasă doar de interesul lor, nu și de al altora	1.	2.	3.
29. Îmi place să îmi fac prieteni noi	1.	2.	3.
30. Simt că am destul control asupra lucurilor din viața mea	1.	2.	3.
31. Mă spăl pe mâini după ce merg la toaletă	1.	2.	3.
32. Mă spăl pe mâine înainte de a mâncă	1.	2.	3.
33. Mă spăl pe dinți dimineața și seara	1.	2.	3.
34. Fac baie în fiecare săptămână	1.	2.	3.

Test de citire și înțelegere a unui text, copii 8-12 ani

Dați copilului foaia cu textul povestirii și spuneți:

Ai aici o scurtă povestire. Te rog să citești cu voce tare, repede, dar cu atenție. Atunci când o să termini, o să îți pun câteva întrebări despre cei ai citit. Înțelegi ce ai de făcut?

Atunci când îți spun „începe” citește povestea. O să te ascult în liniște, fără să vorbesc. Ești gata? Începe.

Porniți cronometrul atunci când copilul citește primul cuvânt. Însemnați fiecare cuvânt citit incorrect. Cuvintele corectate de copil se consideră a fi corecte. Nu spuneți nimic pe durata testului, exceptând situațiile în care răspundeți la întrebări. Atunci când copilul ezită mai mult de 3 secunde la un cuvânt, ajutați-l (citiți-l), iar apoi spuneți „te rog să continui”. Marcați acel cuvânt drept incorrect.

După 60 secunde spuneți STOP și marcați ultimul cuvânt citit.

Dacă copilul greșește toate cuvintele din prima propoziție atunci spuneți „Mulțumesc. Am terminat exercițiul.” și opriți testul.

După ce au trecut cele 60 de secunde, sau dacă copilul a terminat de citit în mai puțin de 60 de secunde, luați textul din fața copilului și puneți prima întrebare. Acordați aproximativ 15 secunde pentru fiecare întrebare. Punei doar întrebările la care se poate răspunde pornind de la textul pe care copilul a reușit să îl citească.

Acum îți voi pune câteva întrebări despre povestea pe care ai citit-o. Încearcă să răspunzi cât de bine poți.			
	Corect	Incorrect	Non-răspuns
Când s-a născut Fram? (R. noaptea)			
Cum s-a născut Fram? (R. cu ochii lipiți)			
Când a făcut ochi Fram? (R. după 5 săptămâni)			

Timpul în care copilul a terminat de citit (în secunde) _____

Numărul de cuvinte incorecte (60 secunde): _____

Numărul total de răspunsuri corecte: _____

Acolo s-a născut Fram, pe insula înconjurată de sloiuri. S-a născut noaptea, iar noaptea durează acolo o jumătate de an. O jumătate de an mai răsare soarele. Sclipesc numai stelele pe cerul înghețat și, câteodată, luna.

Dar, de cele mai multe ori, domnește o beznă adâncă, fiindcă luna și stelele sunt acoperite de nori. Viscolul poartă zăpada în vârtejuri, hohotește și gême. Sloiurile trosnesc de ger: e o spaimă și o urgie de să se zbârlește părul.

Ca toți puii de urs, Fram s-a născut cu ochii lipiți. A făcut ochi abia după cinci săptămâni.

DURATA. Durata interviului în minute _____

ZI. Ziua realizării interviului _____

OP: Operator: _____

Chestionar pentru tineri

Se aplică copiilor și tinerilor cu vârste cuprinse între 12-18 ani

A acceptat copilul să i se aplice chestionarul?

1. DA

2. NU

1. Județ _____ 2. Comună _____ 3. Sat _____

4. Nr. gospodărie: __ (Același număr care apare pe toate chestionarele aplicate în această gospodărie)

5. Codpers: __ 6. Vârstă: __ 7. Sexul: 1. băiat 2. fată 8. Ultima clasă absolvită: __

9. Tu ești înscris în proiectul WV? 1. Da 2. Nu

10. Părinții tăi sau alți adulții din gospodăria ta au fost beneficiari în proiecte WV sau au participat la cursuri/ pregătiri derulate de World Vision? 1. Da 2. Nu 98. Nu știu

Atenție! Nr. gospodăriei și Codpers trebuie să corespundă cu informația din chestionarul aplicat gospodăriei.

Alege răspunsul care se potrivește cel mai bine ...	Niciodată	Uneori	Întotdeauna
1. Mănânc cel puțin de două ori pe zi	1.	2.	3.
2. Am o locuință unde pot dormi noaptea	1.	2.	3.
3. Mă duc seara în pat flămând	1.	2.	3.
4. Am prieteni sau cunoșcuți cu care pot vorbi atunci când am probleme	1.	2.	3.
5. Îmi place la școală	1.	2.	3.
6. Sunt tratat mai rău decât ceilalți copii din clasa mea	1.	2.	3.
7. Am suficiente cărți și rezurse pentru școală	1.	2.	3.
8. Acasă există cineva care să-mi dea de mâncare sau să mă îngrijească dacă sunt bolnav	1.	2.	3.
9. Profesorii se poartă cu mine la fel ca și cu ceilalți copii	1.	2.	3.
10. Mă simt în siguranță în satul meu	1.	2.	3.
11. Am suficientă mâncare să mănânc	1.	2.	3.
12. Lipsesc de la școală pentru că mă duc să muncesc	1.	2.	3.
13. Simt că trăiesc într-un loc sigur	1.	2.	3.

14. Mă simt susținut de toată familia, inclusiv bunici, unchi, mătuși	1.	2.	3.
15. Am încredere în adulții cu care locuiesc	1.	2.	3.
16. Colegii se poartă cu mine la fel ca și cu ceilalți copii	1.	2.	3.
17. Mă simt obosit pentru că muncec înainte sau după ce mă întorc de la școală	1.	2.	3.
18. Familia mea are suficienți bani să-mi cumpere ce am nevoie (rechizite și cărți, haine și încăltăminte cel puțin o dată pe an)	1.	2.	3.
19. Sunt tratat diferit față de alți copii din satul meu	1.	2.	3.
20. Sunt capabil să fac lucruri pe care le fac copiii de vârstă mea	1.	2.	3.
21. Sunt la fel de fericit ca alți copii de vârstă mea	1.	2.	3.
22. Sunt tratat mai rău decât alți copii din gospodăria mea	1.	2.	3.
23. Cel puțin unul dintre părinți are un venit	1.	2.	3.
24. Familia este alături de mine când am nevoie de ajutor	1.	2.	3.
25. Mă simt puternic și sănătos	1.	2.	3.
26. Am încredere în oamenii pe care îi întâlnesc prima dată	1.	2.	3.
27. Îmi este greu să îmi exprim sentimentele aşa cum ar trebui	1.	2.	3.
28. Simt că celor mai mulți oameni le pasă doar de interesul lor, nu și de al altora	1.	2.	3.
29. Îmi place să îmi fac prieteni noi	1.	2.	3.
30. Simt că am destul control asupra lucurilor din viața mea	1.	2.	3.
31. Mă spăl pe mâini după ce merg la toaletă	1.	2.	3.
32. Mă spăl pe mâine înainte de a mâncă	1.	2.	3.
33. Mă spăl pe dinți dimineața și seara	1.	2.	3.
34. Fac baie în fiecare săptămână	1.	2.	3.

11. Tu ai copii/ copil? 1. Da: __ (nr. copii) 2. Nu: 98. Nu știu

12. Ai o dizabilitate? De exemplu: dificultăți la a mișca o parte a corpului, auz, văz, alte boli care te-au făcut să stai mult timp în spital/ să nu mergi o perioadă la școală?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

13. (doar dacă ai răspuns DA la 12). Ai un certificat de la Comisia de Expertiză în acest sens?

1. Da 2. Nu 98. Nu ştiu

14. Care este etnia ta? Alege doar una.

1. Română 2. Romă 3. Maghiară 4. Altă etnie

15. Cu cine locuieşti? Alege o singură opţiune, cea mai apropiată situaţiei tale:

1. Cu mama şi tata 2. Cu mama, dar nu şi cu tata 3. Cu tata, dar nu şi cu mama
4. Cu alii membri ai familiei decât părinţii 5. Cu persoane care nu sunt membri ai familiei
6. Singur/ singură

16. Părinţii sunt:

1. Căsătoriţi 2. Necăsătoriţi dar locuiesc împreună
3. Divorţaţi 4. Unul sau ambii sunt plecaţi la lucru în străinătate
5. Unul dintre părinţi este decedat 6. Ambii părinţi sunt decedaţi

17. Câți ani ai mers la școală (fără anii de grădiniță)?

Scrie numărul de ani: _____ (0 dacă nu ai mers la școală)

18. Care este cel mai înalt nivel de educaţie pe care l-a absolvit? (Absolvit înseamnă că ai terminat ultimul an).

Alege doar o variantă.

1. Primar 2. Gimnazial 3. Liceal 4. Școala profesională 5. Altceva 6. Niciunul

19. Este limba pe care o vorbeşti acasă aceeaşi cu cea vorbită în școală?

1. Da 2. Nu 3. Nu merg la școală

20. Ce faci în prezent? Alege un singur răspuns !

1. Sunt elev în nivelul primar (cls 1-4) 2. Sunt elev în nivelul gimnazial (cls 5-8)
3. Sunt la liceu 4. Sunt la școala profesională
5. Urmez un curs de calificare 6. Niciuna dintre acestea - mergi la întrebarea 24!

21. Cum îți petreci tu timpul liber după sau înainte de școală?

1. Stau pe internet/ facebook/ 2. Mă uit la TV 3. Citesc
4. Fac teme 5. Merg la programul Școală după școală 6. Merg la Clubul Copiilor
7. Altceva, ce anume?.....

22. Cât timp pe zi aloc temelor de la școală/ studiului individual?

1. 1-2 ore 2. 3-4 ore 3. Nu aloc timp pentru aşa ceva 4. Nu este cazul

23. Cine te ajută în rezolvarea sarcinilor școlare (teme, concursuri etc.) atunci când nu știi să le rezolvi singur?

1. Părinții 2. Frații mai mari 3. Rude din familie
4. Am meditații 5. Profesorii din școală la orele de pregătire 6. Nimici

24. În prezent ești angajat?

1. Nu 2. Da, cu normă întreagă 3. Da, cu jumătate de normă 4. Da, sunt plătit cu ziua

25. Bifează răspunsul care se potrivește pentru fiecare din afirmațiile următoare

Afirmații	1. Da	2. Nu	Dacă Da, cam câte ore intr-o zi obișnuită din săptămâna
Lucrez pentru familia mea în gospodărie			
Lucrez pentru altcineva în comună			

26. În ultimele 6 luni (de la începutul anului școlar) ai lipsit de la școală pentru că a trebuit să lucrezi pentru familia ta sau pentru altcineva în comună?

1. Da 2. Nu 3. Nu sunt la școală

27. Ai un certificat de naștere sau alte documente de identitate?

1. Da 2. Nu 3. 98. Nu știu

28. Spune trei atribute prin care tu definești ce înseamnă „o viață bună”

1. 2. 3.

29. Să presupunem că această scară este o reprezentare a vieții tale. Vârful scării reprezintă cea mai bună viață posibilă pentru tine, iar baza scării reprezintă cea mai rea viață posibilă pentru tine. Te rugăm să îndici pe scara unde te situezi chiar acum, marcând cercul corespunzător.

30. De câte ori pe săptămână îți faci baie sau duș?

Scrie numărul _____

98. Nu am condiții acasă pentru baie sau duș

99. Nu știu

31. În școala voastră există o sursă de apă pentru a te spăla pe mâini când ai nevoie?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

32. În școala voastră există toaletă cu apă curentă?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

33. Ai fumat vreodată (Alege o singură variantă de răspuns)?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

Doar pentru cei care au spus DA,

34. Câți ani aveai când ai încercat pentru prima dată să fumezi?

Scrie vîrstă în ani: _____

35. În ultimele patru săptămâni, cât de des ai fumat? Alege o singură variantă de răspuns.

1. În fiecare zi 2. Cel puțin o dată pe săptămâna 3. Mai puțin de o dată pe săptămână
4. Niciodată 98. Nu știu

36. Ai băut vreodată alcool? (bere, vin, țuică sau altă băutură tare)

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

Doar pentru cei care au spus DA.

37. În ultimele patru săptămâni, cât de des ai băut alcool? (Aceasta nu include împărtășania la biserică.) Alege o singură variantă de răspuns.

1. În fiecare zi 2. Cel puțin o dată pe săptămâna 3. Mai puțin de o dată pe săptămână
4. Niciodată 98. Nu știu

38. Ai discutat până acum cu cineva despre ce înseamnă pubertatea și când începe viața sexuală?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu 99. NR

39. Dacă DA, cu cine ai discutat?

1. Părinții 2. Frații mai mari 3. Rude din familie
4. Prieni/ colegi de școală 5. Profesorii din școală la ore 6. Medicul de familie/ Asistent medical
7. M-am informat folosind internetul

40. Ce măsuri de protecție cunoști pentru boli cu transmitere sexuală/ sarcini nedorite?

1. Prezervativul 2 Anticoncepționale. 3. Altele 4. Niciuna

41. În ultimele 12 luni știi de colege/ prietene care sunt gravide sau mame minore?

1. Da 2. Nu Câte sunt în această situație la tine în clasă?

42. În ultimele 12 luni ai participat la acțiuni organizate de Consiliile consultative ale copiilor, Cluburi de inițiativă ale copiilor, Consiliul Elevilor, sau alte forme de organizare a copiilor, cel puțin o dată pe lună?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

Dacă ai răspuns cu 2. sau 98. sări la întrebarea 45

43. Cum se implică copiii în luarea deciziilor în aceste grupuri?

1. Copii participă la grupuri dar nu au putere de decizie.
2. Copiii sunt consultați cu privire la opiniile lor și sunt informați privind decizia finală.
3. Copiii sunt invitați de adulții la luarea deciziilor.
4. Copiii au putere de decizie totală.
5. Copiii și adulții inițiază și iau decizii împreună.

44. Cum participă copiii la procesul de selecție al liderilor în grupurile din care fac parte:

1. Copiii lideri sunt aleși de ceilalți copii din grup.
2. Copiii lideri sunt aleși de adulții (adulții facilitatori).
3. Adulții facilitatori sunt aleși de copii.
4. Adulții facilitatori sunt aleși de alții adulții dar copiii participă la procesul de selecție.
5. Adulții facilitatori sunt aleși de alții adulții.
6. Copiii nu participă la selecția liderilor adulții ai grupului.

45. În ultimele 12 luni cine din cei menționați mai jos și-au cerut opinia cu privire la activități pe care ei le organizau pentru copii sau și-au cerut idei de astfel de activități?

Se punе cifra corespunzătoare răspunsului ales în cele 2 coloane	Profesori	Primar/ consilieri locali	Membri ai familiei
1. Da			
2. Nu			

Dacă ai răspuns NU, treci la întrebarea 47.

46. Ai simțit dacă ideile tale au fost puse în practică?

1. Da
2. Nu
3. Nu știu

47. Te simți în siguranță în comunitatea ta?

1. Mă simt în siguranță mereu (sari la întrebarea 49).
2. Mă simt în siguranță uneori (mergi la întrebarea 48).
3. Nu mă simt niciodată în siguranță (mergi la întrebarea 48).

48. De ce nu te simți uneori sau niciodată în siguranță în comunitatea ta? (Poți să alegi mai multe răspunsuri.)

1. Se întâmplă accidente de mașină sau bicicletă.
2. Nu sunt locuri sigure de joacă.
3. Sunt găști de oameni periculoși.
4. Sunt hoți.
5. Pot să fiu bătut sau atacat.
6. Pot să fiu abuzat sexual.
7. Sunt oameni care iau droguri.
8. Sunt oameni care consumă alcool și sunt violenți.
9. Pentru că eu sunt diferit.
10. Alte cauze.

49. În ultimele 12 luni știi de prieteni ai tăi care au fost bătuți în comunitate?

1. Nici un prieten nu a fost bătut.	2. Câțiva prieteni.
3. Cei mai mulți dintre prietenii mei .	4. Toți prietenii mei.
98. Nu știu.	

50. Dar de prieteni bătuți în familie?

1. Niciun prieten nu a fost bătut.	2. Câțiva prieteni.
3. Cei mai mulți dintre prietenii mei.	4. Toți prietenii mei.
98. Nu știu.	

51. Știi de prieteni bătuți la școală?

1. Niciun prieten nu a fost bătut.	2. Câțiva prieteni.
3. Cei mai mulți dintre prietenii mei.	4. Toți prietenii mei.
98. Nu știu.	

52. Ce ar trebui făcut pentru ca voi să nu mai fiți expuși violenței în comunitate, școală, familie?

1. Copiii să primească informații despre drepturile lor, inclusiv despre dreptul de a fi protejați de abuz și violența fizică.
2. Copiii să raporteze aceste cazuri de violență către familie, școală, poliție, asistent social, preot etc.
3. Copiii să apeleze telefonul copilului pentru a raporta cazuri de violență împotriva lor sau a altor copii.
4. Sesiuni de informare cu membrii comunității despre efectele negative ale violenței împotriva copiilor.
5. Altele - exemplificați.....

53. Cum au reacționat părinții tăi sau alții adulții din familie când ai greșit sau nu i-ai ascultat?

	1. Da	2. Nu
Mi-au explicat ce am greșit și am stabilit ce pot să fac și ce nu		
Nu m-au lăsat la joacă (sau să mă joc pe calculator, telefon)		
Mi-au interzis să ies din casă		
Nu mi-au dat de mâncare		
M-au zguduit		
Au strigat sau au țipat la mine		
M-au lovit cu mâinile la fund		

54. Dacă ar exista o urgență sau cineva ar avea nevoie de medic, știi ce ar trebui să faci?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

Dacă ai răspuns 1. (Da). Ce anume?.....

55. Dacă ceva rău și s-ar întâmpla ție (ai fi bătut, neglijat etc.) știi la ce serviciu trebuie să apelezi?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

Dacă ai răspuns 1. (Da). Unde anume te adresezi?.....

Dacă ai răspuns 2. sau 3. treci la 58

56. Ce te-ar împiedica să apelezi la aceste servicii?

1. Mi-ar fi frică de ce vor spune cei din familia mea sau prietenii dacă ar afla.
2. Nu am încredere în aceste servicii și nici în oamenii care lucrează acolo.

3. Nu cred că oamenii care lucrează acolo mă vor asculta și vor crede ce le spun.
4. Nu îmi permite religia și tradițiile familiei mele să merg la astfel de servicii.
5. Oamenii de acolo vorbesc altă limbă decât mine.
6. Nu am bani pentru transport pentru a ajunge la aceste servicii.
7. Altele, menționează te rog ce anume.....

57. Până acum, a fost ceva care te-a împiedicat să apelez la aceste servicii, în situațiile enumerate mai sus?

1. Da, dar au fost colegi care s-au adresat acestor servicii și nu s-a întâmplat nimic.
2. Da, dar mi-a fost frică să nu afle părinții.
3. Da, alte situații.....
4. Nu.

58. Autoritățile/ școala organizează cursuri/ simulări pentru pregătirea copiilor pentru prevenirea efectelor dezastrelor naturale?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

59. Dacă da, cu ce frecvență se organizează astfel de cursuri/ simulări?

1. Lunar 2. De două ori pe an 3. O dată pe an

60. Ce ai face tu într-o astfel de situație? (Poți alege mai multe situații.)

1. Aș cere ajutorul părinților.
2. Aș cere ajutorul autorităților.
3. Aș fugi la locul pe care îl cunoaștem, amenajat de autorități pentru protecția populației.
4. Aș aștepta în casă să vină cineva să mă salveze.
5. Aș aplica ceea ce am învățat la cursurile de pregătire pentru prevenirea efectelor dezastrelor.

61. De unde ai învățat ce trebuie să faci în situația producerii unor dezastre naturale? (Poți încercui mai multe situații care îți se potrivesc.)

1. De la școală la cursurile de prevenire a dezastrelor naturale.
2. De la părinți.

3. De la autorități.
4. De la prieteni/ rude/ vecini.
5. De la televizor.

62. Ai participat la activități de pregătire pentru antreprenoriat în ultimii 2 ani (ex. firme de exercițiu, internship)?

1. Da
2. Nu
3. Nu știu

63. Dacă răspunsul este Da, unde s-a întâmplat?

1. La școală prin proiecte.	2. În familie (de ex. avem o fermă/ atelier ...vinDEM ... la piață)
3. În comunitate prin proiecte.	4. Altundeva, menționează

64. Îți administrezi singur bugetul (de ex. alocația de stat/ bursa primită)?

- 1.Da
2. Nu (acesta este administrat de părinți)

65. Dacă răspunsul este Da la întrebarea 64, cum cheltui banii?

1. Pe lucruri (rechizite, haine, încălțăminte) pentru școală.	2. Pe mâncare/ pachet la școală.
3. Pe transportul la școală.	4. Îi economisesc, ca să îmi cumpăr ce-mi doresc.
5. Îi cheltuiesc cu prietenii/ distracție în timpul liber.	

66. Cum trebuie să fie o persoană pentru a fi respectată de tine? (Răspuns multiplu.)

1. Să mă respecte și ea pe mine.	2. Să mă iubească.
3. Să fie bună cu toată lumea.	4. Să fie un exemplu pentru familie/ comunitate.
98. Nu știu.	

67. Cine sunt modelele din viața ta? Încercuiește variantele de răspuns potrivite. Pentru fiecare variantă de mai jos alege răspunsul care se potrivește!

	1.Niciodată	2.Uneori	3.Deseori	4.Întotdeauna
Părinții				
Frații/ surorile				
Bunicii/ rudele				

Prietenii				
Preotul/ pastorul				
Profesorul(ii)				
Primarul				
Un actor. Cine? _____				
Un cântăreț. Cine? _____				
Alte persoane care nu locuiesc în familia mea (cine?)_____				

68. Cine te-a învățat prima rugăciune când erai mic? (Răspuns multiplu.)

1. Bunicii 2. Părinții 3. Frații
 4. Am învățat la școală 5. La biserică

69. Când ai întrebări legate de credința în Dumnezeu, pe cine întrebă? (Răspuns multiplu.)

1. Preotul 2. Profesorul de religie 3. Părinții
 4. Prietenii 5. Nu întreb pe nimeni

70. Care dintre următoarele atribuite crezi că descrie cel mai bine un caracter creștin? (Alegere multiplă.)

1. Iubirea de Dumnezeu 2. Iubirea pentru aproapele tău 3. Blândețe 4. Răbdare
 5. Să fii de încredere 6. Să fii încrezător 7. Să te rogi
 8. Să mergi la biserică în fiecare duminică 9. Să mergi la biserică la evenimentele importante
 10. Să ascultă de ceea ce este scris în Biblie 11. Să ascultă ceea ce spune preotul

71. Cât de des mergi la biserică?

1. Săptămânal 2. La sărbători 3. La Paști și la Crăciun
 4. Nu mă duc pentru că nu am timp

72. Cu cine (de ce) mergi la biserică?

1. Mă duc singur pentru că acolo pot să mă rog mai bine. 2. Mă duc cu părinții.
 3. Mă duc cu bunicii. 4. Mă trimite profesorul de religie. 5. Mă invită preotul.

73. Cum crezi că își exprimă Dumnezeu dragostea față de tine? Încercuiește variantele de răspuns potrivite. Alege toate răspunsurile care și se potrivesc!

Categorie	1.Deloc	2.Foarte puțin	3.Puțin	4.Mult	5.Foarte mult
Prin natura pe care a creat-o					
Prin grija părinților					
Prin profesorii de la școală					
Prin învățăturile din Biblie					
Prin grija Bisericii					
Ne iartă de păcate					
Ne dă sănătate					
Ne răspunde la rugăciuni					
Altfel. Cum?					

74. Cum te implici tu în ajutorarea celor care au probleme în comunitatea ta?

1. Duc mâncare unor bătrâni singuri din vecinătate.
2. Ajut la unele treburi casnice bătrâni din vecinătate.
3. Ajut cu mâncare, rechizite, îmbrăcăminte colegi săraci din școală.
4. Ajut la teme unii colegi care au probleme.
5. Altele, menționează care.....
6. Nu mă implic.

75. Cum protejezi tu mediul înconjurător? (Răspuns multiplu.)

1. Particip la curățarea pădurilor/ parcurilor.
2. Nu distrug natura (pomii, recoltele).
3. Nu arunc gunoaie în râuri/ pe stradă/ pe câmp.
4. Ajut la curățarea șanțurilor.
5. Alte modalități, menționează care.....
6. Nu fac nicio acțiune pentru a proteja mediul înconjurător.

76. Ai participat la acțiuni de protejare a mediului organizate de școală/ comunitate?

1. Da
2. Nu
3. Nu s-a organizat nimic până în prezent

DURATĂ. Durata interviului în minute _____

ZI. Ziua realizării interviului _____

OP: Operator: _____

Chestionar pentru adulți

Aagreat persoana să răspundă la întrebări? Da..... Nu

1. Județ _____ Comună _____ 3. Sat _____

4. Nr. gospodărie: __

(numărul este de la 1 la 30 și reprezintă câtă gospodărie este dintre cele 30 incluse în eșantion din comună. Același număr apare pe toate chestionarele aplicate în această gospodărie)

Atenție! „Tabelul Componenta Gospodăriei” se completează de preferință cu capul gospodăriei. În caz contrar, se poate completa cu un alt membru adult al gospodăriei care are suficiente informații.

Pe prima linie a tabelului se înregistrează capul gospodăriei. Se înscriu apoi soția/ soțul, apoi copiii în ordinea descrescătoare a vîrstei și celelalte persoane care fac parte din gospodărie. Persoanele înscrise în tabel sunt grupate pe nuclee familiale – capul de gospodărie cu nucleul său familial și apoi, după caz, părinți, bunici, frați și surori, fiecare cu nucleele lor familiale.

TABEL COMPOENȚA GOSPODĂRIEI

Codul persoanei	Numele și prenumele	Sexul 1 - M 2 - F	Vârstă (în ani împliniți)	Ultimul nivel de învățământ de cel mai înalt grad absolvit	Statutul ocupațional principal în ultimele 12 luni	Doar pentru pers. ocupate Formă de proprietate
CPERS	PERSNAME	SEX		NIVEL	STOCUPAN	FP
01						
02						
03						

Ultimul nivel de învățământ de cel mai înalt grad absolvit	Statutul ocupațional principal în ultimele 12 luni	Formă de proprietate
1 – fără școală absolvită	1 – salariat	1 – stat
2 – primar (1-4 clase)	2 – patron	2 – privat, neagricol
3 – gimnazial (5-8 clase)	3 – lucrător pe cont propriu în activități neagricole	3 – privat, agricultură
4 – profesional, de ucenici sau complementar	4 – lucrător pe cont propriu în agricultură	
5 – treaptă I de liceu (clasele 9-10)	5 – membru al unei asociații agricole	
6 – liceu (9-12 clase)	6 – beneficiar de prestații sociale	
7 – postliceal de specialitate sau tehnic de maiștri	7 – șomer	
8 – universitar de scurtă durată / colegiu	8 – pensionar	
9 – universitar lungă durată (<i>inclusiv masterat</i>)	9 – preșcolar, elev, student	
10 – doctorat	10 – casnică	
Atenție! Se notează nivelul de învățământ absolvit și nu cel în curs de desfășurare	11 – alt statut de persoană ocupată (<i>zilier, lucrător la negru etc.</i>)	
	12 – alt statut de persoană inactivă	

5. Persoana care răspunde la întrebări: __ (se trece CPERS din tabelul anterior)

Atenție! Prin „copii” înțelegem în întrebările care urmează doar copiii care au sub 18 ani.

6. Unul sau mai mulți copii din gospodăria dumneavoastră este/sunt înscrisi în proiectul World Vision? Pentru cei care nu mai sunt înscrisi la data aplicării chestionarului în proiect, până în ce an a fost copilul/copiii în proiect?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu Anul _____

7. În gospodăria dvs. sunt copii care au unul sau ambii părinți plecați în străinătate?

Dacă se răspunde da, cine are grija de acești copii?

Câți copii sunt în această situație? Se trece cod copil!

1. Da. Cine îngrijește copilul în această situație	2. Nu
1. Celălalt părinte	
2. Frații mai mari	
3. Bunicii	
4. Alți membri ai familiei	
5. Prieteni	
6. Instituții de protecție	
7. Asistenți maternali profesioniști	
8. Nimici nu îngrijește pe acești copii	
9. Alt răspuns, care?	

8. Care sunt sursele de venit în gospodăria dvs.? (răspuns multiplu - se încercuiește cifra aferentă răspunsului ales)

Afirmații	
Salarii	1
Pensii de vârstă	2
Pensii de boala	3
Pensii de urmaș	4
Ajutor de șomaj	5
Ajutor social (Venit minim garantat)	6
Alocații pentru copii	7
Ajutor social pentru persoane cu handicap	8
Ajutor de însoritor al unor persoane cu handicap	9
Alocație complementară	10
Bani trimisi din străinătate de către rude	11
Agricultură	12
Subvenții din agricultură	13
Meșteșuguri	14
Alta.....	15

9. Din punctul de vedere al veniturilor din gospodăria dvs., în ce categorie credeți că vă încadrați cel mai bine?

Afirmații	UN SINGUR RĂSPUNS
Banii nu ne ajung nici pentru strictul necesar (alimente, cheltuieli de locuire etc)	1
Banii abia ne ajung de la o lună la alta	2
Reușim să ne descurcăm cu banii pe care îi avem	3
Banii pe care îi avem ne permit să trăim bine	4
Banii pe care îi avem ne permit să avem tot ce ne dorim	5
Nu știu/Nu răspund (NU CITIȚI)	6

Întrebările 10-22 se adresează mamelor din gospodăriile cu copii mai mici de 5 ani.

10. Numai pentru gospodăriile unde sunt copii sub 6 luni.

În ultimele 24 de ore, ați hrănit copilul numai prin alăptare la sân (**copilul nu a primit nici un alt fel de hrană, ceai sau apă**)?

1. Da 2. Nu

În cazul în care în gospodărie sunt unul sau mai mulți copii mai mici de un an:

11. De unde știe mama lui/lor ce trebuie să dea copilului (copiilor) de mâncare? (Răspuns multiplu.)

1. De la cadrele medicale din maternitate	2. De la medicul/asistentul de familie
3. De la părinți sau alte rude	4. Din cărți 5. De la televizor 6. De pe internet
7. Cursuri de pregătire pentru părinți	8. Altele surse. Care?

În cazul în care în gospodărie sunt unul sau mai mulți copii mai mici de doi ani:

12. În perioada de graviditate, până la naștere ați efectuat:

Afirmații	UN SINGUR RĂSPUNS			
Controale medicale la MF	1.De 4-6 ori	2.de 2-3 ori	3.o dată	4.niciodată
Analize medicale	1.minim 2 ori	2.o dată	3.niciodată	
Ecografii	1.minim 2 ori	2.o dată	3.niciodată	
Examen la ginecolog	1.minim 2 ori	2.o dată	3.niciodată	

13. În cazul în care a răspuns „niciodată” la vreuna din afirmațiile de mai sus (nu ați reușit să faceți ecografii, analize medicale sau să ajungeți la medicul ginecolog) care au fost motivele?

1. Nu mi s-au dat gratuit 2. Nu am găsit programare 3. Nu am avut bani să le plătesc
 4. Nu am avut bani de transport 5. Nu am știut că trebuie să le fac 6. Nu m-am preocupat/mi-a fost teamă
 7. Serviciile medicale de laborator sau ecografie sunt la distanță de casă

14. După revenirea din maternitate, cu copilul, ați fost vizitată și consiliată de medicul de familie (O singură variantă de răspuns.)

1. În prima săptămână 2. De două ori în prima lună 3. După prima lună 4. Niciodată

15. Dar asistenta medicală comunitară - de la primărie (dacă există) - cât de des a vizitat copilul sau gravida? - Alegeti o singură opțiune!

1. De cel puțin două ori/lună 2. Lunar 3. O dată pe trimestru 4. Rar 5. Niciodată

16. În cazul în care în gospodărie sunt unul sau mai mulți copii (mai mici de doi ani):

COD copil	Îți dați copilului preparate care aduc vitamina D (Vigantol/Vigantolete)?	A primit copilul dvs. supliment de fier?
	1.Da 2.Nu 98.Nu știu	1.Da 2.Nu 98.Nu știu

17. De câte ori a fost consultat copilul sănătos de către medicul de familie pentru evaluarea stării de sănătate a copilului?

1. Cel puțin de 2 ori/an 2.O dată/an 3. Niciodată 98. Nu știu

18. Puteți să ne spuneți câteva date despre starea de sănătate a copiilor sub 5 ani din gospodăria dumneavoastră?

CODP	Analize făcute în ultimele 12 luni	Boli în ultimele 12 luni	Dacă Da, ce afecțiuni: (Răspuns multiplu.)	În caz de boală, cine a decis tratamentul copilului (Răspuns multiplu.)	În cazul în care copilul a fost bolnav DAR nu a primit tratament, de ce s-a întâmplat acest lucru?
	1.Da 2. Nu	1.Da 2. Nu	1. Boli respiratorii 2. Boli diareice 3. Alte afecțiuni	1. Părinții 2. Medicul de familie 3. Medicul specialist	1. Am așteptat să se facă bine singur 2. Nu am avut bani de medicamente 3. Nu a fost medicul la cabinet

19. Au fost efectuate toate vaccinurile conform schemei de vaccinare, până la această vârstă?

1. Da 2. Nu

20. Dacă Nu, care a fost motivul pentru care copilul nu este vaccinat conform schemei?

1. Nu am fost chemat/ nu am ajuns la cabinet 2. Nu am putut să procur vaccinul
 3. Refuz să vaccinez copilul 4. Copilul a fost bolnav, are contraindicație de vaccinare

21. Dacă s-a întâmplat să întârziați cu copilul (sub 5 ani) la vaccin, v-a contactat cineva pentru a vă reaminti?

CODP	Da					Nu	Nu e cazul, copilul a fost vaccinat la timp.
	Medicul	Asistentul medical de la cabinet	Asistentul medical comunitar	Asistentul social	Altcineva (cine)		

22. Cum apreciați felul în care mănâncă copiii din gospodărie? (Răspuns multiplu.)

Atenție: nu se răspunde la această întrebare dacă familia are doar un copil foarte mic care nu a intrat pe alimentație diversificată.

Li se oferă mai puțin de două mese pe zi	1. Da	2.Nu
Li se oferă mai puțin de trei mese pe zi	1. Da	2.Nu
Li se oferă mâncare cel puțin trei mese pe zi și două gustări (ex. un fruct, o legumă, un dulce)	1. Da	2.Nu
De câte ori mănâncă pește sau carne pe săptămână? - Alegeți o singură opțiune	1.o dată pe săpt. sau mai rar 2.de 2-3 ori pe săpt. 3.zilnic	
De câte ori mănâncă lapte, brânză, iaurt, ouă/ săptămână? - Alegeți o singură opțiune	1.o dată pe săpt. sau mai rar 2.de 2-3 ori pe săpt. 3.zilnic	
De câte ori mănâncă fructe și legume proaspete/ săptămână? - Alegeți o singură opțiune	1.o dată pe săpt. sau mai rar 2.de 2-3 ori pe săpt. 3.zilnic	
De câte ori mănâncă dulciuri, biscuiți, covrigi, paste, făinoase/ săptămână? - Alegeți o singură opțiune	1. rar 2. maxim 2 ori/ zi 3. la toate mesele	
Cât de des mănâncă copilul pâine? - Alegeți o singură opțiune	1. câteva felii/ zi sau mai puțin 2. o pâine pe zi 3. mai mult de o pâine/zi	
Cât de des mănâncă mâncare gătită / săptămână?- Alegeți o singură opțiune	1. o dată pe zi 2. de 2 ori pe zi 3. minim de 3 ori pe zi	

23. Vă rugăm să alegeți varianta potrivită de răspuns pentru următoarele afirmații:

Copiii dvs.	Niciodată	Uneori	Întotdeauna
1. Se spală pe mâini după ce merg la toaletă	1.	2.	3.
2. Se spală pe mâini înainte de a mânca	1.	2.	3.
3. Se spală pe dinți dimineața și seara	1.	2.	3.
4. Fac baie în fiecare săptămână	1.	2.	3.

24. Într-o săptămână obișnuită din an, în câte zile din săptămână aveți medic în comună?

1. în fiecare zi 2. în fiecare zi lucrătoare 3. în 2-4 zile
 4. cam o dată pe săptămână 5. mai rar 6. nu avem medic în comună 98. Nu știu

25. Care sunt problemele principale cu care va confruntați când copilul se îmbolnăvește?

1. Medicul de familie nu este disponibil
 2. Nu există servicii medicale de pediatrie, laborator, radiografie, ecografie în comunitate
 3. Trebuie să mergeți la oraș și nu aveți bani de transport
 4. Medicamentele nu sunt gratuite
 5. Nu există farmacie disponibilă
 6. Vă simțiți tratată fără respect de personalul medical
 7. Altceva, ce anume?

26. În anul școlar 2016-2017, vreunul din copiii dvs. care a fost înscris la școală a încetat să mai frecventeze cursurile și a abandonat școala?

1. Da 2. Nu

27. Dacă Da, în ce clasă era(u) și care au fost motivele care au dus la întreruperea școlii?

COD copil	Clasă	Care au fost motivele care au dus la întreruperea școlii?					
		1. Avea rezultate școlare slabe	2. Nu ne-am mai permis să îl întreținem	3. S-a căsătorit	4. A ajutat la diverse munci în gospodăria noastră	5. A lucrat pentru unii vecini	6. Altele (care)

28. Despre accesul la creșă, grădiniță sau școală (Întrebarea nu se referă la copiii de liceu.)

CODP	Cât timp durează în mod obișnuit deplasarea la creșă, grădiniță sau școală/ zi (minute, dus-întors)		Cu ce se deplasează copilul la creșă, grădiniță sau școală într-o zi obișnuită (Răspuns multiplu.)
	Primăvara/ vara/ toamna	Iarna	
minuteminute	1. pe jos 2. cu mașina școlii 3. cu transport în comun 4. altceva
minuteminute	1. pe jos 2. cu mașina școlii 3. cu transport în comun 4. altceva

29. În ultimele 12 luni, membrii gospodăriei dvs. au fost nevoiți să ...

UN SINGUR RĂSPUNS PE LINIE		1. Da, s-a întâmplat	2. Nu s-a întâmplat până acum dar ne gândim să facem acest lucru în urm. luni	3. Nu intenționăm să folosim această măsură în urm. luni	7. Niciodată nu vom folosi această măsură	9. Nu răspunde (NU CITITI)
1	Cumpere alimente mai ieftine.	1	2	3	7	9
2	Cumpere aceleași alimente, dar în cantități mai mici.	1	2	3	7	9
3	Cumpere produse alimentare pe datorie/ pe caiet/ pe credit.	1	2	3	7	9
4	Se împrumute sau să primească alimente de la rude/ prieteni.	1	2	3	7	9
5	Cumpere mai puține rechizite, cărți pentru școala copiilor.	1	2	3	7	9
6	Amâne cumpărarea produselor de uz gospodăresc îndelungat.	1	2	3	7	9
7	Amâne plata utilităților (întreținere, energie electrică, telefon, internet etc.).	1	2	3	7	9
8	Renunțe la activitățile extrașcolare pentru copii (concurse, meditații, tabere etc.).	1	2	3	7	9

9	Amâne sau să renunțe la vizitele la medic.	1	2	3	7	9
1 0	A restrâns cumpărarea medicamentelor necesare.	1	2	3	7	9
1 1	Schimbe mijloacele de transport, înlocuindu-le cu unele mai ieftine sau cu mersul pe jos.	1	2	3	7	9
1 2	Renunțe la cumpărarea de îmbrăcăminte și încălțăminte copiilor (nici măcar o încălțăminte și o haină pe an).	1	2	3	7	9
1 3	Să trimită la lucru în țară pe unul sau mai mulți dintre copii.	1	2	3	7	9
1 4	Să trimită la lucru în străinătate pe unul sau mai mulți dintre copii.	1	2	3	7	9
1 5	Întrerupă pentru o vreme școala pentru unul sau mai mulți copii.	1	2	3	7	9
1 6	Întrerupă definitiv școala pentru unul sau mai mulți copii.	1	2	3	7	9

30. În ultimele 12 luni, atunci când membrii gospodăriei dvs. au avut dificultăți, ei au fost ajutați de:

(Răspuns multiplu.)

1. Primărie 2. Rude 3. Prieteni 4. ONG 5. altcineva, cine 7. Nu a fost cazul 98. Nu știe

31. Dintre copiii din gospodărie care acum au 6 ani sau mai mulți, a fost vreunul care nu a mers deloc la grădiniță?

1. Da 2. Nu 3. Nu e cazul 98. Nu știu

Dacă DA

32. Care au fost motivele pentru care s-a întâmplat acest lucru?

1. Nu avem grădiniță în sat	2. Nu au fost locuri suficiente în grădinița din sat
3. Nu are cine să-l ducă la grădiniță	4. Nu am avut bani de haine
5. Au avut cu cine să stea acasă	6. Nu am vrut să îi ducem la grădiniță
7. Altele (care).....	

33. Cât de des verificați temele copilului? - un singur răspuns

1. Zilnic 2. De două ori pe săptămână 3. Săptămânal
 4. Lunar 5. Niciodată

34. Cum procedați dacă atunci când verificați temele copilului constatați că acesta nu a știut să le facă?

COD copil	1. Îl ajută un adult din familie	2. Le cer fraților mai mari să îl ajute	3. Cer ajutorul unor rude sau prieteni care îl pot ajuta	4. Îl iau meditatori la unele discipline	5. Iau legătura cu profesorii la școală	6. Nu fac nimic

35. Cum procedați dacă atunci când verificați temele copilului constatați că acesta nu și le-a făcut?

COD copil	1. Îl întreb de ce nu le-a făcut	2. Îl ajut să le facă dacă nu a știut	3. Cer ajutorul altora pentru a-l sprijini dacă constată că el nu a știut să le facă	4. Îl acord mai mult timp dacă acesta a fost motivul pentru care nu și-a făcut temele	5. Iau legătura cu profesorii la școală	6. Îl pedepsesc	7. Nu fac nimic

36. În primul semestrul al anului școlar 2016-2017, ati participat la ședințele cu părinții organizate de școală/grădiniță?

COD copil	1. Da, întotdeauna	2. Uneori	3. Nu am participat	4. Nu e cazul, copilul nu mai este la școală/grădiniță	98. Nu știu

37. Copiii din gospodăria dvs. participă la diverse activități extrașcolare (în școală în afara orelor de curs) sau în timpul liber (în afara școlii) organizate pentru ei?

1. Da 2. Nu 7. Nu e cazul 98. NŞ 99. NR

38. Dacă da, ne puteți spune la ce tipuri de activități?

CODP	Tipul activităților la care participă copilul	Ce schimbări ați observat la copil?
	Activități neplătite de meditație pentru cei din clasele 5-8	
	Activități Școală după școală, pentru cei din clasele 1-4	
	Activități de dans	
	Activități de teatru	
	Competiții sportive	
	Activități de cateheză	
	Cor biserică	
	Activități de ecologizare spații din comună	
	Activități caritabile (pentru oamenii nevoiași, bâtrâni)	
	Pictură pe sticlă, cerc desen	
	Activități/sesiuni/campanii informare pe tema sănătății	
	Fac parte din consiliul copiilor	
	Altele, menționați	

39. Unul sau mai mulți copii din gospodăria dvs. au avut idei de activități pe care le-au propus profesorilor, reprezentanților autorităților publice locale, oamenilor din sat sau din comună?

1. Da 2. Nu 98. Nu știe 99. Nu răspunde

40. Ce s-a întâmplat cu ideile pe care le-au propus copiii?

1. Ideile au fost luate în considerare și aplicate. 2. Ideile au fost ascultate dar nu au fost aplicate.
3. Ideile nu au fost luate în considerare. 98 Nu știu. 99 Nu răspund.

41. Dacă ați avea un copil care tocmai a terminat 8 clase, ce l-ați sfătui să facă:

1. Să meargă la liceu 2. Să meargă la școală profesională/de ucenici
3. Să înceapă să muncească 98. Nu știu 99. NR

42. În gospodăria dumneavoastră sunt tineri (15-18 ani) care se află în următoarele situații? (Răspuns multiplu.)

1. Sunt la liceu.	2. Nu sunt la liceu.
3. Au un loc de muncă.	4. Nu au un loc de muncă.
5. Lucrează în gospodărie.	6. Lucrează cu ziua.
7. Urmează un curs de calificare.	8. Niciunul din răspunsurile de mai sus.

Precizați ce fac.....

43. În satul dumneavoastră, care credeți că sunt principalele motive pentru care unii elevi nu continuă școala după 8 clase? (Răspuns multiplu.)

1. Au rezultate școlare slabe.	2. Nu își permit costul școlii.	3. Preferă să lucreze ca să aibă un venit.
4. Nu îl lasă părinții.	5. Se căsătoresc.	6. Altele, care
7. Nu e cazul	98. Nu ştiu	

44. La ce activități participă copiii din gospodăria dumneavoastră în afara școlii?

COD copil	Face curat în gospodărie	Îngrijește animale	Îngrijește alți membri ai gospodăriei	Lucrează la vecini sau în alte gospodării din sat	Altele, enumerați vă rog	Cât timp lucrează dintr-o zi obișnuită?
	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	 ore
	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	 ore
	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	 ore
	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	 ore
	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	 ore
	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	1. Da 2. Nu	 ore

45. Copiii dvs sunt expuși riscului pericolelor și al violenței în comunitatea în care locuți?

1. Da, întotdeauna	2. Da, uneori	3. Nu	98. Nu ştiu

Dacă se răspunde **1.da, întotdeauna sau 2.da uneori**, mergeți la **întrebarea 46:**

Dacă se răspunde **3.Nu, mergeți la **întrebarea 47****

46. Care sunt motivele pentru care există aceste riscuri? (Răspuns multiplu.)

1. Există pericolul racolării copiilor pentru a fi traficați	2. Locurile de joacă nu oferă siguranță
3. Sunt găști periculoase	4. Sunt probleme legate de consumul de droguri și alcool
5. Sunt bătăi în stradă	6. Sunt furturi sau jafuri
7. Există pericol de agresiuni sexuale	8. Este un mediu poluat
9. Există pericolul unor accidente de circulație	10. Sunt câini comunitari agresivi
11. Altele, care?.....	98. Nu știu

47. Puteți să ne descrieți ce fac autoritățile și membrii comunității pentru a face din comunitatea lor un loc sigur pentru copii? (Răspuns multiplu.)

1. Îi sancționează pe cei care au un comportament antisocial
2. Autoritățile locale asigură paza școlilor, unităților de ocrotire și a spațiilor publice (parcuri, obiective comunitare)
3. Sunt amenajate trotuare pentru a evita circulația pietonilor pe carosabil
4. Încurajează populația să reclame orice comportament antisocial observat
5. Amenajează adăposturi pentru câinii comunitari
6. Altele (care)
7. Nu fac nimic
98. Nu știu

48. În familia dumneavoastră există copii care se regăsesc în una din situațiile următoare? (Răspuns multiplu.)

Afirmății		
a. În plasament familial	1. Da	2. Nu
b. În plasament la asistent maternal profesionist copil cu dizabilități	1. Da	2. Nu
c. Prezintă unele dizabilități	1. Da	2. Nu
d. Nu au certificat de naștere	1. Da	2. Nu
e. Copiii cu dizabilități au certificat de handicap	1. Da	2. Nu
f. Locuiesc cu părinții în spații improvizate (ex. în barăci, locuințe insalubre etc.)	1. Da	2. Nu
g. Au mame minore	1. Da	2. Nu
h. Sunt crescuți de bunici, nu de părinți	1. Da	2. Nu
i. Sunt lăsați în grija bunicilor, mai mult de un an	1. Da	2. Nu
j. Au un singur părinte	1. Da	2. Nu
k. Sunt orfani de ambii părinți, sunt crescuți de bunici	1. Da	2. Nu
l. Părinții nu au un venit stabil (generat de existența unui salar)	1. Da	2. Nu
m. Singurul venit stabil în gospodărie sunt pensiile de boală/bătrânețe, alocațiile de stat pentru copii, ajutorul social, sau venitul minim garantat	1. Da	2. Nu
n. Alte situații de vulnerabilitate, precizați care		

49. Ați observat diferențe în felul în care sunt tratați copiii aflați în una din situațiile enumerate la întrebarea 48?

Personalul medical	1. da, în mod frecvent	2. uneori	3. rar sau deloc	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Profesori	1. da, în mod frecvent	2. uneori	3. rar sau deloc	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Adulții din sat	1. da, în mod frecvent	2. uneori	3. rar sau deloc	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Copiii din sat	1. da, în mod frecvent	2. uneori	3. rar sau deloc	7. Nu e cazul	98. Nu știu

Întrebările 50....52 se adresează numai gospodăriilor care au răspuns cu 1. la întrebarea 48/c (prezența unei dizabilități)

50. Copilul este....

COD copil	Copilul este la creșă, grădiniță sau școală obișnuită	Copilul este la creșă, grădiniță, sau școală specială
	1. Da. 2. Nu	1. Da. 2. Nu
	1. Da. 2. Nu	1. Da. 2. Nu
	1. Da. 2. Nu	1. Da. 2. Nu
	1. Da. 2. Nu	1. Da. 2. Nu

51. Ați avut dificultăți în înscrierea la creșă, grădiniță sau școală a copiilor cu dizabilități?

1. Da 2. Nu 3. Nu e cazul 98. Nu știu

Dacă da, ce fel de probleme?

52. În ultimele 12 luni, copiii (cu dizabilități) au beneficiat de următoarele servicii în comunitatea dvs.?

Îngrijire medicală de specialitate	1. Da	2. Nu	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Recuperare în centre de specialitate	1. Da	2. Nu	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Acces la servicii de urgență	1. Da	2. Nu	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Acces într-un program Școală după școală sau Centru de Zi	1. Da	2. Nu	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Bursă școlară	1. Da	2. Nu	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Pentru problemele copilului meu nu există servicii în comunitate și	1.Merg cu copilul la servicii în reședința de județ 2. Nu merg cu copilul la niciun serviciu de specialitate			
Alte servicii , care?.....				

53. Aveți cunoștință despre drepturile copilului?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu 99. Nu răspunde

54. Dacă Da, care sunt drepturile pe care considerați că le respectați? Atenție, nu se citesc variantele de răspuns.

1. Dreptul la educație 4. Dreptul la protecție
2. Dreptul la sănătate 5. Altele (care)
3. Dreptul la libera exprimare

55. Dacă ceva rău s-ar întâmpla copiilor dvs. sau ai cunoștințelor dvs. (de ex. ar fi bătuți, neglijați, abuzați) știți cui trebuie să vă adresați?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

Dacă a răspuns 1. (Da) Cui vă adresați?.....

56. Există vreun motiv pentru care nu ați apela la aceste servicii?

1. Da 2. NU

57. Dacă Da, de ce?

1. Mi-ar fi rușine de ce ar spune vecinii sau alții membri ai comunității
2. Nu am încredere în aceste servicii și nici în oamenii care lucrează acolo
3. M-am adresat acestor servicii în trecut și nu s-a întâmplat nimic
4. Nu cred că oamenii care lucrează acolo mă vor asculta și vor crede ce le spun
5. Nu îmi permite religia și tradițiile familiei mele să merg la astfel de servicii
6. Oamenii de acolo vorbesc altă limbă decât mine
7. Nu am bani pentru transport pentru a ajunge la aceste servicii
8. Altele, menționați

58. Cum v-ați purtat, dumneavoastră sau alții adulți din gospodărie, în luna care a trecut, când vreunul din copiii dumneavoastră a greșit? (Răspuns multiplu.)

	1. Da	2. Nu
I-ați explicat ce a greșit și ați stabilit limite clare legate de ce poate să facă și ce nu		
L-ați privat de diferite jocuri		
I-ați interzis să iasă din casă		
Nu i-ați dat să mănânce o dată		
L-ați zguduit		
Ați strigat sau ați tipat la el		
L-ați lovit cu mâinile la fund		
L-ați lovit cu ceva peste fund		
L-ați făcut lenă sau prost		
L-ați lovit peste față, cap sau urechi		
L-ați lovit peste mâini, picioare sau alte părți ale corpului		
L-ați ignorat și copilul a făcut ce a vrut el		

59. În satul dumneavoastră dacă ați vedea (sau ați auzi) că un copil este abuzat sau neglijat de părinți sau alte persoane, cum ați proceda?

1. Aș considera că părinții își educă copilul și nu aș interveni.
 2. Aș interveni să apăr copilul.
 3. Aș interveni să apăr copilul și apoi aș merge la autorități să raporteze cazul
 4. Aș raporta imediat cazul autorităților.
 5. Nu aș interveni pentru că nu știu unde și cui să mă adresez.
- 98 . Nu știu ce aș face.

60. Cum își exprimă copilul dvs. credința? Încercuiește variantele de răspuns potrivite. Alegeți toate răspunsurile potrivite!

Categorie	1. da	2. nu	98. NS	99. NR
Merge la biserică duminică				
Merge la biserică de sărbătorile importante				
Este respectuos cu părinții/ Ascultă sfaturile noastre				
Ascultă și urmează ce este scris în Biblie				
Se roagă				
Ascultă și face ce spune preotul				
Demonstrează prin comportamentul lui că-și iubește aproapele				
Este bland				
Este răbdător				
Este de încredere				
Se încrede în Dumnezeu				

61. Când copiii dumneavoastră au întrebări cu privire la exprimarea credinței în Dumnezeu, cui cer ajutorul?

1. Ne întreabă pe noi (părinții sau bunicii)	2. Întreabă profesorul de religie
3. Întreabă preotul	4. Discută cu prietenii
5. Discută cu frații lor	6. Nu întreabă niciodată
	98. Nu știu

62. Care sunt riscurile la care este expusă comunitatea dvs.? (Răspuns multiplu.)

1. Inundații 2. Cutremur 3. Alunecări de teren 4. Incendii 5. Viscol/ înzăpeziri 6. Secetă

63. Locuiți într-o zonă de risc (enunțată mai sus)?

1. Da 2. Nu 98. Nu știu

64. Care a fost frecvența cu care s-au produs aceste evenimente în comunitatea dvs. în ultimii doi ani?

1. Anual 2. Bianual 3. Alta, menționați.....

65. Cum apreciați impactul acestor dezastrelor în comunitatea dumneavoastră în ultimii cinci ani? (Un singur răspuns!)

1. S-a înregistrat o creștere substanțială a pagubelor
2. S-a înregistrat doar o creștere ușoară a pagubelor
3. Nicio schimbare
4. Au fost pierderi mai mici decât în anii trecuți
5. Pierderile au fost substanțial mai mici comparativ cu anii trecuți

66. Alegeți o singură variantă de răspuns pentru afirmațiile de mai jos:

	<i>Nu, deloc</i> 1	<i>În mică măsură</i> 2	<i>Într-o oarecare măsură</i> 3	<i>Da</i> 4	<i>98. Nu știu</i>	<i>99. Nu răsp.</i>
Autoritățile locale implică populația și în mod special pe cei vulnerabili și marginalizați (persoane cu handicap, bătrâni) în procesul de decizie și implementare a programelor de prevenire și pregătire pentru dezastre.						
Autoritățile locale implică în mod egal femeile și bărbații în procesul de decizii și implementare a programelor de prevenire și pregătire pentrudezastre.						
Practicile legate de prevenirea și pregătire pentrudezastre iau în considerare nevoile specifice ale copiilor și tinerilor						
Autoritățile locale sprijină voluntariatul și implicarea acestora în măsurile de prevenire adezastrelor.						
Autoritățile locale revizuiesc politicile și planurile privind reducerea riscului ladezastre în mod regulat.						
Bugetul comunității pentru planul de prevenire este adecvat.						

Cunoașteți zonele de risc din comunitate.					
Rolul autorităților locale în cadrul planului de prevenire este clar și bine definit.					
Autoritățile locale au expertiza și pregătirea necesare pentru a implementa măsurile din planul comunității de prevenire a dezastrelor.					
Autoritățile locale fac sesiuni de pregătire/informare legate de prevenirea dezastrelor cu membrii și liderii comunității.					
Cunoașteți rutele de evacuare în caz de dezastru.					
Numiți locația adăpostului în comunitate în caz de dezastru.					

67. Cunoașteți planul comunității pentru prevenire și răspuns la dezastre?

1.Nu 2.În mică măsură 3.Într-o oarecare măsură 4.Da 98 Nu știu 99.NR

68. Dacă s-a răspuns cu 2.În mică măsură 3.Într-o oarecare măsură 4.Da, ce conțin aceste planuri de prevenire și răspuns în fața dezastrelor naturale? (Răspuns multiplu!)

Dacă s-a răspuns cu 1.Nu, deloc și 98 Nu știu/99.NR se trece la întrebarea 70

	1. Da	2. Nu	7. Nu e cazul	98. Nu știu
Măsuri de intervenție urgentă în caz de dezastre pentru instituțiile publice responsabile (pompieri, poliție, unități medicale, școli).				
Plan de evacuare în urgență și amplasamente sigure pentru populație.				
Plan de aprovizionare cu apă, alimente și medicamente și stabilirea responsabilităților.				
Persoanele responsabile pentru aplicarea măsurilor de intervenție/ prevenire.				
Plan de asigurare a bunurilor familiei.				

69. Cum ați luat cunoștință de aceste planuri?

1. Am participat la întâlniri organizate de autorități pentru elaborarea unor astfel de planuri unde ni s-au cerut idei.
2. Am participat la întâlnirea organizată de autorități în care ni s-a prezentat planul întocmit de specialiști.
3. Am auzit în sat că se vorbea despre astfel de planuri.
4. Au povestit copiii acasă ce au auzit la școală.
5. Altcumva, precizați cum

70. În cazul în care ar avea loc inundații/ incendii/ alunecări de teren în comunitatea dvs. care ar fi primele 5 lucruri pe care le-ați face?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

71. În ultimii doi ani, a avut loc vreo întâlnire publică (unde autorități responsabile s-au întâlnit cu cetățenii) la care ați participat dvs. sau cineva din gospodăria dvs.? (Pot fi alese simultan variantele 1 și 2)

1. Da. A participat cel puțin un adult din gospodărie.
2. Da. A participat cel puțin un copil din gospodărie.
3. Nu a participat nimeni din gospodărie la asemenea întâlniri.
4. Nu a avut loc nicio întâlnire în ultimii doi ani.

Dacă (2) la 70,

72. Ne puteți da un exemplu de întâlnire publică la care a participat un copil din gospodărie?

.....

73. Cât de des se organizează astfel de întâlniri?

1. Lunar
 2. De două ori pe an
 3. O dată pe an
 4. În timpul campaniilor electorale
5. Cu altă frecvență, menționați care este aceasta.....
98. Nu știu 99. Nu răspund

74. Ce faceți atunci când vă dați seama că se produc nereguli la unele servicii publice din comunitate (de ex. la școală, dispensar) Atenție, nu se citesc variantele de răspuns!

1. Nimic.
2. Vorbesc direct cu personalul din acea instituție și discut despre neregulile constatate (școală, dispensar etc.).
3. Mobilizez mai mulți cetăteni pentru a discuta problema cu autoritatea locală.
4. Discut cu vecinii și familia, dar nu inițiez discuții cu autoritățile.
5. Altceva.....
98. Nu știu.
99. NR

75. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:

	1. Afirmațiile sunt foarte adevărate	2. Afirmațiile sunt adevărate în mică măsură	3. Afirmațiile nu sunt adevărate	98.NS	99. NR
a. Omul învăță pe tot parcursul vieții.	1	2	3	98	99
b. Pentru a-ți găsi de lucru este mai important să ai relații decât să termini o școală/ liceu.	1	2	3	98	99
c. Educația copiilor este numai responsabilitatea școlii/ grădiniței	1	2	3	98	99
d. O mamă care lucrează poate fi la fel de grijulie cu copiii săi ca și una care nu lucrează.	1	2	3	98	99
e. În general, tații pot avea grijă de copii la fel de bine ca și mamele.	1	2	3	98	99
f. Pentru femei contează să fie împlinite pe plan personal (să aibă familie și copii) nu pe plan profesional (să aibă un serviciu ca și bărbații).	1	2	3	98	99
g. Educația școlară este mai importantă pentru un băiat decât pentru o fată.	1	2	3	98	99
h. Bărbații conduc mai bine afacerile decât femeile.	1	2	3	98	99
i. Uneori e nevoie să îți bați copiii că să îi poți educa bine.	1	2	3	98	99

76. În comuna dumneavoastră, cine ia deciziile privitoare la diversele probleme ale comunității?

1. Primarul 2. Primarul și consilierii 3. Primarul, după ce s-au consultat cu populația adultă
4. Primarul, după ce s-a consultat cu populația, inclusiv o parte dintre copii 98. Nu știu 99. Nu răspund

77. Care considerați că este cea mai mare nevoie a comunității dumneavoastră în acest moment?

.....
.....

78. În ultimii doi ani ați participat dumneavoastră sau un alt adult din gospodăria dumneavoastră la acțiuni desfășurate de WV în parteneriat cu satul/ comuna dumneavoastră?

	1. Da	2. Nu	98. Nu știu
Informări/ întâlniri pe problematica drepturilor copilului			
Întâlniri/ informări de tip <i>Scoala părinților</i>			
Informări cu privire la dreptul și accesul la servicii medicale			
Informări privind nutriția la copilul de 0-5 ani			
Alăptarea la sân			
Diversificarea în alimentația sugarului			
Cursuri pentru dezvoltarea de abilități în domeniul economic și agricol (legumicultor, crescător de animale, marketing, tractorist etc)			
Cursuri <i>Bunul gospodar</i> (de folosire a resurselor din gospodărie)			
Întâlniri la biserică împreună cu copiii de tip <i>Celebrarea Familiei</i>			
Beneficiar al unor pachete de resurse (păsări, animale și furaj pentru acestea, albine, semințe, pomi fructiferi, unelte agricole etc.)			

ET. Care este etnia dvs.?

1. Română 2. Maghiară 3. Romă 4. Alta

REL. Aparțineți vreunei religii? Dacă da, precizați căreia.

0. Nu, nu aparțin 1. Ortodoxă 2. Greco-catolică 3. Romano-catolică
4. Protestantă 5. Iudaică 6. Musulmană 7. Alta: _____ 99. NR

LOCUINȚA ȘI CALITATEA LOCUIRII

CL0. Locuința este

1. Într-o casă 2. Într-un apartament dintr-o casă
3. Într-un apartament de bloc 4. Într-o locuință improvizată, baracă

CL1. Câte camere are locuința dvs., fără a include dependințele (fără baie, hol, cămară, pivniță, magazii, bucătărie)?

(Atenție! bucătăria se numără dacă este folosită ca dormitor)

|__|__| camere

CL2. Care este suprafața totală (în metri pătrați) a acestor camere?

|__|__|__| mp 98. Nu știu 99. nu răspund

CL3. În acest moment locuința este...?

1. Proprietate personală a unui membru al gospodăriei
2. Proprietatea unui membru al familiei dar care nu locuiește în gospodărie
3. Închiriată 4. Locuință socială

CL4. Din câte știți dvs., în ultimii 5 ani s-au efectuat lucrări de consolidare a locuinței sau a blocului?

1. Da 2. Nu 98 Nu știu 99 Nu răspund

CL5. Acum am să vă cer câteva informații despre locuință. Ea este...?

	da	nu		da	nu
1. Racordată la gaze	1	2	2. Termoizolată la pereții exteriori sau planșeu	1	2
3. Racordată la curent electric	1	2	4. Cu baie în interior	1	2
5. Racordată la canalizare	1	2	6. Cu toaletă în interior	1	2
7. Cu apă curentă în interior	1	2	8. Dotată cu centrală termică individuală	1	2
9. Cu puț în curte	1	2	10. Marcată ca având un risc seismic ridicat	1	2
11. Casă de pământ dotată cu geamuri termopan	1	2			

CL6. Ce bunuri aveți în gospodărie?...

	da	nu		da	nu
1. Televizor	1	2	2. Frigider	1	2
3. Televiziune prin cablu sau prin satelit	1	2	4. Mașină de spălat automată	1	2
5. Computer, PC, laptop	1	2	6. Un singur automobil	1	2
7. Acces, posibilitate de conexiune la Internet	1	2	8. Două sau mai multe automobile	1	2
9. Aparat foto	1	2	10. Telefon mobil	1	2

CL7. Câte animale aveți în gospodărie?

Tip animale	Număr	Tip animale	Număr
a. Bovine (vaci, viței, boi)		d. Ovine (oi, capre)	
b. Porcine		e. Păsări de curte	
c. Cabaline (cai, măgari)		f. Stupi	

CL8. Ce suprafață de teren agricol are gospodăria dumneavoastră în proprietate? _____ ha**LOCALITATE**

Sat. Distanța până la satul centru de comună (0 dacă este sat central) _____ km

DIST. Distanța până la cel mai apropiat oraș _____ km

NO. Numele orașului cel mai apropiat _____

DR1. Cel mai bun drum din localitate sau de la marginea localității în care locuiți este

1. Comunal 2. Județean 3. Național 4. European 5. Altele

DR2. Drumul din fața casei este:

1. Asfaltat 2. Pietruit 3. De pământ

DURATĂ. Durata interviului în minute _____ DAY. Ziua realizării interviului _____**OP: Operator: _____**

Acest material a fost publicat în cadrul campaniei #fightinequalities desfășurată prin proiectul Make Europe Sustainable for All care militează pentru obiectivele de dezvoltare durabilă (SDG) adoptate la nivel internațional. În analiza datelor cercetării bunăstării copilului au fost avute în vedere următoarele obiective de dezvoltare durabilă:

- SDG 01 – Fără sărăcie (eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context);
- SDG 10 – Reducerea inegalităților (de venit, gen, etnie, religie, dizabilitate etc.);
- SDG 16 - Pace, justiție și instituții eficiente (promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, cu focus pe 16.2 - reducerea violenței).

Biroul Național
Str. Rotașului nr. 7, Sector 1, 012167 București
Tel: 0040 21 222 91 01, Fax: 0040 21 224 29 71
Email: rom_office@wvi.org

www.worldvision.ro

Proiect finanțat de Uniunea Europeană.
Responsabilitatea privind acestă publicație revine integral Fundației World Vision România.
Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.